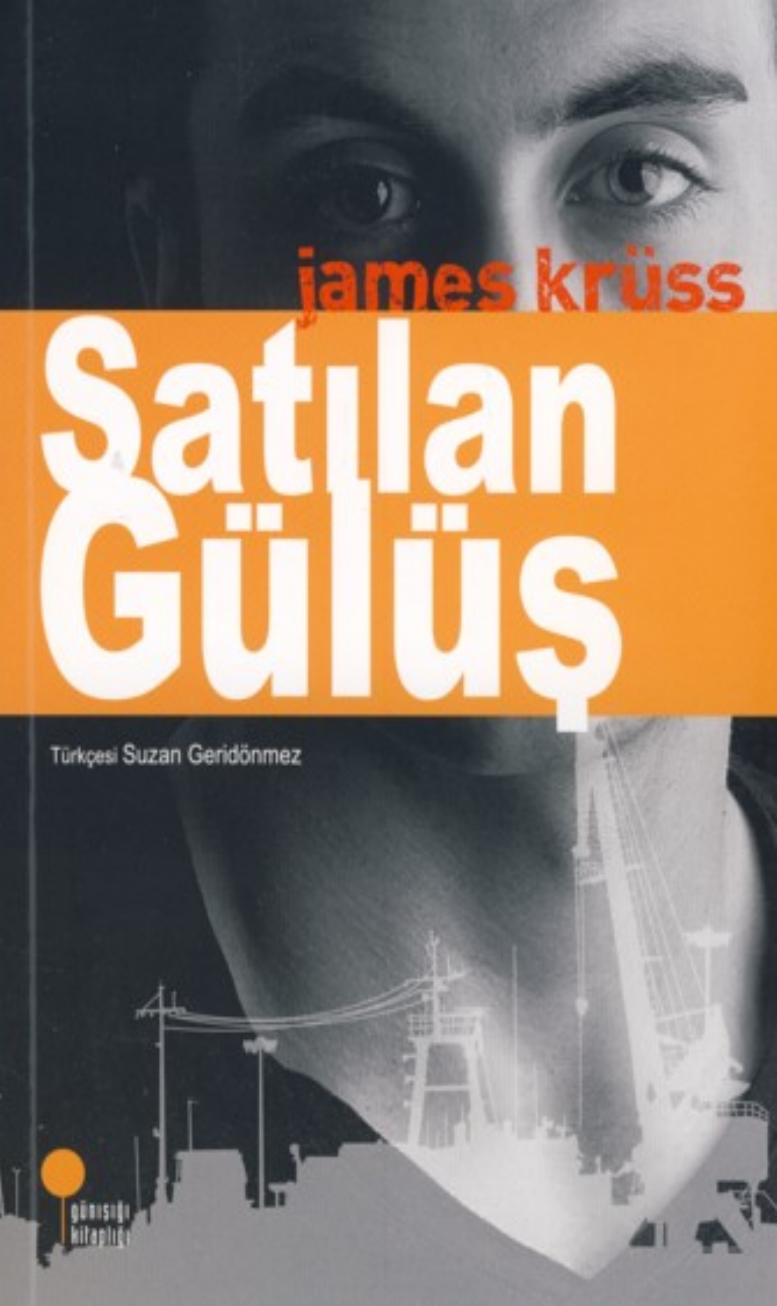

james krüss
Satılan Gülüş
Türkçesi Suzan Geridönmez
günışığı kitaplığı

SATILAN GÜLÜŞ

James Krüss

Genç Roman 33

SATILAN GÜLÜŞ
Yazan: James Krüss

Türkçe yayın editörü: Müren Beykan
Almanca aslından Türkçeleştiren: Suzan Geridönmez
Yayın koordinatörü: Tuğçe Akyüz
Son okuma: Hande Demirtaş

Özgün adı: *Timm Thaler oder Das verkaufte Lachen*
© Verlag Friedrich Oetinger GmbH, Hamburg

Türkçe yayın hakları: Günışığı Kitaplığı, 2010
Yayın hakları, James Krüss Vakfı'ndan satın alınmıştır.
Tüm yayın hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak
kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın
hiçbir yolla çoğaltılamaz ve kullanılamaz.

1. baskı: Ağustos 2012 (2000 adet)
2. baskı: Ocak 2013 (2000 adet)

ISBN 978-605-4603-16-9

www.gunisigikitapligi.com

Kapak tasarımı: Huban Korman
Baskı öncesi hazırlık: Songül Arslan
Baskı: Gezegen Basım
[100. Yıl Mah. Matbaacılar Sitesi 2. Cad. 202/A Bağcılar 34200
İstanbul (0212) 325 71 25 Sertifika: 12002]

Günışığı Kitaplığı
bir Mia Organizasyon
Restorasyon Yayıncılık Ltd. Şti. kuruluşudur.
Sertifika: 1206-34-12439
Profilo Plaza, Cemal Sahir Sok. 26/28 B3 Mecidiyeköy 34387 İstanbul
Telefon: (0212) 212 99 73
Faks: (0212) 217 91 74
E-posta: info@gunisigikitapligi.com

James Krüss

1926'da Almanya'nın Kuzey Denizi'ndeki Helgoland Adası'nda doğdu. Öğretmenlik eğitimi görürken askere alındı. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra 1946'da yetişkinler için ilk kitabını yazdı ve tanınmış Alman yazar Erich Kästner'in önerisiyle çocuk edebiyatına yöneldi. Radyo oyunlarını ilk çocuk kitabı *Der Leuchtturm auf den Hummerklippen* (Hummer Kayalıkları'ndaki Fener, 1956) izledi. Çocuk edebiyatı alanında çeviriler ve kuramsal çalışmalar yaptı, şiir antolojileri derledi. Çocuk yazınında birçok yeniliğe imza atan Krüss, Alman çocuk ve gençlik edebiyatının en tanınmış yazarlarındandır; *Satılan Gülüş (Timm Thaler oder Das verkaufte Lachen*, 1962) adlı kitabı, günümüz çocuk edebiyatının klasiklerinden sayılır. *Mein Urgrossvater und ich* (Büyükdedem ve Ben, 1959) adlı kitabıyla Alman Gençlik Edebiyatı Ödülü'ne (1960), tüm eserleriyle de, çocuk ve gençlik edebiyatının en önemli ve saygın ödülü Hans Christian Andersen Ödülü'ne (1968) değer görüldü. 1997'de yaşama veda eden yazarın eserleri 40 dile çevrildi, 37 ülkede yayımlandı; anısına, Helgoland'da bir müze kurulmuştur.

Satılan Gülüş

james krüss

Türkçesi Suzan Geridönmez

günışığı kitaplığı

Bu hikâyeyi borçlu olduğum
Günter Strohbach'a.

Bölümler

ÖNCESİ 9

İLK GÜN
1. Forma Yoksul Küçük Bir Oğlan 18
2. Forma Kareli Beyefendi 25
3. Forma Kâr ve Zarar 33
4. Forma Satılan Gülüş 39
5. Forma Akşam Sorgusu 49

İKİNCİ GÜN
6. Forma Küçük Milyoner 56
7. Forma Zavallı Zengin 62
8. Forma Son Pazar 69
9. Forma Bay Rickert 76
10. Forma Kukla Tiyatrosu 83

ÜÇÜNCÜ GÜN
11. Forma Esrarengiz Baron 94
12. Forma Kreschimir 102
13. Forma Fırtına ve Korku 109
14. Forma Olanaksız Bahis 115
15. Forma Cenova'da Karışıklık 122

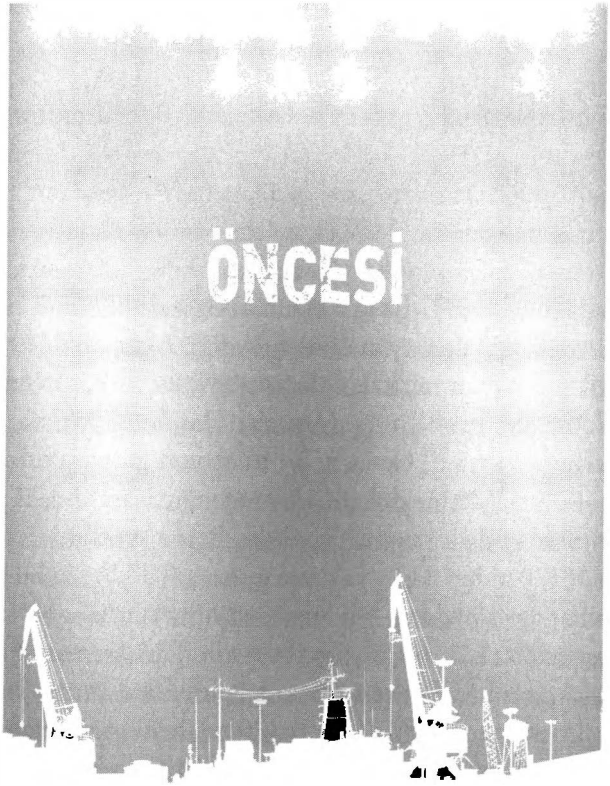
DÖRDÜNCÜ GÜN
16. Forma Bir Avizenin Sonu 130
17. Forma Zengin Vâris 139
18. Forma Palazzo Candido'da 147
19. Forma Jonny 153
20. Forma Atina'da Netleşme 164

BEŞİNCİ GÜN
21. Forma Mezopotamya'daki Şato 174
22. Forma Senhor van der Tholen 181
23. Forma Toplantı 187
24. Forma Unutulan Doğum Günü 193
25. Forma Kırmızı Köşk'te 201
26. Forma Margarin 211

ALTINCI GÜN
27. Forma Uçarcasına Geçen Bir Yıl 224
28. Forma Selamsız Karşılaşma 234
29. Forma Unutulan Yüzler 244
30. Forma Kâğıtlar 252

YEDİNCİ GÜN
31. Forma Esrarengiz Not 264
32. Forma Arka Merdivenler 274
33. Forma Kavuşulan Gülüş 289

SONRASI 301

ÖNCESİ

Magdeburg'dan Leipzig'e giden bir trendeydi; hani İkinci Dünya Savaşı'nı izleyen dönemde, tüm Almanya'da kapkara pis dumanlar saçarak dolaşan şu yavaş, kirli, ağzına dek dolu trenlerden birinde. O sıralar Hamburg yakınlarında oturuyordum ve Leipzig'e, bir matbaaya gidiyordum.

Tren öylesine doluydu ki, vagonların arasındaki platformlarda bile insanlar itişiyordu. Bense kendimi, iradem dışında, benden başka yalnızca güneş gözlüklü –ki bu o zamanlar alışılmadıktı– bir beyefendinin oturduğu bir kompartımanda buluvermiştim. İçeri girerken, buranın diplomatlara ayrılmış bir kompartıman olduğunu sanmış ve geri çekilmek istemiştim, ancak beyefendi beni ısrarlı bir el hareketiyle içeri çağırdığı için artık onun karşısında, pencere kenarında oturuyordum.

Yaşını belli etmeyen, yuvarlakça bir adamdı ve koyu renk takım elbise giymişti. Ceketinin göğüs cebine, yakınlaştığımda hafifçe karanfil kokusu yaydığını fark ettiğim, sakız gibi bembeyaz bir süs mendili iliştirmişti. Başının üzerindeki bagaj ağındaysa siyah bir bavul duruyordu.

"Şu tıklım tıklım trenler korkunç," dedi, ben oturduktan sonra. "Özel nedenlerle mi yolculuk ediyorsunuz?" O zamana kadar karşılaşmadığım bir aksanla konuşuyordu. İtalyan aksanı olduğunu daha sonra öğrendim.

Doğrusunu isterse, öncelikle iş için yolculuk ettiğim,

yanıtını verdim. "Leipzig'de bir kitabın düzeltmelerini yapacağım," dedim.

"Aa," dedi. "Demek kitap yazıyorsunuz. İlginç. Daha geçenlerde, aslında yazmak istedikleri kimi kitapları yazmamakla hayatını geçindiren insanlar olduğunu duydum."

"Bunlar ne biçim insanlar?" diye sordum.

"Dünyanın ve insanoğlunun içyüzünü görebilen arif kişiler, bilgeler," dedi. "Onlar suskunluklarını, bilginin herkese ulaşıp yayılmasını istemeyen güç sahiplerine satıyorlar."

"İyi de, satılık bir kişi bilge olabilir mi?" diye sordum.

"Buna farklı açılardan bakılabilir," dedi beyefendi. "Öğle yemeği yediniz mi?"

"Hayır," dedim, "ama yanımda sandviçler var."

Beyefendi küçümseyici bir el hareketiyle, "İyisi mi, onları çantanızda bırakın," dedi. "Sizi yemeğe davet etmemin bir sakıncası yoktur herhalde?"

O dönemin Almanya'sında tüm bunlar, yani şu neredeyse boş kompartıman, şu güneş gözlüğü, şu şık takım elbise ve şimdi de, sırf onca insan arasından nasıl getirilecek diye merakımdan, doğal olarak kabul ettiğim, şu pis, tıklım tıklım trendeki resmi öğle yemeği daveti, hiç alışılmadık şeylerdi.

Üstelik, öğle yemeği bize, biraz sıradışı bir yolla da olsa, gerçekten de getirildi. Birden, görünüşe göre dizelle çalışan ve o dönemlerde şık bir araç sayılan kırmızı-sarı bir tren bizi sollamaya başladı. Tren artık yanımızda, bizimle aynı hızda seyrediyordu. Gerisinde bir yemek vagonu seçebildiğim geniş bir pencere, beni yemeğe davet eden beye-

fendinin o anda açtığı penceremizle aynı hizaya geldi. Derken, öteki trenin de penceresi açıldı ve bize, cereyandan korunmak için ağır gümüşten, yüksek, oval bir kapakla kapatılmış büyük bir tepsi uzatıldı. Onu beyefendiyle birlikte karşıladıktan sonra dikkatlice pencerenin önündeki iki sehpaya indirdik.

Ardından, her iki vagonun pencereleri yeniden kapatıldı. Beyefendi yanına yaydığı gazeteye tepsinin kapağını koyduktan sonra, bana söz verilen ve yıllardan bu yana bırakın yemeyi, görmeyi bile hayal edemediğim öğle yemeği karşımdaydı işte!

Başlangıç olarak tereyağlı, füme somonlu tost vardı, onu mayonezli, kişi başına yarım ıstakoz, maydanozlu patateslerle sunulan portakallı ördek ve son olarak çikolata rendesiyle kaplı fıstıklı dondurma izledi. Yemeğin yanında Dalmaçya'dan gelmiş sek beyaz şarap içtik. Tüm bunlarıysa, gümüş bir cezvede hazır bekleyen ve beyefendinin, biri bana biri kendisine, iki minicik porselen fincana doldurduğu Türk kahvesi tamamladı.

Yemek sırasında neredeyse hiç konuşmadık. Huşu ve sessizlik içinde yemeğimi yiyor ve insanların itiştiği koridora bakan pencereye perde çekildiği için kimsenin bizi yemek yerken seyredemediğine seviniyordum. Almanya'da o günlerde kim öyle tıka basa yiyebilirdi ki?

Yemekten sonra üzerime büyük bir ağırlık çöktü. Bunu fark eden beyefendi, "Biraz dinlenin. Yemekten sonra ya dinlenmeli ya bin adım atmalıymış. Burada bin adım atmak epey güç olduğuna göre, size dinlenmeyi öneririm," dedi.

Gözkapaklarım kapanırken, son gayretimle bu olağanüstü zengin yemek için ona teşekkür ettim ve hemen uykuya daldım.

Rüyamda deniz kenarında, beyaz bir villanın önündeki terasta oturuyordum. Karşımdaki mavi suda, bana ait olduğunu bildiğim bir yat sallanıyor, uzaktan gelen bir ses, "Deniz kenarında bir ev, evin önünde bir yat, ayrıca hiç boşalmayan bir banka hesabı... tüm bunlar susmasını bilenler için," diyordu.

Rüyamda bu sözlere anlam veremedim, zaten tam o anda, ani bir gürültüyle irkilip uyandım. Beni uykumdan sıçratan bir trenin uğultusuydu. Sarı-kırmızı tren bizi yeniden solluyordu.

Uyku sersemi, gözlerimi açıp yandaki trene baktığımda, yine yemek vagonunu ve silip süpürdüğümüz tepsinin onun penceresinden içeri kayboluşunu gördüm; yemek salonundaysa –bunu şaşkınlıkla izledim– kompartımanımdaki beyefendi oturuyordu. Ancak sonra, kırmızı-sarı tren ilerleyince, onun görüntüsünün yalnızca pencereye yansıdığını anladım. Bunu tren yanımızdan geçip gitmeden önce, son anda fark ettim. Derken başımı çevirdim ve...

... ve irkildim. Karşımdaki beyefendi kaybolmuştu. Siyah bavul da artık yerinde yoktu. "Ama daha az önce görüntüsü kırmızı-sarı trenin penceresine yansımıştı. Sonuçta, var olanlar yansıyabilir yalnızca. Bu çok tuhaf," diye mırıldandım.

Derken, tekrar uykuya daldım ve ancak kompartımana birden insanlar doluştuğunda uyandım.

Bu kez de, yabancı beyefendiyle aramda geçenler bir

rüyaymış gibi geldi bana. Ne var ki Leipzig'de bana tuhaf bir hikâye anlatıldığında, beni davet edenin gerçekte kim olduğunu tahmin etmeye başladım.

Şimdi bu tuhaf hikâyeyi anlatmak istiyorum. Onu, Leipzig'deki matbaada, hiç beklenmedik şekilde rastladığım bir adamdan dinledim. İkimizin tanışıklığı eskiye dayanıyor. O genç bir beyefendi, bense on altı yaşında bir öğrenciyken, onunla memleketimde, Kuzey Denizi'nde küçük bir ada olan Helgoland'da karşılaşmıştık. Komşumuzun, yani Julie Teyze'nin evinde. İki hafta boyunca derin sohbetler etmiş, o zamanlar adlandırdığımız gibi, abece'nin altından girip üstünden çıkmıştık.

"Abece'nin altından girip üstünden çıktığımız"dan bu yana yıllar geçmesine karşın Leipzig'deki matbaada birbirimizi hemen tanıdık.

"Timm, sen ha?" diye sordum, şaşkınlıkla.

Adamsa, en az benim kadar şaşırmış halde, "Boy, sen ha?" diye sordu. (Bana hâlâ, Helgoland'da çağrıldığım adla sesleniyordu.) Sonra birbirimizi karşılıklı sorulara boğduk. Biri diğerinin sözüne girerek, başından geçenleri anlatmaya çalıştı. Ben arkadaşım Timm'e, mutlaka bildiği gibi, tüm ada evlerinin bombalanarak yerle bir edildiğini ve bu yüzden küçük adamızdan büyük karaya taşınmak zorunda kaldığımızı aktardım. Timm'se bana, sahne aldığı kuklalarıyla birlikte Japonya'dan Avustralya'ya dek, her yeri gezdiğini söyledi. Anlattığına göre, kuklalar üzerine bir kitap da yazmış. Buradaysa o kitabın baskısını kontrol etmek için bulunuyormuş.

"Ya sen?" diye sordu bana. "Ne işin var burada?"

"Notaları öğreten resimli bir kitabın baskısını kontrol etmem gerekiyor," yanıtını verdim. "Kitaptaki resim, nota, şiir ve hikâyeler birbirleriyle tam uyumlu olmalı. Bu yüzden buradayım."

Timm, "Öyleyse daha sık görüşelim," dediği sırada çantasından bir kitap düşürdü. Bunu fark ettim ve eğilerek kitabı kaldırdım. Aynı anda, kitabın "Peter Schlemihl", yani Adelbert von Chamisso'nun satılan gölgeyle ilgili hikâyesi olduğunu gördüm. Bu yüzden kitabı geri verirken, "Ben de benzer bir hikâyenin peşindeyim. Yanılmıyorsam, sen eskiden o hikâyeyi kuklalarınla oynamıştın. Bense, onu gerçekten yaşamış gerçek çocuğu arıyorum. Bana hâlâ Övelgönne'de yaşadığını anlattılar," dedim.

"Nasıl oldu da yolun Hamburg-Övelgönne'ye düştü?" diye sordu Timm şaşkınlıkla. "Övelgönne'yi iyi bilirim."

"Bense orayı çok az tanıyorum," dedim. "Savaştan sonra, bir süre Övelgönne'nin tam karşısında, Elbe'nin öte yakasında, Finkenwerder'de büyükannemin kız kardeşinde kalmıştık. Oradan zaman zaman Elbe'nin karşısına geçiyorduk."

"Demek öyle," dedi Timm. "Övelgönne'de de sana 'satılan gülüş' hikâyesinin gerçek bir çocuğun başından gerçekten geçtiğini anlattılar mutlaka. Kastettiğin bu hikâyeydi, haklı mıyım?"

"Haklısın," dedim. "Onu biliyor musun?"

"Biliyorum," diye yanıt verdi Timm. "Ama çok uzun bir hikâyedir. Leipzig'de daha ne kadar kalacaksın?"

"En az bir hafta," dedim. "Bu süre bana hikâyeyi anlatmana yeter mi?"

"Evet," dedi Timm, "yeter."

"Öyleyse bana hikâyeni anlat."

Timm gülerek, "Sık sık oynamama rağmen o hikâye benim mi, emin değilim Boy, ama herhangi bir çocuğun hikâyesi olabileceği gibi benim kendi hikâyem de olabilir. Bu yüzden, senin için bir sakıncası yoksa, o çocuğa kendi adımı vereceğim," diye karşılık verdi.

"Ona istediğin adı verebilirsin," dedim. "İster 'ben' ister 'o' de, bu tümüyle sana kalmış. Önemli olan, bana onun hikâyesini anlatman."

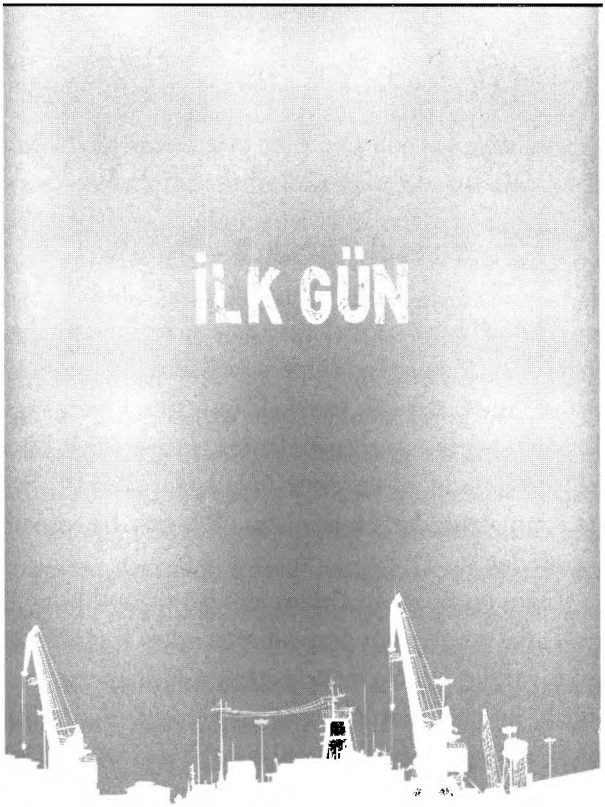
Arkadaşım Timm iç çekerek, "Peki," dedi. "Nasılsa o hikâyeyi eninde sonunda tüm ayrıntılarıyla anlatmak zorunda kalacağım. Neden burada ve bugün olmasın? En iyisi, işten sonra binanın arka tarafındaki, kullanılmayan düzeltmen odasına gidelim. Orayı biliyorsundur, umarım."

"Evet," dedim, "biliyorum. Matbaa paydos ettikten sonra orada buluşalım."

İşte, bu eski düzeltmen odasında, yedi gün boyunca Timm bana, satılan gülüşün hikâyesini anlattı. Her buluşmamızdan sonra hızla otelime dönüyor ve dinlediklerimi, kenara ayrılmış baskı formalarının boş arka yüzlerine yazıyordum. Hikâyeyi de bu yüzden, aslında basbayağı "bölümler" demek olan formalara* ayırdım.

İşte şimdi, düzenlenmiş ve pürüzlerinden arındırılmış hikâyeye geçebiliriz.

* Forma, tek kâğıt tabakası üzerine basılıp katlanmış on altı sayfalık kitap parçasıdır. Kitap, bu formaların bir arada ciltlenmesiyle oluşur. (ç.n.)

Timm'le ilk gün, işlerimizi bitirip paydos ettikten sonra, matbaanın arka tarafındaki, artık kullanılmayan tozlu düzeltmen odasında buluştuğumuzda; iki eski, ama hâlâ iş gören koltuğa kurulduk ve Timm bana satılan gülüşün hikâyesini anlatmaya başladı:

1. FORMA

Yoksul Küçük Bir Oğlan

Geniş caddeli büyük kentlerin kenar mahallelerinde günümüzde hâlâ, karşılıklı evlerden, pencereden pencereye el sıkışılabilinen, daracık sokaklar bulunur. Çok zengin ve çok duygusal yabancı ziyaretçiler rastlantıyla böyle bir sokağa düştüklerinde, kendilerini, "Ne kadar şiirsel!" diye bağırmaktan alamazlar. Hanımlarsa, "Ne hoş, ne romantik!" diye inlerler.

Oysa bu hoş romantizm tam bir saçmalıktır, çünkü kentin arka taraflarında para sıkıntısı çeken insanlar oturur. Büyük, zengin bir kentte para sıkıntısı çekenlerse zamanla sıkıntılı, kıskanç, hatta sık sık kavgacı tiplere dönüşürler. Bunun nedeni yalnızca o insanlar değil, dar sokakların kendisidir de.

Küçük Timm üç yaşındayken bu dar sokaklardan birine taşındı. Neşeli, tombul annesi ölmüş, babasıysa, o zamanlar iş bulmak çok güç olduğundan, inşaatta çalışmaya başlamak zorunda kalmıştı. Baba oğulun, şehir parkı kenarındaki aydınlık, cumbalı daireden, kentin tek baharat değirmeninin bulunduğu, bu yüzden de daima karabiber, kimyon ve anason kokan, arnavutkaldırımlı sokağa taşınmaları, işte böyle gerçekleşti. Kısa süre sonra Timm sıska, fare suratlı bir üvey anneye ve onun yanında getirdiği yaramaz, şımarık, kireç yüzlü bir erkek kardeşe de kavuştu.

Küçük Timm, daha üç yaşında olmasına karşın, mut-

fak sandalyelerinden meydana getirilen bir okyanus gemisini ya da koltuk minderlerinden yapılan bir arabayı şimdiden kendi başına idare edebilen, ayrıca çok güzel gülebilen, güçlü bir çocuktu. Eğer ölen annesi Timm'i minder ya da sandalyeler üstünde büyük deniz yolculuklarına çıkıp, sürekli "Çuf çuf Ameerika!" diye bağırırken görebilseydi, gülmekten gözleri yaşarırdı. Oysa üvey annesi onu bu yüzden döverdi. İşte Timm bunu anlayamıyordu.

Üvey kardeşi Erwin'i anlamakta da zorlanıyordu, çünkü o, kardeş sevgisini, küçük Timm'e odun atarak ve üstüne is, mürekkep ya da erik püresi sürerek gösteriyordu. En anlaşılmayansa, ardından Erwin'in değil, Timm'in cezalandırılmasıydı. Timm dar sokaktaki evde yaşanan tüm bu anlaşılmaz şeyler yüzünden neredeyse gülmeyi unutacaktı. Artık, sonu hıçkırıkla biten küçük sevimli gülüşü, yalnızca babası evdeyken duyulabiliyordu.

Ne yazık ki babası, uzak bir inşaatta iş bulduğundan, çoğu zaman dışarda oluyordu. (Öyle ya, her şeyden önce Timm yalnız kalmasın diye ikinci kez evlenmişti.) Artık yalnızca pazarları oğluyla zaman geçirebiliyordu. O gün küçük Timm'in elinden tutar ve üvey anneye, "Biz dolaşmaya çıkıyoruz," derdi.

Gerçekteyse, gizlice biriktirdiği azıcık parayla atlar üstüne bahis oynadığı hipodroma gidiyordu. Günün birinde bu yolla, ailesiyle birlikte yeniden daha aydınlık bir eve taşınıp, dar sokaktan kurtulmalarına yetecek kadar para kazanmayı umuyordu. Elbette, çoğu insan gibi o da, kumar şansına boşuna umut bağlıyordu. Neredeyse düzenli olarak kaybediyor, arada sırada kazandığındaysa, kazancı anca

birkaç şekerlemeye, bir pazar birasına ve bir tramvay yolculuğuna yetiyordu.

Küçük Timm atların ve binicilerin kıyasıya yarışmasından pek az keyif alıyordu. Her şey ondan çok uzaktı ve yanından fazlasıyla hızlı bir uğultudur geçip gidiyordu. Üstelik, önlerinde hep bir sürü insan oluyordu, bu yüzden çocuk, babasının omuzlarındayken bile, hipodromu doğru dürüst göremiyordu.

Ama Timm, atlarla ve binicilerle ilgilenmese de, bahsin sırrını kısa sürede çözdü: Kendisine bir rulo şekerleme alınıp, kente tramvayla döndüklerinde, babası kazanmıştı. Babası onu omuzlarına oturtup, eve şekerlemesiz ve yayan döndüklerindeyse bahsi kaybetmişlerdi.

Oysa kazanmak ya da kaybetmek oğlanın umurunda bile değildi. O, babasının omuzlarının üstünde oturmayı en az tramvayla yolculuk etmek kadar, hatta aslında bundan daha eğlenceli buluyordu.

Zaten asıl önemlisi babasıyla başbaşa kalmaları, o günün pazar, yani Erwin'le üvey annesinin hiç yokmuşçasına uzak, hem de çok uzak olmalarıydı.

Ne yazık ki, haftanın diğer altı gününde varlardı ama. O günlerde Timm, tıpkı masallardaki kötü üvey annelere sahip çocuklar gibiydi. Üstelik Timm için durum daha da fenaydı, çünkü bir masal, masaldır ve önünde sonunda sayfa birde başlayıp, sayfa on ikide sona erer. Oysa günbegün bunu çekmek, hem de yıllarca, zor dayanılır şeydi. Yani pazar günleri olmasaydı, Timm büyük olasılıkla, inadına feci yaramaz, bitirim bir hergeleye dönüşürdü. Ama pazarlar vardı çok şükür; Timm de bu sayede, hâlâ sevinebilen ve gülüşü-

nü, hani şu karnının derinliklerinden yükseliyormuş izlenimi veren ve hıçkırıkla biten gülüşünü unutmayan bir çocuk olarak kalabildi.

Ne yazık ki o gülüş giderek seyrekleşti. Timm içine kapandı ve gururlu, hem de olağanüstü gururlu bir havaya büründü.

Bu yolla, her zaman o kadar kötü niyetli olmasa da en ufak şeye kızan üvey annesine karşı koyuyordu.

Timm okula başladığında çok sevindi. Burada, sabahtan öğleye kadar, o dar sokaktan uzaktaydı, hem de birkaç yüz metrelik gerçek mesafeden çok daha uzakta. Burada, ilk öğrenim yılında, yeniden neşeyle gülmeye de başladı; bu, öğretmenlerinin bazı küçük kusurlarını görmezlikten gelmelerini de sağlıyordu. Hatta Timm, üvey annesini hoşnut etmek için bile çaba gösteriyordu artık. Kadın onu, eve tek başına beş kilo patates taşıdığı için, bir istisna yapıp övdüğünde mutluluktan uçuyor, kuzu gibi uysallaşıyor ve çok yardımsever birine dönüşüyordu.

Ne var ki, bunu izleyen ilk haksız eleştiride hemen yeniden içine kapanıyor ve gururlu çocuğu oynamaya başlıyordu. Öyle zamanlarda ona hiç yaklaşılamıyordu.

Onunla üvey annesi arasında yaşanan bu keyfi gelgitler okul durumunu olumsuz etkiliyordu. Birçok çocuktan çok daha hızlı düşünebilen Timm, buna rağmen o çocuklardan daha kötü notlar alıyordu. Bu, dersteki dalgınlığından kaynaklanıyordu. Bir de ödevlerinden.

Öyle ya, Timm için ödev yapmak zordu. Küçük karatahtasıyla mutfak masasına oturur oturmaz üvey annesi gelir ve onu çocuk odasına yollardı. Oysa burası, çocuğa bir

dakika rahat vermeyen üvey kardeşi Erwin'in hâkimiyet alanıydı. Ya Timm'le oynamak istiyor ve karşılık alamayınca sinirleniyordu, ya da tahta küpleriyle masayı işgal ediyor ve Timm'e yazı yazmak için yer bırakmıyordu. Bir keresinde Timm haklı bir öfkeyle üvey kardeşinin elini ısırmıştı. Ancak bu olay onun için hiç iyi sonuçlar vermemişti. Üvey anne kanayan eli görünce dünyayı ayağa kaldırmış ve Timm'i kalleşlikle suçlamıştı. Babası bile akşam yemeğinde onunla tek sözcük konuşmamıştı. O günden sonra şımarık üvey kardeşiyle mücadele etmekten vazgeçen Timm, ödevlerini gizlice anne babasının yatak odasında yapmaya başladı. Ne var ki, Erwin bunu keşfedip Timm'i ihbar etti; çünkü, "Çocukların anne babanın yatak odasında işi yok!" dar sokaktaki evin temel kurallarından biriydi.

Artık Timm ödevlerini bir biçimde, ona rahat vermeyen Erwin'in yanında halletmek zorundaydı. Üvey kardeşi, sürekli yaptığı gibi, odadaki tek küçük masaya el koyduğunda, Timm yatağına oturuyor ve komodinin üstünde yazmaya çalışıyordu. Ancak ne masanın ne komodinin başında dikkatini derse yeterince verebiliyordu. Yalnızca çarşambaları, Erwin öğleden sonra özel ders aldığında, Timm ödevlerini istediği özenle, yani öğretmeninin hoşuna gidecek biçimde yapabiliyordu; çünkü çok güzel gülebilen o ufaklık, çevresiyle sevecen bir uyum içinde yaşamak istiyordu.

Ne yazık ki, geçen her yılla birlikte öğretmeni Timm'in ödevlerini daha az beğenmeye başladı. "İşlek bir kafa, ama tembel ve dikkatsiz," diyordu öğretmeni. Çocuğun ödev yapabilmek için her gün yer mücadelesi verdiğini tahmin edemiyordu. Öğretmenin durumu bildiğini sanan Timm'se

ona bir şey anlatmıyordu. Bu yüzden Timm, okulda da, yaşamın anlaşılmaz ve –babası hariç– tüm yetişkinlerin adaletsiz olduğu acıklı sonucuna vardı.

Oysa, o tek adil insan da onu terk etti. Sınıftan sınıfa güçlükle ilerlediği okula başladıktan dört yıl sonra Timm'in babası inşaattan düşen bir kerestenin altında kalarak can verdi.

Bu, Timm'in yaşamındaki en anlaşılmaz olaydı. Düşen bir kereste nasıl olur da böylesine bir felakete yol açar, anlayamıyordu. Önceleri buna bir türlü inanmak istemedi. Artık ne kadar yalnız olduğunu ancak cenazenin kaldırıldığı gün, telaşlı ve ağlamaklı üvey annesi, kadının ayakkabılarını temizlemeyi unuttuğu için onu tokatladığında anladı.

Çünkü cenazenin kaldırıldığı gün bir pazardı.

Timm ancak o gün ağlamaya başladı. Kendisine, babasına ve dünyaya ağlıyordu; hıçkırıklarının arasından ilk defa üvey annesinin, "Özür dilerim Timm, niyetim bu değildi," dediğini duydu.

Mezarlıkta geçen zaman, hızla unutulmak istenen ve ardında yalnızca karmaşık, can sıkıcı anılar bırakan kötü bir rüya gibiydi. Timm çevrede dikilen, konuşan, ilahi okuyup dua eden tüm bu insanlardan nefret ediyordu. Dahası, birileri başsağlığı dileyip, "derin üzüntüsünü" ifade ettiğinde, üvey annesinin tutturduğu hıçkırık dolu mırıltılar da onu huzursuz ediyor, sinirine dokunuyordu. Babası için duyduğu acıyı kimseyle paylaşmak istemiyordu. Kalabalık dağıldığında, doğan fırsattan yararlanarak, hemen oradan kaçtı.

Hedefsiz bir şekilde sokaklarda dolaşıp da şehir parkının yanından, hani ufacık bir çocukken, kahkahalar ata-

rak, "Çuf çuf Ameerika!" diye bağırdığı cumbalı evden geçtiğindeyse, öyle derin bir kedere kapıldı ki, az kalsın fenalaşacaktı. Eskiden kendisine ait olan çocuk odasının penceresinde, şatafatlı elbiseli, pahalı bir oyuncak bebek tutan yabancı bir kız duruyordu. Timm'in bakışlarını fark ettiğinde ona dil çıkardı, Timm'se oradan hızla uzaklaştı.

Dolanıp dururken, 'Çok param olsaydı,' diye düşündü, 'kocaman bir daire kiralardım, orada sadece bana ait bir odam olurdu, Erwin'e de her gün harçlık verirdim, analığımsa canının her istediğini alabilirdi.' Ne var ki, bu bir hayaldi ve Timm de bunun farkındaydı.

Şimdi de, bilinçsizce, mutlu pazar günlerinde, yani babası henüz sağken onunla birlikte gittiği hipodromun yolunu tutmuştu.

2. FORMA

Kareli Beyefendi

Timm hipodroma vardığında, ilk koşu doruk noktasına ulaşmak üzereydi. Seyirciler bağırıp ıslık çalıyor; "Ostwind" adıysa giderek daha sık, giderek daha yüksek sesle yankılanıyordu.

Timm'in öylece durup derin derin solumasının iki nedeni vardı. Birincisi koşmuştu, ikincisiyse ansızın, bağırıp çağıran bu insanlar arasında, bir yerlerde babası duruyormuş hissine kapılmıştı. Sanki evine dönmüştü aniden. Burası babasıyla başbaşa kaldığı yerdi. Burada ne üvey anne vardı, ne de Erwin. Babasıyla geçirdiği tüm pazarlar bu insan kalabalığında, bu gürültüde, bu bağrış çağrışlarda toplanmıştı. Artık ne mezarlık kalmıştı, ne gözyaşı. Timm kendini tuhaf bir şekilde sakin, neredeyse neşeli hissediyordu. Hatta seyirci kitlesi birden coşup, tek ağızdan Ostwind'in adını haykırdığında Timm, sonu hıçkırıkla biten o muzip kahkahasını atmadan edemedi. Zamanında, "Ostwind henüz genç, hatta fazlasıyla genç belki Timm, ama günün birinde onun adından söz edecekler," diyen babasının lafını anımsamıştı çünkü.

Şu andaysa Ostwind'den söz ediyorlardı, ama babasının ömrü bunu görmeye yetmemişti. Timm, buna neden güldüğünü kendi de bilmiyordu. Zaten bu konuya kafa yormadı da. Henüz, insanın kendisi hakkında fazlaca düşünmediği bir yaştaydı.

Timm'in az ötesinde, muzip kahkahayı duyan bir beyefendi, sert bir hareketle başını çevirerek oğlanı dikkatlice süzdü. Düşünceli bir tarzda uzun çenesini sıvazladıktan sonra, ani bir kararlılıkla hızla Timm'in üstüne doğru yürümeye başladı; öyle ki, kıl payı yanından geçerken ayağına bastı.

"Pardon, ufaklık!" dedi o anda. "İsteyerek olmadı."

"Önemli değil!" dedi Timm gülerek. "Ayakkabılarım zaten toz içindeydi." Derken, ayaklarına göz attı ve birden önündeki çimenlikte metal bir beş markın parıldadığını fark etti. Adam aceleyle yoluna devam etmiş, Timm'in yakınında kimse kalmamıştı. Hızla ayağını paranın üstüne koyan çocuk, şüpheyle çevreye göz gezdirirken sanki ayakkabı bağcıklarını bağlıyormuş gibi yaptı, sonra da kaçamak bir hamleyle parayı alıp çabucak cebine attı.

Timm, özellikle yavaştan alıp, elini kolunu sallayarak yoluna devam ediyordu ki, kareli takım elbiseli, uzun boylu, sıska bir beyefendi yanına sokuldu ve, "Bahse girmeye ne dersin, Timm?" diye sordu.

Timm sersem sersem yabancıya baktı. Onun, az önce ayağına basan beyefendiyle aynı kişi olduğunu fark edemedi.

Yabancının çizgiye benzer bir ağzı, etsiz kanca gibi bir burnu ve çok ince, siyah bir bıyığı vardı. Keskin, sulu mavi gözlerinin üzerindeyse, alnının ortasına dek çektiği bir kasket yer alıyordu. Tıpkı yabancının takım elbisesi gibi, o da kareliydi.

Ummadık anda adamın sorusuyla karşı karşıya kalan Timm, boğazının düğümlendiğini hissetti. "Benim... benim bahis için param yok ki!" diye kekeleyebildi sonunda.

"Beş markın var ya," dedi yabancı. Sonra da sesini alçaltarak, "Parayı nasıl bulduğunu rastlantı eseri gördüm. Eğer onunla bahse girmek istersen, bu kuponu al. Onu doldurdum bile. Müthiş sağlam bir tüyo!" diye ekledi.

Sırasıyla önce solup sonra kızaran Timm'in yüzü, yavaş yavaş yine (ona annesinden miras kalan) fındık kabuğunu andıran doğal rengine döndü. "Çocuklar bahse giremezler, benim bildiğim," dedi. Hâlâ duraksayarak konuşuyordu.

Ne var ki, yabancının vazgeçmeye niyeti yoktu. "Bu hipodrom," dedi, "çocuklara bahsi kesin şekilde yasaklamayan az sayıdaki hipodromdan biridir. Kabul etmeliyim ki, kesin bir izin de yok, ama en azından göz yumuluyor. Bu durumda, önerim konusunda ne düşünüyorsun, Timm?"

"Sizi tanımıyorum bile," dedi Timm alçak sesle. (Yabancının ona adıyla hitap ettiğini ancak şimdi fark edebilmişti.)

"Ama ben senin hakkında çok şey biliyorum," diye açıkladı yabancı. "Babanı tanırdım."

Bu, belirleyici oldu. Gerçi Timm, babasının böyle tuhaf ve kibar bir beyefendiyle ahbaplık ettiğini pek hayal edemiyordu, ama yabancı, adını bildiğine göre, babasını bir biçimde tanıyor olmalıydı.

Kısa bir kararsızlık geçiren Timm doldurulmuş kuponu kabul etti, cebinden beş markı çıkardı ve gişeye doğru yürümeye başladı. Tam o sırada hoparlörden, ikinci koşunun başlamak üzere olduğu duyuruldu. Bu yüzden yabancı, "Acele et. Gişeler kapanmadan yetiş. Göreceksin, sana şans getireceğim!" diye bağırdı.

Oğlan, gişedeki genç kadına parayla kuponu uzatıp,

kuponun iade bölümünü geri aldı. Timm yeniden yabancı beyefendiye yönelmek istedi, ancak o ortadan kaybolmuştu.

İkinci koşu başladı ve Timm'in üstüne oynadığı at, beş boy farkla yarışı kazandı. Gişede oğlana, o güne dek bir arada görmediği sayıda banknot verildi. Timm yine sırasıyla, önce solup sonra kızardı. Ancak bu kez sevinç ve gururdan. Yüzünü aydınlatan bir gülümsemeyle önüne çıkan herkese kazancını gösteriyordu.

Ama sevinçle üzüntünün yer değiştirebilme hızı şaşırtıcıdır. Birden Timm'in aklına yine, o gün gömdükleri ve hiçbir zaman bunca para kazanamamış olan babası geldi. Oğlanın gözleri buğulandı ve elinde olmadan herkesin önünde ağlamaya başladı.

O anda yanında, "Hey ufaklık, senin kadar şanslıyken, ağlanmaz ki," diye bir ses yükseldi. Gırtlaktan gelen, gıcırdayan bir erkek sesiydi.

Timm, gözyaşları perdesi arasından, en az kırışık yüzü kadar kırışık takım elbiseli bir adam gördü. Adamın solunda kızıl saçlı, sırık gibi bir delikanlı Timm'e tepeden bakıyordu. Sağındaysa kısa, şık giyimli kel bir beyefendi duruyor, ilgiyle oğlanı inceliyordu.

Adamlar beraber olmalıydılar, çünkü üçü neredeyse aynı anda Timm'e, kumar şansını kutlamak için birlikte limonata içmeyi teklif ettiler.

Özellikle de o pazar günü, ne böyle bir şans yakalamayı, ne de böyle sevecen davranışlarla karşılaşmayı ummuş olan Timm, başıyla onaylayarak son bir kez yutkunduktan sonra, "Ben şu arka tarafta, lokantanın bahçesinde oturmak

istiyorum!" dedi. Öyle ya, orada sık sık babasıyla limonata içmişti.

Üç adam, "Peki evlat, bahçeye geçelim," diyerek Timm'le birlikte kocaman, yaşlı bir kestane ağacının gölgesine oturdular.

Oğlanın kumar şansını borçlu olduğu yabancı, bir daha ortalıkta görünmedi. Kendilerine bira, Timm'e de naneli limonata sipariş eden üç adam, şanslı çocuğu birbirinden ilginç şakalarla eğlendirdiklerinden, Timm yabancıyı kısa sürede unuttu. Uzun boylu, kızıl saçlı adam bira bardağını, bir damla bile taşırmadan burnunda taşıyor; kırışık yüzlü, kırışık takım elbiseli adam, iskambil destesinden her seferinde tam da Timm'in keyfince belirlediği kartı çekiyor; kısa boylu kel beyefendiyse, Timm'in banknotlarıyla sihirbazlık yapıyordu. Paraları bir mendile sardı, mendili sıkıca buruşturdu, kumaşın katlarını tekrar açtı ve –para kaybolmuştu!

Kel kafalı kıkırdayarak, "Elini ceketinin sol cebine sok bakalım, evlat!" dedi. Timm buna uydu ve şaşkınlıkla tüm paranın cebinde olduğunu fark etti.

Gerçekten de çok tuhaf bir pazar günüydü. Saat ikide, Timm tarifsiz bir mutsuzluk içinde şehirde dolanıp durmuştu; şu andaysa öğleden sonra beşti ve Timm, uzun zamandır olmadığı kadar sık ve içten gülüyordu. Hatta birkaç kez, gülmekten hıçkırmaya bile başladı. Üç yeni arkadaşından hoşlanmıştı. Yetişkin, üstelik de birbirinden ilginç mesleklere sahip kişilerle ahbaplık etmekten gurur duyuyordu. Kırışık adam, para basan bir matbaacıydı; kızıl saçlı, el çantası uzmanıydı; kel kafaysa, kendini kitap uyduran

ya da kitabına uyduran olarak tanıtmıştı; orasını Timm tam olarak anlayamamıştı.

Timm, havalı bir edayla garsonu çağırıp hesabı ödemek istediğinde, bunu üçü de kararlı el hareketleriyle ama gülümseyerek reddettiler. Hesabı kısa boylu kel beyefendi karşıladı. Timm'in limonatasının ücretini de o verdiği için, yeni arkadaşlarıyla vedalaşırken oğlanın cebinde hâlâ tüm kazancı duruyordu.

Timm, tam tramvaya binmek üzereydi ki, karşısına ansızın yine kareli beyefendi çıktı. Herhangi bir açıklama yapmadan, "Timm, Timm, ne kadar da aptal bir çocuksun! Şimdi tek kuruşun kalmadı!" diyerek söze girdi.

"Yanılıyorsunuz, efendim!" diye güldü Timm. "İşte, kazancım burada!" Banknot tomarını cebinden çıkardı, yabancıya gösterdi, kısa bir kararsızlık geçirdikten sonra da, "Bunlar sizin!" dedi.

"Elindeki banknotlar beş para etmez!" dedi yabancı horgörüyle.

"Ama onları gişeden aldım!" diye bağırdı Timm. "Bundan eminim."

"Gişeden temiz para aldın, evlat. Ancak şu lokantanın bahçesindeki üç adamın, banknotları sahteleriyle değiştirdiklerinden adım gibi eminim. Onları tanıyorum. Ne yazık ki, seni aralarında geç fark ettim. Ben yetişemeden, sıvıştılar. Onlar haydut."

"Mümkün değil, bayım! Biri el çantası uzmanı..."

"Doğrudur Timm, kendisi kapkaççıdır!"

"Kapkaççı mı?" diye sordu oğlan, şaşkınlıkla. "Peki ya para basan matbaacı, o ne yapıyor?"

"O sahte para basıyor."

"Ya üçüncüsü, kitaplar uyduran?"

"Öylelerine 'kitabına uyduruyor' derler, kendisi yasadışı bahis düzenler."

Timm tüm bunlara inanmak istemedi, ta ki kareli beyefendi cüzdanından bir banknot çıkarıp Timm'inkilerden biriyle karşılaştırıncaya dek. Gerçekten de, oğlanın parası ışığa tutulduğunda, filigranın eksik olduğu ortaya çıkıyordu.

"Şimdi haklı olduğumu gördün mü, Timm?"

Oğlan sersemlemiş bir halde başını salladı. Sonra birden tüm banknotları yere fırlatıp üstünde öfkeyle tepindi. O sırada yanlarından geçen yaşlı bir adam, gözlerini fal taşı gibi açarak sırasıyla bir oğlana, bir paraya, bir kareli beyefendiye baktı; ardından da, peşinden şeytan kovalıyormuşçasına koşmaya başladı.

Yabancı, bir süre hiçbir şey söylemedi. Sonra cebinden beş mark çıkarıp şaşkın Timm'e uzattı ve ona, gelecek pazar yine gelmesini salık verdi. Sonra da hızla uzaklaştı.

'Kendisi neden bahis oynamıyor acaba?' diye düşündü Timm. Ancak parayı cebine atıp, arka sokaktaki evine doğru yola koyulduğunda bu soruyu unutmuştu bile. Sahte banknotları yerde bırakmıştı.

Tuhaftır ki, babasının cenaze töreninden sıvıştığı ve eve çok geç geldiği halde, üvey annesi onu dövmedi. Timm' le neredeyse hiç konuşmayan kadın, onu akşam yemeği yemeden yatağa yollamakla yetindi. Erwin'eyse tersine, cenaze için gelen ve Timm'i tuhaf sessiz bakışlarla süzen konukların yanında biraz daha oturma izni verdi.

Bu olağandışı pazar gününü, Timm'in her zamanki gibi dayak yediği, öğretmenininse onu her zamankinden daha fazla uyarmak zorunda kaldığı hüzünlü, uzun bir hafta izledi. Timm sürekli, 'Gelecek pazar günü hipodroma yine gitsem mi?' diye düşünüyordu. Beş markı, Erwin'e kaptırmamak için, komşu evin duvarındaki bir çatlağa saklamıştı. Ne zaman oranın yanından geçse, gülmeden edemiyordu. Bahiste bir kez daha kazanma olasılığını düşünmek onu eğlendiriyordu.

3. FORMA

Kâr ve Zarar

İple çekilen pazar sonunda geldiğinde, Timm daha sabahtan, öğleden sonra yine hipodroma gideceğini biliyordu. Oturma odasındaki duvar saati üç kez çalar çalmaz gizlice evden çıkan Timm, duvar çatlağındaki beş markı çıkardı ve büyülenmiş gibi hipodroma doğru koşmaya başladı.

Tam girişte, biriyle çarpıştı, üstelik o kişi kareli yabancıdan başkası değildi.

"Hop hop!" dedi beyefendi. "Olacaklar için sabredemiyorsun galiba?"

"Özür dilerim!" dedi Timm soluk soluğa.

"Önemli değil, evlat. Seni bekliyordum. Bahis kuponu burada. Beş markı getirdin mi?"

Başıyla onaylayan Timm, parayı cebinden çıkardı.

"Aferin, evlat. O halde şimdi gişeye git ve bahis oyna. Eğer kazanırsan, beni burada, girişte bekle. Seninle konuşacaklarım var."

"Tamam, efendim."

Kısacası, Timm yine bahis oynadı, koşu sona erdiğindeyse tıpkı geçen pazar günkü gibi bir sürü banknot kazanmıştı.

Ne var ki, bu defa kazancını kimseye göstermeden gişeden hızla uzaklaştı. Paraların hepsini ceketinin iç cebine tıktı, olabildiğince umursamaz bir yüz ifadesi takındı ve çitteki bir delikten sıvışarak hipodromu terk etti. Kareli be-

yefendiyle bir daha karşılaşmak istemiyordu. Adam onu biraz ürkütüyordu artık. Dahası yabancı, parayla kuponu ona hediye etmişti. Yani adama herhangi bir borcu yoktu.

Hipodromun arka tarafında, tek tük meşe ağacının olduğu bir çimenlik vardı. En büyük meşenin gövdesinin arkasına, çimlere uzanan Timm, servetiyle neler yapabileceğini düşünmeye koyuldu. Onunla, başta üvey annesi, üvey kardeşi, öğretmeni ve okul arkadaşları olmak üzere tüm insanların dostluğunu kazanmayı umuyordu. Babasının mezarına da mermer bir taş koydurtacaktı. Üstünde altın harflerle, "Seni hiç unutmayan oğlun Timm'den" diye yazacaktı.

Ardından hâlâ para artarsa, Timm kendisine, fırıncının oğlunun sahip olduğu türden, şişme lastikli, kornalı bir trotinet* de alacaktı.

Gözü açık, hayallere dalan Timm, sonunda yorgun düşüp uykuya yenildi.

Kareli beyefendi tümüyle aklından çıkmıştı. Oysa onu şu anda görebilseydi, mutlaka çok şaşıracaktı; öyle ya, tuhaf yabancı, Timm'i geçen pazar günü davet edip kandıran üç adamla sohbet ediyordu.

Şansına –daha doğrusu şanssızlığına– Timm onu göremedi. Uyuyordu.

Ama keskin bir ses onu tekrar kendine getirdi. Ses, kareli beyefendiye aitti. Timm'in ayaklarının dibinde, çimenlikte durmuş oğlana bakıyor ve pek de sevimli olmayan bir şekilde, "Uykunu alabildin mi?" diye soruyordu.

Uyku sersemliğini hemen üstünden atamayan Timm,

* Fransızca *trottinette*'ten. Bir ayakla üstüne basılıp, öbür ayakla yeri teperek yol alınan, bir yönlendirme kolu ve arka arkaya iki tekerleği olan çocuk oyuncağı.

onu başıyla onaylayarak doğruldu, sonra da her ihtimale karşı, dıştan ceketinin cebini yokladı. Cep tuhaf bir biçimde boşalmış izlenimi veriyordu. Hızla elini içine sokan oğlan birden cin çarpmış gibi ayılıverdi. Ceketinin cebi sahiden boştu. Para kaybolmuştu.

Kareli beyefendi sırıttı.

"Yo-yo-yoksa parayı siz mi aldınız?" diye kekeledi Timm.

"Hayır, uyku tulumu! Parayı, geçen pazar günü birlikte içki içtiğin haydutlardan biri götürdü. Seni gizlice takip etmiş. Sürekli geç gelmem, kaderim olmalı. Adam yaklaştığımı görünce koşarak kaçtı. Seni de bu sayede fark ettim."

"Nereye gitti? Polis çağırmalıyız."

"Aynasızları sevmem," dedi yabancı. "Benim ölçülerime göre, yeterince kibar değiller. Zaten haydut da çoktan dağları aştı. Hadi artık kalk, evlat! Sonra da marş marş evine. Ama önümüzdeki pazar yine gel."

"Sanırım, bir daha buraya gelmeyeceğim," dedi Timm. "İnsanın şansı bu kadar sık yaver gitmez. Bunu babamdan biliyorum."

"Şans ve şanssızlık daima üç kez tekrarlanır, derler Timm. Hem eminim, kendine bazı şeyler almayı planlıyordun, öyle değil mi?"

Timm başıyla onayladı.

"O halde, gelecek hafta yine gelir ve benimle bir iş anlaşması yaparsan, bütün bunlara sahip olabilirsin."

Saatine bakan yabancı birden çok acelesi varmış gibi göründü. "Gelecek pazar görüşmek üzere," dedi. Sonra da hızla uzaklaştı.

Timm, aklında karmakarışık düşüncelerle evinin yolunu tuttu; oradaysa onu bir posta dayak ve kardeşinin hain sevinci bekliyordu.

Derken, zamanın sürünerek ilerlediği dar sokaktan yine uzun bir hafta geçti. Gerçi Timm bu hafta boyunca umulmayacak kadar neşeliydi. Kareli beyefendiyi pek güven verici bulmasa da onunla bir iş anlaşması yapmaya kesin kararlıydı. 'Çünkü bir iş anlaşması,' diye düşündü oğlan, 'düzgün ve yasal bir şey. İnsan, öylesine bulduğu beş mark karşılığında servet kazanacağı yerde, taraflardan her biri bir şey verir bir şey alır, herkese hakça pay düşer.' Beşinci sınıfa giden bir oğlanın bu tür şeyler düşünmesi tuhaftı belki, ama yaşamak için tasarruf etmek zorunda kalınan dar, yoksul sokaklarda oturanlar daha çocuk yaşta parayı ve iş anlaşmalarını önemsemeyi öğrenirler.

Gelecek pazar gününü düşünmek Timm'e, haftanın tüm sıkıntılarını aşmada yardım ediyordu. Zaman zaman aklından, babasının kareli beyefendiden, başına bir şey gelirse, Timm'e kol kanat germesini istemiş olabileceği geçiyordu. Ama sonra, babasının bunun için mutlaka daha sempatik, sevecen bir kişi seçeceği sonucuna vardı.

Her şeye rağmen Timm, yabancıyla bir iş anlaşması yapmaya hazırdı, dahası bu düşünce ona keyif veriyordu. Birden, eski çocuksu neşeyle gülmeye başladı yeniden. Üstelik bu gülüş herkesin hoşuna gidiyordu. Bir günden diğerine, hiç olmadığı kadar çok dosta kavuştu.

Akıl almaz bir şeydi; hevesli yardımseverliğiyle dost edinemeyen o çocuk, sırf gülüşü sayesinde neredeyse herkesin arkadaşlığını kazanıyordu, hiç değilse seviliyordu. İn-

sanlar, öncesinde eleştirdikleri yaramazlıklarını bile hoş görüyorlardı artık. Bir matematik dersinin ortasında, Timm'in aklına birden, kareli beyefendiye, coşkusunu frenleyemediği için nasıl çarptığı geldi. Bu anıyla birlikte de sonu hıçkırıkla biten o kıkır kıkır gülüşünü koyuverdi. Ardından, beklenmedik kahkahalarının uygunsuzluğunu fark edince, korkuyla hemen elini ağzına kapattı. Ama öğretmeninde en ufak bir kızgınlık belirtisi yoktu. Kahkahalar öyle ummadık anda yükselmiş, öyle tatlı bir etki bırakmıştı ki, öğretmen dahil, tüm sınıf gülmeye başladı. Öğretmen parmağını kaldırıp, "Kahkaha bombası, değer verdiğim tek bombadır, Timm. Yine de bizi derste bombardımana tutmasan daha iyi edersin," demekle yetindi.

O günden sonra Timm, "Kahkaha Bombası" diye çağrılmaya başlandı, hatta artık sınıf arkadaşlarından bazıları ders aralarında yalnızca onunla oynamak istiyorlardı. Timm'in gülüşü öylesine bulaşıcıydı ki, üvey annesiyle Erwin bile arada sırada ona katılmadan edemiyorlardı.

Kareli beyefendinin Timm'e yaptığı her neyse inanılmazdı, ancak çocuk bu yeni durumun farkında değildi.

Timm, dar sokaktaki evde yaşadığı acı deneyimlere inat, henüz güven dolu, kuşku bilmeyen bir çocuktu. Ne gülüşünün insanların hoşuna gittiğinin, ne de babasının ölümünden beri bu gülüşünü, servetini saklayan cimriler gibi, herkesten sakındığının farkındaydı. Çocuk aklıyla, hipodromda başından geçen olayların onu olgunlaştırdığını ve bu yüzden artık herkesle iyi geçindiğini sanıyordu. Gülüşünün değerini daha o zaman anlasaydı, onu bekleyen onca şeyi yaşamak zorunda kalmayacaktı. Ama henüz çocuktu işte.

Bir gün Timm, okuldan dönerken, sokakta kareli beyefendiye rastladı. Tam o sırada, uyuyan bir kedinin kulağına konmaya çalışan bir arıyı gözlüyordu. Görüntü çok komikti ve Timm yine gülmeden edemedi. Ama hipodromdaki yabancıyı tanıyınca tüm neşesi kaçtı. Timm eğilerek, iyi günler diledi.

Yabancı, oğlanı görmemiş gibi davrandı. Yanından geçerken, "Şehirde birbirimizi tanımıyoruz," diye hırlamakla yetindi. Sonra da, hiç başını çevirmeden yoluna devam etti.

'Bu tuhaf davranışlar iş anlaşması yapmanın gereği herhalde,' diye düşündü Timm. Ama kedinin korkarak uykudan sıçraması ve arının konduğu kulağını titretmesi üzerine, hemen yine gülmeye başladı. Tombul böcek vızıldayarak uzaklaşırken, Timm ıslık çala çala, oturduğu dar sokağa saptı.

4. FORMA

Satılan Gülüş

Sabırsızlıkla beklenen pazar günü Timm, hipodroma her zamankinden erken gitmek için evden gizlice sıvışmayı planlamıştı. Ancak şanssızlığına, saat iki buçuğa doğru üvey annesinin gözü rastlantı eseri duvardaki takvime takıldı ve birden bugün evlilik yıldönümü, yani Timm'in babasıyla evlendiği gün olduğunu hatırladı. Kesik kesik hıçkırdı (ki bunu her fırsatta yapardı), sonra da aynı anda yerine getirilmesi gereken binlerce iş çıkardı: Mezara çiçek götürülecek, pasta alınacak, kahve öğütülecek ve komşu kadınlardan biri davet edilecekti; kendisi üstünü değiştirecek ve yeni elbisesini ütüleyecekti; Timm bütün ayakkabıları boyayacak, Erwin de çiçek alacaktı.

Aslında Timm mezarlık için çiçek alma görevini üstlenmek istiyordu. Çünkü bu durumda, acele ederse at yarışlarına yine de zamanında yetişebilirdi. Ne var ki, üvey annesi telaşlandığında (ki bunu her fırsatta yapardı), onun talimatlarına karşı koymak çok zordu. Bu, yalnızca daha çok telaşlanmasına, sonunda da ağlayarak bir koltuğa çökmesine yol açıyor ve karşısındakini bir kat daha itaatkâr davranmak zorunda bırakıyordu. Dolayısıyla Timm, herhangi bir itiraz yükseltmekten vazgeçti ve uslu uslu pastaneye gitti. ("Arka girişi kullan! Kapıyı üç kez tıklat! Önemliymiş, de!")

Timm, pastacının sevimsiz yüz ifadesine de aldırma-

dı. ("Homurtularına kulak asma! Seni pastasız yollamasına izin verme! İstediklerini verinceye dek ihtiyar cadalozun başından ayrılma!")

Timm, üvey annesinin siparişini eksiksiz bir şekilde iletti. ("Altı dilim Alman pastası! Dünden kalma olmasın! En iyisinden! Öyle söyle ona!")

Ne yazık ki, üvey annesi onu pastacının yanıtına hazırlamamıştı. Bayan Bebber –bu, pastacının adıydı– şöyle dedi: "Eski hesap kapatılmadan veresiye defterine yeni bir şey yazamam. Evdekilere selamımı söyle. Durumları uygun değilse, pasta da almasınlar! Bunu aynen aktarabilirsin. Yirmi altı marklık pasta! Kim tıkınıyor onca pastayı, merak ediyorum doğrusu! Sular idaresinin müdürü bile bu kadar pasta almıyor. Ki onun ailesi pastaya bayılıyor, sana o kadarını söyleyeyim, evlat!"

Timm şaşkınlıktan bir an konuşamadı. Analığının ona zaman zaman bir şekerli çörek ya da yarım dilim Alman pastası verdiği oluyordu, ne var ki yirmi altı marka koca bir pasta dağı alınırdı. Acaba üvey annesi, komşusu kahve içmeye geldiğinde gizli gizli pasta mı yiyordu? Timm, Erwin'le birlikte okulda olduklarında, o iki kadının sık sık bir araya geldiğini biliyordu. Yoksa şu iyi pasta müşterisi, Erwin miydi?

"Pastaları kardeşim mi yazdırdı?" diye sordu Timm.

Bayan Bebber burnundan soluyarak, "Hesapta onunkiler de var," dedi. "Ama çoğu annenin kahvaltı için aldığı pastalar. Yani üvey anneni kastediyorum. Senin bunlardan haberin yok galiba?"

"Var, var," diye atıldı Timm aceleyle. "Tabii ki haberim

var." Oysa hiçbir şey bilmiyordu aslında. Duruma tepki ya da öfke duymuyor, yalnızca pasta keyfinin böyle gizli kapaklı gerçekleşmiş olmasına ve bu yüzden borca girmelerine üzülüyordu.

"İşte," dedi Bayan Bebber, konuşmayı sonlandırma niyetiyle, "şimdi de eve pastasız dönüyor ve sana söylediklerimi iletiyorsun. Anlaşıldı mı?"

Timm, yere çakılmış gibi dikilmeyi sürdürdü. ("Homurtularına kulak asma! Seni pastasız yollamasına izin verme! İstediklerini verinceye dek ihtiyar cadalozun başından ayrılma!")

"Ama bugün babamla annemin, yani üvey annemin demek istedim, evlilik yıldönümü," dedi. "Ayrıca..." Birden Timm'in aklına kareli beyefendiyle yapacağı anlaşma, hipodrom ve bahisler geldi. "Ayrıca," diye hızla devam etti, "size bu akşam parayı getireceğim, şimdi vereceğiniz Alman pastalarını da ödeyeceğim, Bayan Bebber. Hiç şüpheniz olmasın!"

"Sen mi getireceksin parayı?"

Bayan Bebber duraksadı, ama oğlanın ses tonunda, ona bu paranın, hiç değilse bir kısmı üzerine hesap yapabileceğini hissettiren bir şey vardı sanki.

Emin olmak için, "Parayı nerden alacaksın?" diye sordu.

Timm, tiyatro oyunundaki haydutlar gibi bir yüz ifadesi takınarak, olabildiğince kalın bir ses tonuyla, "Çalacağım, Bayan Bebber. Sular idaresi müdürünün evinden," dedi.

Oğlan haydut rolünde öyle başarılıydı ki, Bayan Beb-

ber gülüp yumuşayıverdi; kısacası Timm, eve altı dilim Alman pastası götürmekle kalmadı, ayrıca hesaba dahil edilmeyen yedinci bir dilim de aldı.

Timm pastalarla geldiğinde üvey annesi kapıda duruyordu. Hâlâ (ya da yine?) telaşlı görünüyor ve nokta virgül demeden, duraksamadan konuşuyordu: "Kendimgitseydimkeşke, dahaiyiolurdu, birşeydedimi defteryazdırmaklafalanilgili? Almanpastasıtazemi, nedensusuyorsunöyle?"

Timm, Bayan Bebber'le yaptığı sohbeti aktarmaktansa, dilini koparmayı yeğlerdi. Dahası, hipodroma yetişmesi gerekiyordu, üvey annesini telaşlandırmak ya da onunla tartışmak da zaman kaybı demekti. Bu yüzden, "Bana fazladan, bedava bir dilim Alman pastası verdi. Şimdi oynamaya gidebilir miyim, an-a?" demekle yetindi. (Üvey annesine seslenirken, anne sözcüğü dudaklarından bir türlü geçmiyordu.)

Kadın bu isteği alışılmadık şekilde çabuk kabul etti. Hatta Timm'in yanına bir dilim Alman pastası bile verdi. ("Kadınların konuşmalarından sıkılırsın sen. Hadi oynamaya git, ama zamanında evde ol. Altıda geri dönmen yeterli.")

Timm olabildiğince hızlı hipodroma koştu, hatta aynı sırada Alman pastasını, yalnızca üç damla krema düşürerek yemeyi de başardı; ne yazık ki damlalardan biri, bayramlık lacivert pantolonuna denk geldi.

Kareli beyefendi hipodromun girişinde duruyordu. İlk koşu çoktan başladığı halde en ufak sabırsızlık ya da telaş belirtisi göstermiyordu. Bugün üstünden adeta sevecenlik akıyordu. Timm onunla lokantanın bahçesine oturup li-

monata içmek ve yine Alman pastası yemek zorunda kaldı. Tüm pazar günü, Alman pastası etrafında dönüyordu sanki.

Bu arada yabancı, dünyanın en ciddi yüz ifadesiyle öyle şakalar yapıyordu ki, Timm az kalsın gülmekten katılacaktı.

'Sandığımın tersine aslında cana yakın biri,' diye düşündü oğlan. 'Artık babamın ondan neden hoşlandığını anlayabiliyorum.'

Üstelik, yabancının kahverengi gözleri ona çok sevecen ve yumuşak bakıyordu. Timm'den daha dikkatli bir gözlemci, önceki pazar günlerinde adamın gözlerinin balık gibi soğuk ve sulu mavi olduğunu mutlaka fark ederdi. Ne var ki Timm dikkatli bir gözlemci değildi. Yaşam ona bunu daha sonra öğretecekti.

Sonunda, kareli beyefendi iş anlaşmasından söz etmeye başladı. "Sevgili Timm," diye lafa girdi, "sana dilediğin kadar para vaat ediyorum. Onu sana peşin peşin masaya dökemem. Ama sana her bahisi –Her diyorum, anlıyor musun?– kazanma yeteneğini bahşedebilirim."

Sıkıntıyla başını evet anlamında sallayan Timm, söylenenleri dikkatle dinlemekten geri kalmıyordu.

"Elbette, sana bu yeteneği karşılıksız kazandıramam, buna anlayış göstereceğinden eminim. Bu tür yeteneklerin belli bir değeri vardır."

Başla onaylama tekrarlandı. Bunu Timm'in heyecanlı sorusu izledi: "Karşılığında ne istiyorsunuz?"

Yabancı bir an duraksayarak Timm'e düşünceli düşünceli baktı. "Karşı-lığında ne iste-diği-mi mi me-rak edi-

yorsun?" Sözcükleri sakız gibi uzatarak konuşuyordu. Derken, birden hızlandı ve sözcükler anlaşılması olanaksız biçimde birbirine karıştı, "...lığındagüşünütiyorum."

Yabancı fazlasıyla çabuk ve anlaşılmaz konuştuğunu fark etmiş olmalıydı. Çünkü cümlesini yineledi: "Karşılığında gülüşünü istiyorum."

"Hepsi bu mu?" diye sordu Timm gülerek.

Ancak kahverengi gözlerin ona tuhaf, nerdeyse üzgün bir ifadeyle bakması üzerine, gülüşü her zamankinden farklı, hıçkırıksız son buldu.

"Yani?" diye sordu kareli beyefendi. "Kabul ediyor musun?"

Timm'in gözleri, rastlantıyla tabağındaki Alman pastasına takıldı. Birden aklına Bayan Bebber, borçlar ve onca parayla daha neler satın alabileceği geldi. Bunun üzerine, "Söz konusu gerçek bir anlaşmaysa, kabul ediyorum," dedi.

"Peki evlat, o halde iş yalnızca bir sözleşme imzalamaya kaldı."

Kareli beyefendi ceketinin göğüs cebinden bir kâğıt çıkarıp katlarını açtı, sonra da onu masaya, Timm'in önüne koyarak, "Baştan sona dikkatle oku!" dedi.

Timm de okumaya başladı.

1. Bu sözleşme Bay L. Silbi ve Bay Timm Metelik arasında ..... tarihinde, ...'de yapılmış ve aynı içerikte iki nüsha halinde taraflarca imzalanmıştır.

"Taraflar ne demek?" diye sordu Timm.

"Sözleşmelerde ortaklar böyle adlandırılır!"
"Ya!"
Timm okumaya devam etti.

2. *Bay Timm Metelik bu sözleşmeyle gülüşünü, onu istediği gibi kullanmak üzere Bay L. Silbi'ye devretmektedir.*

Timm, ikinci kez "Bay Timm Metelik" sözcüklerini okuduğunda, kendisini neredeyse yetişkin gibi hissetti. Sırf bu üç sözcük uğruna bile sözleşmeyi imzalamaya hazırdı. Kısacık ikinci maddenin tüm hayatını değiştireceğini öngöremiyordu.
Timm okumayı sürdürdü.

3. *Bay L. Silbi, sözü edilen gülüş karşılığında Bay Timm Metelik'e her bahsi kazandırmakla yükümlüdür.*

   Bu koşul herhangi bir sınırlandırmaya tabii değildir.

Timm'in kalp atışları hızlanmaya başladı. Devam etti:

4. *Her iki taraf da bu anlaşmayı tam bir sır olarak saklamakla yükümlüdür.*

Timm, tamam gibisinden başını sallayıp duruyordu.

5. *Taraflardan birinin üçüncü şahıslara bu anlaşmadan söz etmesi ve 4. maddeyle korunan gizliliği boz-*

ması halinde, diğer taraf a) gülme ya da b) bahis kazanma yeteneğini dileğince sürdürür; suçu işleyen tarafsa a) gülme ya da b) bahis kazanma yeteneğini tüm kapsamıyla yitirir.

"Burayı anlayamadım," dedi Timm, alnını buruşturarak.

Bay L. Silbi –sonunda adını öğrenebildik– açıklamaya girişti: "Bak Timm, sır saklama yükümlülüğüne uymaz ve herhangi birine bu anlaşmadan söz edersen, bahis kazanma yeteneğini kaybetmekle kalmayacak, gülüşünü de geri alamayacaksın. Tersi durumda, yani ben bu konu hakkında konuşursam, sen gülüşünü geri alacak, dahası bahis kazanma yeteneğini de kaybetmeyeceksin."

"Anlıyorum," dedi Timm. "Susmak, gülemeden zengin olmak demek. Konuşmaksa, yoksul olmak ancak yine de gülememek demek."

"Tam olarak öyle, Timm. Ama okumaya devam et."

Timm de okudu:

6. Bay Timm Metelik'in herhangi bir bahsi kaybetmesi halinde, Bay L. Silbi, Bay Timm Metelik'e gülüşünü iade etmekle yükümlüdür. Ancak bu durumda Bay Timm Metelik de, bahis kazanma yeteneğini yitirmiş olur.

"Yani şöyle–" diye açıklamaya çalıştı Bay Silbi. Ama meseleyi hemen kavrayan Timm sözünü kesti: "Anladım, ilerde bir bahis kaybedersem, gülüşümü geri alacağım, ama

artık bahis kazanamayacağım." Son maddeye hızla göz gezdirdi:

7. Bu anlaşma, her iki taraf her iki nüshanın altına imzalarını attıkları andan itibaren geçerlidir.

Yer..... Tarih.....

Sol tarafı Bay Silbi daha önce imzalamıştı bile. Timm bunun düzgün bir sözleşme olduğuna karar verdi. Cebinden iyice kısalmış bir kurşunkalem çıkarıp imzasını atmak istedi. Ancak, Bay Silbi onu engelledi. "Mürekkeple imzalamamız gerekir," diyerek Timm'e, saf altındanmış izlenimi veren ve ılık suyla doldurulmuş gibi sıcacık olan bir dolmakalem uzattı. Oysa çocuk ne altını ne de dolmakalemin ısısını fark etti. Cüretkâr bir edayla imza atarken, onu bekleyen serveti düşünüyordu yalnızca. Timm, kırmızı mürekkeple imzalamıştı.

İşlem tamamlanır tamamlanmaz, Bay Silbi en sevimli şekilde gülerek teşekkür etti. Timm, rica ederim diye karşılık verirken gülmeye çalıştı, ancak gülümsemeyi bile başaramadı. Amacının tersine, dudakları sıkıca bitişti ve ağzı incecik bir çizgiye dönüştü.

Derken, Bay Silbi sözleşme nüshalarından birini aldı ve katlayarak ceketinin göğüs cebine yerleştirdi. Ötekini de, "Onu iyi sakla! Birilerinin, ihmalkârlığın yüzünden sözleşmeyi görmesi, sır saklama yükümlülüğünün ihlali anlamına gelir. Bu senin için hiç hoş olmayan sonuçlar doğurabilir," sözleri eşliğinde, Timm'e uzattı.

Başıyla onaylayan Timm de sözleşmesini katladı ve onu kasketinin bir kenarı sökülmüş astarının içine sokuşturdu. Bunun üzerine kareli beyefendi masaya iki metal beş mark koyarak, "Bu, zenginliğinin ana sermayesi olacak," dedi.

Yine Timm'in gülüşüyle güldü. Üstelik birden, çok acelesi varmış gibi görünüyordu. Garson kızı çağırdı, hesabı ödedi, ayağa kalktı ve yarım ağız, "Bol şans, evlat," diyerek uzaklaştı.

Artık Timm'in, bahis için hareketlenmesi gerekiyordu, çünkü son koşu başlamak üzereydi. Gişeye koşup bir bahis kuponu aldı ve hiç düşünmeden Maurita II adlı ata oynadı. Eğer kasketindeki sözleşme geçerliyse, bu atın kazanması gerekiyordu.

Ve Maurita II kazandı.

Bu kez on marklık bahis oynamış olan Timm, karşılığında her biri yüz mark değerinde birkaç banknot aldı ve onları kaçamak bir hareketle sol cebine tıkıştırdı. Ardından, hipodromu kaçarcasına terk etti.

5. FORMA

Akşam Sorgusu

Timm, ancak hipodromun büyük kapısından çıkıp dışarıya ulaştığında, kazandığı parayı tekrar dikkatlice yokladı. Kâğıtların hışırdamasıyla yüreği ağzından çıkacakmış gibi çarpmaya başladı. O, Timm Metelik, artık zengin bir insandı. Babasına bir mezar taşı yaptırabilirdi. Bayan Bebber'e borçlarını ödeyebilirdi. Üvey annesiyle Erwin'e bir şeyler alabilir ve eğer isterse, bir trotinete sahip olabilirdi. Hem de kornalı ve şişme tekerlekli bir trotinete.

Timm, mutluluğunun tadına varmak için eve yürüyerek döndü. Yol üzerinden üvey annesine bir hediye almayı planlıyordu. Ancak günlerden pazardı ve dükkânlar kapalıydı. Oğlan cebindeki kazancını sol eliyle sıkı sıkı tutuyordu.

Sokakta yürürken üç sınıf arkadaşıyla karşılaştı. Onlarla sohbet ederken, biri, "Cebinde ne var öyle, Timm?" diye sordu. "Kurbağa mı?"

"Yok, bir lokomotif," diyen Timm, gülmeye çalıştı. Ancak dudakları yine sıkıca bitişerek sert bir çizgi halini aldı.

Sınıf arkadaşları bunu fark etmedi. Timm'in yanıtına gülerken, biri, "Göstersene lokomotifini!" dedi.

"Belki," dedi diğeri, "onunla Honolulu'ya gidebiliriz."

Ne var ki Timm, elini ısrarla cebinde tutarak, "Eve yetişmeliyim. Görüşmek üzere," demekle yetindi.

Bu yanıt, sınıf arkadaşlarını başından savmaya yetmedi. Timm'in biraz ilerlemesini bekleyip, onu parmak uçlarında gizlice takip ettiler, sonra da ani bir hamleyle elini cebinden çekip çıkardılar.

Ancak, havada uçuşan banknotlar karşısında şaşkına döndüler: Paraların üstünde, yirmi, elli, hatta yüz mark yazdığı okunabiliyordu.

Bu beklenmedik bir durumdu, çünkü Timm, fukara mahallesi diye anılan semtte oturuyordu. Arkadaşları da bunu biliyordu.

"Onca parayı nereden buldun?" diye sordu biri.

"Sular idaresinin müdüründen çaldım," diyen Timm, öfkelendiği halde gülmeye çalıştı. Ama ortaya çıkan sırıtış öyle arsızdı ki, üç arkadaşı korkuyla irkildiler. Timm'in doğruyu söylediğine ciddi ciddi inandıkları için apar topar kaçmaya başladılar. Uzaktan, "Timm Metelik para çaldı! Timm Metelik hırsız!" haykırışları geliyordu.

Timm bunu duydu. Üzgün üzgün banknotları toplayarak yeniden cebine yerleştirdi. Ardından, kenti geçen küçük nehrin kenarına gitti, bir banka oturdu ve sahilde dolanan bir ördek ailesini izlemeye koyuldu.

Küçük ördekler çimlerde henüz epey beceriksizce, paytak paytak ilerliyorlardı; bir gün önce Timm bu manzaraya mutlaka gülerdi. Oysa bugün onları komik bile bulmuyordu. Bu da onu hüzünlendiriyordu. Timm ördeklere, boş bir duvara bakar gibi, tümüyle ilgisiz bakıyordu. Bir yandan da, bu pazar gününün onu farklı bir çocuğa dönüştürdüğünü hissediyordu.

Timm, ancak karanlık çökmeye başladığında, otur-

dukları dar sokağın yolunu tuttu.

Sokağın başına ulaştığında, üvey annesinin bir grup komşuyla evin kapısının önünde durduğunu gördü. Heyecanla çene çalıyorlardı. Ne var ki Timm'i fark eder etmez, sağa sola koşuşturan tavuklar gibi dağılarak evlerine çekildiler. Gerçi her yerde kapılar hafifçe aralık bırakıldı, Timm'in önünden geçtiği tüm pencerelerin perdeleri de oynadı.

Üvey annesi, yarı açık duran kapının önünde, dünyanın sonu gelmiş gibi bir ifadeyle dikiliyordu. Bembeyaz yüzündeki kızarmış sivri burnunu Timm'e doğru uzatmıştı. Çocuk yeterince yaklaşır yaklaşmaz da, ona sağlı sollu iki tokat yapıştırdı ve herhangi bir açıklama yapmadan evin içine çekti.

Holde, "Para nerede?" diye bağırdı.

Neye uğradığını anlayamayan Timm, "Para mı?" diye sordu.

Bunu yine iki tokat izledi; öyle ki çocuğun başı uğuldamaya, gözleri de yaşla dolmaya başladı.

"Parayı ver, seni işe yaramaz, adi suçlu seni! Mutfağa gir hemen!"

Timm az kalsın sürüklenecekti. Hâlâ neler olduğunun farkında değildi. Buna rağmen parayı cebinden çıkarıp mutfak masasının üstüne bıraktı.

"Tanrı'm, yüzlük bunlar!" diye haykıran üvey anne, Timm'e iki başlı ucube görmüşçesine bakıyordu.

Şansına, tam o anda mutfak kapısı açıldı ve içeriye soluk soluğa Bayan Bebber girdi. Onun peşinden gelen Erwin, gözlerini kocaman açıp masanın üstündeki paralara dikti.

Bayan Bebber, "Sular idaresi müdürünün evi soyul-

mamış," diye tıksırdı. "Tek kuruşları bile çalınmamış."

Birden Timm, bu çirkin karşılamanın nedenini kavradı: Bayan Bebber'e şakasına, sular idaresinin müdürünün evini soyacağını söylemişti. Aynı şeyi sınıf arkadaşlarına da anlatmıştı. Onlar cebindeki bir sürü parayı da görmüşlerdi üstelik. Sonra da onu ihbar etmişlerdi. Olayın aslı buydu demek.

Timm artık her şeyi açıklamak istiyordu, ama üvey annesi ağzını açmasına fırsat vermeden, yine nokta virgül demeden söyleniyordu: "Demekmüdürünevi soyulmadı! Ohalde başkabiryer! Parayınerden çaldın? Doğruyusöyle! Polisgelmeden! Sokaktaherkes olanlarıbiliyor! Doğruyusöyle!

Timm de doğruyu söyledi: "Parayı hiçbir yerden çalmadım."

Bunun üzerine, üvey annesi onun kafasını dürtmeye ve tokat yağdırmaya başladı; ta ki, Bayan Bebber kadının kolunu tutup, çocuğa kısık sesle, "Bana, pasta borcunu bu akşam kapatacağını anlatmamış mıydın, Timm?" diye sorana dek.

"Pasta borcu mu? Bununpastaborcuyla ne ilgisivar?" diye bağıran üvey annenin sesi iflas etmek üzereydi.

"Lütfen, Bayan Metelik, bırakın çocukla sakin sakin konuşayım," diye yanıt verdi pastacı kadın.

Üvey anne ağlayarak bir mutfak sandalyesine çöktü, sonra da Erwin'in ona isteksizce uzattığı eli tuttu.

Bayan Bebber, sorgusunu sürdürdü: "Timm, gerçeği söyle. Bu akşam onca paraya kavuşacağını nerden biliyordun?"

Timm kısa bir an için duraksadı. Düşünceler kafasında, aniden ürkütülen serçeler gibi uçuşuyordu: Bay Silbi hakkında bir şey söyleyeyim deme! Sözleşmeyle ilgili tek sözcük etme! Yoksa, geçerliliğini yitirir!

Sonunda Timm, "Ben... uzunca bir zaman önce... bir gün beş... on... mark bulmuştum," diye kekeledi. "O parayla hipodroma gidip bahis oynamayı planlıyordum." Konuşması artık daha tok ve akıcıydı. "Belki bir şeyler kazanırım diye ummuştum. Mauritia II atı üzerine oynayınca da, bunları kazandım." Timm mutfak masasının yüzeyini işaret etti. Ardından, bahis kuponunun iade kısmını cebinden çıkarıp paranın yanına koydu.

Bayan Bebber, tam kupona bakmaya yeltenecekti ki, üvey anne küçük kâğıt parçasını hırsla kucağına çekti, sonra da onu en az beş dakika boyunca inceledi.

Küçük mutfakta kimseden çıt çıkmıyordu. Timm suskun ve dik bir şekilde ayakta duruyor, Erwin'se ona çekingen bir edayla yan yan bakıyordu. Bayan Bebber kollarını göğsünde kavuşturmuştu, gülümsüyordu.

Sonunda, üvey anne bahis kuponunu tekrar masaya fırlatarak ayağa kalktı. "Kumarda kazanılan para dürüstçe hak edilmiş sayılmaz," dedi. Sonra da mutfağı terk etti.

Şimdi küçük kâğıdı inceleme sırası Bayan Bebber'e gelmişti; başını sallayarak, "Şansın yaver gitmiş, Timm," dedi.

Dışardan Erwin'i çağıran üvey annenin cırtlak sesi geliyordu. Oğlu, Timm'e hiçbir şey demeden, itaatkâr bir şekilde, ayaklarını sürüye sürüye dışarı çıktı.

Gülüşünü satan çocuk, kendini dışlanmış hissediyor-

du. Bayan Bebber'e, "Bahis oynamak dürüst bir iş değil mi gerçekten?" diye sorarken, gözyaşlarını güçlükle bastırıyordu.

Pastacı buna doğrudan yanıt vermedi. "Kasap ailesi Neubauers'ler de kazanmıştı. Lotoda. İkramiyeyle kendilerine bir ev aldılar. Ben Neubauers'leri severim," dedi.

Ardından, paradan sayarak otuz mark aldı, önlüğünden çıkardığı dört markıysa mutfak masasının üstüne bırakıp, "Pasta ödenmiştir, Timm. Üzme kendini!" dedi. Sonra da gitti. Timm daire kapısının kapandığını duydu.

Mutfakta tek başına dikiliyordu. İnat, çaresizlik ve büyük bir üzüntüyle dolmuştu.

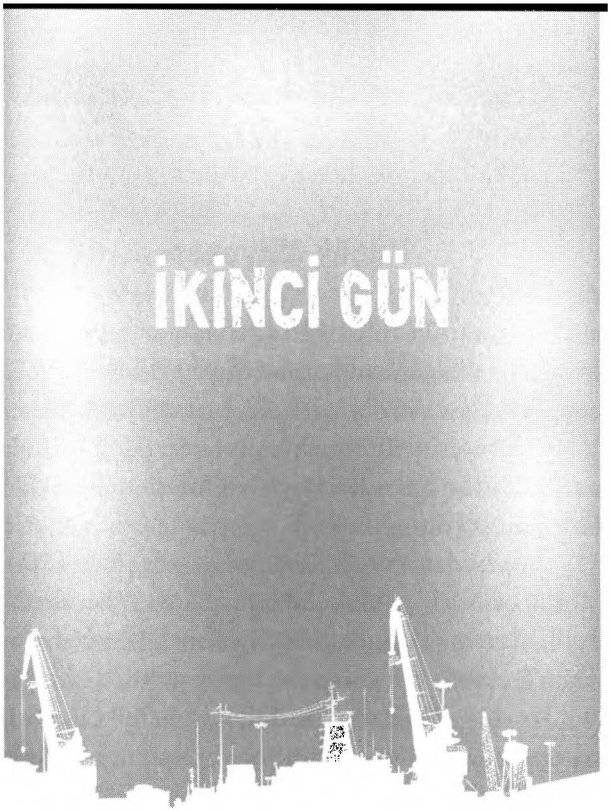
Kısa bir kararsızlıktan sonra mutfak masasındaki parayı cebine tıkıp evi terk etmeye niyetlendi. Gitmek istiyordu. Çok uzaklara.

Koridora çıktığında, üvey annesinin sesi onu durdurdu: "Hemen yatağına yatıyorsun!" Duraksayarak, "Parayı da mutfak dolabına koy," diye ekledi kadın.

Timm, evdeki havanın değişmeye başladığını fark etti. Söz dinleyip parayı yine mutfağa götürdükten sonra, aç, heyecanlı ve yorgunluktan tükenmiş bir halde yatağına uzandı. Yanındaki yatak boştu. Erwin, üvey annenin yanına yatmıştı.

Timm, sanılabileceğinden daha çabuk, derin bir uykuya daldı.

İlk günün hikâyesi burada sona ererken, onu kâğıda dökmek için otelime döndüm.

Ertesi gün Timm'le, paydos sonrası yine düzeltmen odasında buluştuk. Hikâyenin devamını öğrenmek için öyle sabırsızlanıyordum ki, kaldığı yerden hemen anlatmaya başlamasını istedim.

Timm beni kırmadı. Anlatmaya koyuldu:

6. FORMA

Küçük Milyoner

Timm'in, sana dün anlattığım gibi, kumar şansının yüzüne gülmesi, sonraki günlerde pastacı Bayan Bebber'in çok işine yaradı. Dükkânı neredeyse sürekli, ondan Timm Metelik'in ikramiye hikâyesini dinlemek isteyen meraklı insanlarla dolup taştı. Kadıncağızsa hikâyeyi, hamur işlerinin reklamıyla ustaca süslüyordu.

"... ardından, çocuk bana parayı sular idaresinin müdürünün evinden çalmak istediğini söyledi. Bu arada müdürgiller bizim poğaçalara bayılıyooor! Ama daha sonra, çocuğun cebinde bir sürü parayla dolaştığını duyduğumda başımdan aşağı kaynar sular döküldü haliyle. Apar topar pazar elbisemi üstüme geçirdim ve hemen müdürün evine koştum. Pazar günüydü ve müdürgiller zaten bir yaş pasta ısmarlamışlardı, şu üstü yazılı olanlardan hani: Doğum günün kutlu olsun. Kocam bu konuda çoook başarılı! Tabii, oraya vardığımda, hırsızlık falan olmadığını öğrendim. 'Sevgili Bayan Bebber,' dedi müdür bey bana, 'biliyorum siz aklı başında bir kadınsınız ve sandviç ekmekleriniz gerçekten de haaarika, ama bir yanlış anlaşılma olmalı. Bizden,' dedi, 'herhangi bir şey çalınmadı,' dedi." Vesaire, vesaire...

Timm günün kahramanıydı. Komşuların gözünde, okulda ve hatta kısmen evde de. Birden mantosunda kürk bir yakayla dolaşmaya başlayan üvey annesi artık Timm'e karşı daha dikkatli davranıyordu; üvey kardeşiyse, Timm'i

her fırsatta at yarışları hakkında sorulara boğuyordu; komşuları ona yarı şaka yarı kıskançlıkla "küçük milyoner" diyorlardı; okul bahçesindeyse çocuklar, onunla oynamak için adeta yarışıyorlardı.

Timm genel ilgiden çok hoşnuttu. Onu ihbar eden üç sınıf arkadaşını, tıpkı onu döven üvey annesini olduğu gibi, çoktan affetmişti. İçinden tüm dünyayla şakalaşmak geliyordu. Ama bu artık olanaksızdı. Ne zaman gülmeye çalışsa arsızca sırıtıyordu.

Çok geçmeden Timm, gülmekten de, komiklik yapmaktan da tümden vazgeçti, denemiyordu bile. Ciddi bir yüz ifadesi takınmaya alışmaya çalışıyordu.

Bunun üzerine, "Burnu büyüdü," dedi komşuları. Meraklarını giderdikten sonra okul arkadaşları da ondan uzak durmaya başladılar. Artık eskisine göre daha sakin olan üvey annesi bile Timm'i asık suratlılıkla suçluyordu.

Bu arada, üvey anne bir daha asla kumar parasının dürüstçe hak edilmediğini ileri sürmedi. Birden at yarışlarını saygın ve yasal bulmaya başlamıştı. Hatta Timm'e, pazar günü bir kez daha bahis oynamak için yirmi mark vermeyi teklif etti.

Şu âna dek kazancından tek kuruş almamış, dolayısıyla da mermer mezar taşıyla trotinet hayallerini şimdilik gömmüş olan Timm, inadına yirmi markı da reddetti. Pasta borcu meselesinden beri üvey annesine farklı gözle bakıyordu. Artık ona güvenmiyordu.

O hafta Timm hayatında ilk defa, pazar günlerinin hiç olmamasını diledi. Üvey annesinin onu sıkıştırıp hipodroma gitmeye ikna edeceğinden korkuyordu. Üstelik, kor-

kusunda haklıydı. Kadın daha cumartesi akşamı laf arasında, "Bir dilim ekmek daha ister misin, Timm? İnsan şansı yakalamışken üç kere üst üste bahis oynamalı, denir. Neyse, yarma kadar zamanımız var. Hâlâ oraya gidip gitmeme konusunu düşünebilirsin, öyle değil mi?" demeye başladı.

Tabii Timm, sonunda her şeye karşın hipodroma gitti. Bunun nedeni, yalnızca Erwin'le üvey annesinin daha kahvaltıda sürekli sözü at yarışlarına getirmeleri değildi; Timm ayrıca sözleşmeyi, hani şapkasının astarında sakladığı ve daha şimdiden iyi bir iş mi, yoksa düpedüz alçaklık mı olduğuna karar veremediği şu tuhaf sözleşmeyi denemek istiyordu.

Hipodroma üçü birlikte tramvayla gittiler. Erwin'in solgun yüzünde heyecandan ilk defa kırmızı lekeler belirmişti, üvey anneyse yine nokta virgül demeden risk, şike ve oyuna yatırılan fazlasıyla yüksek meblağlardan dem vurup duruyordu. Yüzlerce gereksiz uyarı eşliğinde Timm'e yirmi markı verdikten sonra, "Parayı Fortuna'ya yatırma, Timm! Tramvay'da Fortuna'nın hiç şansı olmadığını duydum. Atlara has bir hastalığı mı varmış ne. Yani sakın Fortuna'nın üstüne oynama!" diye ekledi.

Tabii Timm, bunun üzerine inadına Fortuna'nın üstüne oynadı. Kasketindeki anlaşmayla başına bir terslik gelemezdi. Üstelik, üvey annesine bu işleri ondan daha iyi anladığını kanıtlamanın akıllıca olduğunu düşünüyordu.

Ne var ki, hipodroma girdiklerinde üvey anne ve Erwin artık onunla pek ilgilenmediler. Tüm dikkatleri etrafta olup bitenlere, yani zarif hanımefendilere, şık beyefendilere, dizginlerinden çekilerek önlerinden geçirilen yarış atla-

rına, kırmızı şapkalı ufak tefek jokeylere ve gişelerle parmaklıkların önündeki gürültülü curcunaya çekilmişti.

Timm bahis kuponunu teslim ettikten sonra üvey annesi, "Seyretmek istemiyor musun?" diye sordu.

Çocuk, yok gibisinden başını salladı.

"Hangi atın üstüne oynadın?" diye sordu Erwin.

Timm gereksiz yere sesini yükselterek, "Fortuna'nın üstüne," diye karşılık verdi.

Üvey annesi hışımla döndü. "Fortunanınüstüne mi? Amasana buatolmaz demiştim, tramvayda konuşmalarıduydum..."

Koşuyu başlatan atışla birlikte laf salatası kesildi. Nal sesleri yükseldi; seyirciler bağırıp coşmaya başladı; üvey anne ve Erwin'se silindir ve tüllü şapkalar arasından atları görebilmek için ileriye doğru fırladılar. O anda çimenlerin üstüne çöken Timm'in az ötesinde duruyorlardı, arada sırada Erwin ona doğru heyecanla bir şeyler bağırıyordu.

Önce, "Fortuna üçüncü sırada!", ardından, "Fortuna arayı kapatıyor!" diye bağırdı. Sonunda zafer çığlıkları arasında, "Fortuna öne geçti!" diye haykırdı.

Ama çok geçmeden, Fortuna yorulma belirtileri göstermeye başladı. At gerilere düştü ve Erwin, "Paramız gitti! Fortuna'nın gücü tükendi!" diye bağırdı. O anda üvey anne yüzünü Timm'e çevirdi; bakışlarından, "Bununyaşanacağını biliyordum. Benidinleseydin böyleolmazdı," diye okunuyordu.

Ancak, bitiş çizgisine yakın Fortuna inanılmaz bir hızla atağa geçti. Erwin büyülenmiş gibi bağırıp duruyordu: "Aferin Fortuna! Yaşa Fortuna, Fortuuunaaa!" Seyircilerden

çığlıklar yükselince, Timm de neler olduğunu anladı: Fortuna kazanmıştı. Öte yandan, Bay Silbi de kazanmıştı.

Bu arada Timm'in insanlardan uzak, kenarda oturmasının arkasında, Bay Silbi'yle karşılaşma umudu da vardı. Ne var ki, kalabalık arasından seçebildiği az sayıdaki kareli kasketin altında hep yabancı yüzlerle karşılaşmıştı. Silbi ortalıkta görünmemişti. (Oysa adam –üstünde kareli giysileri yoksa da– hipodromdaydı. Gizlendiği yerlerden birkaç kez, kısık gözlerle Timm'in yüzündeki ifadeyi incelemeye çalışmıştı.)

O anda Erwin soluk soluğa yaklaştı.

Avaz avaz, "Kazandık!" diye bağırdı. "Bana kuponu ver, Timm!"

Ama Timm bahis kuponunu elinden bırakmadan, gişedeki kişilerin dağılmalarını bekledi. Ancak ondan sonra kazancını almaya gitti: İki bin mark, nakit.

"Hayli fazla kazandık," diyerek parayı üvey annesine uzattı. "Burada iki bin mark olmalı."

"Parayıalırkensaydın mı, Timm? Sencetamam mı?"

"Tamamdır herhalde," diye karşılık verdi çocuk.

"Saçmalık! Verşunu sayıp kontroledeyim!" Kadın üvey oğlunun elindeki parayı hırsla kapıp banknotları saymaya başladı, sayarken şaşırdı, yeniden saydı; sonundaysa, "Tamam. Tam iki bin mark," dedi.

Derken birden herkes suskunlaştı. Üvey annenin gözleri elindeki banknot demetine sabitlenmişti, Erwin ağzı açık dikiliyordu, Timm'se her zamanki gibi ciddi bir yüz ifadesi takınmıştı.

Sonunda sessizliği üvey anne bozdu.

"Buncaparayla neyapacağızşimdi?"

"Bilmem," dedi Timm. "Bu senin paran."

Bunun üzerine üvey anne aniden ağlamaya başladı, sevinçten mi, şaşkınlıktan mı, duygusallaştığından mı ağlıyordu, yoksa nedeni hepsinin karışımı mıydı, belli değildi. Sırasıyla iki oğlanı öptü, gözlerini mendille kuruladı, ardından da, "Hadi çocuklar, bunu kutlamalıyız!" dedi.

Az sonra Timm yine, tıpkı daha önce babasıyla, haydutlarla ve son olarak da kareli beyefendiyle yaptığı gibi, lokantanın bahçesindeki kestane ağacının altında oturuyordu.

Üvey annesi neşeli ve konuşkandı. "Timm'in Fortuna'nın üstüneoynamasının çoközelbirnedeni olduğunutahminetmiştim zaten! Az kurnazdeğilsin!" diyerek Timm'in kulakmemesini çimdikledi. Ardından limonata ve pasta sipariş etti. Ama Alman pastası seçmemişti.

Erwin, elektrikli trenlerden ve lastik tabanlı kahverengi ayakkabılardan söz edip duruyordu. Aralarında yalnızca Timm, balık gibi suskun oturuyordu; o artık gülemeyen bir çocuktu.

7. FORMA

Zavallı Zengin

Artık Timm her pazar günü üvey annesi ve Erwin'le birlikte hipodroma gidip atlar üstüne bahis oynamak zorunda kalıyordu. Bunu severek yapmıyordu. Bazen hasta numarasına yatıyordu. Bazen de pazar sabahı evden gizlice sıvışıyor, akşamı etmeden de dönmüyordu. Öyle zamanlarda üvey anne ve Erwin hipodroma tek başlarına gidiyorlardı. Ancak ikisinin de şansı yoktu. En iyi durumda kazançları birkaç markı aşmıyordu.

Bu yüzden, Timm onlara tekrar tekrar eşlik etmek ve giderek daha yüksek bahislere girmek zorunda kalıyordu. Kısa sürede hipodromda onu tanımayan kalmamış, bahisteki şansı da basbayağı deyimleşmişti. Artık başına talih kuşu konanlara, "Timm kadar şanslı" deniyordu.

Bu arada çocuk, kimi zaman daha küçük, kimi zaman daha büyük ikramiyeler kazanmayı ustaca ayarlıyordu. Örneğin, çok kişinin üstüne oynadığı bir ata para yatırdığında, kazancı fazla yüksek olmuyordu. Bunun tersine, neredeyse kimsenin şans tanımadığı, aykırı bir atın üstüne oynadığındaysa, kazancı alışılmadık rakamlara ulaşıyordu.

Başta, tüm paranın Timm'e ait olduğunu ve onu yalnızca Timm için idare ettiğini açıklayan üvey anne, çok geçmeden "bizim kazancımız"dan, "bizim paramız"dan ve "bizim banka hesabımız"dan başka bir şey demez oldu. Timm'in aldıkları hiçbir zaman küçük bir harçlığı aşmıyordu. Bu-

na rağmen, çocuk sonunda, hiç değilse mermer bir mezar taşına yetecek kadar para biriktirmeyi başardı. Bu parayı kendisi için kenara ayırdı. Bozuk paraları banknotlarla değiştirdikten sonra onları, rastlantı eseri çift tabanlı olduğunu ve üst parçasının kaldırılabildiğini fark ettiği ayaklı saatin içine sakladı.

Beklenmedik şekilde gelen onca para üvey annenin başını döndürmüştü. Düşman sayısının, dar sokakta oturan kişi sayısına ulaşması uzun sürmedi. Eskiden birlikte pasta yediği arkadaşının yüzüne, kötü giyindiğini ve artık onunla sokakta görünmek istemediğini söyledi. (Anlaşılan, ondan çok daha yoksul olan arkadaşına bir elbise alabileceği aklına bile gelmemişti.) Bayan Bebber'in pastalarını uluorta eleştirip, şehir merkezindeki lüks bir pastaneden çok daha pahalı kek ve çörekler almaya başladı. (Anlaşılan, Bayan Bebber'in ona haftalar boyunca, dağlar kadar pastayı veresiye verdiğini unutmuştu.)

Bayan Metelik'in gizlice fazladan harçlık verdiği Erwin'se, artık bir zengin çocuğuymuş gibi davranıyordu. Lastik tabanı gülünç derecede kalın ayakkabılar ve uzun pantolonlu takım elbiseler giyiyor, rengârenk kravatlar takıyordu. Ayrıca, gizli gizli sigara içiyor ve at uzmanı rolü kesiyordu.

Zenginliğin asıl kaynağı Timm, aynı zenginliği içten içe lanetleyen tek kişiydi. Bay Silbi'ye rastlama ümidiyle sık sık büyük kentin kenar bölgelerinde saatlerce dolaşıyordu. Onu bekleyen servetten tümden vazgeçerse, kareli beyefendinin ona gülüşünü geri vereceğini umuyordu. Ama Bay Silbi ortaya çıkmamayı tercih ediyordu.

Oysa kareli beyefendi, oğlanı hiç gözden kaçırmıyordu. Bazen dört kapılı bir araba Timm'in yaşadığı mahalleden geçiyor, arka koltuğundaysa kareli kasketli bir beyefendi oturuyordu. Adam, Timm'i nerde görse, şoföre durmasını emrediyor ve oğlanı endişeli, hatta ürkmüş bir ifadeyle gözlüyordu. Aynı beyefendi, Timm'in dar sokaktaki evine, kahve, kakao ve tereyağıyla ilgili reklam sloganları dışında ünlü kişilerin sözlerini de içeren promosyon bir takvimin girmesini de sağlamıştı. İlk sayfada aşağıdaki sözün yazması rastlantı değildi:

"İnsan bir sözleşmeye tıpkı evlilik gibi yaklaşmalı: Sözleşmeyi yapmadan önce her ayrıntıyı dikkatle düşünmeli, yaptıktan sonraysa ona sonuna kadar sadık kalmalı."
L. Silbi

Timm'in şansına, üvey annesi, takvimin bu sayfasını, arka yüzündeki yıldız falı için kesmişti. (Kadın akrep burcunda doğmuştu.)

Artık Timm için en kötüsü, sokaktakilerin düşmanca tavırlarıydı. Daima ciddi olan yüzü kendini beğenmişliğin ve kibrin işareti olarak yorumlanıyor; dahası insanlar onu, Erwin ve üvey anneyle aynı kefeye koyuyorlardı. Bu kefenin üstündeyse, kocaman tombul harflerle, "Gösteriş budalası, sonradan görme zenginler!" yazıyordu.

Üvey annenin dar sokaktaki evi terk edip, pahalı caddelerin birinde apartman katı kiralamasına herkesten çok Timm'in sevinmesi (hâlâ sevinebildiği kadarıyla) bu yüzdendi.

Üvey anne, mobilyalarını –yeni alınanlar dışında– dar sokakta onunla hâlâ görüşen az sayıdaki komşusuna dağıttı. Timm'in, birikmiş parasını sakladığı ayaklı saati de onlara vermek istemişti. Şansına bu, henüz geç olmadan çocuğun kulağına gitmiş ve Timm ayaklı saati odasına koymak için izin istemişti. Öyle ısrarcı davranmıştı ki, üvey annesi kızmaktan çok, şaşırarak kabul etmişti. Böylece saat başı çalan, para dolu dolap Timm'in ilk defa tek başına huzur içinde ders çalışabildiği, yalnızca kendisine ait olan ilk odasına taşındı.

Yeni evde üvey anne kendine bir hizmetçi tuttu. Ama hiçbir kız onun yanında uzun süre kalmaya dayanamıyordu. Marie'yi Berta, Berta'yı Klara, Klara'yı da Johanna izledi; sonunda Griet adında yaşlı bir kadın geldi. O kaldı, çünkü hiçbir şeyi sineye çekmiyor ve Timm'in üvey annesi ona sataştığında karşılık vermekten de geri durmuyordu.

Yıllar kadınların kâh kavga etmeleri kâh barışmalarıyla geçerken, Timm on dördüne basıp elinin iş tutması gereken yaşa geldi.

Üvey anne onun bir bahis bürosunda çırak olarak işe girmesini istiyor, dahası emrediyordu. Bu hiç de nedensiz değildi. Tam on üçüncü doğum gününde Timm, sırf hipodrom yönetimi iyi niyet gösterdiği için, ıskartaya ayrılmadan önce son kez koşmasına izin verilen bir atın üstüne büyük paralarla bahse girmişti. Kimse bu at üstüne oynamamıştı –Timm dışında. Üstelik at, Timm onun üstüne oynadığı için, tüm uzmanları hayrete düşürerek yarışı kazanmıştı. Çocuk, nakit olarak otuz bin mark almıştı. Bu ikramiye üzerine Timm, üvey annesine artık yeterince zen-

gin olduklarını ve bundan böyle bahse girmeyeceğini açıklamıştı. Ne gözyaşı ne dayak onu kararından vazgeçirememişti. Bir daha asla hipodroma gitmemişti.

Erwin ve üvey anne birkaç kez daha kendi başlarına şanslarını denemişlerdi. Ancak sonunda kaybettikleri paranın üç bin marka ulaştığını, kazandıkları paranınsa üç yüz markı zor bulduğunu görünce, onlar da bahis oynamaktan vazgeçmişlerdi.

Şimdi de üvey anne, çırak olarak bir bahis bürosuna işe girerse, Timm'in at yarışlarına yeniden merak saracağını umut ediyordu. Hatta, kentteki en zengin bahis şirketine görüşmeye bile gitmişti. Ne var ki Timm ona inatla karşı çıkarak, denizci olmayı planladığını ve bundan böyle at yarışlarından kesinlikle uzak durmak istediğini söylemişti.

Günün birinde –Timm birkaç gün önce okuldan mezun olmuştu– üvey anne yine alışılmış tavrıyla Timm'in gelecekteki mesleği hakkında konuşmaya başladı: "Artıkçocukdeğilsin Timm. Hembiryerden başlamakzorundasın. Sahipolduğun yeteneklerle şubahisbürosunda birkezdaha zenginbiradam olabilirsin, Timm. Sonuçtabenyalnızcaiyiliğini istiyorumevlat. Kendimidüşünmüyorum. İnanyalnızca senidüşünüyorum."

"Bir bahis bürosuna girmeyeceğim ama. Denizci olmak istiyorum," dedi Timm.

Bunun üzerine, üvey anne önce gerginleşti, ardından öfkelendi, sonundaysa duygusallaştı. Her zamanki gibi ağlamaya başladı ve Timm'in onu, yaşlılığında parasızlıktan dilenmek zorunda kalması için terk etmek istediğini, onu ve Erwin'i sefalete sürükleyerek tek başına zengin bir adam

olmayı planladığını, zaten hiçbir zaman ailesini sevmediğini haykırdı. Öyle ya, artık gülmeyi bile beceremiyormuş.

Son söz Timm'e, üvey annesinin sandığından da fazla dokundu. Kan beynine sıçradı. Aslında, oradan koşarak uzaklaşmak istiyordu. Ama gülüşünü yitirdiğinden beri, kendine hâkim olmakta öyle uzmanlaşmıştı ki, o yaştaki bir çocuk için hali ürkütücüydü. Bu sefer de kontrolünü yitirmediğinden, üvey annesi, yüzünün kızarması dışında, içinde kopan fırtınayı fark edemedi.

"Gelecek pazar günü bana, son kez bahse girdiğimde verdiğin kadar para ver. Yüksek olasılıkla büyük bir ikramiye kazanacağım."

Üvey annesinin teklifini kabul etmesini bile beklemeden evden çıkan Timm nehre koştu, sahilde biraz kenarda kalan bir banka oturdu ve duygularını yatıştırmaya çalıştı. Ama bu kez başaramadı. Ağlamaya başladı. Ağlamak istemiyordu, bu da bir kat fazla sarsılmasına yol açıyordu, sonunda dayanamadı ve kendini çaresizliğinin kollarına teslim etti. Derken, ağlama ve sarsılmalar yavaş yavaş dindi ve on dört yaşındaki delikanlı, soğukkanlı ve sakin bir şekilde, geleceği hakkında düşünmeye başladı.

Gelecek pazar günü yeniden, aykırı bir at üstüne oynamaya ve çok para kazanmaya karar verdi. Parayı üvey annesine verecek, ardından da onu ve Erwin'i terk edip, öylece kaçacaktı. Belki bir gemide tayfa, belki de başka bir şey olacaktı. Para için kaygılanmasına gerek yoktu. İnsan dünyanın her yerinde bahse girebilirdi. Zenginliktense –bunu artık biliyordu– zaten keyif almıyordu. Gülüşünü, aslında hiç ihtiyacı olmadığı bir şey uğruna satmıştı.

Nehrin kenarındaki bankta oturan delikanlı o anda çok daha önemli bir karar verdi: Gülüşünü geri kazanacaktı. Gülüşünün peşinden gidecekti. Dünyanın hangi köşesinde olursa olsun, Bay Silbi'yi arayacaktı.

Keşke Timm, kararını herhangi bir insana –ki bu sarhoş bir faytoncu ya da yarı kaçık bir evsiz de olabilirdi– anlatabilseydi. Öyle ya, en zor meseleler bile, bir kişiyle konuşulduğunda kolay hale gelebilir. Ama Timm'in konuşması yasaktı. Bir istridye gibi içine kapanması gerekiyordu. Şu anda ayaklı saatin çift tabanında saklanan bir kâğıt parçası, onu güneşin aydınlattığı en yalnız, en üzgün gence dönüştürmüştü.

Timm tümüyle yalnız kalmıştı. Bu duygularla boğuşurken aklına babası ve mermer mezar taşı için biriktirdiği para geldi. Bunun üzerine, bir karar daha verdi: Kaçmadan önce, babası mezar taşma kavuşacaktı. Timm bunun zor olacağını biliyordu. Ama bir çaresine bakacaktı.

Banktan kalktığında artık sakinleşmişti. Gerçekleştirmesi gereken planları vardı. Bu planlar da delikanlıya güç veriyordu.

8. FORMA

Son Pazar

Pazar günü geldiğinde –Bu, Timm'in doğduğu kentte geçirdiği son pazardı– üvey annenin heyecanı daha kahvaltıda yüzünden okunuyordu. Kendisine özellikle koyu bir kahve pişirmişti ve onu, arada neredeyse hiçbir şey atıştırmadan, koca yudumlarla içmeye koyuldu. Timm'e, istemiş olduğu miktardan biraz daha fazla para vermişti. Ayrıca ipekten, işlemelerle süslü en şatafatlı elbisesini giymiş, tilki kürkünü de hazır etmişti.

"Kazanacakmıyızçokmeraktayım," diye gıdakladı. "Hangiata oynayacağınıbiliyormusun şimdiden, Timm?"

"Hayır," dedi çocuk dürüstçe.

"Hiçkafandan geçirmiyormusun? Nasılöylegözükapalı bahsegirebiliyorsun?"

"Merak etme, Timm ne yapacağını bilir," dedi Erwin. Üvey kardeşinin bahisteki başarısı onu kıskandırdığı kadar saygısını da uyandırıyordu.

Kahvaltıdan sonra üçü birlikte taksiyle hipodroma doğru yola koyuldu. Oraya vardıklarında üvey anne bahislerin oynandığı gişelere yöneldi hemen. Ancak Timm, önce biraz havayı koklaması gerektiğini ileri sürdü. Ailesi bu isteğini haklı buldu. Timm'in yalnız başına kalabalığa karışıp, neler konuşulduğuna kulak kabartmasına izin verdiler.

Tam bir yıldır bahis oynamadığı için hipodromdakiler delikanlıyı neredeyse unutmuşlardı. Ama birkaç kişi

Timm'i yine de tanıdı ve fısıldayarak onu işaret ettiler. Özellikle de, kıvırcık kahverengi saçlı ve dikkat çekici derecede keskin, sulu mavi gözlü bir adam, Timm'le yakından ilgileniyormuş izlenimi veriyordu. Sahibinin etrafında dönen köpek gibi sürekli oğlanın yakınında dolanıyor ve onu, çaktırmadan ama aralıksız gözetliyordu; sonunda, at listesini inceleyen Timm'in yanma dikildi.

Delikanlıya bakmadan, öylesine laflıyormuş izlenimi vermeye çalışarak, "Anlaşılan, kimse Südwind'in üstüne oynamıyor," dedi. "Sen de mi bahis oynayacaksın?"

"Evet," dedi Timm. "Hem de Südwind'in üstüne."

Bunun üzerine yabancı, yüzünü oğlana döndü. "Çok cesursun, evlat. Südwind'in kazanma şansı sıfıra yakın."

"Göreceğiz," diye ileri sürdü Timm.

Nedense içinden gülmek geldi. Ama gülemiyordu. Ciddi ve hüzünlü bir şekilde, cesur bahis planları hakkında espri yapan ve ona gişeye kadar eşlik eden yabancıya baktı.

Yabancı, şakalarını yol boyunca da sürdürdü. Kısa boylu jokeylerle dalga geçerken, oğlanın yüzünü dikkatlice süzdü. Ama Timm kaşını bile oynatmadı.

Gişeye iyice yaklaştıklarında, adam durdu. Timm istenç dışı olarak ona uydu. "Adım Kreschimir," dedi yabancı. "Kötü bir niyetim yok, evlat. Şimdiye dek bu hipodromda hiç bahis kaybetmediğini biliyorum. Bu, hem ender hem de tuhaf bir durum. Sana bir soru sorabilir miyim?"

Timm, adamın sulu mavi gözlerine baktı; ona birini hatırlatıyorlardı. Ama bu biri kimdi, çıkaramıyordu. "Buyrun, sorun," dedi.

Gözlerini bir an olsun delikanlıdan ayırmayan Bay

Kreschimir, "Neden hiç gülmüyorsun, evlat? İçinden gelmiyor mu? Yoksa – gülemiyor musun?" diye sordu.

Kan beynine sıçradı Timm'in. Kimdi bu adam? Neler biliyordu? Birden adamın, Silbi'nin gözlerine sahip olduğu izlenimine kapıldı. Yoksa karşısında duran, değişim geçirip Timm'i sınavdan geçirmeye çalışan Silbi miydi?

Delikanlı, adamı hayli uzun süre yanıtsız bırakmış olmalı ki, Bay Kreschimir aniden, "Suskunluğun yeterince açıklayıcı. Belki günün birinde sana yardım edebilirim. Adım Kreschimir. Bunu unutma. Görüşmek üzere," dedi.

Adam, itişen hipodrom ziyaretçileri arasına karıştı. Timm onu gözden yitirdi. Delikanlı huzursuzluk içinde gişeye gidip, tüm parasını Südwind'e yatırdı.

Bay Kreschimir'le karşılaştıktan sonra, kenti en geç ertesi gün terk etmeye eskisinden de daha kararlıydı artık.

Üvey annesi ve Erwin onu gişede fark ettiler. Görünüşe göre, onu burada beklemişlerdi. Timm bu sefer, hangi ata oynadığını kendine sakladı. Ama ilk defa, onlarla birlikte yarışı izledi.

Südwind üçüncü koşusuna çıkan, olağanüstü coşkulu, genç bir aygırdı. Herkes ata, gereğinden erken koşu izni verildiği görüşündeydi. Zaten o güne kadar, orta sahada koşan atların önüne geçememişti hiç. Gerçi, geçen günkü koşunun başında Südwind, bir an için ok gibi en öne fırlamıştı. Ama hayvanın gerilere düşmesi uzun sürmemişti ve yarışı yine ortadaki atlarla birlikte tamamlamıştı.

Timm bunları, yanındaki iki adamın sohbetinden çıkardı. Hayatında ilk defa bir koşuyu merak ediyordu. Bay Kreschimir'le konuşmasının kareli beyefendiyle yaptığı söz-

leşmeyi geçersiz kılacağından endişeleniyordu. Endişesinde haklı mı, koşunun sonucundan anlayacaktı.

Başlatma atışı yapıldı. Atlar tempo kazanıp, hızlarını bulduklarında, Südwind dördüncü sıraya yükseldi ve yerini epey uzun süre korudu. Timm'in yanında duran iki adam, başa geçen at hakkında konuşuyordu. Ama sonra sohbetleri Südwind'e çevrildi. Seyircilerin giderek yükselen bağrış çağrışları arasında Timm, konuşmanın yalnızca bazı kopuk parçalarını duyabildi: "... giderek öğreniyor...", "... gücünü sonraya saklıyor..." , "... ilerde daha başarılı olacak..."

Görünüşe bakılırsa, Südwind'in kazanma şansı yoktu. Dördüncülüğü koruyordu, ama önündeki atlar arayı giderek açıyordu. Erwin ve üvey anne, hangi at üstüne oynadığını söylemesi için Timm'i sıkıştırmaya başlamışlardı. Ne var ki delikanlı, kendine olan güvenini kaybetmişti. Koşuyu kaygılı gözlerle izliyordu. O anda Südwind ufak ufak, nerdeyse fark edilemeyecek şekilde öne geçmeye başladı. Ama bitiş çizgisine çok az mesafe kalmıştı.

Birden, başı çeken at sendeledi. Onu hemen takip eden iki atsa bir an için duraksayıp hafifçe yana çekildi. İşte, tam o sırada Südwind dümdüz ilerleyerek, son anda müthiş bir atağa kalktı ve bitiş çizgisini rakipsiz geçerek yarışın galibi oldu.

Kalabalıktan yükselen haykırışlar, sevinçten çok hayal kırıklığı yansıtıyordu. Timm az ötede, "Bugüne dek şahit olduğum en akıl almaz koşu!" dendiğini duydu.

Kazanan atları gösteren büyük tablonun en üstünde "Südwind" adı belirdi. Timm rahatlamıştı. Nasıl da gülmek istiyordu şimdi. Ama bunun yerine sessizce bahis kuponunu

cebinden çıkarıp üvey annesine uzattı. "Biz kazandık. Lütfen, parayı sen al!" dedi.

Bayan Metelik, ona eşlik eden Erwin'le birlikte apar topar gişeye doğru koşmaya başladı. Timm onları beklemeden tramvayla eve döndü, ayaklı saatten sözleşmeyi ve biriktirdiği parayı çıkardı, sonra da birincisini kasketinin astarına, ikincisini de paltosunun göğüs cebine soktu. Ama tam kolunda paltosuyla evi terk etmeye hazırlanırken üvey annesiyle Erwin'in geldiklerini duydu. Hızla, küçük ardiyeyi örten perdenin arkasına geçti.

Üvey annesi adını seslendi. Ancak Timm hiç ses çıkarmadı.

Derken kulağına, "Çocuknereyekaybolmuşolabilir?" diye konuşmalar geldi. "Sonzamanlardaçoktuhaflaştı."

Sesler dairenin içine doğru ilerleyip hafifledi. Timm son olarak Erwin'in, "Şimdi zengin miyiz?" diye sorduğunu duydu. Üvey annesi de o cırtlak sesiyle, "... vekırkbin!" gibi bir şeyler söylemişti.

'Bu durumda,' diye düşündü Timm, epey soğukkanlı ve sakin bir şekilde, 'ikisinin de bana ihtiyaçları kalmadı, kesinlikle.'

Ardiye odasından dışarı süzüldü, evin kapısını elinden geldiğince yavaş açtı, arkasından yine aynı şekilde kapattı ve kararlı adımlarla pencerelerin altından geçerek parka yöneldi; buraya varır varmaz da, kentin doğusundaki mezarlığa doğru şimşek gibi koşmaya başladı.

Babasının mermer mezar taşı için yanlış yere geldiğini, ancak mezarlığın girişinde, şişman posbıyıklı mezarlık bekçisi ona mezar numarasını sorunca akıl edebildi. Ama

şansını yine de denemek istedi. "Size, mermer bir mezar taşı sipariş edebilir miyim?"

"Burada mermere izin verilmiyor. Yalnızca kumtaşına izin var," diye homurdandı posbıyıklı. "Hem, yanlış adrese geldin. Taş ustasına gitmen gerekir. Ama o da pazar günü kapalı."

Birden, Timm'in aklına cüretkâr bir fikir geldi.

"Babamın mezarında mermer bir taş olduğuna bahse girelim mi? Üstünde de altın harflerle, "Seni hiç unutmayan oğlun Timm'den" diye yazıyor.

"Bu bahsi şimdiden kaybetmiş bil, evlat."

"Yine de bahse giriyorum. Bir paket çikolatasına." (Timm, bekçi kulübesinin pencere pervazında bir paket çikolata görmüştü.)

"Kaybedersen, bir paket çikolata alacak kadar paran var mı ki?"

Timm, palto cebinden banknotlarını çıkarıp gösterdi. "Şimdi bahse giriyor musunuz?"

"Bugüne dek girdiğim en delice bahis," diye mırıldandı mezarlık bekçisi. "Ama madem istiyorsun." El sıkışarak bahsi resmileştirdikten sonra, parka benzeyen kocaman mezarlığı geçerek Bay Metelik'in mezarına doğru yürümeye koyuldular.

Daha uzaktan, mezarın üstünde iş kıyafetleri içinde üç adam gördüler. Şişman mezarlık bekçisi adımlarını hızlandırdı.

"Ama bu..." Suaygırı gibi burnundan soluyordu ve artık neredeyse koşuyordu.

Az önce mezarlığın üstüne yepyeni bir taş oturtulmuş-

tu. Mermerden. Üstünde, altın harflerle Timm'in babasının adı, doğum ve ölüm yılları okunabiliyordu. Altındaysa, "Seni hiç unutmayan oğlun Timm'den" diye yazıyordu.

İşçiler mezarlık bekçisinin bağrış çağrışlarına aldırış etmediler. Ona, taşın buraya konmasının tamamıyla yasal olduğunu kanıtlayan belgeler gösterdiler. Yanlarında, taşın mermerden olmasını onaylayan özel bir izin bile vardı. Söylediklerine göre, geldiklerinde mezarlık bekçisi oturduğu yerde biraz dalmıştı. Onu uyandırmak istememişlerdi.

"Bu arada," diye ekledi adamlardan biri, "parasını da Timm Metelik diye biri verecekmiş."

"Doğru," dedi Timm. "İşte, burada." Parayı yine paltosunun cebinden çıkarıp bir işçinin avucuna saydı. Ona kalan, elli *pfennig*di.

Mezarlık bekçisi sert adımlarla kulübesine dönerken hırlıyordu. Araç gereçlerini toplayan işçiler de, ellerini şapkalarına götürdüler, sonra da gittiler.

Timm, elli *pfennig*lik sermayesi ve tuhaf bir sözleşmeyle babasının mezarı başında yalnız dikiliyor, yaşayan birine anlatmaya can attığı her şeyi bir ölüye anlatıyordu.

Sonunda sustuğunda, mezar taşını bir kez daha inceledi, çok güzel olduğuna karar verdi ve, "Gülebildiğimde geri döneceğim. Yakında görüşürüz!" dedi. Ama birden durakladı; "Umarım, yakında görüşürüz!" diye ekledi.

Bekçi kulübesine vardığında, sinirli mezarlık bekçisinden çikolatasını, son parasıyla da bir tramvay bileti aldı. Nereye gideceğini henüz bilmiyordu. Tek bildiği, kareli beyefendiyi aramak ve satılan gülüşünü geri kazanmak istediğiydi.

9. FORMA

Bay Rickert

Tramvay neredeyse boştu. Vagonda Timm dışında, yalnızca komik yüzü *pug* cinsi köpeği andıran, yaşlıca, tombul bir beyefendi oturuyordu.

Çocuğa nereye gideceğini sordu.

"Tren garına," diye yanıt verdi Timm.

"Ama o zaman, aktarma için de bir bilet almalıydın. Bu tramvay tren garından geçmiyor. Bundan eminim, çünkü ben de oraya gitmek zorundayım."

Kasketini dizlerine koyan Timm, parmaklarının altında sözleşmenin hışırdadığını duydu. O anda kafasında birden, olabildiğine saçma bahislere girme fikri belirdi. Belki de içlerinden birini kaybederdi, dolayısıyla da gülüşünü geri kazanırdı.

Bu yüzden, "Sizinle, bu tramvayın tren garından geçtiğine bahse girerim, bayım," dedi.

Beyefendi güldü ve tıpkı şişman mezarlık bekçisi gibi, "Bu bahsi şimdiden kaybetmiş bil," dedi. "Sonuçta dokuz numaralı tramvayda oturuyoruz, o da bugüne dek hiç tren garına gitmedi," diye ekledi.

"Sizinle yine de bahse varım," dedi Timm; sesi öyle kararlıydı ki, beyefendi ikilemde kaldı.

"Kendinden çok emin görünüyorsun, evlat. Peki, nesine bahse girmek istiyorsun?"

"Hamburg'a bir bilete," dedi Timm hızlıca. Gerçi bu

ani fikre en çok kendisi şaşırdı. (Aslında düşünce akla yakındı; öyle ya, Timm uzun zamandan beri denizci olmayı planlıyordu.)

"Hamburg'a mı gitmek istiyorsun yani?"

Timm başıyla onayladı.

Sevimli *pug* suratı bir gülümsemeyle kırıştı.

"O halde, bahse girmene gerek yok, evlat. Çünkü ben de Hamburg'a gidiyorum ve koca bir kompartıman ayırttım. Bana eşlik etmeyi planlayan beyefendinin bir işi çıktı. İstersen, bana arkadaşlık edebilirsin."

"Yine de sizi benimle bahse girmeye davet ediyorum," dedi Timm, ciddi bir sesle.

"Pekâlâ! Bahse tutuşalım öyleyse. Ama seni uyarıyorum: Kaybedeceksin! Adın neydi?"

"Timm Metelik."

"Güzel bir isim. Parayı çağrıştırıyor. Benim adım Rickert."

İkisi el sıkıştı. Böylece karşılıklı tanışmış ve bahse girmiş oldular.

Biletçi, kontrol için vagonu geçtiğinde Bay Rickert, "Tren garına mı gidiyoruz?" diye sordu.

Biletçi tam yanıt verecekken, tramvay ani bir sarsıntıyla durdu, bu sırada Timm de Bay Rickert'e tosladı.

Biletçi ön taraftaki platforma doğru koştu. Az önce oradan, omuzları kalın sırma kordonlu bir memur binmişti. İkilinin arasında heyecanlı birkaç cümle geçti.

Ardından vagona geri dönen biletçi, Bay Rickert'e yöneldi. "Bayım," dedi, "Hattımızda elektrik kablosu koptuğu için, bugün sıradışı bir şekilde tren garından geçece-

ğiz. Ama normalde dokuz numara bu yöne gitmiyor."

Adam şapkasına dokundu ve tekrar ön tarafa gitti.

"Vay canına, bahsi şimşek hızıyla kazandın, Timm Metelik!" diye güldü Bay Rickert. "Elektrik kablosunun koptuğunu kesin önceden biliyordun, öyle değil mi?"

Timm, yok gibisinden, üzgün üzgün başını salladı. Bahsi kaybetmeyi yeğlerdi. Ama hiç değilse artık, Bay Silbi'nin en hafif deyimle olağandışı yetenekleri olduğunu biliyordu.

Tren garında Bay Rickert, Timm'e bagajını sordu.

"İhtiyacım olan her şey yanımda," dedi Timm, epey muğlak ve hiç çocuksu olmayan bir şekilde. "Pasaportum da ceketimin cebinde."

Delikanlının gerçekten de bir pasaportu vardı. On dördüne geldiğinde, ona bir pasaport çıkarılması için üvey annesini ikna etmişti. Bahis gişelerinde belki kimlik göstermek zorunda kalacağını ileri sürmüştü. Bu uyarı, Timm'in bahis oynamayı reddettiği döneme denk düştüğü için olacak, yeterli gelmişti.

Pasaportun önemi şimdi ortaya çıkmıştı. Sonuçta Timm, Hamburg'a gidecekti.

Bay Rickert birinci sınıfta bir kompartıman ayırtmıştı. Kapıdaki küçük tabelada adı yazıyordu: Christian Rickert. Gemi işletmesi müdürü.

Ama altında bir isim daha vardı. Timm onu görünce bembeyaz kesildi. Baron Louis Silbi, diye okumuştu.

Yerlerine oturduklarında Bay Rickert, "Kendini iyi hissetmiyor musun, Timm? Birden solgunlaştın," diye sordu.

"Bu ara sıra başıma gelir," dedi Timm, gerçeğe neredeyse uygun biçimde. Öyle ya, hangi insan ara sıra solgunlaşmaz ki?

Tren Elbe kıyısını izledi bir süre. Bay Rickert nehri ve kıyıyı, dışardan fark edilen bir keyifle seyrediyordu. Timm' inse gözü hiçbir şey görmüyordu.

Pug suratlı adam, sevecen bakışlarını çaktırmadan ara ara Timm'in üzerinde dolaştırıyordu. Ama gözleri hep yeniden nehir manzarasına kayıyordu.

Delikanlının hali Bay Rickert'i düşündürüyordu; derken, komik denizcilik hikâyeleri anlatarak onu neşelendirmeye çalıştı. Ama çok geçmeden, Timm'in dikkatini toplayamadığını ve onu dinlemediğini fark etti.

Delikanlı ancak, Bay Rickert sohbeti kendiliğinden, şu anda Timm'in oturduğu yerin asıl sahibi Bay Silbi'ye getirdiğinde, ilgiyle dinlemeye, hatta konuşkanlaşmaya başladı.

"Baron çok zengin herhalde?" diye sordu Timm.

"Zenginliğinin sınırı yok. Dünyanın her yerinde şirketleri var. Benim yönettiğim Hamburg Gemi İşletmesi de ona ait."

"Baron Hamburg'da mı oturuyor?"

Bay Rickert "kim bilebilir" diye yorumlanabilecek belirsiz bir el hareketi yaptı. "Baron her yerde ve hiçbir yerde oturuyor," diye açıkladı sonra. "Bugün Hamburg'daysa, yarın Rio de Janeiro'dadır, ertesi günse çoktan Hong Kong' da olabilir. Bildiğim kadarıyla merkez üssü Mezopotamya'da bir şato."

"Onu çok iyi tanıyorsunuz galiba?"

"Kimse onu iyi tanımıyor, Timm. Bukalemun gibi değişiyor. Örneğin, yıllardır somurtkan, sevimsiz bir ağzı ve eskiden sulu mavi olduklarına yemin edebileceğim keskin gözleri vardı. Oysa ona dün tekrar rastladığımda, gözleri yumuşak bakışlı ve kahverengiydi. Ayrıca, her zamankinin tersine sokakta güneş gözlüğü de takmamıştı. En tuhafıysa, daha önce bir kez olsun güldüğünü görmediğim o adamın, dün küçük bir çocuk gibi gülmesiydi. Dudaklarını da, alışkanlık edindiği gibi, bir kez olsun buruşturmadı."

Timm hızlıca pencereden dışarı baktı. İstemeden dudaklarını buruşturmuştu.

Bay Rickert anlattığı hikâyede, delikanlıyı çeken, ama bir o kadar da huzursuz eden bir yan olduğunu sezinledi. Konuyu değiştirdi.

"Peki, neden Hamburg'a gidiyorsun?"

"Bir gemide garson çırağı olmak istiyorum." Timm, o an verdiği ani karar karşısında yine şaşırdı, oysa akla yakındı; sonuçta, denizci olmak isteyen herkes bir yerden başlamak zorundaydı.

Karşısında oturan adamın *pug* suratı birden cömert bir gülümsemeyle aydınlandı.

"Timm, sen çok şanslı bir gençsin!" dedi Bay Rickert, neredeyse törensel bir ses tonuyla. "Tren garına gitmen gerektiğinde, tramvay özel olarak senin için gara uğruyor, bir işe ihtiyacın olduğundaysa, önüne tam da, sana onu sağlayabilecek kişi çıkıyor."

"Beni garson çırağı olarak bir yere yerleştirebilir misiniz?"

"Gemilerde garsonlara kamarot denir," diye düzeltti

onu gemi işletmesi müdürü. "Sense, büyük olasılıkla miço ya da mutfak yamağı olarak başlayacaksın. Şimdi asıl önemlisi şu: Annenle babanın onaylarını aldın mı?"

Timm kısacık bir an düşündükten sonra, "Annemle babam öldüler," dedi. Üvey annesinden hiç söz etmedi, çünkü gemici olmasına asla izin vermeyeceğinden emindi. Zaten, arkasında bıraktıklarını neredeyse hiç aklına getirmiyordu. Düşünceleri bambaşka bir soruyla meşguldü: Bay Rickert'le karşılaşması gerçekten şanslı bir rastlantı mıydı, yoksa bu işte de, tıpkı mermer mezar taşı ya da tramvay meselesindeki gibi, kareli beyefendinin parmağı mı vardı?

Timm gülüşüyle birlikte bir şey daha yitirmişti: Saflığını, yani dünyaya ve insanlara olan güvenini.

Kafası öyle altüst olmuştu ki, Bay Rickert ona soru sorduğunda, adamın ne dediğini anlamak için önce şöyle bir toparlanması gerekti.

"Sana bir süre kol kanat germeme izin verir misin, diye sormuştum," dedi Bay Rickert. "Yoksa yüzümden hoşlanmadın mı?"

Timm acele acele, "Tersine! Çok hoşlandım!" diye yanıt verdi. Ve bunda samimiydi. İçindeki bir ses birden, bu adamın, Timm'in zengin bir baron olarak hayal etmekte henüz zorlandığı kareli beyefendinin elemanı olsa da, işbirlikçisi olmadığını söylüyordu.

Timm yeniden, saf yürekli bir çocuğa, on dört yaşında sıradan bir oğlana dönüşmüştü.

Bunun üzerine, Bay Rickert dosdoğru, "Söyle, bir derdin mi var?" diye sordu. "Bugün bir kez olsun gülmedin,

hem de gerçekten yeterli nedenin varken. Yoksa başından kötü bir şey mi geçti?"

Timm'in içinden, tıpkı tiyatrocuların sahnede bazen yaptıkları gibi, Bay Rickert'in boynuna atılmak geldi. Üstelik, onunkisi oyun değil, bir insana içindekileri dökmek için duyduğu kahredici, vahşi istekti.

Bu isteği bastırmak öylesine zordu ki, çaresizlik ve umutsuzluktan gözlerinden boncuk boncuk yaşlar süzüldü. Kalkıp onun yanma oturan Bay Rickert, olabildiğine kuru ve sıradan bir sesle, "Hadi, ağlama ama! Neler olduğunu anlat bana!" dedi.

"Yapamam!" diye bağırdı Timm. Sonra öylece Bay Rickert'e yaslandı, hüngür hüngür ağlamaya başladı. Tüm bedeni hıçkırıklarla sarsılıyordu.

Ufak tefek, tombul gemi işletmesi müdürü, delikanlının elini tuttu ve Timm bitkin bir şekilde uykuya dalıncaya kadar da bırakmadı.

10. FORMA

Kukla Tiyatrosu

Timm'in kamarota yardım edeceği geminin adı *Delphin*'di ve Hamburg-Cenova rotasında yük ve yolcu taşıyordu.

Buharlı geminin kalkışına kadar daha üç günü vardı. Bay Rickert, Timm'i evine konuk etmişti. Aslına bakılırsa, ev bir villaydı.

Elbchaussee adlı seçkin bir caddedeydi ve güneşli gökyüzündeki bulutlar kadar beyaz görünüyordu. Ön cephesinde, üç sütun tarafından taşınan yuvarlak bir balkonu, balkonun altındaysa, sağlı sollu, kumtaşından yapılma iki yumuşak bakışlı aslan tarafından korunan küçük bir merdiveni vardı.

Timm, bu sevimli, aydınlık eve iç sıkıntısıyla baktı. Eskiden, henüz dar sokakta oturan çocuk olsaydı, bu ev ona mutlaka güzel bir rüya gibi gelirdi; sanki mutlu bir masal prensinin eviymiş gibi. Ancak gülüşünü satan birinin mutluluk hissetmesi neredeyse imkânsızdır.

Timm, ciddi ve hüzünlü bir şekilde, iki "evcil" aslanın arasından geçerek beyaz villaya girdi.

Bay Rickert annesiyle birlikte yaşıyordu. Tombul, beyaz lüleli hanımefendinin ses tonu küçük bir kızı andırıyordu ve tıpkı çocuklar gibi önüne çıkan her şeye gülüyordu.

"Şürekli üzgünşün, evlat," dedi Timm'e, Hamburg şivesiyle. "Yaşma hiç yakışmıyor. İlerde yaşam yeterince zorlaşacak, hakşız mıyım Krüşan?"

Gemi işletmesi müdürü, başıyla onayladıktan sonra annesini kenara çekti. Gencin başından mutlaka çok kötü şeyler geçtiğini söyleyerek, annesinden ona özen göstermesini rica etti.

Yaşlı hanımefendi, oğlunun ne kastettiğini anlamakta zorlanıyordu. Çocukluğu zengin ve neşeli bir evde geçmiş, zenginlik ve neşe içinde evlenmişti; şimdi de, neşesinden ve servetinden bir şey kaybetmeden yaşlanıyordu. Büyük kentin dar sokaklarını yalnızca, onu hüngür hüngür ağlatan hikâyelerden tanıyordu; kavga, kıskançlık ve alçaklığın farkında bile değildi, çünkü bunların farkına varmak istemiyordu. Yaşamı boyunca çocuk kalmıştı.

"Aklıma ne geldi, Krüşan," dedi, oğluyla yaptığı konuşmanın ardından, "delikanlıyla çıkıp, biraz gezeceğim. Görecek-şin, onu mutlaka güldüreceğim."

"Ona incelik göster, anne," dedi Bay Rickert. Yaşlı hanımefendi de buna söz verdi.

Sözü geçen gezintilerin, Timm için neredeyse işkenceye dönüşmesi, onun, seksen yaşındaki bu sevimli çocuktan çok, hem de pek çok hoşlanmasından kaynaklanıyordu. Bayan Rickert küçük yumuşak eliyle elini tuttuğunda, içinden ona göz kırpmak ve gülmek geliyordu. Hatta kadının öyle bir havası vardı ki, delikanlı, büyük ablasıymış gibi şakalaşmak istiyordu onunla.

Ama gülüşü Timm'den çok uzaktaydı. Dünyanın başka bir yerinde zengin, tuhaf bir baron onunla dolaşıyordu.

Artık Timm, şimdiye dek sahip olduğu en değerli şeyi sattığını biliyordu.

Salı günü, yaşlı Bayan Rickert'in aklına ilginç bir fikir

geldi. Gazetede bir kukla tiyatrosunun "Kuğuya Yapış" adlı masalı sahnelediğini okumuştu. Bu, gülemeyen prensesin masalıydı. Bayan Rickert hikâyeyi çok iyi hatırlıyordu. Şimdi de masalı izlemeye karar vermişti –Gülemeyen oğlan da ona eşlik edecekti.

Kadına kalsa, fikri "şüperdi", ama onu kimseyle paylaşmadı. Sabah boyunca kendi kendine kıkırdadıktan sonra, evin iki erkeğini, yani Bay Rickert ve Timm'i, ancak öğleden sonra gösteriye davet etti. Yaşlı kadının hiçbir isteğini kıramayan ikili de onunla birlikte gitti.

Kukla tiyatrosu fazla uzak sayılmazdı. Oyun Hamburg'da, Elbe Nehri'yle onun dik kıyı yamaçları arasında uzanan, biraz sapa ve aslında yalnızca bir sıra tertemiz küçük bahçeli evden oluşan Övelgönne adlı ufak semtte sahneleniyordu. Kukla tiyatrosu bir lokantanın arka odasında bulunuyordu.

Küçük salon çocuk doluydu. Aralarında yalnızca tek tük anne ya da baba oturuyordu.

Bayan Rickert hemen ikinci sırada üç boş koltuk keşfetti ve bir yandan gülerek, bir yandan el kol işaretleri yaparak, kalabalığın arasından onlara doğru ilerledi. Oğlu ve Timm peşinden gittiler. Yerlerine oturur oturmaz salon karardı ve minik tiyatronun küçük kırmızı perdesi açıldı.

Oyun, bir kralla bir gezgin arasında süren kafiyeli bir sohbetle başladı. İki adam dolunaylı bir gecede, açık arazide karşılaşmışlardı. Kralın yüzü solgun ve ciddiydi. Gezginin yanaklarıysa, ay ışığında bile al al parlıyordu, üstelik sürekli gülümsüyormuş gibi bir hali vardı. Hikâyenin girişini oluşturan sohbet şöyle ilerledi:

Kral:

Sarayıma bir haber ulaştı, genç adam.
Bir prenses varmış, gülmeyi başaramayan.
Ben de ciddi bir insanım, gülmeyi hayatımdan çıkardım.
Bu yüzden onunla evlenmek istiyorum.
Ama prensesin nerede yaşadığını bilmiyorum.
Bana verirseniz bu sırrı, bolca ödüllendiririm sizi!

Gezgin:

Majesteleri, o sarayın yerini size söyleyeceğim.
Çünkü, prensesi ben de ziyaret edeceğim.
Ama sizi uyarırım, gereksiz yere umut bağlamayın:
Benimle karşılaşınca, küçükhanım gülecektir nasılsa!

Kral:

Ah gezgin, boşuna yorulacaksınız, bana inanınız:
O gülmek istemiyor! Nedenleri bunu iyi açıklıyor:
Günün birinde her şeyin yok olacağını bilen kişi,
Er geç şu acı sonuca varır çünkü:
Dünya ışıldayan bir küre olsa da,
Sonunda sabun köpüğü gibi patlar.
İnsanın bunlar üzerine düşünmesi,
Ve güleceği yerde, ciddi ve vakur kalması gerekmez mi?

Gezgin:

Doğrusu majesteleri, akıllı birine benziyorsunuz.
Ama meseleye yanlış yönden yaklaşıyorsunuz.
Ölümü düşünüp yaşayan, kaybetmiştir en baştan.

Çünkü majesteleri, yaşam, şimdi ve buradadır her zaman.
Cam kadeh kırılmak için yapılmamıştır.
Onun varlığı, şarapla ışıldadığında anlam kazanır.
Günün birinde kırılacağını, elbet bilir.
Ama henüz kadehtir. Ve dolması gerekir!

Kral:
Bir kadeh kırılacağını bile bile,
Işıldadığı için nasıl sevinebilir, ve niye?

Gezgin:
Çünkü gerçek şu ki, onun sevinci,
Sonsuza dek ışıldamayacağı bilincinde gizli.

Kral:
Beni anlamak istemiyorsunuz, ey gezgin.
İyisi mi, birlikte prensese gidelim.
Karşısına çıkın ve gülün, küçükhanım size katılırsa,
Benim yerime taç giyip, siz çıkarsınız tahta!

Gezgin:
Bahse varım! Ama bana inanın:
İnsanı hayvandan ayıran, gülmektir, sayın kralım.
Tanımak için gerçek insanı,
Doğru anda gülebiliyor mu, ona bakmalı!

Perde kapatıldı, derken salon neredeyse karanlığa gömüldü. Çekilmiş perdelerin arasından içeriye çok az ışık

sızıyordu. Çoğu, kısa ön oyunu anlayamayan çocuklar birbirleriyle alçak sesle konuşup fısıldaşarak, asıl oyunun başlaması için sabırsızlıkla bekliyorlardı.

Önde, ikinci sıradaysa bambaşka şeyler düşünen üç kişi yerlerinde sessizce oturuyordu. Yaşlı kadın, gezginle aynı fikirde olduğu için kendi kendine kızıyordu. Avare gezginlerden (dilencilere sıkça para vermesine karşın) pek hoşlanmıyordu. Ciddiyetinden ve güzelliğinden etkilendiği krala hak vermeyi yeğlerdi.

Sağında oturan Bay Rickert alacakaranlıkta Timm'in yüzünü seçmeye çalışıyordu. Ama yalnızca incecik bir ışık, gencin, tıpkı kralın yüzü gibi bembeyaz olan alnını aydınlatıyordu. Bay Rickert, annesinin kukla tiyatrosuna gitme fikrinin pek de mutlu sonuçlanmayacağından endişe ediyordu, çünkü bir gün önce Timm'i ağlarken görmüştü.

Timm yalnızca tek şey düşünüyordu: Umarım, şimdi kimse benimle konuşmaya kalkışmaz!

Boğazı, boğuluyormuşçasına sıkılıyordu. Kafasında ön oyunun son sözleri bir nakarat gibi dönüp duruyordu: *İnsanı hayvandan ayıran, gülmektir, sayın kralım. Tanımak için gerçek insanı, doğru anda gülebiliyor mu... gülebiliyor mu... gülebiliyor mu... ona bakmalı.*

Derken, sahnenin perdesi yeniden açıldı ve sarayın penceresinden bakan çok solgun, çok ciddi bir prenses yavaş yavaş Timm'in de dikkatini üstünde topladı.

Pencerenin altındaki saray bahçesinde prensesin babası, yani kral gözüktü. Kızı onu görünce, hızla ve sessizce geriye çekildi.

Kral majesteleri bir süs havuzunun kenarına çökerek,

suya ve çiçeklere dert yanmaya başladı. Kızını güldürmek için akla gelebilecek her şakayı, bulabildiği her şaklabanı denemiş, ama tüm bunlar ne yazık ki sonuç vermemişti.

Kral, iç çekerek tekrar yerinden kalktı; artık salonu dolduran çocuklardan çıt çıkmıyordu.

Majesteleri, sarayın bahçesinde volta atarak, kendinin ve kızının bahtsız kaderine ağlıyordu; derken aniden durup, "Keşke, biri kızımı güldürebilseydi! Onu prensesle evlendirir, üstüne de krallığımın yarısını verirdim!" diye bağırdı.

Tam o sırada gezgin, öteki hüzünlü, yabancı kralla birlikte sarayın bahçesine saptı. Çaresizlik içindeki soylu babanın çağrısını duymuştu ve lafı dolandırmadan, "Majesteleri, sözünüzü ciddiye alıyorum! Eğer prensesi güldürmeyi başarırsam, onu eş olarak alacağım. Krallığınızın yarısı sizde kalabilir, çünkü yanımdaki adam bana tüm krallığını verecek!" diye seslendi.

Kral, ona istemeden kulak misafiri olan iki yabancıya şaşkınlıkla baktı. Solgun yabancı kralı, al yanaklı, gürbüz gezginden daha çok gözü tuttu. (Bu tip konularda kralların kendine has zevkleri vardır.) Yine de sözünden dönmedi ve, "Ey yabancı, eğer prensesi güldürmeyi başarırsan, hem prens olacaksın, hem de prensesin kocası!" dedi.

Bu, gezgin için yeterliydi. Zıplayarak uzaklaştı ve iki kralı kendi başlarına bıraktı.

Ardından, perde kapandı ve oyuna kısa bir ara verildi. Küçük seyirciler meraklanmaya başlamışlardı. Acaba prenses gülecek miydi?

Timm Metelik için için, ciddi kalmasını umuyordu.

Şu kısa oyunun sonunda, prenses onun için, ele ele vererek gülen dünyaya karşı göğüs gerebileceği bir kardeşe dönüşmüştü sanki. Ne var ki Timm, çoğu masalın nasıl bittiğini çok iyi biliyordu. Sıkıntıyla, prensesin güleceği ânı bekliyordu.

Ne yazık ki, bekleyişi pek uzun sürmedi. Perde açıldığında prenses yine pencereye yaslanmıştı, iki kral da süs havuzunun kenarında oturuyordu. Sahnenin arkasından şarkı ve kahkahalar yükselirken, gezgin birden sarayın bahçesine girdi. Altın bir tasmanın ucunda bir kuğu tutuyordu. Şişman bir adam sağ eliyle kuğunun kuyruk tüylerine adeta yapışmış gibiydi. Sol eliyle arkasından sıska, ufak tefek bir adamı çekiyor, o adamsa yaşlı bir kadını, yaşlı kadın bir oğlanı, oğlan bir kızı, kız da bir köpeği peşinden sürüklüyordu. Hepsi, sihirli bir güçle birbirlerine zincirlenmişlerdi sanki. Ayrıca görünmez yaylar tarafından hareket ettiriliyorcasına zıplayıp hopluyor, bir yukarı bir aşağı, bir o yana bir bu yana sallanıp duruyorlardı. Dahası, gülüyorlardı; sarayın bahçesinde kahkahaları yankılanıyordu.

O sırada prenses, olanları daha iyi görebilmek için pencereden olabildiğince dışarı eğildi. Gözleri kocaman açıldı, ama ciddiyetini bozmadı.

'Gülme, sevgili kardeşim!' diye diledi Timm içinden. 'Tüm dünya gülerken, biz ikimiz ciddi kalalım!'

Ama Timm'in dileği boşunaydı. Hüzünlü yabancı kral, sıranın sonundaki köpeği beceriksizce okşamaya kalktığında, birden köpeğin kuyruğuna yapışıverdi. Bunun üzerine ürktü ve boş eliyle öteki kralın, yani prensesin babasının sağ elini tuttu. Artık iki kral da birbirlerine yapışmışlardı

ve bu tuhaf zincirin sonunu oluşturuyorlardı. Ani ve keskin hareketlerinden, bu saçma büyüden kurtulmak istedikleri anlaşılıyordu. Ama başaramadılar. Olağandışı hallerine boyun eğmekten başka çareleri yoktu, hatta yavaş yavaş bu durumdan keyif aldıkları izlenebiliyordu.

Bacaklarıyla beceriksizce dansa uyum sağlamaya çalışıyor, dudak kenarları seğiriyordu; derken, komik komik hoplamaya, sonra da ağız dolusu gülmeye başladılar birden.

Tam o anda pencereden prensesin gülüşü duyuldu. Müzik yükseldi. Herkes dans ediyor, zıplıyor ve gülüyordu; salondaki çocuklar da kahkahalara katılarak keyiften ayaklarını yere vuruyorlardı.

Zavallı Timm bu kahkaha denizinin ortasında kaya gibi duruyordu. Yanında oturan yaşlı Bayan Rickert gülmekten neredeyse katılıyordu; öylesine ki, gözlerinden yaşlar süzüldüğü için yüzünü ellerine gömmek ve öne doğru eğilmek zorunda kaldı.

Birden, Timm hayatında ilk defa, gülmenin ve ağlamanın görünüşte birbirine ne kadar çok benzediğini fark etti. Derken, korkunç bir şey yaptı: Yüzünü ellerinin arasına aldı, öne doğru eğildi ve gülüyormuş gibi davrandı.

Oysa Timm ağlıyordu. Gözyaşları arasında, "Neden güldün, prenses kardeşim? Neden, neden güldün?" diye mırıldanıyordu.

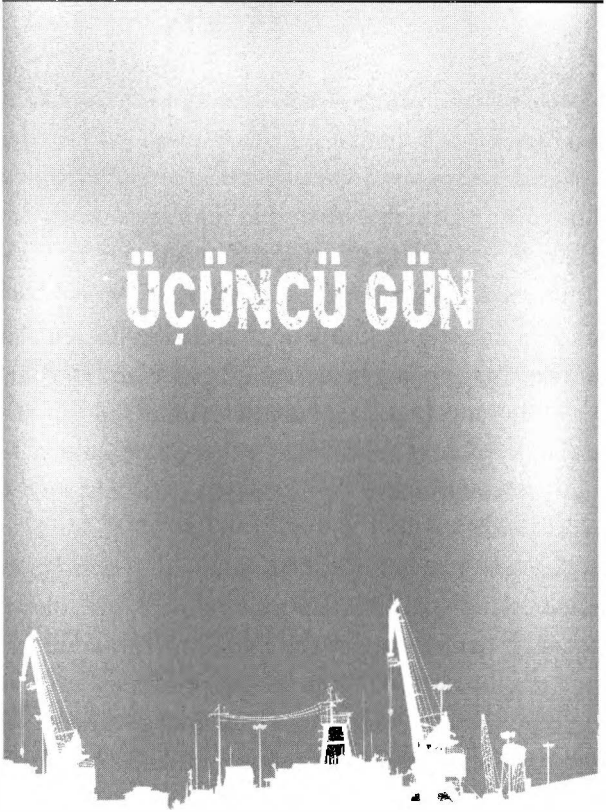
Perde kapanıp ışıklar yanınca, yaşlı Bayan Rickert el çantasından dantel bir mendil çıkardı ve gözlerini kuruladıktan sonra onu delikanlıya uzattı. "Al Timm, şen de gülmekten yaşarmış gözlerini şil. Bu oyunun şeni güldüreceği-

ni biliyordum!" dedi. Yaşlı kadın oğluna zafer dolu bir bakış fırlattı.

"Evet, anne," dedi Bay Rickert nazik bir şekilde, "gerçekten iyi düşünmüşsün." Ama bunu söylerken yüzü üzgündü. Adam, delikanlının iyi niyet ve çaresizlikle yaşlı kadını kandırdığını fark etmişti. Tıpkı Timm'in, Bay Rickert' in onun içini okuduğunu fark ettiği gibi.

Hipodromdaki o uğursuz günden beri, delikanlı ilk defa Silbi'ye karşı tarifsiz bir öfkeyle doldu. Öfke tüm benliğini sararken, gülüşünü –ne pahasına olursa olsun– geri kazanmaya her zamankinden de daha kararlıydı!

İkinci günün hikâyesi burada sona ererken, onu kâğıda dökmek için otelime döndüm.

Timm'le iş çıkışı, düzeltmen odasında buluştuğumuz üçüncü gün rüzgârlıydı. Arka tarafta kalan bu sapa odada bile rüzgârın uğultusunu duyabiliyorduk; derken Timm, "Rüzgâr hikâyenin devamına iyi uyuyor," dedi.

"O halde bana hikâyeyi anlatmayı sürdür," diye rica ettim.

Timm de anlatmaya başladı:

11. FORMA

Esrarengiz Baron

Sana dün anlattığım kukla oyununda başına gelenlerden sonra Timm, geminin hemen ertesi gün Hamburg'dan Cenova'ya doğru yola çıkacağına çok sevindi. Yaşlı Bayan Rickert, beyaz villanın merdivenlerinden ona el salladı; Timm de, gözden yitirinceye dek ona aynı şekilde el sallayarak karşılık verdi.

Gemi işletmesi müdürü, delikanlıyı gemiye kendi elleriyle teslim etti. Ona üst baş, ayakkabı, bir kol saati ve yepyeni bir denizci çantası almıştı. Timm'le mendireğin üstünde el sıkışırken, "Başını dik tut, evlat! Üç hafta sonra geri döndüğünde, dünya sana bambaşka görünecek. O zaman yine gülmeye de başlayacaksın mutlaka. Anlaştık mı?" dedi.

Timm duraksadı. Sonra hızlıca, "Size döndüğümde Bay Rickert, tekrar güleceğim. Anlaştık!" dedi. Boğazı düğümlendiği için kekeleyerek teşekkür etti ve telaşlı adımlarla tahta iskeleyi geçerek güverteye tırmandı.

Geminin kaptanı, içmeyi seven, asık suratlı bir adamdı; onun dışındaysa, neredeyse hiçbir şeyi dert etmeyen bir yapısı vardı. Timm kendini tanıştırdığında, doğru dürüst yüzüne bile bakmadan, "Kamarota git. O da aramıza yeni katıldı, birlikte aynı kamarada kalacaksınız," diye homurdanmakla yetindi.

Hayatında ilk defa bir gemiye ayak basan Timm, yön-

süz bir şekilde, demir merdivenlerden, dar koridorlardan, ön ve arka güvertelerden geçerek kamarotu aramaya koyuldu. Buharlı geminin mürettebatı denizci üniformalı değildi. Ücretli yolculardan, yalnızca iş kıyafetleriyle ayrılıyorlardı. Bu yüzden delikanlı, kime başvurabileceğini bir türlü kestiremedi.

Nereye gittiğini bilmeden yoluna devam ederken, orta güvertede açık duran bir kapıdan bir çeşit salona girdi; salonun ortasında, tırabzanları parlak cilalı, halı kaplı, kavisli bir merdiven geminin alt bölümüne iniyordu. Yukarı yayılan kızarmış balık kokusu Timm'e, gelecek işyerinin aşağıda bir yerlerde olması gerektiğini düşündürttü.

Yemek kokularının geldiği mutfak hemen merdivenin dibinde, sağdaydı. Dosdoğru ilerleyince de, açık duran kanatlı bir kapının arkasında, yere vidalanmış masa ve sandalyelerin durduğu geniş yemek salonuna varılıyordu.

Beyaz ceketli bir adam, sofraları kurmakla meşguldü. Duruşu ve kıvırcık kahverengi saçlı yuvarlak başı Timm'e birini çağrıştırdı, ama kim olduğunu çıkaramadı.

Delikanlı salona girdiğinde, beyaz ceketli adam döndü ve hiç şaşırmamış gibi, "Sonunda gelebildin!" dedi.

Oysa Timm şaşkındı. Bu adamı tanıyordu. İşin ilginci ismini bile hatırlıyordu. Adı Kreschimir'di. Hipodromda ona can sıkıcı sorular soran, sonrasındaysa, "Belki günün birinde sana yardım edebilirim," diye ekleyen adamdı. Keskin, sulu mavi gözleri, Timm'e aradığı baronu, yani Silbi'yi hatırlatan kişiydi.

Bay Kreschimir, Timm'in daha fazla düşünmesine fırsat vermedi. Onu ortak kamaralarına götürdükten sonra,

Timm'in denizci çantasını yatağın üstüne fırlattı ve oğlana, kendi giydiği türden kareli bir pantolonla beyaz bir ceket verdi.

Yeni kıyafet delikanlıya pek yakıştı. Kreschimir, "Doğuştan kamarot gibi görünüyorsun," diye güldü. Ne var ki Timm'in ciddi yüzünü fark edince, gülmeyi kesti. Düşünceli bir şekilde delikanlıyı süzerek, "Onunla ne tür bir pazarlık yaptığını bilmek isterdim doğrusu," diye mırıldandı. Aslında bunu Timm'den çok, kendi kendine söylemişti. Derken, huzursuz edici düşünceyi kovmak istercesine gerindi, beyaz ceketini çekiştirerek düzeltti ve kaba bir ses tonuyla, "Haydi işbaşına! Mutfağa, Enrico'nun yanına git ve ona patates soymakta yardım et. İhtiyacım olursa seni çağırırım. Şimdi, marş marş ileri!" dedi.

Timm akşama kadar mutfakta patates soymak zorunda kaldı. Aşçı Enrico, Cenovalı ihtiyar bir tilkiydi ve tıpkı kaptan gibi, neredeyse hiçbir şeyi dert etmiyordu. Bir geminin dar dünyasında kaptan yalnızca emirbaşı ve efendi değildir, aynı zamanda herkes onu örnek alır, her şeye o yön verir. Kaptan sıkı ve çalışkansa, mürettebat da öyledir. Tersine, *Delphin*'deki gibi rahat biriyse, diğerleri de, en alttakilerden aşçı Enrico'ya kadar rahat davranır.

İşte bu Enrico, delikanlıya neredeyse aralıksız olarak, Almanca'yla İtalyanca karışımı bozuk bir dilde, komik hikâyeler anlatıyordu. Timm'in hiç güldüğünü görmediği için, delikanlının onu anlamadığını sanıyordu. Ama sırf kendini eğlendirmek için hikâye anlatmayı sürdürdü. Aşçı, Timm'in patatesleri fazlasıyla kalın soyduğunu bile fark etmemişti.

Buharlı gemi akşama doğru nihayet Hamburg limanını terk ettiğinde, Timm, Bay Kreschimir'e salonda yardım etmek için görevlendirildi. Sulu mavi gözlerin sorgulayıcı bir biçimde tekrar tekrar üstünde dolaşması, delikanlıyı huzursuz ediyordu. Bu iç sıkıntısıyla birkaç siparişi birbirine karıştırdı. Amerikalı bir kadına viski yerine limon suyu götürürken, İskoçyalı bir lordun masasına da jambonlu yumurta yerine iki dilim fındıklı kek koydu.

Bay Kreschimir meydana gelen karışıklıkları düzeltirken, tek kötü laf etmedi. Bir yandan da, hissettirmeden Timm'e yeni mesleğini öğretiyordu: "Servisi soldan yap. Sağ elinle yemeği koyarken, sol elini sırtında sakla. Çatal solda, bıçak, keskin tarafı tabağa dönük halde sağda duracak."

Akşam yemeğinden sonra Timm, bulaşığa yardım etmek için yeniden mutfağa yollandı. Dalgın ve dikkatsizdi; nasıl olmasın, aklında binlerce "niye" belirmişti: Niye baron, Timm'le Bay Rickert'in Hamburg'a yolculuk ettikleri tren kompartımanını kullanmamıştı? Timm'in miço olduğu buharlı gemide, niye Bay Kreschimir birden kamarotluk yapıyordu? Bay Rickert onu niye özellikle de bu gemiye yerleştirmişti? Niye? Niye? Niye?

Timm'in düşünceleri arasına yüksek sesli bir niye karıştı. Bir erkek sesi, "Niye bu gemidesiniz?" diye sordu. Başka biri, "Niye burada olmayayım?" diye karşılık verdi. Bu Kreschimir'in sesiydi.

"Benimle güverteye gelin!" diye emretti ilk ses.

Timm, arka güverteye çıkan küçük demir merdivenlerden gürültüyle çıkan adımlar duydu. Sonra da adımlar ve sesler yavaşlayarak kayboldu. Ne var ki, Timm'in aklı

hâlâ duyduklarıyla doluydu. Sanki Kreschimir'le konuşan sesi bir yerden tanıyordu.

Birden –o sırada bir çorba kâsesini kuruluyordu– birden o sesin kime ait olduğunu anımsadı.

Bu, gülüşünü sattığı adamın sesiydi; bu, baronun sesiydi.

Çorba kâsesi elinden kaydı ve şangur şungur mutfağın yer döşemesinde parçalandı. Aşçı Enrico korku dolu bir *"mamma mia"* eşliğinde kenara sıçradı; Timm de, seslerin peşinden arka güverteye fırladı.

Yukarda, görünürde kimseler yoktu. İki gemi feneri, üst güverteyi ve yelken kumaşıyla örtülü filikayı solgun bir ışıkla aydınlatıyordu. Ama birden Timm'in kulağına alçak sesli konuşmalar çalındı; sola baktığındaysa –konuşma sesleri oradan geliyordu– filikanın altında bir şeyin hareket ettiğini görür gibi oldu. Delikanlı, parmak uçlarında sessizce yaklaştı; artık filikanın altında erkek pantolonu giymiş dört bacak seçebiliyordu. Ama başkaca bir ayrıntı göremedi. Yine de, seslerin filikanın arkasında duran iki adama ait olduğundan emindi. Bu yüzden, soluğunu tutarak adım adım filikaya yaklaştı. O sırada güvertenin tahta döşemesi bir kez gıcırdadı. Ama anlaşılan, filikanın arkasında duran ikili bunu fark etmemişti.

Sonunda Timm, kısık sesli konuşmayı duyabilecek kadar yaklaşmıştı.

"... ama bu gülünç!" diye tısladı baron. "Beni, hisse senetlerinden kazandığınız parayı şimdiden harcadığınıza inandıramazsınız!"

"Hisse senetlerinin değeri, onları bana verdiğinizden

kısa bir süre sonra hızla inişe geçti," diye öne sürdü Kreschimir sakince.

"Kabul!" Baronun satın aldığı gülüş duyuldu. "Borsa üstünde epey etkim var, bu yüzden hisseler düştü, ama elinizde buna rağmen çeyrek milyon kalmış olmalı."

"Çeyrek milyonu bir bankaya yatırdım, ama banka kısa süre sonra battı, baron."

"Sizin şanssızlığınız!" Tekrar gülen Silbi'nin kahkahası, konuşmaya kulak kabartan Timm'in iliklerine işledi. Ortaya fırlamamak için kendini zor tutuyordu.

Ama, bekleyip dinlemenin daha mantıklı olduğunu bilecek kadar akıllıydı.

"Tekrar çalışmanız gerekse de," dedi baron o anda, "bu koşullar altında bile, özellikle bu gemide ve o çocukla birlikte çalışmanız için bir neden göremiyorum."

Bu kez Kreschimir güldü. "Bunu bana kimse yasaklayamaz!" diye bağırdı.

"Daha sessiz konuşun," diye tısladı Silbi.

Kreschimir sesini biraz bastırarak, sözlerini sürdürdü: "Size gözlerimi sattım ve onları sizin balık gözlerinizle değiştirdim. Ücret olarak sizden bir milyon mark değerinde hisse senedi aldım, ama marklardan biri bile cebime girmedi. Benden daha zeki davrandınız. Ama bu sefer zeki davranan ben olacağım, baron. Sizi o oğlanla beraber hipodromda iki kez gözetledim. Sonrasında çocuğun atlar üzerine girdiği her bahsi kazandığını fark ettim, bu arada ufaklığın tıpkı hasta, yalnız, ihtiyar emekliler gibi, giderek daha kederli ve hüzünlü bir havaya büründüğü de gözümden kaçmadı."

Kreschimir'i dinlerken Timm'in yüreği ağzından çıkacakmış gibi çarpmaya başladı. Yine de çelik gibi bir iradeyle sessiz kalmayı başardı.

Kreschimir devam etti: "O oğlanla ne tür bir pazarlık yaptığınızı ortaya çıkaracağım, baron! Ufaklığı dört yıldan bu yana gözlüyorum, dahası bu buharlı gemide kamarot olmak için az uğraşmadım, ancak şimdi–"

Kreschimir'in konuşması baronun sesiyle bölündü: "Şimdi size tekrar bir milyon teklif ediyorum. Hem de hemen, nakit olarak."

"Bu kez avantaj bende, baron." Kreschimir her sözcüğü tartarak konuşuyordu. "Bilgimi size üç şekilde satabilirim: Gözlerimi geri isteyebilirim, bir milyonu kabul edebilirim ya da –ki bu en kötü seçim sayılmaz belki– sizi, yaptığınız pazarlık ne türden olursa olsun, çocuğu sözleşmeden azat etmeye zorlayabilirim."

Karanlıkta duran Timm, yumruğunu ağzına bastırdı. İnleyerek yerini belli etmek istemiyordu.

Bir süre suskunluk oldu. Ardından yine baronun sesi duyuldu: "Çocukla yaptığım iş anlaşması sizi ilgilendirmez. Ama eski gözlerinize o kadar değer veriyorsanız, belli koşullar altında–"

Soluğu kesilen Kreschimir aksırırcasına araya girdi: "Evet, baron, eski gözlerime değer veriyorum, benim için saf, bön, iyi niyetli eski ceylan gözlerim, dünyanın tüm zenginliklerinden daha değerli; siz bunu asla anlayamasanız da."

"Asla anlamayacağım," diye onayladı baronun sesi. "Yine de, belli koşullar altında anlaşmamızı geçersiz kılma-

ya hazırım. Şu cep aynasında yüzünüzü inceleyin lütfen!"

Bu öneriyi yürek çarpıntılarıyla dolu bir sessizlik izledi. Dinlediği konuşma Timm'i öyle heyecanlandırmış, sessiz kalmak için kendini öyle zorlamıştı ki, terden sırılsıklamdı.

Nihayet Kreschimir'in alçak sesle, "Onlara yeniden kavuştum," dediğini duydu.

"Şimdi sıra, koşulumda," dedi baron.

Ama Timm devamını dinleyecek halde değildi. Kreschimir gözlerine yeniden kavuşmuştu; üstelik, Timm'in de yitirdiği ve her şeyden çok özlediği eski satılmış gülüşü de burada, elle tutulacak denli yakındı.

Artık kendini daha fazla tutamadı. Öne doğru fırlarken haykırışı yankılandı: "Bana da benim–"

O anda ayağı bir halata takıldı, kafası filikanın sivri ucuna çarptı ve paldır küldür güverteye yuvarlandı; bayılmıştı.

12. FORMA

Kreschimir

Timm uyandığında bir yıldız –Mars'ın kötü, kor gibi yanan gözü– lombozun önünde bir aşağı bir yukarı dans edip duruyordu. Delikanlı kamarotla paylaştığı kamarada, ranzanın üst katında yatıyordu. Atlantik okyanusunun gri ufkunda gün ağarıyordu.

Kamarada bir hareketlilik vardı. Timm başını çevirdi. Kreschimir'di. Kamarot da başını çevirmişti. Kreschimir'in başucu lambasının solgun ışığında bakışları buluştu.

Kamarotun yumuşak bakan gözleri kahverengiydi.

Sevecenlikle, "Nasıl hissediyorsun kendini, evlat?" diye sordu.

Timm tam ayılamamıştı henüz. Buraya nasıl geldiğini de doğru dürüst hatırlayamıyordu. Dahası, şu anda ona soru yönelten Kreschimir, dün salonda yardım ettiği Kreschimir'den farklıydı, çok daha sakin ve sevecen birine dönüşmüştü.

Kamarot yatağa yaklaştı. "Şimdi daha iyi misin, evlat?"

Derken, geçen akşam yaşanan olaylar Timm'in hafızasında yavaş yavaş yeniden canlanmaya başladı: Mutfak kapısının önündeki sesler, filikanın arkasındaki sohbet, kendi haykırışı ve düşüşü.

"Baron nerede?" diye sordu.

"Bilmiyorum, Timm. Ama artık gemide değil. Sen asıl

bana, dün akşam bizi gizlice dinledin mi, onu söyle."

Yatakta uzanan delikanlı başıyla onayladı. "Gözlerinize yeniden kavuştuğunuza sevindim, Kreschimir."

"Ya sen Timm? Barondan geri istediğin neydi?"

"Şey..." Delikanlı duraksadı. Aklına sözleşme geldiği için dudaklarını sıkıca bitiştirdi.

Birden Kreschimir şak diye alnına vurdu. "Nasıl daha önce anlayamadım!" diye bağırdı. "Şu saygıdeğer haydut küçük bir oğlan çocuğu gibi gülüyor. Onda ona uymayan bir şey olduğunu biliyordum. Artık eminim: Gülüşüydü. Daha doğrusu..." Kreschimir dosdoğru Timm'in yüzüne baktı, "senin gülüşündü."

"Bunu size ben söylemedim!" diye bağırdı Timm. "Yoksa – dün akşam haykırdım mı?"

"Hayır Timm, buna fırsatın kalmadı. Belki de şansın varmış. Öyle ya, baronun sözleşmelerindeki gizlilik maddelerini biliyorum. Ama sakin ol. Sen hiçbir şey söylemedin."

Ne var ki, Timm sakin falan değildi. Sözleşme hâlâ geçerli mi, hemen denemek zorundaydı. Kreschimir'le bir bahse tutuşmalıydı – gerçekleşme olasılığı bulunmayan bir şey üstüne.

Delikanlı yataktan çıkmaya yeltendi. Ancak doğrulduğunda başı dönmeye, zonklamaya ve ağrımaya başladı. İster istemez tekrar yastığına gömüldü.

Kreschimir ona bir bardak su ve kenarda hazır beklettiği bir hap getirdi. "Şunu iç, Timm! İyisi mi bugün kamarada yatağında kal. Yarma kadar bir şeyin kalmaz. Başındaki şişlik dışında durumun iyi, bunu bana eskiden hastabakıcı olan dümenci söyledi."

Timm uslu uslu hapı yuttu; aklı uygun bir bahis bulmakla meşguldü. Birine karar verdiğinde de konuyu yine barona getirdi, çünkü bahis onunla ilgiliydi.

"Baronun koşulu neydi, Bay Kreschimir? Yani gözlerinize kavuştuğunuzda sizden ne istedi?"

"Hiç," diye güldü Kreschimir. "Bağırman ve küt diye güverteye düşmen üzerine denizciler gelince, baron iyice filikanın gölgesine çekildi. İşte tam o anda, 'Ya bana gözlerimi koşulsuz olarak geri verirsiniz ya da bu insanlara bir açıklamada bulunacağım,' diye fısıldadım ona."

"Ee?"

Kreschimir tekrar güldü. "Baron heyecandan kekelemeye başladı. 'Ko-şul-suz!' dedi."

Timm başını hızla duvara döndü. Gülmek için duyduğu anlamsız istek yüzünü berbat hale sokmuştu.

"Baronun şu anda nerede olduğunu bilmek isterdim doğrusu," diye mırıldandı Kreschimir.

Bu Timm'in beklediği fırsattı. Kendini toparlayarak, "Sizinle..." dedi.

"Bana sen diyebilirsin," diye araya girdi Kreschimir.

"Peki, seninle, beş dakika içinde baronun yerini öğreneceğimize bahse girerim."

"Nesine bahse girmek istiyorsun, Timm?"

"Bir dilim fındıklı keke."

"Bunu karşılayabilirim. Hem büsbütün yanılmıyorsam, sen bu bahsi –tüm diğer bahisler gibi– her koşulda kazanacaksın! O halde anlaştık!" Timm, kamarotun uzattığı eli sıktı.

Tam o sırada yan kamarada radyo açıldı. Bir spiker ha-

va durumunu sundu. Bunu sosyete haberleri izledi.

Başta gürültüden rahatsız olan Timm ve Kreschimir kulak kabarttılar. Hoparlördeki ses bir duyuru okuyordu:

"Serveti birkaç milyar doları bulduğu iddia edilen, tanınmış işadamı Baron Silbi dün gece Brezilya'nın başkentinde, Rio de Janeiro'lu iş dünyasına bir davet verdi. Balonun hemen başında mekândan ayrılan baronun, iki saat sonra geri döndüğünde bir hayli sıkıntılı olduğu gözlerden kaçmadı. Baronun ayrıca güneş gözlüğü taktığı dikkati çekti. Bir süredir iyileşmiş olduğu sanılan eski bir göz hastalığının yeniden nüksettiği sanılıyor. Telefon bağlantısı kurduğumuzda, davetin hâlâ sürdüğünü ve baronun yeniden..."

Radyo kapatıldı ve yan kamaradan su sesi gelmeye başladı.

Timm'in yüzü, ağaran sabah gibi soluktu. Bahsi kazanmıştı, sözleşmenin hâlâ geçerli olduğunu da biliyordu artık. Onu asıl ürküten şu tuhaf haberdi.

"Rio de Janeiro'ya nasıl bu kadar çabuk gidilebilir?" diye şaşırdı.

"Ne kadar para, o kadar imkân," diye yanıt verdi Kreschimir.

"Ama uçaklar bile o kadar hızlı uçamaz!" diye bağırdı yataktaki delikanlı.

Kamarot önce karşılık vermedi. Derken, "Kiminle uğraştığını biliyorsun sanıyordum," diye homurdandı. Ardındansa, hemen işe yetişmesi gerekiyormuşçasına acele etmeye başladı. Tam kapıdan çıkarken, son bir kez başını çevirdi; "Uyumaya çalış, Timm! Yatakta kafa patlatarak bir yere varamazsın," dedi.

Şansına, delikanlı sağlıklı bir bünyeye sahipti ve bu sayede gerçekten de uykuya daldı. Öğleye doğru, Kreschimir'in ona bir tas çorba ve kazandığı fındıklı keki getirmesi üzerine tekrar uyandığında, kendini tuhaf bir şekilde hafiflemiş hissediyordu hatta.

Korkunç sırrını ilk defa biriyle paylaşıyordu, üstelik bu kişi baronla girdiği oyunu kazanmıştı. Bu, Timm'e öyle güçlü bir umut aşılıyor, öyle iç ferahlatıcı bir güven veriyordu ki, Rio de Janeiro'dan gelen tuhaf haberi şimdilik unutuverdi.

Öğleden sonra, dev cüsseli, Hamburglu dümenci Jonny, delikanlının yanına uğradı. Timm'in nasıl olduğunu sordu, şaşılacak denli duyarlı parmaklarla kafasındaki şişliği yokladı; sonra da bir hap daha getirerek, "Yarına kadar iyileşirsin, ufaklık! Umarım bundan böyle ayağına dolanan halatlardan uzak durursun," dedi. Ve gitti.

Timm, ayağıma ne menem bir halat dolandığını tahmin bile edemezsin, diye geçirdi içinden. Derken, tekrar uykuya daldı. Dümenci ona bir uyku hapı vermişti.

Timm gece yarısı, Kreschimir'in kamaraya dönmesiyle uyandı. Kamarot dirseğini Timm'in yatağının kenarına dayayarak, "Şu herifin yaptığı tam bir adilik, evlat!" dedi.

"Bununla siz..." Timm sözlerini düzeltti. "Bununla sen ne kastediyorsun?"

"Ne söylüyorsam onu! Susmak zorundasın, biliyorum. Pekâlâ, sus! Ama ben her şeyin farkındayım: O senin gülüşünle gülüyor, sense her bahsi kazanıyorsun. Peki, ya herhangi bir bahsi kaybedersen?"

"Bunu çok istiyorum," diye yanıt verdi Timm, alçak

sesle. Başka da bir şey eklemedi.

"Bu konuyu düşüneceğim," dedi Kreschimir. Üstünü çıkardıktan sonra da yatağına girdi.

İkisi de lambalarını söndürünce, kamarot memleketinden, Hırvatistan sahilinde, karstik bir coğrafyada yer alan köyünden bahsetmeye başladı. Küçük Kreschimir, haftanın yedi günü açlık çeken ve bu yedi günde de mutluluk ve zenginlik hayalleri kuran bir çocuktu. Derken, günün birinde köyün içinden bir araba geçmişti, direksiyonun başındaysa kareli takım elbiseli bir beyefendi vardı. İşte o beyefendi çocuğa bir torba dolusu nar hediye etmişti. Torbadan, her biri, o zamanın parasıyla tam bir dinar değerinde olan yedi tane nar çıkmıştı. Çocuk onlarla sahil boyunca, on kilometre ötedeki plaja yürümüş ve narları orada satmıştı.

"İşte böyle Timm, hayatımda ilk defa kendime ait param olmuştu, nasıl da çok görünmüştü o para bana. Tam yedi dinar! Peki tahmin et, o parayla kendime ne aldım? Aç olmama rağmen beyaz ekmek değil, bir dilim pasta. Hani bol kremalı, üstü vişneli, ortasında da yarım ceviz bulunanlardan. Köydeki kızların denizden döndüklerinde, hakkında konuştukları pastadan.

"Bu tek dilimcik pasta için tüm paramı vermek zorunda kaldım. Mendireğin üstünde, bir kereste yığınının arkasında lokma lokma mideye indirdim onu. Gökyüzündeki meleklerin her gün yedikleri bu olsa gerek, diye düşünüyordum bir yandan da.

"Ardından, kustum. Böyle dediğim için özür dilerim. Ama gerçek bu. Yoksul-çocuk-midem böyle şeyler için yaratılmamıştı. Balıkçıl kuşu gibi öğürüyordum. Midemi bo-

şaltıp da mendirekten sahile döndüğümde, kareli beyefendinin arabası yine oradaydı."

Kreschimir sustu, Timm'se karabiber, kimyon ve anason kokan şu dar sokaktaki küçük çocuğu düşünüyordu.

Derken kamarot, sonraki günlerde kareli beyefendinin, yanında narlarla nasıl sık sık köye geldiğini, bir pazar günü çocuğun anne babasıyla nasıl konuştuğunu, oğlanı kamarot olarak nasıl kendine ait bir gemiye yerleştirdiğini, sonraki dönemlerde onu nasıl sık sık seyahatlere, özellikle de at yarışlarına götürdüğünü, Kreschimir'in düşüncesiz bahisler yüzünden nasıl kareli beyefendiye borçlandığını, sonundaysa ona en güzel mirasını, gözlerini sattığını anlatmayı sürdürdü.

Kreschimir, "Artık onları geri aldım," diye bitirdi sözlerini. "Sen de gülüşünü geri alacaksın, buna şerefim üzerine yemin ederim. İyi geceler!"

Timm'in boğazı düğümlenmişti. "İyi geceler, Kreschimir! Çok teşekkürler!" derken sesi incecikti.

13. FORMA

Fırtına ve Korku

Kreschimir'in anlattıkları Timm'i altüst etmişti. Yetmezmiş gibi, deniz o gece çok dalgalıydı. Delikanlı huzursuz uyuyor, yatağında dönüp duruyordu.

Hafif uykusunun ortasında birden bir gök gürlemesi yükseldi. Birkaç saniye sonra çok parlak bir şimşek, zikzaklar çizerek uyuyan gencin kapalı gözkapaklarından geçti, onu izleyen müthiş gök gürlemesiyse uykudan sağır kulaklarında zangırdadı.

Timm çığlık atarak, yatağında doğrulup oturdu. Gök gürlemesinin arasında kendi gülüşünü duyar gibi olmuştu.

Gözleri kocaman açıldı ve bakışı lomboza takıldı; camın arkasında iki sulu mavi göz kamaraya, dosdoğru yüzüne dikilmişti.

Delikanlının gözkapakları korku ve dehşetle yeniden kapanırken, sırtından soğuk terler boşandı; olduğu yerde donup kalmıştı. Öylece, öne eğik, oturur halde, uzun süre bekledi; ta ki, gözlerini tekrar açarak Kreschimir'e hafifçe seslenme cesaretini toplayıncaya dek.

Kamarot yanıt vermedi. Dışarda, ince metal duvarın arkasında denizi köpürten dalgalar kuduruyor ve neredeyse düzenli aralıklarla gümbür gümbür yine o duvara çarpıyordu. Timm bir türlü lomboza bakmaya cesaret edemiyordu.

Daha gür bir şekilde Kreschimir'e seslendi. Ama yine yanıt gelmedi.

Bunun üzerine öyle bağırmaya başladı ki, kendi sesinden ürktü.

"Kreschimir!" diye haykıran sesi sanki bir insana ait değildi. Ancak bu çığlık da karşılıksız kaldı.

Timm, lomboza bakmamak için yeniden gözlerini yumarken, eliyle boşluğu yoklayarak başının üstündeki lambanın açma kapama ipini aradı. Onu parmaklarının arasında hissedince telaşla asıldığı için olacak, ip koptu. Lambanın ışığı yine de yandı. Delikanlı da gözlerini açtı.

Karanlıkla birlikte korkular da kuytulara çekildiler. Timm, Kreschimir'i görmek için, ranzanın kenarından aşağı eğildi. Ama Kreschimir'in yatağı boştu.

Bunun üzerine, ıssız kamaranın köşelerine sığınan korkular, yeniden üstüne üstüne gelmeye başladı. Delikanlının tüm bedeni zangırdıyordu; lavabonun üstündeki aynada kendini titrerken gördü, ona sırıtarak bakan suratla karşılaşınca irkildi –onu ürküten kendi yüzüydü.

Aynadaki yansıması delikanlıyı tuhaf bir şekilde öfkelendirdi, birden hareketlendi. Yatağından atladığı gibi, hınçla giysilerini üstüne geçirdi. Korkuları sanki aynadaki yansımasına hapsolmuş, Timm'se, içinden geldiği gibi davranma özgürlüğüne kavuşmuştu. Bu cesaretle kamaradan koridora fırladı. Elleriyle destek ala ala, sallanan gemiyi geçip demir merdivene ulaştı, sonra da onu çıkmaya başladı. Yukarda, geminin içine taşan bir dalga onu iliklerine dek ıslattı. Ama Timm halatlara ve çubuklara tutunarak koşmaya devam etti, öfkeli bir hırsla geminin güvertesine tırmandı

ve nihayet, kalın camlı bir fenerin solgun ışığıyla aydınlanan dumanlı, sıcak dümen dairesine daldı.

İşte Jonny, hani şu Hamburglu dev orada duruyor ve delikanlıya şaşkın ama sakin bir şekilde bakıyordu.

"Bu havada yukarda ne işin var?"

"Dümenci, Kreschimir nerede?" Timm, güvertenin duvarına çarpan bir dalganın gümbürtüsünü bastırmak için, soruyu neredeyse bağırmıştı.

"Kreschimir hasta, evlat. Ama kaygılanmana gerek yok. Yalnızca apandisitmiş, hem günümüzde artık kimse apandisitten ölmüyor."

"Peki nerede?" diye yineledi Timm ısrarla. "Kreschimir nerede şimdi?"

"Tesadüfen sahilden gelen bir devriye botu yakınımızdaydı. Onu alıp kıyıya götürdüler. Makinelerin durduğunu fark etmedin mi?"

"Hayır," dedi Timm, sıkıntıyla. Sonra da tok bir sesle, "Kreschimir hasta değil. Bunlar hep baronun oyunları. Lombozda onun gözlerini gördüm," diye ekledi.

"Lombozda baronun gözlerini mi gördün?" Jonny güldü. "Sanrılar içinde sayıklıyorsun, evlat! Hadi, üstünü çıkar, şurdaki battaniyeyi al ve kanepeye uzan. Burda, yukarda benim yanımda kâbus falan görmezsin."

Sıcak dümenci dairesinde, şu sakin ve iyi niyetli dev adamın yanında, Timm bile yalnızca sanrı gördüğüne inanacaktı az kalsın.

Ama tam o anda aklına tekrar, baronun Rio de Janeiro'ya gittiğini duyuran radyo haberi geldi ve lavabonun üstündeki aynaya yansımış olan titrek, sırıtkan görüntüsü ye-

niden gözlerinin önünde belirdi. Sonunda bir karar verdi, bundan böyle barondan her kötülüğü bekleyecek ama ondan bir daha korkmamak için elinden geleni yapacaktı. Öyle ya, Timm şanslıydı, baronun zayıf ânını da görmüştü.

Delikanlı suskun bir şekilde –üst katta geminin hareketleri aşağıdaki kamaradan çok daha fazla hissedildiğinden– sağa sola, aşağı yukarı sallanan kanepeye uzandı.

Kafasında birbirine karışan düşünceler ve midesindeki tuhaf hisler Timm'in yeniden uykuya dalmasına izin vermedi. Uykusuz saatler birbirini kovalarken Jonny, sakin sakin dümenin arkasında duruyor, arada da sigara tüttürüyordu. Sonunda fırtına yavaş yavaş dinmeye başladı.

Timm onca saat boyunca sıradışı bir bahis bulmak için aklını zorlamıştı. Öyle olağandışı bir bahis peşindeydi ki, her durumda kaybedilmeliydi.

Baron, Timm'in korkularıyla oynamıştı –şimdi korkma sırası ona gelmişti. Ama delikanlı ne kadar kafa patlatsa da, hiçbir bahis baronun şeytani yetenekleriyle baş edecek güçte görünmüyordu. Bir fındığın hindistancevizinden büyük olduğuna bahse girdiğini varsayalım. Kim onunla bunca aptalca bir bahse tutuşurdu ki? Hem Silbi'nin, fındıkların sahiden de hindistancevizinden büyük olduğu bir coğrafya keşfetmeyeceğinin hiçbir garantisi yoktu. Timm bu bahsi de, gece boyunca aklına gelen tüm ötekiler gibi eledi. Öyle ya, ne zaman karar verecek gibi olsa, gözünde Bay Rickert'le tramvayda yaşadıkları olay canlanıyordu.

'Peki,' diye düşündü ansızın, 'ya kopan elektrik kablosu bahanesi ortadan kaldırılırsa? Ya tramvay gibi elle tutulur, demirden bir nesne birden rayları terk etmek ve uç-

mak zorunda kalırsa?' Bir tramvay tarla kuşu değildi. Tıpkı Silbi'nin, tüm esrarengiz yeteneklerine rağmen, sihirbaz olmadığı gibi.

Timm, Aşil topuğunu, yani baronun zayıf noktasını bulduğunu sanıyordu. Dirseklerine dayanarak doğrulurken, "Dümenci, Cenova'da uçan tramvayların olduğunu biliyor muydunuz?" diye seslendi.

"Uzan ve uyu," dedi Jonny, özel bir şaşkınlık belirtisi göstermeden. "Yine sayıklamaya başladın."

"Pardon, ama bu kez tamamıyla kendimdeyim, dümenci. Cenova'da uçan tramvayların olduğundan da kesinlikle eminim. Sizinle bir şişe roma bahse girerim."

"Zırvalık!" dedi Jonny. "Bu arada, bir şişe romu nasıl ödeyeceğini de merak ediyorum doğrusu."

Timm, "Çantamda bir tane olacaktı," diye yalan söyledi. "Şimdi bahse giriyor muyuz, girmiyor muyuz?"

Başını ona doğru çeviren Jonny, "Bir milyona da bahse tutuşsan, buna yine de inanmam. Çünkü iki şeyi çok iyi tanıyorum: Cenova'yı ve tramvayları," dedi.

"O halde, içiniz rahat bir şekilde bahse girebilirsiniz. Hem, bir şişe rom bir dümenci için nedir ki?"

"Seninle bahse girersem, yeniden uzanıp gözlerini kapatacağına şeref sözü verir misin, peki?"

"Şeref sözü!" diye bağırdı Timm.

Bunun üzerine dümenci, delikanlıya elini uzattı. "Eğer Cenova'da..." Jonny, dümenci dairesinin penceresine sert bir nesne çarptığı için duraksadı. Önemli bir şeye benzemiyordu neyse ki. Dümenci sözlerini yineledi: "Eğer Cenova'da uçan bir tramvay görürsem, ben bahsi kaybedeceğim,

sense bir şişe rom kazanacaksın. Yok, uçan tramvay görmezsem, çantandaki şişe benim olur. Şimdi de, gözünü seveyim yat yeniden! Üç saat sonra işbaşı yapacaksın."

Bu kez Timm gerçekten de uyudu. Rüyasında kendini gülerken duydu. Ancak gülüşüne, başının üstünden, gökyüzünden geçen bir tramvayın çanından yükselen metalik sesler karıştı. Dümenci onu gün ağarırken uyandırdığında, çan sesleri delikanlının kulaklarında hâlâ çınlıyordu, bu da onu ürkütüyordu.

Timm, Cenova'dan korkuyordu.

14. FORMA

Olanaksız Bahis

Timm, Cenova'dan korkuyordu, ama aynı zamanda o kente bir an önce ulaşmak istiyordu.

Sabrı –ki onunkisi aslında endişeli bir sabırsızlıktı– zor bir sınavdan geçti, çünkü *Delphin* adlı buharlı geminin nihayet Cenova limanına girmesi günler aldı. Masmavi gökyüzü altında parlayan aydınlık bir gün, öğlene doğruydu. Timm, öylesine bir bahaneyle dümen dairesine girmişti. Şimdi de dümenci Jonny'nin yanında duruyor ve karşıya, Cenova'nın yukarı kentine bakıyordu. Siyah-beyaz kareli pantolonu ve aşçı Enrico'nun ona patates soymak için verdiği kalın ketenden gri önlüğü vardı üstünde. Cenova'nın evleri şimdiden rahatça görülebiliyordu. Hatta, kentin yüksek kesimlerinde otobüsler ve arabalar da seçilebiliyordu. Görüntü anbean netleşiyordu.

Birden, Jonny'den şaşkınlık dolu bir nida yükseldi, hıçkırıkla homurtu arası bir sesti. Timm hayretle ona baktı. Dümenci gözlerini sımsıkı yummuştu. Sonra gözkapaklarını kaldırdı ama hemen yeniden kapattı; derken gözlerini bir daha açtı, fal taşı gibi kocamandılar. Sonunda çok yavaş ve neredeyse törensel bir ses tonuyla, "Aklımı yitireceğim!" dedi Jonny.

Timm bir şeyler sezinlemişti. Boğazı kupkuruydu. Gözlerini tekrar Cenova'ya yöneltmeye cesaret edemiyordu. Dümenciye sabit bir şekilde bakmayı sürdürdü.

O anda Jonny de ona baktı ve başını sallayarak, "Haklıydın Timm, Cenova'da uçan tramvaylar varmış. Bahsi kazandın," dedi.

Timm güçlükle yutkundu. Engellenmesi mümkün olmayan bir şeyi görmezden gelmenin anlamı yoktu. Başını çevirdi ve karşıya, yukarı kente baktı.

Orada, bir sokakta, evlerin arasında bir tramvay, gerçek bir tramvay havada süzülüyordu. Bu, net bir şekilde görülebiliyordu.

Ama ansızın tramvayın altında, ortası raylı sert asfalt belirdi. Tramvay artık süzülmüyordu, birden sokaktaki rayların üstünde ilerlemeye başlamıştı. Timm neredeyse coşkuyla, "Işık kırılmasının yol açtığı bir yansımaymış yalnızca," diye bağırdı. "Bahsi kaybettim."

"Sanki bahsi kaybettiğine seviniyormuşsun gibi davranıyorsun," dedi Jonny şaşkınlıkla. Timm bir hata yaptığını fark etti. Ama yanlışını düzeltemeden, Jonny, "Bahsi yine de kazandın, Timm. Çünkü Cenova'da uçan bir tramvay göreceğime dair bahse tutuşmuştuk, uçan tramvayların gerçekte var olup olmadığına dair değil. Onu gördüğüme de hiç şüphe yok," diyerek sözünü sürdürdü.

"Demek, bahsi yine de kazandım. Ne güzel," dedi Timm. Bu defa sesinin neşeli çıkmasına özen göstermişti. Ama ağzından çıka çıka, zerre kadar sevinç yansıtmayan bir hırıltı çıkmıştı. İyi ki Jonny dikkatini dümene vermek zorundaydı.

Omuzunun üstünden, "Bu saçma bahse tutuşmak nerden aklına geldi ki?" diye sordu. "Yoksa, bahislerde şansın hep böyle tuhaf bir biçimde yaver mi gider?"

"Bugüne dek girdiğim hiçbir bahsi kaybetmedim," diye karşılık verdi Timm, umursamazca. "Her bahsi kazanıyorum."

Dümenci ona kısa bir bakış fırlattı. "Hemen şişinme, evlat!" dedi. "Kimi bahisler var ki, kimse kazanamaz!"

Timm heyecanla, "Örneğin hangisi?" diye merak etti. "Bana öyle bir bahis söyleyin!"

Bunu, dümencinin kısa, sorgulayıcı bakışlarından bir yenisi izledi. Çözemediği esrarengiz bir şey vardı bu delikanlıda. Ama Jonny sorulara yanıt vermeye alışkındı. Bu yüzden, beyaz şapkasını alnına çekerek, başının arkasını kaşıdı. O anda cama yine sert bir nesne çarptı. Jonny başını çevirdi, ne var ki herhangi bir şey göremedi. Birden aklına bir yanıt geldi.

"Asla kazanamayacağın bir bahis biliyorum, Timm."

"Bu bahse, konusunu duymadan bile varım, dümenci. Kaybedersem rom sizde kalabilir."

"Bile bile lades diyorsun yani, evlat? Öyle olsun bakalım. Rom romdur; hem madem illa kaybetmek istiyorsun, buyur! O halde şimdi benimle–"

Sözünü yarıda kesen dümenci delikanlıya baktı; "Benimle bu bahse kesin giriyorsun, değil mi? Yalnızca, rom için emin olmak istiyorum," diye sordu.

"Bu bahse giriyorum," diyen Timm'in sesi öyle kararlıydı ki, Jonny rahatladı.

"O halde benimle, daha bu akşam dünyadaki en zengin kişiden bile zengin olacağına bahse tutuş."

Az kalsın soluğu kesilen Timm, "Silbi'den daha zengin yani?" diye sordu.

"Aynen öyle!"

Delikanlı sağ elini, Jonny'nin beklediğinden de hızlı uzattı. İşte, olanaksız bahis buydu. Timm'in bu bahsi kaybetmemesi olanaksızdı.

"Sizinle bir şişe rom üstüne, daha bu akşam Baron Silbi'den bile zengin olacağıma bahse giriyorum," dedi Timm yüksek sesle.

Jonny, "Sen kafayı fena üşütmüşsün, evlat," diyerek Timm'in elini bıraktı. "Neyse, ben romumu geri alacağım hiç değilse."

Tam o sırada dümen dairesine kaptan girdi. Aksi bir sesle, "Şu miçonun ne işi var burada?" diye sordu.

"Ondan bana bir fincan kahve getirmesini istemiştim, kaptan," dedi Jonny.

"Öyleyse oyalanacağına, hemen emri yerine getirsin!"

Timm aşağıya, mutfağa koşmak zorunda kaldı. İçinden, bir yandan da şarkı söylemek geliyordu. Ama gülemeyen biri şarkı da söyleyemez.

Delikanlı sadece iki yerinden azıcık taşmış kahve fincanını dümenci dairesine getirdiğinde, kaptan hâlâ oradaydı. Jonny ihtiyarın sırtı dönükken, Timm'e sırıtarak göz kırptı.

Timm aynı şekilde karşılık verdi, ama yüzü ciddiydi. Ardından aşağıya, üst güverteye fırladı. Ağız dolusu gülmek için can atıyordu. Ne var ki, dudak kenarlarını güçlükle yukarı çekmenin ötesine geçemedi. Karnından tek neşeli kıkırdama yükselmedi.

Güvertede delikanlıya doğru gelen, kısa boylu, yaşlıca bir Hollandalı kadın, Timm'in yüzündeki vahşi ifadeyi

görünce irkildi. Daha sonra yan kamaradaki komşusuna, "Bu oğlanda bir şeytanlık var. Geceleyin kamaranızın kapısını kilitleyin," dedi.

O heyecanla geminin kıç tarafına, çapa çıkrığının arkasına saklanan Timm, sarılmış halat yığınlarından birinin üstüne çöktü. Cenova'ya varıncaya kadar buradan kalkmamaya kararlıydı. Cenova'da ünlü bir kukla tiyatrosu olduğunu duymuştu. Gülen insanlar arasında gülen bir çocuk olmak için oraya gitmek istiyordu. Hatta, sokaklarda dolaşıp, tanımadığı, sevimli herhangi bir insana, örneğin ufak bir kıza ya da yaşlı bir kadına gülümsemeyi hayal etmek daha da güzeldi.

Timm, kafasında yarattığı bu aydınlık, bu sevecen hayal dünyasında adeta kayboldu. O anda gökyüzünün mavi, güneşin de yüzünü yakıyor olması, hayallerini iyice elle tutulur ve gerçek kılıyordu sanki.

Timm, güvertedeki hoparlörden yükselen metalik sesin okuduğu duyuruyu duymadı. Hülyalara dalmıştı.

Kısa süre sonra duyuru tekrarlandı. İsminin okunmasıyla dikkat kesilen Timm, yalnızca son kısmını yakaladı:

"... Metelik, derhal kaptana, dümenci dairesine bekleniyorsunuz!"

Delikanlının hayalleri sabun köpüğü gibi dağıldı. Artık ona güneş bile, o şiddetli yakıcılığıyla ürkütücü görünüyordu. Kaptan bugüne dek bir kez olsun, aksi umursamazlığından sıyrılıp Timm'le ilgilenmemişti. Demek ki, onu çağırmasının olağanüstü bir nedeni olmalıydı.

Çapa çıkrığının arkasında oturan Timm doğruldu, sarsak adımlarla arka güverteyi geçti ve bu sabah üçüncü

kez, üst güverteye çıkan demir merdivenin basamaklarını tırmanmaya başladı. Tırabzanın demirlerine tutunan elleri terden sırılsıklamdı.

Dümenci dairesinde kaptan onu tuhaf bir bakışla karşıladı, her zamanki umursamazlığından eser yoktu. Dik dik önüne bakan dümenciyse, başını bile çevirmedi.

"Senin adın..." Duraksayan kaptan hafifçe öksürdükten sonra cümlesini baştan aldı: "Sizin adınız Timm Metelik mi?"

"Evet, sayın kaptan."

"Doğum yeri ve yılınız..."

Kaptan elindeki kâğıttan delikanlının özgeçmiş bilgilerini okurken, Timm her tarihi, "Evet, sayın kaptan," diyerek onaylıyordu. Gerginlik içinde, olacakları beklerken gözleri yaşlarla dolmuştu.

Sorgu tamamlandığında, kaptan kâğıdı kucağına indirdi; derken, ortalığa tuhaf bir sessizlik çöktü. Güneş yer döşemesinde hareler çizerken, Timm, hâlâ kıpırdamadan önüne bakan dümencinin kalın ensesini inceliyordu.

Kaptan, "Öyleyse, izin verirseniz, sizi ilk kutlayan ben olmak isterim," diyerek sessizliği böldü.

"Ne için, sayın kaptan?" Timm'in sesi kuş gibi incecik çıkmıştı.

"Bunun için!" Kaptan başıyla elindeki kâğıdı işaret ederek, "Baron Silbi'yle bir akrabalığınız var mı?" diye sordu.

"Hayır, sayın kaptan."

"Ama onu kişisel olarak tanıyorsunuz?"

"Evet, öyle denebilir..."

"O halde size telsiz mesajını okuyayım:

baron silbi vefat etti stop tek vârisinin timm metelik olduğu açıklandı stop merhumun ikiz kardeşi yeni baron silbi, vâris reşit oluncaya dek onun velâyetini üstlenecek stop phoenix gemicilik işletmesi, silbi aş, Cenova
imza: genel müdür grandizzi."

Timm, taş gibi kıpırtısız bir yüz ifadesiyle dümencinin ensesine bakmayı sürdürüyordu. Dünyanın en olanaksız bahsi kazanılmıştı. Tek şişe rom karşılığında üstelik. O, yani on dört yaşındaki bir çocuk, şu anda dünyanın en zengin insanı olmuştu. Ama gülüşü baronla birlikte ölmüştü ve onunla birlikte gömülecekti. Dünyanın en zengin insanı, insanların da en zavallısıydı. Gülüşünü sonsuza dek kaybetmişti.

Dümencinin ensesi kıpırdadı. Jonny ağır ağır başını döndürdü. Yabancı, şaşkın gözler Timm'in üstüne çevrildi. Ancak delikanlı onları yalnızca kısa, korku dolu bir an için gördü. Jonny'nin kolları, kendinden geçen Timm'i son anda yakaladı.

15. FORMA

Cenova'da Karışıklık

Timm'in üstüne tıraşsız, kemikli bir yüz ve iki sevecen mavi göz eğilmişti.

"Beni duyuyor musun?" diye sordu alçak bir ses.

Timm, "Evet, dümenci," diye fısıldadı.

Bir el hafifçe başını kaldırdı, ardından ağzına yavaş ve dikkatli bir şekilde biraz su damlatıldı. Bir yandan da, kulağının dibindeki ses, "Ben Cenova'da niye uçan bir tramvay gördüm? Baron niye tam zamanında öldü? Sen niye bir bahis kaybettiğinde seviniyor, kazandığındaysa bayılıyorsun?" diye soruyordu.

Timm'in toparlanmakta zorlanan aklında dümencinin yinelediği "niye"ler uçuşuyor ve tozu dumana katarak kendi eski "niye"lerini ayaklandırıyordu. Delikanlı öyle altüst olmuştu ki, az kalsın tekrar bayılacaktı.

Tam o sırada, yaklaşan sesler ve adımlar duyuldu; kısa süre sonraysa kaptan yabancı bir beyefendiyle birlikte dümen dairesine girdi.

Kanepede uzanan Timm, önce sadece yabancı adamın koyu renk ceketinin göğüs cebinden taşan kocaman, bembeyaz fistolu mendili gördü. Derken, yabancının kokusunu algıladı. Adam yaklaşıp kendini tanıştırdığında, delikanlı tam anlamıyla karanfil kokusuna boğuldu.

"Müdirizzi Grandizzi. Sirket adina sizi ilk ben kutladiğim için çok sevinçliyim, *signore!* Hasta olmaniza üzül-

düm, ama anliyorum, küçük şok..." Adam ellerini iki yana açarak başını yana yatırdı. "Eh, birden olmak zengin, kolay değil, neyse ki..."

Timm, Müdür Grandizzi'nin sonraki sözlerini takip edemedi. Dinlemek onu fazlasıyla yoruyordu. Konuşmanın yalnızca son cümlesini anlamıştı, çünkü müdür, "Ben simdi sizi götürmek motorlu tekneye, *signore!*" derken üstüne eğilmişti.

Ama tam o anda devreye Jonny girdi. "Çocuğu bana bırakın," diye hırladı. "Onu tekneye ben taşıyacağım. Kaptan, ben dönünceye kadar dümeni siz devralın!" Karmaşa o kadar büyüktü ki, gemi o sırada demirli olduğu halde, kaptan hiç itiraz etmeden uslu uslu dümenin başına geçti.

Buharlı geminin yanında, vârisi almak üzere gelen bir motorlu tekne bekliyordu. Jonny, kollarında Timm'le merdiven ve iskelelerden, sanki bir torba çamaşır taşıyormuşçasına rahat, akrobatik hareketlerle geçiyordu. Müdür Grandizzi'yse onu, sahibinin etrafında dönen fino köpeği gibi, kokulu beyaz dantel mendili rüzgârda uçuşarak, zıplaya hoplaya takip ediyordu.

Bu sırada Timm, müdürün neredeyse kel olduğunu fark etti. Yalnızca şakaklarında biten iki siyah saç demeti, sivri bir üçgen oluşturacak şekilde öne doğru, alnına taranmıştı. Buysa adamın yuvarlak yüzüne tekinsiz, maske gibi bir ifade veriyordu.

Dümenci Timm'i, motorlu teknenin kıç tarafına, çepeçevre dönen sedirin yastıklarla döşeli köşesine yerleştirdi. Bir yandan da, "Benden iki şişe rom alacağın var daha. Bahisler karşılığında. Saat sekizde Kristof Kolomb Anıtı'na

gel. Ama tek başına. Hele yardıma ihtiyacın varsa, mutlaka gel, anlaşıldı mı?" diye fısıldadı.

Timm başıyla onaylayan bir hareket yapmadı. Geçen zaman içinde dikkatli davranmayı öğrenmişti, bu yüzden yalnızca alçak sesle, "Hım," demekle yetindi.

Jonny, müdürün kulaklarına göre ayarladığı bir ses tonuyla, "Öyleyse, bol şans evlat!" diye gümbürdedi. Ardından vedalaşmak için delikanlıya koca pençesini uzattı ve tekrar gemiye tırmandı.

Motorlu tekne buharlı geminin yanından ayrıldığında, ortalığı yine karanfil kokusu sarmıştı. Müdür Grandizzi, Timm'in yanma yerleşmişti. Teknenin ön tarafında oturan şık giyimli iki adama eliyle sessiz olmalarını işaret etti. İkisi, anlayışla başlarını sallayarak aralarında fısıldaşmaya başladılar, bir yandan da delikanlıyı, meraklarını gizlemeden süzüyorlardı.

"Signore, ben sizi var otele götürmek," dedi müdür, fazla yüksek olmayan bir sesle. "Orda siz bir saat dinlenmek, sonra gemicilik işletmesi sizin için davet vermek. Tamam mi?"

Timm, daha az önce, yük ve yolcu taşıyan orta büyüklükteki bir geminin miçosuyken kendini birdenbire hizmet edilen zengin vâris rolünde bulmuştu. Ne var ki, gülüşünün peşine düştüğünden beri, epey bir oyunculuk deneyimi kazandığı için, umursamaz görünüyordu. Onu telaşlandıran bambaşka bir şeydi: Kovaladığı avını yitirmişti, gülüşü ölmüştü!

Timm, müdür Grandizzi'nin tüm önerilerini başıyla onayladı. Yalnızca bir keresinde, müdür saat sekizde bir ba-

sın toplantısı düzenleneceğini söyleyince, başını sallayarak karşı çıktı.

"Aa, siz sevmiyor basın, demek? Ama *signore*, gazeteler faydali, çok büyük faydali!"

"Biliyorum," diye yanıt verdi Timm. Hafifçe sallanan motorlu teknede gücü yavaş yavaş yerine geliyordu.

Müdür Grandizzi, "Madem siz kabul etmek gazeteler faydali, o halde neden istememek toplanti?" diye üsteledi.

"Çünkü..." Timm bir bahane bulmak için hızlı hızlı düşünüyordu.

Sonunda, "Çünkü benim için her şey çok yeni. Şu basın toplantısı yarına ertelenemez mi?" dedi.

"Tabii, *signore*. Ama bu akşam–"

Timm sertçe, "Bu akşam tek başıma şehri gezmek istiyorum," diyerek, müdürün sözünü kesti. Yaltaklanıp durması, insanı onu terslemek için adeta kışkırtıyordu. Ama Grandizzi hiç istifini bozmadı.

"Yoo, yoo, *signore,* yalniz olmaz," diye karşı çıktı. "Bir dedektifi hep eşlik edecek sizi, çok zenginsiniz, bunu unutmayin!"

"Ama ben şehirde tek başıma dolaşmak istiyorum!" diye bağırdı Timm.

Teknenin ön tarafındaki iki şık giyimli adam ona şaşkın şaşkın baktılar. Biri, sallanan teknede dengesini korumaya çalışarak delikanlıya doğru geldi; "Yardımcı olabilir miyim? Bu arada ismim Pampini, şirketin baştercümanıyım," dedi.

Anlaşılan, yalnızca bu fırsattan yararlanarak, kendini zengin vârise tanıtmak istemişti. Ancak, tam delikanlıya eli-

ni uzatırken tekne aniden sağa döndü. Adam, Timm'in üstüne düştü, yüzlerce özür dileyerek toparlandı; ama teknenin yeni bir viraja girmesiyle Müdür Grandizzi'nin kucağına oturdu.

Müdür, kıpkırmızı bir suratla önce tercümana sonra teknenin dümencisine bağırdı. Birini sersemlikle, ötekini eşeklikle suçladı. Dümencinin Almanca bilmediğini hatırlayınca, küfürlerini bir de İtalyanca tekrarladı, bu arada sözleri en az beş misli uzadı.

Tercüman büzülerek, teknenin ön bankındaki köşesine çekildi. Kısa süre sonra tekne bir mendireğin basamaklarına yaklaştı.

Mavi takım elbiseli bir şoför, mavi şapkası elinde, daha şimdiden el pençe divan onları bekliyordu. Timm, şoför tarafından hafifçe çekilerek, müdür tarafındansa göstermelik bir şekilde desteklenerek, tekneden herkesten önce indirildi. Sanki çok yaşlı, hasta bir adammış gibi davranıyorlardı ona.

Mendireğin üstünde duran, siyah giyimli bir sıra adam, manzaranın önünü kapatmış, Timm'in Cenova şehrini görmesini engelliyorlardı. Müdür Grandizzi, adamları sırasıyla delikanlıyla tanıştırdı. Hepsinin izzi ya da ozzi'yle biten adları vardı, Timm birini bile aklında tutamadı.

İşin en tuhafı, törensel mırıltılar eşliğindeki tüm bu tanışma faslının, dizleri potlaşmış, siyah-beyaz kareli bir aşçı pantolonu ve Jonny'nin, ona bir hayli büyük gelen boğazlı kazağını giyen on dört yaşındaki bir çocuk için düzenlenmiş olmasıydı. Doğrusu, katıla katıla gülünecek bir tabloydu. Oysa ortama tam bir ciddiyet hâkimdi. Belki de

bu, zavallı Timm için daha iyiydi.

Sonraki gelişmeler de benzer bir ciddiyet ve her ayrıntısı hesaplanmış bir saygı çerçevesinde gerçekleşti: Altı kapılı siyah bir araba yaklaştı, şoför hızla, önce Timm'e, ardından Müdür Grandizzi'ye kapıları açtı, yolcular kırmızı deri koltuklara yerleştiler, araba harekete geçti, sıralanan iyi giyimli adamlarsa, sağ ellerini kaldırıp ölçülü bir şekilde el salladılar.

Timm, Bay Rickert'in verdiği denizci çantasını, tüm eşyasıyla birlikte buharlı gemide unuttuğunu ancak yola çıktıktan sonra hatırladı. Bundan müdüre söz edince, Grandizzi gülümsedi. "Elbette biz alabilmek özel eşyalarinizi gemiden, *signore*. Ama baron çoktan size hazırlamak kibar giysiler."

"Baron mu?" diye sordu Timm, şaşkınlıkla.

"Yeni baron, *signore!*"

"Doğru ya!" Yeniden koltuğa yaslanan Timm, pencereden baktığında ilk defa Cenova'ya ait bir şey gördü: Bu bir binanın mermer girişiydi, üstüne de "Otel Palmaro" yazan pirinç bir tabela asılmıştı. Derken önünden, boyu yaklaşık bir metreyi bulan bir palmiye ağacının yelpaze yaprakları geçti; onu, ortasında lavanta çalılarının durduğu çiçek tarhı izledi. Ardından araba çok yumuşak bir şekilde durdu. Kapılar telaşla açıldı, üniformasında altın kordonlar asılı bir kapı görevlisi Timm'in koluna girdi ve ona, yine yaşlı bir adammış gibi arabadan çıkmasına yardım etti.

Timm'in önünde uzanan mermer merdivenin başında duran bir kişi, "Hoş geldiniz!" diye seslendi. Kareli takım elbiseli, kocaman güneş gözlüklü bir beyefendiydi.

Grandizzi, delikanlının kulağına eğilerek, "İste yeni baron, ikiz kardes hani," diye fısıldadı. Ancak Timm, şu ikiz kardeş meselesine pek inanmıyordu. Baron, "Ne hoş bir haydut kılığı," diye bağırıp, merdivenlerden gülerek indiğindeyse delikanlı, müdürün bilmediği şeyden iyice emin oldu. Timm adamı kendi gülüşünden tanımıştı. İkiz kardeş falan yoktu.

Baron yaşıyordu. Timm'in gülüşü de onunla birlikte.

Üçüncü günün hikâyesi burada sona ererken, onu kâğıda dökmek için otelime döndüm.

Timm'le, düzeltmen odasında buluştuğumuz dördüncü gün ona, "Timm için, şu lanet anlaşmadan kurtulmanın hiç yolu yok mu?" diye sordum.

"Yanıt hikâyede gizli," dedi Timm. "Devamını dinle."

Sonra da anlatmaya koyuldu:

16. FORMA

Bir Avizenin Sonu

Sana dün anlattığım gemideki heyecanlı olaylardan sonra Timm, Cenova'daki görkemli otel odasında –ki aslında, suit de denen, üç odadan oluşan bir daireydi– ilk defa yalnız kalmıştı. Baron arabayla bir toplantıya gitmiş ve Timm'i almak için döneceğini bildirmişti.

Delikanlı, üstünde hâlâ kareli pantolonu ve bol gelen kazağıyla yarı oturur pozisyonda, bir şezlonga uzanmıştı. Sırtı ve başı bir sürü çizgili ipek yastığa dayanmıştı. Ayaklarıysa şezlongun kenarından sarkıyordu. Timm gözlerini, kristal gözyaşı damlalarından oluşan bir yapıya benzeyen avizeye dikmişti.

Delikanlı kendini uzun bir süreden beri ilk defa neredeyse iyi hissediyordu. Ama bunun nedeni ani zenginliğinin getirdiği mucizevi değişim değildi; doğrusu, Timm'in durumu tam kavradığı bile söylenemezdi. Asıl neden, gülüşünün yaşadığını bilmesiydi. Üstelik, onca karışıklıktan sonra kafasında bir şey netleşmişti: Baron artık onun vasisiydi, yani Timm'e bağımlı hale gelmişti. Av şimdi, gülüşünü kovalayan Timm'in burnunun dibindeydi. Sıra onun en hassas noktasını bulmaya gelmişti. (Timm henüz, zor bir durumun, çok yakından değil uzaktan bakılarak daha iyi anlaşıldığını bilmiyordu.)

Kapı tıklatıldı ve baron, Timm'in onayını beklemeden içeri daldı.

"Rahatsız olma, kalkmana gerek yok," dedi Silbi girerken. Derken, sıska uzun boylu adam çakı gibi katlanarak, fildişi işlemeli değerli bir sandalyenin üstüne çöktü. Bacak bacak üstüne atarken pek eğleniyormuş gibi Timm'e baktı.

"Son bahis olağanüstü bir fikirdi, Timm Metelik! Şapka çıkarırım, evlat!"

Timm yattığı yerden barona bakarken, tek sözcük etmedi.

Baron bununla da eğleniyordu sanki. "Söylesene, niyetin bahsi kazanmak mı kaybetmek miydi? Bunu öğrenmek isterdim doğrusu."

Timm, "Bahse, kazanmak için girilir çoğunlukla," diye kaçamak bir yanıt verdi.

"Öyleyse çok seçkin bir fikirdi!" diye bağırdı baron. Tekrar ayağa fırlayarak ellerini göğsünde kavuşturdu, sonra da odaların içinde volta atmaya başladı.

Şezlongda uzanan Timm yerinden kalkmadı. Olduğu yerden, "Bu arada, bizim sözleşmemiz hâlâ geçerli mi? Sonuçta onu ilk baron Silbi'yle yapmıştım, sözde ikiz kardeşiyle değil," dedi.

Silbi salondan yatak odasına doğru gelirken, "Sözleşmeyi Baron L. Silbi ile yaptın. Benim adım Leo Silbi. Öncesinde de Louis Silbi adını kullanıyordum. Her ikisinde de L. var, evladım," diye açıkladı.

"Peki, ikiz kardeş falan olmadığına göre," diye sormayı sürdürdü Timm, "sizin yerinize kim gömülecek?"

"Ailesi olmayan yoksul bir çoban, genç arkadaşım."

Silbi dudaklarını keyifle sivrilterek konuşuyordu. "Me-

zopotamya'nın yüksek bölgelerinde, Sincar Dağları'nın yakınlarında merkez üssü olarak kullandığım küçük bir şatom var, orada benim yerime cenazesi kaldırılacak."

Baron, odalar arasındaki yürüyüşüne devam etti. Sesi uzaklaşırken, Timm onun, "Küçük şatom Yezidiler'in ülkesinde bulunuyor," dediğini duydu. "Yezidiler'in kim olduğunu biliyor musun?"

Baronun gevezeliğine anlam veremeyen Timm, "Hayır," diye karşılık verdi.

Baronun sesi yeniden yaklaştı. Silbi, "Yezidiler Şeytan'a tapıyorlar. Tanrı'nın Şeytan'ı affettiğine ve dünyanın yönetimini ona devrettiğine inanıyorlar. Bu yüzden, dünyanın efendisi olarak gördükleri Şeytan'a tapıyorlar."

Baron yine yatak odasına dönmüştü. "Ha, demek öyle!" diyen Timm, pek de ilgili görünmüyordu.

"Ha, demek öyle," diye taklit etti onu baron; öfkelendiği belliydi. Yüzündeki keyifli ifade ilk kez kaybolmuştu. "Anlaşılan Şeytan'ı umursamıyorsun, öyle mi?"

Timm, bu sohbette baronu neyin onca heyecanlandırdığını anlayamamıştı. Tüm masumiyetiyle, "Şeytan gerçekten var mı ki?" diye sordu.

Silbi yine sandalyenin üstüne çöktü. "Sahiden bu kadar saf mısın, yoksa numara mı yapıyorsun?" diye inledi. "Şeytan'la anlaşma yapan ve bu anlaşmayı kanlarıyla imzalayan insanlardan haberin yok mu?"

Timm, "anlaşma" sözcüğünü işitince dikkat kesildi. Silbi'nin onunla, yaptıkları sözleşmeyle ilgili konuşmak istediğini sanmıştı. Ama baron, şeytan ve iblisler hakkında zırvalamayı sürdürüyordu. Cehennem'in efendisi Belial'dan,

Forcas, Astarot ve Behemot adlı iblislerden, cadılardan, karabüyüden, ünlü büyücü doktor Faust'tan ve onun hizmetkârı, Şeytan'ın yardımcısı Mefistofeles'ten söz edip duruyordu.

Ancak, anlattıklarıyla delikanlıyı epey sıktığını fark edince, ayağa kalkarak, "Daha açık konuşmalıyım," diye mırıldandı.

Timm tekrar yastıklarına gömülmüştü. Şezlongdan aşağı sallanan sağ eliyle bilinçsizce, onun için hazır edilen ipek terliklerden biriyle oynuyordu. Gözlerini yine avizeye dikmişti; kristal damlalar baronun sıska bedeninin sayısız tuhaf, çarpıtılmış görüntüsünü yansıtıyordu.

Sonunda Silbi dosdoğru, "Doktor Faust'un, iblisini büyülemek için kullandığı sözleri öğrenmek ister misin?" diye sordu.

Timm başını çevirmeden, "Hayır," diye yanıt verdi. Silbi'nin seğiren yüzünü birkaç kez yansıtan avizenin ışıldayan kristal damlalarına bakarken, yine baronun sesi yükseldi.

Silbi öfkesini güçlükle bastırarak, "Büyüyü, hiç değilse, yüksek sesle tekrarlayayım mı?" diye sordu.

"Siz bilirsiniz, baron." Timm'in ses tonu tüm bunları umursamadığını açıkça yansıtıyordu. Ne var ki, kristallerdeki bir sürü minicik Silbi'nin incecik kollarını yakarırcasına kaldırdığını görünce, ilgisi az da olsa uyanıverdi.

Silbi tuhaf, boğuk bir sesle ağır ağır şu sözleri söyledi:

"Bagabi laka baçabe
Lamak kahi açababe
Karelyoz

Lamak lamek bahilyaz
Kabahagi zabalyos..."

Baron büyünün bu yerine geldiğinde, avize hafifçe sallanmaya başladı –buna büyük olasılıkla, Silbi'nin çılgın kol hareketleri yol açmıştı– tam ortasındansa, huzuru kaçan, sıradışı büyük bir örümcek, ördüğü ipten inişe geçti.

Örümceklerden tiksinen ve esrarengiz sözler yüzünden zaten gergin olan Timm, sarkık eliyle oynayıp durduğu ipek terliği kavradığı gibi öfkeyle örümceğe doğru fırlattı.

Baron sözlerini sürdürmekle meşguldü.

"Baryolaz
Lagos atha kabiyolaz..."

Birden tavan gıcırdadı, ardından devasa avize, taşıdığı onca kristal damlayla birlikte, müthiş bir patırtı eşliğinde, şangır şungur şezlongun dibine düştü.

Timm korkudan ayaklarını karnına çekmişti. Hâlâ, havaya kaldırılmış kollarla, fildişi işlemeli sandalyenin arkasında, ağzı açık duran baronun alnında bir şişlik vardı. Anlaşılan avizenin bir parçası başına çarpmıştı.

Ortalığa olağanüstü bir sessizlik çöktü. Ama, sağır edici gürültü otelde duyulmuş olmalıydı, çünkü biri hırsla kapıya vurmaya başladı.

Bunun üzerine baron nihayet kollarını indirdi. Sanki tüm gücünü tüketmiş gibi sırtını kamburlaştırarak kapıya gitti, onu araladı, sonra da Timm'in anlayamadığı birkaç İtalyanca sözcük geveledi. Ardından, tekrar kapıyı kapattı

ve içerden ona yaslanarak, "Bir anlamı yok! Masumiyeti alt edecek silah bulunmadı henüz," dedi.

Şezlongtaki delikanlı önceki karmaşık yakarışlara anlam veremediği gibi, bu sözleri de anlayamadı. Doğrularak, "Neyin anlamı yok?" diye sordu.

"Ortaçağın!" dedi baron, ama bağlantısız gibi görünen bu yanıt da Timm'i aydınlatamadı. Daha fazla soru sormaktan vazgeçen delikanlı, bunun yerine, "Avize için özür dilerim. Yalnızca bir örümceği hedef almıştım," dedi.

"Otel faturasını ödediğimizde, bu küçük ayrıntıyı da hallederiz biz," diye mırıldandı baron.

"Neden biz?" diye sordu delikanlı. Bir anda aklına müthiş serveti gelmişti. Bu yüzden, "Avizeyi ben ödeyeceğim, baron!" diye ekledi.

"Bu pek mümkün değil," dedi Silbi. (Birden dudak kenarlarına yine o alaycı ifade yerleşti.) Henüz reşit olmadığına göre, vasin Baron L. Silbi'nin onayını almadan tek mark harcayamazsın, sevgili çocuğum." Baron sırıtarak eğildi. "Ama harçlıksız kalmayacaksın tabii."

Timm, üstünde denizci kıyafetiyle aynı şekilde eğilerek karşılık verdi. "Sizin de olağanüstü zeki fikirleriniz var, baron," dedi. "İzin verirseniz giyineceğim. Beni yalnız bırakın lütfen."

Silbi önce küçükdilini yutmuş gibi oğlana baktı. Ardından yüksek sesle gülmeye başladı. "Beklediğimden daha yaman çıktınız, Timm Metelik. Saygılar sunarım!" diye bağırırken, hâlâ gülüyordu.

Sonunda Timm'in, gülüşü karşısında solduğunu fark etti.

Başka insanları mıknatıs gibi kendine çekmek için kullandığı neşeli kahkahaları, bu delikanlıda işlemiyordu, işlemesi de mümkün değildi. Sonuçta bu gülüş ona, yani Timm'in kendisine aitti.

Silbi hızla kapıya yöneldi. Ama tam çıkacakken, ceketinin koluyla, hemen girişin yanında duran çalışma masasının cilalanmış yüzeyini sildi ve yan yan Timm'e bakarak, deri bir dosyayı masanın ortasına itti.

Ancak ondan sonra kapıyı açan Silbi, omuzunun üstünden, "Her zaman emrinizdeyim, Bay Metelik. Size oda hizmetçisini çağıracağım," dedi. "Kendisi Mezopotamyalı ve bana çok bağlı biridir."

"Teşekkürler," dedi Timm. "Ama bana kendi başıma giyinmem öğretildi."

"Daha iyi," diye sırıttı Silbi. "Masraftan tasarruf ederiz." Kapıyı sessizce arkasından kapattıktan sonra da nihayet gitti.

Koridora çıkan baron bir süre düşünceli düşünceli öylece durdu. "Hergele, gülüşünü geri istiyor," diye mırıldandı. "Karanlığın gücünü aşağılıyor. Belki de umursamıyor. Işık istiyor, ışık..." Baron ağır ağır dairesine doğru yürümeye başladı. "... ışık ayna tarafından kırılır. Bunu denemeliyim."

Silbi dairesine girince, ilk iş, yine bir koltuğa çöktü. Tepesindeki avize, tıpkı Timm'in dairesinin salonunda asılı avizeye benziyordu. Baronun bakışı hafifçe sallanan kristal damlalara takılırken, aklına Timm'in terlik atışı geldi, bunun üzerine de gülmeye başladı. O kadar çok güldü ki, bedeni sarsılıyor, altındaki koltuğu düpedüz inletiyordu.

Baron, tıpkı küçük bir çocuk gibi gülüyordu. Gülücükler şampanya bardağındaki kabarcıklar gibi karnından yükseliyordu. Her gülüşü de –melodik bir vurgu gibi– bir hıçkırık izliyordu. Kahkahalar koyudan inceye doğru notaları tırmanıyor –bir hıçkırık– yine alttan başlıyor ve yeni bir hıçkırıkla kesilinceye dek tekrar yükseliyordu.

Ne var ki baron, en sıradan hislerini bile bastıran, kendini asla neşeye kaptırmayan bir adamdı. Mutlu olma yeteneği yoktu. Duyguları dahil her şeyi açıklamaya, en ince parçalarına ayırmaya ihtiyaç duyuyordu.

Bu kez de baron, son gülücüğünün hıçkırığı dinince, neden güldüğünü irdelemeden edemedi. Derken, Timm'i karabüyü sihirbazlığıyla etkilemek için yaptığı başarısız girişime, yani kendine güldüğü sonucuna vardı hayretle.

Girişim başarısızlığa uğramış, alt edilen Silbi olmuştu, ama buna rağmen gülmüştü. Bu, baron için yeni, olağanüstü bir deneyimdi.

Koltuğundan kalktı ve volta atarak kendi kendine konuşmaya başladı.

"Tuhaf bir durum," diye homurdandı. "Ben gülüşü başkalarının yüreklerine hükmetmek için satın aldım. Oysa şimdi..." Şaşkınlık içinde durdu. "... şimdi kendime hükmedebiliyorum, korkunç kaprislerime hükmedebiliyorum. Artık yoklar, gülerek yok ediyorum onları!"

Tekrar bir aşağı bir yukarı yürümeye başladı.

"Eskiden bir güç gösterisinde alt edildiğimde öfkeden kudururdum. Sinirden yumruğumu ısırırdım. Şimdi yenilirken bile üstünlüğümü koruyorum: Gülüyorum!"

Koltuğa çöken sıska adamın suratı, bir an için hipod-

romdaki kareli beyefendinin yüz ifadesine büründü, çok sinsi görünüyordu.

"Gülüşünü istediğin kadar kovalamaya devam et, Timm Metelik, onu geri alamayacaksın! Dişimle tırnağımla tutunacağım ona!"

17. FORMA

Zengin Vâris

Timm'in zamanında zengin vârislerin giyimi üniformaya benziyordu: Gri flanel pantolon, siyah-kırmızı çizgili ceket, sakız beyazı gömlek, İskoçya desenli kırmızı kravat, aynı şekilde kareli çoraplar ve kahverengi güderi ayakkabı.

Timm bu kılıkta, yere kadar inen bir aynanın önünde duruyor ve hayatında ilk kez saçlarını ıslatarak tarıyordu. Halının üstünde, ayaklarının dibinde bir tenisçinin fotoğrafının yer aldığı renkli bir gazete açık halde duruyordu. Timm, saçlarını o tenisçiye benzetmek için yana yatırdı. Sonuç idare ederdi.

Delikanlı kendini bir süre aynada seyrettikten sonra, denemek için dudak kenarlarını yukarı çekmeye çalıştı. Ama ortaya çıkan ifade bir gülümsemeyi andırmadı bile.

Üzüntüyle aynaya sırtını dönen Timm, hedefsiz bir şekilde dairesinin üç odasında dolanmaya başladı. Bir sallanan sandalyeyi keyifsizce denedi, duvardaki tabloları inceledi –açık denizde gemi resmiydi hepsi– fildişi rengi telefonun ahizesini kaldırdı, onu hemencecik tekrar yerine yerleştirdi; sonundaysa, baronun çalışma masasının cilalı yüzeyinin ortasına koyduğu, işlemelerle süslü deri dosyayı açtı. İçinde mektup kâğıdı vardı. Kâğıtların sol üst köşesinde gri dik matbaa harfleriyle şöyle yazıyordu:

timm metelik

baron-silbi-holding'in sahibi

Sağdaysa şunlar yer alıyordu:

cenova, tarih...

Dosyanın ipekli iç cebinde zarflar vardı. Timm birini kaldırıp arka yüzünü okudu:

timm metelik, cenova, italya, otel palmaro

Delikanlı çalışma masasının önünde duran koltuğa çöktü, dosyanın yanında duran dolmakaleminin kapağını açtı ve bir mektup yazmaya karar verdi.

Dosyayı geri itip, desteden bir kâğıt aldığında, masanın parlak yüzeyinde antet başlığının yansımasını gördü:

timm metelik
baron-silbi-holding'in sahibi

Bu sırada gözü bir sözcüğe takıldı:

silbi

'Orada iblis yazıyor gibi görünüyor sanki,' diye düşündü Timm. 'Gerçi,' diye ekledi içinden, 'insan şeytanı andığında, onunla, yalnızca ismen bile olsa, her yerde karşılaşır.'

Önündeki kâğıdı düzelten delikanlı bir mektup yazmaya koyuldu:

Sevgili Bay Rickert,

Cenova'ya iyi varmadım. Baron öldü ve ben onun vârisiyim. Oysa bunu aslında istememiştim. Hatta tersini yeğlerdim, ama bunu size ne yazık ki açıklayamam. Belki ilerde. Lütfen, kamarotla bağlantıya geçmeye çalışın; adı Kreschimir ve apandisit enfeksiyonu geçirdi. Kreschimir size her şeyi anlatabilir, ben bunu yapamam ne yazık ki. Delphin'in dümencisiyle de konuşun, onun adı Jonny ve o Hamburglu. O neler yaşandığını biliyor.

Şimdi dünyanın en zengin insanıyım ve sözde yeni baron benim vasim. Bu güzel değil ama belki yararlı olabilir. Barona, tüm bunları aslında istemediğimi hissettirmiyorum.

Siz, anneniz, kamarot ve Jonny bana çok iyi davrandınız.

Belki benim için bir çözüm bulursunuz. Ama galiba ben kendi başımın çaresine bakmak zorundayım. İyi ki bana, artık tam bir insan olmadığımı unutturan bir planım ve bir amacım var.

Lütfen sevgili annenize selam söyleyin.

Çok teşekkürler.
Üzgün Timm Metelik.

Not: Ama rica ederim, bana yanıt yazmayın.
Belki ilerde kendime gizli bir adres bulabilirim.
Timm.

Delikanlı mektubu bir kez daha gözden geçirdikten

sonra katlayarak zarfa yerleştirdi ve zarfı yapıştırarak kapattı. Tam üstüne adresi yazıyordu ki, koridorda yaklaşan ayak sesleri işitti.

Hızla mektubu ceketinin göğüs cebine soktu. Neredeyse aynı anda kapı tıklatıldı ve baron yine onay beklemeden içeri girdi.

Açık dosyanın yanında kapağı çıkarılmış dolmakalemini görünce, "Özel mektuplar mı, Bay Metelik?" diye sordu. "Bu konuda dikkatli davransanız iyi olur. Hem, emrinize verdiğimiz bir sekreteriniz var."

Timm dosyayı ve dolmakalemini kapattıktan sonra, "Sekretere ihtiyacım olursa çağırırım," dedi.

"Birden aslan kesildiniz!" diye güldü Silbi. "Bakıyorum, yeni giysilerle birlikte yeni alışkanlıklar da edinmişsiniz. Aferin size!"

Kapı yeniden vuruldu. Silbi hoşnutsuzlukla, *"Che cosa vole?"* diye bağırdı.

Kapının arkasından, *"La garderoba per il Signore Metelik!"* diye seslenildi.

*"Avanti!"** diye hırladı Silbi.

Yeşil uzun önlüklü bir oda hizmetçisi, Timm'in denizci çantasıyla birlikte, eğilerek içeri girdi ve çantayı kapının yanındaki bagajlığa yerleştirdi.

Ona yaklaşan Timm elini uzatarak, "Çok teşekkür ederim!" dedi.

Oda hizmetçisi, delikanlının elini şaşkın ve beceriksizce tuttu; görünüşe göre, durumdan hoşnut olmamıştı.

* Baronla oda hizmetçisi arasındaki konuşma: Ne istiyorsunuz? / Bay Metelik'in giysileri! / Girin!

"Non capisco," diye mırıldandı.

"Anlamıyor," diye güldü baron. "Ama bunu mutlaka anlar." Silbi cebinden bir deste liret çıkararak, banknotlardan birini oda hizmetçisine verdi.

Yüzü geniş bir gülümsemeyle aydınlanan adam, eğile büküle, *"Grazie! Mille grazie! Tante grazie, Signore Barone!"* * diye bağırdı ve geri geri giderek odadan çekildi.

Onun arkasından kapıyı kapatan Silbi, "Eski çağlarda bir köle, efendisinin huzuruna çıktığında, odaya ayak basmadan önce ayakkabılarını çıkarır, dizüstü sürünerek yaklaşır, sonra da efendisinin çizmelerini öperdi. O mübarek zamanlar ne yazık ki geride kaldı," dedi.

Timm, baronun söylediklerine dikkat etmiyordu. Birden, astarında Silbi'yle yaptığı sözleşmeyi sakladığı kasketinin denizci çantasında olduğunu hatırlamış ve başından aşağı kaynar sular dökülmüştü sanki. Amacını belli etmemeye çalışarak çantaya yaklaştı, onu sessizce açtı ve en üstte duran kasketi gördü. Kasketi eline aldığında, astarının altı hışırdadı. Delikanlı rahat bir nefes aldı. Uğursuz belgeyi elinden geldiğince dikkat çekmeden astarın içinden çıkarıp ceketinin iç cebine yerleştirirken, kulağını yeniden barona verdi.

"Bu gibi otellerde," dedi Silbi, "üç kişiyle el sıkışmamız yeterli: Birincisi, bizi her gerektiğinde yalanlaması için başkapıcıyla; ikincisi, sır saklamasını garantilemek için otel müdürüyle; üçüncüsü de, iş ortaklarımızı şımartması için şef aşçıyla."

* Oda hizmetçisinin sözleri: Anlamıyorum / Teşekkürler! Binlerce teşekkür! Çok teşekkürler, Bay Baron!

"Bunu aklımın bir köşesine yazacağım," dedi Timm. İçindense, 'Hele bir gülebileyim yeniden, oda hizmetçileri ve kat görevlileriyle el sıkışmaktan büyük zevk duyacağım,' diye geçirdi.

Derken telefon çaldı. Ahizeyi kaldıran delikanlı, "Buyrun, ben Timm Metelik," dedi.

"Arabanız kapıda, *signore*," diye duyuldu ahizeden.

"Çok teşekkürler," diyen Timm, ahizeyi yerine koydu.

Timm'i dikkatle izleyen baron, "Telefonu açarken asla tam adınızı söylemeyin, sevgili arkadaşım. Soru sorar gibi, 'Evet?' demeniz yeterli. Ayrıca rahatsız edilmekten hoşlanmadığınızı belli eden bir ses tonu kullanın. Size arabanın hazır olduğu bildirildiğinde de, 'Çok teşekkürler,' demeyin. 'Tamam,' diye hırlamakla yetinin. Zenginlik belli nezaketsizlikleri zorunlu kılar, Bay Metelik. İnsanları kendinizden uzak tutmak çok önemli."

Timm yine, "Bunu aklımın bir köşesine yazacağım," dedi. Ve yine içinden, 'Yeniden gülebileceğim zaman hele bir gelsin, bak ne oluyor!' diye geçirdi.

Ardından ikisi birlikte, bu tip kibar otellerde fuaye adı verilen giriş holüne indiler. Koltuklarda oturan birkaç adam onları görünce ayağa fırlayıp eğildi. Biri, "İzin verir misiniz, sayın baron?.." diyerek yaklaştı.

Silbi onun yüzüne bakmadan, "Acelemiz var. Daha sonra," diye yanıt verdi.

Sonra da, Timm'le birlikte mermer merdivenden aşağı, altı kapılı arabanın yanma indiler.

Şoför onlara kapıları hızla açtı ve Silbi'yle Timm kırmızı deri koltuklara yerleştiler.

Yolda onlara eşlik eden, ön ve arkalarındaki koruma arabalarını fark etmedi Timm. Sokaklarda gazete satıcılarının neler bağırdıklarını da anlayamadı:

"Il Barone Silbi è morto! Adesso un ragazzo di quattordici anni è il più ricco uomo del mondo!"

Baron alaylı alaylı ağzını bükerek, bağırtıları çevirdi: "Baron Silbi öldü! Artık dünyanın en zengini on dört yaşında bir çocuk!"

Bir trafik lambasında arabaları durmak zorunda kaldı. Silbi delikanlıya gitmekte oldukları davette uyması gereken kuralları anlatıyordu. Ne var ki Timm'in tüm dikkati zeytin gözlü, küçük, esmer bir kıza odaklanmıştı. Çocuk bir manavın yanında duruyor ve ağzını kocaman açarak iri bir elmayı ısırmaya çalışıyordu. Timm'in bakışlarını fark ettiğinde, elmayı ağzından çekerek delikanlıya gülümsedi.

Ona el sallayan Timm, her gülme girişiminin onun için acı sonuçlar doğurduğunu unutuvermişti yine.

Kızcağız birden, arabanın penceresinden bakan yüzün korkunç bir şekilde çarpıldığını gördü. İrkilen çocuk, manavın arkasına saklanıp ağlamaya başladı.

Timm telaşla ellerini yüzüne kapattı, sonra da olabildiğince geriye yaslanarak, arabanın koltuğuna gömüldü. Ama sahneyi dikiz aynasında izleyen baron, penceresini açtı ve ufaklığa gülerek İtalyanca bir şeyler söyledi.

Yanakları ağlamaktan hâlâ sırılsıklam olan kızcağız manavın arkasından başını çıkardı, duraksaya duraksaya arabaya yaklaştı, sonundaysa barona pencereden elmayı uzattı. Karşılığında Silbi'nin ona pırıl pırıl bir metal para vermesi üzerine de yüzü birden aydınlandı; incecik bir sesle, *"Gra-*

zie, signore," dedikten sonra tekrar gülmeye başladı.

Tam o anda araba yeniden harekete geçti, baronsa elmayı Timm'e uzattı. Ne var ki, delikanlı son anda elini geri çekince, cilalanmış gibi duran iri kırmızı meyve Timm'in dizlerinden yere, oradan da ön tarafa, şoförün yanına yuvarlandı.

"Bundan böyle," dedi Silbi, "gülüşünüzün eksikliğini bahşişle kapatmayı öğrenmelisiniz, Bay Metelik. Çoğu zaman bahşiş, sevecenlikten daha etkilidir."

'O halde neden gülüşümü satın aldın?' diye düşündü Timm.

Yüksek sesleyse, "Bunu aklımın bir köşesine yazacağım, baron," dedi.

18. FORMA

Palazzo Candido'da

Palazzo Candido, İtalyanca adının da çağrıştırdığı gibi beyaz bir saraydı: Dışına beyaz mermer, içine beyaz kartonpiyer hâkimdi.

Baron ve Timm birinci kata çıkan merdiveni tırmandıklarında –ki o da beyaz mermerdendi– çevreleri, delikanlının mendireğin üstünden bulanık da olsa hatırladığı izzi'li ozzi'li müdürler tarafından sarıldı. Baron, Timm'le konuştuğundan, saygıyla susuyorlardı.

"Bu saray," dedi Silbi sesini hafifçe alçaltarak, "kullanımı için büyük paralar ödemek zorunda kaldığımız bir müze. Salonlarında eski İtalyan ve Flaman ustaların tabloları var. Onlara bakmak zorundayız. Bu tip şeyler konumumuzun gerekleri arasında yer alıyor. Yanılmıyorsam, sanat ve resimden anlamadığınıza göre, sessiz ve ciddi bir edayla resimleri incelemenizi tavsiye ederim, Bay Metelik. Önünde öksürdüğüm tablolara biraz daha fazla süre ayırmalısınız. Yalandan, sessiz bir ilgi gösterin."

Timm sessiz ve ciddi bir şekilde başıyla onayladı.

Ancak resim galerisini gezdiklerinde –müdür sürüsü onları bir an olsun yalnız bırakmıyordu– Timm'in Silbi'nin yönlendirmelerine uyduğu kesinlikle söylenemezdi. Silbi'nin öksürdüğü tabloların önünden çoğunlukla epey çabuk ayrıldı. Silbi'nin öksürmediği başka resimlerin önündeyse çok daha uzun zaman geçirdi.

Müzedeki tabloların çoğu portrelerden, yani çizilmiş yüzlerden oluşuyordu. Flaman ustaların tablolarındaki yüzlerin tenleri şeffaftı (Hatta bazılarında, deri altındaki mavi damarlar seçilebiliyordu), incecik dudaklarıyla kasvetli bir hava yansıtıyorlardı. İtalyan ressamların portreleriyse canlı ve esmer tenliydi, tüm yüzey pütürsüz bir güzellikteydi; yüzlerin gülümsüyor gibi görünmesinin sırrı, dudak kenarlarındaki kıvrımlarda gizliydi. Görünüşe göre, Flaman yüzler daha ünlüydü, çünkü baron çoğunlukla onların önünde öksürmüştü. Ne var ki Timm, o kadar ciddi görünmeyen, açık ifadeli, dudak kenarları gamzeli resimlerden daha çok hoşlanmıştı. Bu tabloların önünden ayrılması için baron onu birkaç kez dürtmek zorunda bile kaldı. Oysa izzi'li ve ozzi'li müdürler delikanlının zevkini hiç de fena bulmadılar.

Silbi bunu fark edince, müze gezisini apar topar yarıda keserek, "Artık etkinliğin esas bölümüne geçelim, baylar!" dedi.

Bunun üzerine, yarım daire şeklinde dizilmiş ve zarafetle donatılmış masaların bulunduğu salona geçildi. Ortadaki başköşe defne dallarıyla süslenmişti. Bu yer Timm'e ayrılmıştı.

Ancak topluluk masaya yerleşmeden önce bir fotoğrafçı geldi. Bu ufak tefek, yerinde duramayan enerjik adamcağızın, ikide bir gözüne giren ve her seferinde asabi bir baş hareketiyle arkaya fırlattığı, fazlasıyla uzun siyah saçları vardı. Adamcağız orada bulunanlardan, Timm'in etrafında yarımay oluşturmalarını istedi. (Müdürlerin dışında çok sayıda insan gelmişti, ama Timm onlarla da el sıkışmak zorunda kalmadı, hiç değilse.)

Ufak tefek şipşakçı, fotoğraf makinesini bir üçayağın üstüne monte ettikten sonra, vizörden bakarak topluluğu çılgın el hareketleriyle yönlendirmeye başladı; bir yandan da aralıksız olarak, *"Ridere! Sorridere! Sorridere, prego!"* diye bağırıyordu.

Gandizzi'nin önünde duran Timm, müdüre omuzunun üstünden, "Ne diyor?" diye sordu.

"Diyor ki, sen... Pardon, siz... Şey, yani biz zorunda gülmek!"

"Teşekkürler," dedi delikanlı. Yüzü alışılmadık derecede solgundu. Derken fotoğrafçı, doğrudan ona yönelerek tekrar, *"Sorridere, signore!* Külümsemek, lütfen!" dedi. Artık herkes, dudaklarını sıkıca bitiştiren delikanlıya bakıyordu. Fotoğrafçı çaresizlik içinde, "Külümsemek, lütfeeen!" diye yineledi.

Grandizzi'nin arkasında duran baron, Timm'in yardımına yetişmek için tek sözcük etmedi.

Bunun üzerine delikanlı, "Mirasım bana ağır bir sorumluluk yüklüyor, Bay Fotoğrafçı. Henüz gülmeli miyim, ağlamalı mıyım, bilmiyorum. İzin verirseniz, gülmeyi ya da ağlamayı zamana bırakmak istiyorum," dedi.

Onu çevreleyen yarım dairede fısıltılar dolaşmaya başladı. Kimileri alçak sesle Timm'in sözlerini çevirirken, kimileri de hayranlık ya da şaşkınlıkla onun hakkında konuşuyorlardı. Yalnızca Silbi'nin yüzünde alaycı bir ifade vardı.

Sonunda fotoğraf çekimi, vâris gülümsemediği halde gerçekleştirildi. Ardından masaya geçildi. Timm'in bir yanına Grandizzi, diğer yanına baron oturdu. Grandizzi'nin fistolu mendili hâlâ karanfil kokusu yayıyordu. Mendil

tıpkı tatlı biber gibi kokuyordu.

Yemekten önce, bir kısmı İngilizce, bir kısmı yarım yamalak Almanca, birkaç konuşma yapıldı. İnsanlar güldüklerinde, kafa salladıklarında ya da alkışladıklarında, bütün gözler tekrar tekrar masanın başında oturan delikanlıya çevriliyordu.

Bir keresinde baron ona, "Acele bahsinizle elde ettiğiniz hayat, hiç de öyle kolay değil, Bay Metelik," diye fısıldadı.

Timm de fısıldayarak, "Beni neler beklediğini biliyordum, baron," diye karşılık verdi. (Aslında kendini, herkesin ona egzotik bir hayvanmış gibi baktığı bu sofranın başındaki kadar kötü hissetmemişti hiç. Ama barona kafa tutma konusundaki kararlılığı, ona dik durma gücü veriyordu.)

Timm'in düşünceleri bir an için dümenci Jonny'ye gitti. Birden, kendini küçük bir çocuk gibi hissetti, dokunsalar ağlayacaktı. Amaşansına tam o sırada Silbi'nin konuşması başladı ve Timm kendini toparlayıverdi.

Baron önce, sözde ölmüş kardeşinin yeteneklerini övdü, ardından büyük servetler yöneten insanların yüce görevlerinden bahsetti, son olarak da iki üç kısa cümleyle, genç vârise, bunca kapsamlı bir mirası doğru değerlendirmek için güç ve akıl diledi. Buna bir de İtalyanca birkaç söz ekledi. Görünüşe göre, bir espri yapmıştı, çünkü küçük bir çocuk gibi gülmeye başladı.

Sofra başındaki bay ve bayanlar, büyülenmişçesine kahkahalara katılıp çılgınca alkış tuttular.

Timm bu kez olanlardan etkilenmedi. Bay Rickert'in ona Hamburg'da hediye ettiği ve o günden beri kolundan

çıkarmadığı saatine bakmakla meşguldü. Saat on sekiz otuzu, yani altı buçuğu gösteriyordu. Timm sekizde Jonny'yle buluşmayı planlıyordu. Oysa sofradaki tabak, bardak ve çatal-bıçak kalabalığına bakılacak olursa, yemek uzun sürecekti. Yani büyük olasılıkla mekândan herkesten önce ayrılmak zorundaydı. Peki bunu –hele de yemeğin onur konuğuyken– nasıl başaracaktı?

Yemek gerçekten de uzun bir süreye yayıldı. Çorba ve mezelerden sonra ana yemeğe –beyaz şarapta pişirilmiş kuzu böbreği– geçildiğinde, saat yediyi yirmi geçiyordu.

Düşünceleri sürekli Jonny'nin etrafında dönen Timm, kibar sofra adabının zorluklarının farkında bile değildi. *Delphin* adlı buharlı geminin salonunda nasıl gördüyse, öyle yiyordu. Baron onun doğallık kadar incelik yansıtan davranışlarını büyük bir şaşkınlık içinde izliyordu. Delikanlı çatalını zarif bir şekilde bir böbrek parçasına batırırken, "Veledi küçümseyerek yanlış değerlendirmişim," diye mırıldandı.

Sekize yirmi kala Timm, barona doğru eğilerek, "Benim şeyim geldi, hani..." dedi.

Ne var ki uygunsuz sözcüğü söylemesine kalmadan, baron atıldı: "Lavabolar sağdaki kapının arkasındaki koridorda."

"Teşekkürler," dedi Timm. Ayağa kalktı ve en az yüz çift göz tarafından takip edilerek, sıralanan masaların yanından, sağdaki kapıya doğru ilerledi. Elinden geldiğince, on dört yaşında sıradan bir çocuk gibi yürümeye çalışıyordu.

Dışarı çıkıp da koridora ulaştığında, delikanlının içinden birden müthiş ayıp bir sözcük bağırmak geldi. Ama az

ötede yaldızlı üniformalı bir hizmetli duruyordu; bu yüzden Timm, kendini tutarak sakin sakin lavaboya gitti, burada aynanın önüne geçti, sonra da o sözcüğü tam üç kere, çok yavaş ve vurgulu bir şekilde tekrarladı.

Yeniden koridora çıktığında, üniformalı hizmetli arkasını dönmüştü. Fırsattan yararlanan Timm, parmak uçlarında (öyle ya, mermer yankı yapar) merdivene yaklaştı ve acele acele aşağı indi.

Palazzo'nun girişinin önünde, ceketi sırma kordonlu bir kapı görevlisi duruyordu. Ama halinden, Timm'in kim olduğunu bilmediği anlaşılıyordu. Delikanlıya aksi ama umursamaz bir edayla baktı.

Timm'se ona Kristof Kolomb Anıtı'nı soracak kadar gözünü karartmıştı. Ancak adam ne dediğini anlayamadı. Çaresizlik içinde bir tramvay durağını işaret etti. Bunun üzerine delikanlı, o durağa yöneldi.

19. FORMA

Jonny

Timm bir türlü gelmek bilmeyen tramvayı beklerken, arada sırada omuzunun üstünden sarayın giriş kapısına baktı, ancak kapı görevlisi dışında kimseyi göremedi. Anlaşılan, uzayan yokluğu henüz endişeye yol açmamıştı. Delikanlı sabırsızlıkla, ortasında üçgen bir aynanın gömülü olduğu tramvay tarifesini inceledi. Derken, o gün üçüncü kez bir yanılsama sayesinde, baronun kimliği hakkında yeni ipuçları edindi. Aynada, onu Silbi'yle buraya getiren arabanın sarayın yan cephesi önünde durduğunu görmüştü. Arabanın arkasındaysa iki araba daha park etmişti; öndeki arabanın yanında sohbet eden iki adamdan biri de o sırada Timm'e işaret ediyordu.

Birden delikanlı, motorlu teknede Grandizzi'nin, onu sürekli gözetlemekle görevli dedektiflerden söz ettiğini hatırladı. Demek ki, o adamlar gizli korumalarıydı. İşte bu çok fenaydı, çünkü Timm'in Jonny'yle buluştuğunu baronun öğrenmemesi gerekiyordu. Tam o anda tramvay göründü. Tramvay yanları açık iki yazlık vagon çekiyordu.

Bu yazlık vagonlar Timm'in epey işine yaradı. Gülüşünü kaybettiğinden bu yana geçen süre içinde, zor bir durumu serinkanlı ve sakin bir şekilde değerlendirmeyi öğrenmişti. Bu yüzden, şimdi de ne yapması gerektiğini hemen anladı. Orta vagona bindi, burada duran insanların arasına daldı ve tramvay henüz harekete geçmeden diğer taraftan

yine indi. Ardından, koşarak caddeye fırladı. Şimşek gibi gelen bir spor arabanın önünden kıl payı geçerek, karşı kaldırıma atladı.

Delikanlı dar bir sokağa sapmadan önce, son bir kez başını hızla arkaya çevirdiğinde, dedektiflerden birinin caddeyi geçmeye yeltendiğini gördü. Korumalarından kurtulma yolunun çabukluktan değil, kurnazlıktan geçtiği delikanlının kafasına işte o an dank etti. İyi ki Cenova'nın, binaların hem ön, hem arka çıkışlarının bulunduğu, karışık semtlerinden birine denk gelmişti. Delikanlı sakin bir şekilde, kızartma ve zeytinyağı kokan bir tür büfeye girdi, orayı arka çıkıştan terk etti, bina önlerinde ızgara kalamar satılan bir sokağa ulaştı, üstünde *Trattoria* yazan bir lokanta girişine sığındı, girişi geçti, vitrinlerde mücevherlerin dağ gibi yığıldığı bir kuyumcu sokağına saptı, bir süre vitrinlerin yanından yürüdü, karşı taraftaki ufak bir ara sokağa daldı, minicik bir pazara, dedikodu ve pazarlık yapan ev hanımlarının arasına düştü, ekşi şarap kokan bir başka *Trattoria*'dan geçti, derken, duran bir otobüsün açılmış körüklü kapısının önünde buluverdi kendini. Kapı, aceleyle otobüse atlayan delikanlının arkasından hemen kapandı ve otobüs harekete geçti.

Şoför, gülümseyerek parmak salladı Timm'e, sonra da yol ücretini almak için avucunu uzattı. Timm parayı hiç düşünmemişti, bu yüzden elini bilinçsizce kırmızı-siyah ceketinin cebine daldırdığında, bozukluk ve kâğıt paralar hissedince rahat bir soluk aldı. Şoföre banknotlardan birini verirken, "Kristof Kolomb," dedi.

"Hı?" diye sordu şoför.

Delikanlı tane tane konuşmaya çalışarak, "Kristof

Kolomb! Anıt!" diye yineledi.

Sonunda şoför anladı. *"Il monumento di Cristoforo Colombo,"* diye düzeltti Timm'i, ders verircesine. O da uslu uslu tekrarladı: *"Il monumento di Cristoforo Colombo!"*

"Bene! Bene!" diye güldü şoför. "İyyi! İyyi!"

Ardından, delikanlıya seksen beş liret para üstü verdi, onun için bir bilet kopardı ve el işaretleriyle Timm'i, ineceği yere gelmeden uyaracağını anlattı.

Timm, ciddi bir yüz ifadesiyle, olur gibisinden başını sallarken, 'Şansım varmış!' diye düşündü. Belki duruma sevinemiyordu ama rahatlamıştı.

On dakika sonra –Otobüs önce limanın yanından geçmiş, ardından da dik bir yokuşu tırmanmıştı– şoför, Timm' in omuzunu dürttü ve ona, çok sayıda cam kapılı devasa bir binanın önünde duran, palmiyelerle çevrili büyük beyaz anıtı gösterdi.

Delikanlı bildiği tek İtalyanca sözcüğü söyledi: *Grazie!* Teşekkürler! Sonra da otobüsten indi ve yönünü kaybetmiş gibi, geniş meydanda öylece dikildi. Büyük binanın bir tren garı olduğunu ancak o zaman çıkarabildi. Ana girişin üstündeki saate göre, sekize beş dakika vardı.

Timm, meydandaki insanların arasında iki dedektife de rastlamadı. Ama Jonny'yi de göremiyordu, ne yazık ki. Bu yüzden, özellikle ağırdan alarak, salına salına anıta doğru yürüdü, etrafında bir tur attığında da, koca cüssesiyle palmiyenin yanında duran dümenciyi fark etti.

Timm'in onu gözden kaçırmasına olanak yoktu. Elinden gelse, üstüne doğru koştuğu adamın boynuna atılacaktı, ama Jonny'nin boyu fazlasıyla uzundu.

"Kaçmayı başardım, Jonny," dedi Timm soluk soluğa. "Baron peşime dedektifler taktı. Ama–"

Dümenci keskin bir sesle, "Baron mu?" diyerek araya girdi. "Onun öldüğünü sanıyordum!"

"Sözde ikiz kardeşinin kimliğine büründü."

Jonny dişlerinin arasından ıslık çaldı. Timm'in elinden tutarken, "İyisi mi, küçük bir meyhaneye oturalım. Orada bizi öyle hemen bulamaz," dedi. Sonra da delikanlıyı peşinden sürüklediği gibi, sayısız küçük sokaktan geçirdi.

Jonny'nin "meyhane" dediği yer aslında daha iyi bir ismi hak ediyordu. İnce uzun mekân, arkaya doğru genişleyerek, biçimi kareye yaklaşan loş bir salona açılıyordu. Yer döşemesi rendelenmiş kalaslardan oluşuyordu; duvarlarsa tavana kadar, koyu kahverengi raflara dizilmiş, her biçim ve renkte şişeyle doluydu. Burası neredeyse kutsal bir yere, şişelerden oluşan bir katedrale benziyordu.

Dümenci, Timm'i arka odadaki boş masalardan birine çekti. Artık kapıdan bakan biri onları göremezdi. Garson geldiğinde Jonny iki kadeh şarap sipariş etti. Montunun sağ ve sol iç ceplerinden iki şişe rom çıkardıktan sonra onları Timm'in sandalyesinin altına yerleştirdi. "İşte, bahis borcum," dedi. "Onları saklamamın nedeni, garson. Yanımızda getirdiğimiz içkilerle kafa çekmeyi planladığımızı zannetmesin."

Timm de göğüs cebinden bir şey çıkardı. Bu, Bay Rickert'e yazdığı mektuptu.

"Onu Hamburg'a sen götürür müsün, Jonny? Kimseye güvenemediğim için, mektubu postaya vermekten korkuyorum."

"Bu işi halledilmiş bil, evlat!" Mektup el değiştirip dümencinin montunda kayboldu. Ardından Jonny, "Şu halinle tıpkı, havalı züppelere benziyorsun, Timm. Zengin olmak hoşuna gidiyor galiba?" diye sordu.

"Biraz yorucu," diye yanıt verdi Timm. "Ama canının istediği gibi davranabiliyorsun. Bir fotoğrafçının karşısında durmadığın sürece– gülmek zorunda değilsin, ki bu bile tek başına önemli."

"İnsanların gülmesine karşı mısın yoksa?" diye sordu Jonny şaşkınlıkla.

Timm, ağzından yanlış bir şey kaçırdığını fark etti. Öyle ya, gülüşünü sattığını kimseye söylememeliydi. Ama hatasını sıradan bir bahaneyle örtbas etmeye fırsat bulamadan, Jonny yine söze girdi. Gülme konusu onu coşturmuşa benziyordu; çünkü her zamankinden daha düzgün, hatta neredeyse zarif cümleler kuruyordu.

"Kabul," dedi, "nezaketen gülmek insanın sinirlerine dokunabilir. Hiçbir şey yaşlı teyzelerin sana sabahtan akşama dek gülümsedikleri bir denizci yurdundan daha sıkıcı değildir. Seni alkole karşı uyarırken gülümserler, tabağına kavrulmuş lahana turşusu doldururken gülümserler, dua etmen gerektiğini hatırlatırken gülümserler, hatta karnını deşip apandisitini çıkarırken bile gülümserler. Sabah, öğlen, akşam sürekli gülümser de gülümserler. Gerçekten de çekilmez bir durum! Ancak–"

Garson şaraplarla gelerek, görev icabı ikiliye gülümsedi. Dudakları seğiren Timm bakışlarını masanın üzerine eğince, Jonny şaşkınlıkla delikanlının ağlamak üzere olduğunu fark etti. Bu yüzden, garson gittikten sonra konuşma-

yı sürdürmedi. "Şerefe, Timm! Şansına içiyorum!" demekle yetindi.

"Şerefe, Jonny!"

Timm şaraptan yalnızca minicik bir yudum aldı; tadı ekşiydi.

Bardağını masaya indiren Jonny kendi kendine, "Neler olduğunu anlayabilseydim keşke!" diye homurdandı.

Timm, onun neler mırıldandığını yine de anlamıştı. Birden canlanarak, "Kreschimir'le konuşmayı dene," diye fısıldadı. "O her şeyi biliyor ve sana da anlatabilir. Ben bunu yapamam. Buna iznim yok."

Dümenci, delikanlıya düşünceli düşünceli baktı, sonunda, "Sanırım kiminle karşı karşıya olduğunu biliyorum," dedi. Masanın üstünden Timm'e doğru eğilerek, ısrarlı bir ses tonuyla, "Sana hokuspokus gösterisi yaptı mı o herif?" diye sordu.

"Hayır," dedi Timm. "Bana gösteri falan yapmadı, ama eski zamanlardan kalma sözler tekrarladı yüksek sesle." Sonra da dümenciye, otelin salonunda gerçekleşen sohbeti, tuhaf yakarışları ve yere çakılan avizeyi anlattı.

Avizeyle ilgili hikâye Jonny'yi acayip eğlendirmişe benziyordu.

Bağıra bağıra gülerken, eliyle masaya öyle bir vuruyordu ki, bardaklar zıplamaya, içlerindeki şarap da taşmaya başladı. Ardından, "Bu müthiş, evlat! Bu şahane! O şebeği en hassas yerinden yaraladığının farkında mısın, Timm? Ciddiyim, ufaklık!" diye böğürdü.

Jonny tekrar sandalyesinin arkasına yaslandı. "Avizeyi indirmekten daha iyisini yapamazdın. O herif bu tür şey-

lere gelemez. Hele de öyle anlarda."

Yüzüne alaycı bir ifade oturtan dümenci, tıpkı Silbi' nin yakarırken yaptığı gibi kollarını kaldırdı, sonra da dalga geçercesine, üstüne basa basa şunları söyledi:

"Efendisi sıçanların, farelerin!
Kurbağaların, sineklerin ve bitlerin!"

Timm de, bilincinde olmadan sandalyenin arkasına yaslanmıştı. Birinin baronla alay ettiğini, ona güldüğünü görmek öyle rahatlatıcıydı ki. Uzun zamandan beri ilk defa hoşuna giden kahkahalar duyuyordu.

Timm, Jonny'nin alaycı yakarışları sırasında gözlerini yere indirmişti. Tahta döşemelerde gezinen bakışları birden acayip şişman bir sıçana takıldı. Hayvan çok tiz, şeytansı sesler çıkararak, ısırmaya hazır bir şekilde ve korkusuzca Jonny'nin bacaklarına doğru koşuyordu.

Sıçanlardan tiksinen Timm, "Bir sıçan, dümenci!" diye bağırdı.

Ama Jonny de hayvanı görmüştü. Üstelik müthiş atak ve akıllıca davrandı. Sıçanın hedef aldığı bacağını geri çekerken, öteki bacağını şimşek hızıyla kaldırdı, sonra da güçlü bir ayak darbesiyle sıçanın kafasını ezdi. Yer tahtalarının üstündeki kalıntı öyle çirkin ve iğrençti ki, Timm çabucak gözlerini kaçırdı. Midesi kalkmıştı.

Oysa Jonny, kolay kolay bir şeyden etkilenmeyen Jonny, "Beyefendi habercilerini önden yolluyor," diyerek sırıttı. "Biraz şarap iç, Timm ve oraya bakma!"

Bu kez delikanlı bardağından, etkisini neredeyse he-

men gösteren kocaman bir yudum aldı. Ne var ki, mide bulantısı azalırken, başı değirmen taşı gibi ağır ağır dönmeye başladı.

Derken Jonny, "Fazla zamanımız kalmadı, Timm. Birazdan kendisi de burada olur," dedi. "Ama sana şu kadarını söylememe izin ver: Bir şeye inanmadığın sürece, o şey yoktur. Ne demek istediğimi kavrayabiliyor musun?"

Hiçbir şey anlamayan Timm, giderek daha hızlı dönen başını salladı.

"Demek istediğim şu," diye açıkladı Jonny, "bundan böyle, baron sinirlerine her dokunduğunda avize kırmalısın hep. Çaktın mı?"

Bu sefer Timm başıyla onayladı. Oysa Jonny'nin ne söylemeye çalıştığını ancak yarım yamalak anlamıştı. Gözkapakları giderek ağırlaşıyordu; hem, Palazzo Candido'da da şarap içmek zorunda kalmıştı ve alkole alışkın değildi.

"Elinden geldiğince, o şebeğe gülmeye çalış," diye devam etti Jonny. "Mirasın, dışardaki özgürlüğü satın almaya yeter, ne var ki evlat, içsel özgürlüğe sahip olmak için bambaşka bir sermayeye ihtiyacın var: Gülmeye. Eski bir İngiliz atasözü var. Şöyle der..."

Dümenci alnını buruşturdu.

"Tuhaf," diye homurdandı. "Az önce bildiğim söz birden aklımdan uçup gitti. Oysa dilimin ucunda. Şaraptan olmalı."

"Şarap bana da dokundu," diyen Timm'in dili sanki ağırlaşmıştı. Ama Jonny, Timm'in sözlerine doğru dürüst kulak vermedi. Düşünceleri atasözüne takılmıştı, derken birden, "Hah, şimdi hatırladım!" diye bağırdı. "*Teach me*

laughter, save my soul! Nasıl da anımsayamadım!" Kendi unutkanlığına gülen dümenci, eliyle alnına vurdu; hâlâ gülmeye devam ediyordu ki, ansızın sandalyesinden aşağı kayıp yere yığıldı. Ölü sıçanın az ötesinde, solgun bir yüzle, kıpırdamadan yatıyordu.

Saniyesinde ayılan Timm ayağa fırladı. Yardım çağırmak için gözleriyle etrafı tararken, umursamaz bir şekilde onlara doğru bakan garsonu gördü. Garson bir adamın uzattığı parayı almakla meşguldü. Timm, sırtı dönük olduğu halde o adamı ilk bakışta tanıdı. Barondu.

Timm hemen, gerçek doğasına aykırı şekilde davranmasına ve konuşmasına olanak veren şu gergin ruh haline büründü. Dışardan sakin gibi görünerek, bir el hareketiyle garsonu çağırdı; sonra da, yavaş ve ağır da olsa, net anlaşılır biçimde, *"Teach me laughter, save my soul!"* İngiliz atasözünü tekrarlayan baygın Jonny'nin yanına diz çöktü.

Çok geçmeden Timm, başında dikilen garsonu ve onun arkasındaki baronu fark etti.

"Bay Metelik, bu ne rastlantı!" diye bağıran Silbi, kendine şaşkınlık süsü verirken hayli başarılıydı. "Bir saattir sizi arıyoruz."

Baronun sözlerine aldırmayan Timm, "Eğer dümencinin başına ciddi bir şey geldiyse, sizi polise şikâyet edeceğim, baron! Garsonu da!" dedi.

Silbi bununla eğlenir gibiydi. Gülümseyerek, "Telaşa gerek yok," dedi. "Sağlığı zarar görmedi. Yine de onu görevden almamız gerekecek tabii. Ama onun gibi güçlü kuvvetli bir adam tersanelerde kolayca iş bulabilir."

Bu arada masanın etrafında toplanan meraklı lokanta

müşterileri de iyi niyetli önerilerde bulunuyorlardı, her kafadan bir ses çıkıyordu sanki. Jonny'nin sarhoş olduğunu sanıyorlardı herhalde.

Dikkat çekmekten daima kaçınan Silbi, Timm'i kolundan tutarak peşinden sürükledi. "Bugünkü gazetelerin tümünde sizin fotoğrafınız var, Bay Metelik. Sizi buralarda tanırlarsa, rezil oluruz. Dümenci için gerçekten kaygılanmanıza gerek yok. Benimle gelin!"

Timm, baygın Jonny'den ayrılmayı hiç istemediği halde, baronun onu dışarıya, sokağa çıkarmasına karşı koymadı.

Silbi, gerçek duygularını anlamamalıydı. Dahası, delikanlının içindeki tuhaf bir ses, ölü bir sıçanın, baygın bir dümencinin ve bir İngiliz atasözünün rol oynadığı bu karmaşık oyunda kazanan tarafın baron değil, Jonny olduğunu söylüyordu. Kısacası Timm, duvarları şişe dolu meyhaneyi sanılacağından daha sakin bir şekilde terk etti.

Dışarda bekleyen altı kapılı araba, dar sokağı neredeyse tamamıyla kapatıyordu. Arkasında duran iki arabanın içinde oturan iki adamıysa Timm artık gayet iyi tanıyordu. Birden haşarılığı tutan delikanlı, onları kibar bir baş hareketiyle selamlamadan edemedi. İki adam –hafif sersemlemiş halde– aynı şekilde karşılık verdi.

Arabanın kırmızı deri arka koltuğunda Müdür Grandizzi oturuyordu. Timm ve baron yanına yerleştiklerinde, kıkırdayarak, "Sizi gidi küçük kaçkin! Siz bizi fenaaa kandirmak, *signore;* ama benim akili arkadaşim Astarot–"

"Kapa çeneni, Behemot! Bu numara onda sökmez!" diyerek müdüre çıkışan baronun sesi çok yüksek ve alışıl-

madık derecede kaba çıkmıştı. Ancak hemen ardından, sevecenlikle Timm'e döndü ve delikanlıya, o ve Grandizzi'nin, Baal adındaki bir kulübe üye olduklarını ve bazen birbirlerine şakasına, kulüp isimleriyle hitap ettiklerini açıkladı.

Timm'e, sanki baron daha önce de Astarot ve Behemot'tan bahsetmiş gibi geldi, ancak yerini ve zamanını anımsayamıyordu. Öyle ya, kafasında hâlâ Jonny'nin söylediği İngilizce sözler dönüp duruyordu.

Araba Kristof Kolomb Anıtı'nın yanından geçtiği sırada Silbi, "Yarın sabah Atina'ya uçuyoruz, Bay Metelik," dedi. "Holdingimize ait bir uçakla. Saat sekizde bizim için hazır bekleyecek."

Timm karşılık vermeden, tamam gibisinden başını salladı. İçinden en az onuncu kere İngilizce sözleri tekrarlıyordu; sonunda Grandizzi'ye, *"Tiiçmilaftır seyvmaysool,* ne demek?" diye sordu.

"Bu olmak hangi dil?" diye merak etti Grandizzi.

"İngilizce," dedi baron sakin bir ses tonuyla. "Söz konusu, eski bir atasözü ve atasözlerinin çoğu gibi de aptalca."

Baron cümleyi hatasız bir İngilizce'yle tekrarladı, *"Teach me laughter, save my soul."* Ardından da, daha alçak sesle Almanca'ya çevirdi: "Bana gülmeyi öğret, ruhumu kurtar."

Timm olabildiğine serinkanlı görünerek, "Demek öyle!" dedi. Başkaca yorum yapmadı. Oysa içinden cümleyi gizlice ezberledi, sonuna da huzur verici bir sözcük ekledi: "Bana gülmeyi öğret, ruhumu kurtar, dümenci!"

20. FORMA

Atina'da Netleşme

Atina'da, Yunanistan'ın bu eski başkentinde, Baron-Silbi-Holding'e bağlı en büyük şirketin üssü bulunuyordu. Baronun burada onca canlı ve sevecen olmasının nedeni belki de buydu. Burada Timm'i, elinden geldiğince, müdürler ve motorlu teknelerle bunaltmamaya da çalışıyordu. Bunun yerine delikanlıyla birlikte sokakları yayan dolaşıyorlardı. Kuşkusuz bir araba onları daima belli bir uzaklıktan takip ediyordu; ikiliyi almak için kaldırıma yaklaşması, Silbi'nin tek el hareketine bakıyordu.

Baron, Timm'i, çoğu yabancının uğruna Atina'ya geldiği yerlere götürmedi. Onunla, tapınak sütunlarının arasından Ege Denizi'nin mavi mavi parıldadığı Akropolis'e çıkmadı; onunla, ayak bileklerindeki gamzelerden dudak kenarlarındaki kıvrımlara dek tanrısal gülüşler yansıtan mermer heykelleri ziyaret etmedi; ona beyaz tapınakların üstündeki gökyüzünün nasıl da aydınlık olduğunu göstermedi. Bunun yerine Timm'i, Atina'nın pazarına götürdü.

"Burada kazanılan paranın en az yarısı benim ellerimden geçiyor," dedi. "Vârisim olarak, Bay Metelik, servetimizin nerede üretildiğini bilmek zorundasınız. Bu renk cümbüşünü seyretmek sizce de zevkli değil mi?"

Silbi, Timm'i önce balıkların satıldığı sokağa götürmüştü. Solungaçlarının altı kırmızı kırmızı parlayan, patlak gözlü balıkların binlercesi, üstü açık, büyük derindondu-

ruculardа sıralanıyordu. Denizin zenginliği cömertçe sergilenmişti. Sayısız gümüş ve çelik mavisi parıltının arasından, kimi koyu kırmızı, kimi mat siyah çizgi ve lekeler öne çıkıyordu. Baron tüm bunlara, tüccar gözüyle bakıyordu.

"Ton balığı Türkler'den geliyor," diye açıkladı. "Onu ucuza satın alıyoruz. Morina balığıysa İzlanda'dan geliyor. En iyi işimiz sayılır. Barbun, mürekkepbalığı ve sardalyalarsa İtalya'dan ya da Yunanlı balıkçılardan geliyor. Bu balıklar pek kazanç bırakmıyor. Ama beni izlemeye devam edin, Bay Metelik, hadi gelin, gelin!"

Pazar, Silbi'yi adeta sarhoş etmişti. Üstünde, dilleri yandan sarkan, kesilmiş ve yüzülmüş koyunların asıldığı, kireç sıvalı bir duvarın önünde duruyorlardı şimdi.

"Koyunlar Venezüella'dan geliyor," dedi baron. "İlerdeki domuzları da Yugoslavya'dan satın aldık. İyi işti doğrusu."

"Balık dışında, Yunanistan'dan gelen başka bir şey yok mu?" diye sordu Timm.

"Olmaz olur mu!" diye güldü Silbi. "Bazı şeyler de yerli malı: Kuşüzümü, tütün, şarap, pasta, zeytinyağı, nar, yün, kumaş, incir, fındık, patlıcan ve boksit."

Silbi bunları neredeyse huşu içinde sıralamıştı; gören de, İncil'den Kral Davut'un soyağacını okuyor sanabilirdi. Bu arada, yığınla beyazpeynirin sergilendiği peynir sokağına varmışlardı. Bütün gezintileri, çığırtkanlık yapan pazarcılarla yüksek sesle pazarlık eden müşteriler arasında geçen bir itiş kakıştan ibaretti sanki.

Balıkların orada, içinde soğan halkalarının yüzdüğü su birikintilerine bata çıka ilerlemişlerdi; koyunların orada,

kan deryalarının çevresinden dolanmak zorunda kalmışlardı; meyve tezgâhlarının oradaysa, yerler kabuk dolu ve kaygandı.

Timm'in az ötesinde dolanan üç çocuk, kalabalığın gözü önünde salamura zeytin çalmaya kalkıştı. Ancak kimse tepki göstermedi; ilk anda öfkeyle uluyan satıcılar bile ilgilerini hemen yeniden, alım gücü olan müşterilere çevirdiler. Küçük hırsızlar gülüştüler.

Timm, baronu mest eden bu bağrış çağrış ve itiş kakış dolu pazar kâbusunu, bu müthiş iştahlı kentin dev midesini tam iki saat sonra terk ettiğinde, sersemlemiş ve bitkindi.

Baronun el hareketi üzerine, bir araba yaklaştı. Bu seferki dört kapılı ve siyah koltukluydu. Silbi şoföre, onları Bizans Müzesi'ne götürmelerini emretti. Timm'e de, "Orası hoşunuza gidecektir, Bay Metelik. Ama nedenini size söylemeyeceğim," dedi.

Timm sözü edilen nedeni biraz bile olsun merak etmiyordu. Düpedüz yorgun ve açtı. Ancak, hiç ses etmedi. Gülüşünü satın almış olan bu tuhaf tüccardan, zayıf anlarını mümkün olduğunca saklamak istiyordu. Bu yüzden, Bizans Müzesi'ne sürüklenmeyi de uslu uslu kabullendi.

Baron delikanlıyı, "ikona" adı verilen resimlerin yanına götürdü. Silbi'nin açıklamalarına göre, bu tablolar, yüzyıllardır aynı katı çizim kurallarını uygulayan rahipler tarafından çizilmişti.

Timm'in, baronun onu niçin buraya getirdiğini anlaması uzun sürmedi.

Yüz ovalini tam ortadan iki eşit parçaya bölen uzun burunlu, kocaman sabit gözlü ikona suratlarında gülüm-

semeden eser yoktu. Bu özellikleriyle hepsi de, Cenova'da, Palazzo Candido'da gördüğü Flaman portrelere benziyordu. Timm'e kalsa, korkunçtular. Silbi onu uzunca bir süre, Aziz George'un tablosu önünde tutunca –Aziz, kasvetli, zeytin yeşili, kayalıklı bir fonun önünde, kan kırmızısı bir paltoya sarılmış halde resmedilmişti– delikanlı kendi kendine Jonny'nin atasözünü mırıldandı: "Bana gülmeyi öğret, ruhumu kurtar!"

Sonra tuhaf bir şey yaşandı: Timm, Jonny'yi hatırlayınca, birden resimleri farklı bir açıdan görmeye başladı. Resim yapmış olan rahiplerin, tablolarında insanlardan esirgedikleri her şeyi, yani coşkuyu, gülümsemeyi ve canlılığı, bitki ve hayvanlara bahşettiklerini fark ediverdi. Silbi, ikona ressamlarının kutsal disiplinini göklere çıkarırken, Timm tabloların kenarlarını süsleyen sarmaşıklar arasında sırıtan köpekçikler, göz kırpan zümrüdüankalar, komik kuşlar ve gülen zambaklar keşfetti. Ve yine aklına bir söz geldi, bu seferki Hamburg'daki kukla tiyatrosuna aitti: "İnsanı hayvandan ayıran, gülmektir." Oysa burada her şey kukla tiyatrosundakinin tersiydi. Burada hayvanlar gülerken, insanlar cennetsiz bir dünyaya sert ve acımasızca bakıyorlardı.

Müzenin birinci katında Silbi bir süre, zengin baronun ziyaretinden haberdar edilen müze müdürüyle sohbet etti. Timm bu sırada, açık duran kanatlı bir kapıdan geçerek, küçük bir balkona çıktı. Aşağı bakınca, ufak bir kız çocuğu gördü; çocuk bir dal parçasıyla ön bahçenin sert zeminine çizgiler çektikten sonra, ortasını minik renkli taşlarla doldurmaya başladı. Büyük ihtimalle, öncesinde mozaik salonunu gezmişti, şimdi de kendince bir mozaik yapmaya

çalışıyordu. Görünüşe göre, oluşan bir ikonanın yüzüydü, ne ki ikonanın dudakları yukarı doğru kıvrılmıştı: Gülüyordu.

Ancak kız tam, yeşil bir gözü özenle yerleştirirken, bir oğlan çocuğu çıkageldi, ağzını bükerek, neredeyse bitmiş resmi inceledi, sonra da ayağının ucunu içine daldırdı. Yüz dağılmıştı; kız irkilerek barbar çocuğa baktı ve birden gözlerinden kocaman yaşlar boşandı. Sonra da, çaresizlik içinde hıçkıra hıçkıra, minik taşları yeniden bir araya toplamaya başladı. Oğlan, elleri cebinde yanında dikiliyor ve ona, erkeklere has bir horgörüyle bakıyordu.

Timm, oğlana öfkelenmişti. Aşağı koşup kıza destek olmak istiyordu. Ama hırsla arkasına döndüğü an baron önünü kesti; anlaşılan o da sahneye şahit olmuştu.

"Siz karışmayın buna, Bay Metelik," dedi gülümseyerek. "Oğlanın yaptıkları üzücü elbette. Ama dünyada işler böyle yürüyor. İnce bir sanat anlayışıyla ve büyük bir özenle yaratılan eserler, kaba asker botları tarafından, tıpkı bu çocuğun barbarlığıyla yerle bir ediliyor. Oysa savaş bittiğinde aynı barbarlar, yıkılanların yeniden inşa edilmesi için para yardımında bulunmayı asık suratla onaylarlar. Bizse bundan kazanç sağlıyoruz. Şirketimiz, Makedonya'daki savaştan sonra otuzdan fazla kilisenin restorasyonunu yürüttü. Toplam olarak, bir milyon drahmiye yakın kâr elde ettik."

Timm, ezberlemiş gibi, "Bunu aklımın bir köşesine yazacağım, baron," diye mırıldandı. "Ama şimdi," diye ekledi, "yemeğe gitmek istiyorum."

"Şahane fikir," diye güldü Silbi. "Harika bir bahçeli lokanta biliyorum."

Baron, duvardaki tablolara ya da ön bahçedeki çocuklara bir daha bakmaya gerek görmeden müze kapısının önündeki arabasına yürüdü. Timm ona suskun bir şekilde eşlik etti.

Bahçeli lokantada –ki burası Timm'in şaşkınlıkla fark ettiği gibi, hiç de Silbi'nin genelde tercih ettiği kadar lüks bir yer değildi– lokantanın sahibi, müdürü ve başgarsonu tarafından selamlanarak karşılandılar. Baron onlarla Yunanca, Timm'leyse Almanca konuşuyordu. Çalışanlar ikiliyi bir köşe masaya yönlendirdikten, onlar için sofraya bembeyaz bir örtü serdikten, üstüne de bir buket çiçek yerleştirdikten sonra, içerden yemeklerin hazırlanması için bir sehpa getirdiler.

Lokantanın tüm müşterileri bu hazırlıkları heyecanlı bir ilgiyle izliyorlardı. Bazıları birbirleriyle pıs pıs konuşurken, gizlice Timm'i işaret ediyorlardı.

"Yoksa fotoğrafım buradaki gazetelerde de mi çıktı?" diye sordu Timm, fısıldayarak.

Baron yüksek sesle, "Elbette," diye yanıt verdi pervasızca. "Yunanistan'da, Bay Metelik, zenginlik kadar hayranlık duyulan ikinci bir şey yoktur; ne de olsa yoksul bir ülke. Oysa bizim gibiler için Yunanistan bir cennet. Şu orta sınıf lokantada bile, rahatlıkla bir kralın önüne konulabilecek bir öğle yemeği sunacaklar bize. Burada zenginliğe gösterilen saygı, imparatorlara layık. İşte bu yüzden Yunanistan'ı o kadar seviyorum ya."

Bir garson gelip kulağına bir şeyler fısıldamasaydı, Silbi büyük ihtimalle daha uzun süre, Timm'i huzursuz eden şu yüksek sesle konuşmaya devam edecekti.

"Telefona isteniyorum. En sevdiğim lokanta biliniyor," dedi baron, Timm'e. "İzninizle." Ayağa kalkan Silbi, garsonu takip ederek binaya girdi.

Bunun üzerine Timm, çaprazındaki masayı –burası onu sürekli göz hapsinde tutmayan tek masaydı– gözetlemeye koyuldu. İki aileyi izliyordu. İlki, yanağında ben olan, siyah saçlı, epey şişman bir anneyle onun, biri yaklaşık beş, diğeri yaklaşık iki yaşındaki iki kızından oluşuyordu. Bir zakkum çalılığının altında koşturan öteki aileyse, büyük gri bir anne kediyle onun ikisi siyah, biri gri, üç yavrusundan meydana geliyordu.

Yunanlı anne çok gergindi, aynı şey anne kedi için de geçerliydi. Yunanlı kızlardan küçük olanı, bir çiçek tarhına düşüp üstünü başını batırarak yaprak yemeye kalkışınca, benli annesinden fena halde dayak yedi. Kadın çocuğun yanaklarına, ağzına ve burnuna şaplak üstüne şaplak indiriyordu. Ufak kız yürek paralayıcı bir şekilde ağlıyor, anne elinin tersiyle onun gözyaşlarıyla ıslanmış çocuk yüzüne vuruyordu.

Anne kedi de farklı davranmıyordu. Ne zaman yavrularından biri ona yaklaşıp kuyruğuna atlasa, sinirli sinirli tıslıyordu. Siyah kediciklerden birine özellikle öfkeli tepkiler veriyordu. Kedicik acıklı bir şekilde miyavladığında, ona patisiyle sertçe vurdu; tırnaklarını içine çekmişti, yani bir bakıma o da tokat atıyordu. Ufak kediciğin ona tekrar yaklaşmaya çalışmasını yeni bir pati darbesi izledi. Kedi miyavlamasıyla çocuk ağlaması birbirine karıştı.

Sonunda Timm, bakışını başka yöne çevirdi. İçi bunu izlemeyi daha fazla kaldırmıyordu. Tam o anda baron dön-

dü. Görünüşe göre, bu kez de Timm'i gözetlemiş ve düşüncelerini okumuştu. Masaya otururken, "Görüyorsunuz, Bay Metelik, insanlarla hayvanlar arasındaki ayrım o kadar da büyük değil; hatta neredeyse fark edilemeyecek denli küçük," dedi.

Biraz kafası karışan Timm, "Şu âna kadar, bu farkla ilgili, şimdiden üç ayrı görüşle karşılaştım," dedi. "Hamburg'da izlediğim bir tiyatro oyununda, insanı hayvandan ayıran gülmektir, deniyordu ve yalnızca insanların gülebildiği kastediliyordu. Müzedeki resimlerdeyse durum tam tersiydi, orada insanlar hiç gülmezken, hayvanlar gülüyordu. Şimdi de siz bana, insanla hayvan arasında fark olmadığını anlatıyorsunuz."

"Dünyada hiçbir şey tek cümleyle açıklanacak kadar basit değildir," diye yanıt verdi Silbi. "Hele de gülmenin insan için ne ifade ettiğini kimse bilmiyor, sevgili Bay Metelik."

Ansızın Jonny'nin bir sözünü hatırlayan Timm, onu daha çok kendi kendine, ama baronun duyabileceği yükseklikte yineledi: "Gülmek, içsel özgürlüktür!"

Bu cümlenin Silbi üzerindeki etkisi tuhaftı. Ayağını yere vurarak, "Bunu sana dümenci söyledi!" diye bağırdı.

Timm ona şaşkınlık içinde baktı; derken, on dört yaşındaki bu delikanlı, bu yarı çocuk, birdenbire baronun gülüşünü neden satın aldığını ve hipodromdaki kasvetli beyefendinin şu anki Baron Silbi'den neden bu kadar farklı olduğunu anlayıverdi. Baron özgür bir adamdı artık ve Timm'in bunu keşfetmiş olması onu çılgına çeviriyordu.

Gerçi baron kendini her zamanki gibi derhal kontrol

altına aldı. Yapay bir sevecenlikle konuyu değiştirdi. "Tereyağı pazarındaki durum bizim için riskli hale geldi, Bay Metelik," dedi. "Şirketimizin yöneticileriyle hemen yarın, alınacak önlemleri görüşmek zorundayım. Bu tip toplantıları Mezopotamya'daki şatomda yaparız genellikle. Bana oraya kadar eşlik etmenizi istiyorum. Sizi, Atina'da henüz görmediğiniz yerlere başka bir zaman götüreceğim."

"Nasıl isterseniz," dedi Timm, kayıtsızca. Gerçekteyse, baronun sığınağında, ağında avını gözetleyen bir örümcek gibi oturduğu o esrarengiz yeri her şeyden çok merak ediyordu.

Silbi'yse Atina'dan istemeye istemeye ayrılıyordu. Yemekler servis edildiğinde, "Bu şimdilik, şu kutsal ülkede yediğimiz son öğün. Afiyet olsun!" diyerek iç çekti.

Dördüncü günün hikâyesi burada sona ererken, onu kâğıda dökmek için otelime döndüm.

Timm'le beşinci gün, yine tozlu düzeltmen odasına oturduğumuzda, "Demek şimdi küçük Timm Metelik, barona Mezopotamya'ya kadar eşlik edecek. Umarım orada, şu sözleşmeden nasıl kurtulabileceğini bulur," dedim.

"Sabret ve sana hikâyenin devamını anlatmama izin ver," dedi Timm.

Koltuğuna biraz daha rahat yerleştikten sonra da anlatmaya başladı:

21. FORMA

Mezopotamya'daki Şato

Timm, sana dün anlattığım Atina kentinden baronla birlikte ayrılırken, ikinci kez Baron-Silbi-Holding'e ait küçük, iki motorlu özel uçakta oturuyordu. Uçak, tan ağırırken kalkmıştı ve pencereden bakan delikanlı, denizle gökyüzünü birbirinden ayırt etmekte zorlanıyordu. Ama birdenbire, alt çaprazında, karanlık bir ada tepeciğinin arkasında güneşi gördü. Güneş o kadar ani ortaya çıkmıştı ki, insan denizden fırlamış sanabilirdi.

"Doğu'ya, güneşe karşı uçuyoruz," diye açıkladı Silbi. "Atina'dakiler güneşin doğuşunu biraz daha beklemek zorunda kalacaklar. Şatomdaki hizmetkârlarım güneşe tapıyorlar. Eş-Şems diyorlar ona."

"Hizmetkârlarınız Şeytan'a tapıyorlar sanıyordum," dedi Timm.

"Doğru, Şeytan'a yeryüzünün efendisi olarak hürmet ediyorlar; ancak onu göğün, yani Cennet'in efendisi olarak görmüyorlar."

Delikanlı yine, "Ya, demek öyle," diyecek gibi olduysa da, bu umursamaz cümleyle baronun şimşeklerini daha önce de üstüne çektiğini anımsadı. Bu yüzden, herhangi bir şey söylemek yerine, suskun bir şekilde, rengi müthiş bir hızla açılan ve kurşuni griden camgöbeğine dönen denizi inceledi.

Timm havada olmaktan korkmuyordu, ama uçtuğu

için de sevinmiyordu. Şaşmıyordu bile. Gülemeyen biri şaşamaz da.

Derken baron, "tereyağı pazarındaki durumu" açıklamaya koyuldu; tüm bunlar Timm'in zerrece umurunda değildi. Ama holdingin birçok büyük mandıra kooperatifiyle kavgalı olduğunu ve başka bir şirketin Norveç, İsveç, Danimarka, Almanya ve Hollanda'da Silbi'den daha kaliteli ve ucuz tereyağı sattığını anlamıştı, hiç değilse. Şimdi Mezopotamya'daki şatoya uçmalarının arkasında da aynı nedenler vardı. Baron burada "vaziyeti anlamak" ve "önlemler almak" istiyordu. Şu anda iki adam daha uçakla şatoya doğru uçuyorlardı. Mister Penny adlı beyefendi Londra'dan, Senhor van der Tholen ise Lizbon'dan geliyordu.

Uçak çoktandır Anadolu'nun kurak yaylalarının üzerinde uçmasına karşın, baron hâlâ tereyağı çeşitlerinden ve tereyağı fiyatlarından söz ediyordu. Savaş kazanmak zorunda olan bir general gibi "satış cephesi", "tüketicilerin fethi" ve "saldırgan reklam kampanyası" türünden terimler kullanıyordu.

Baron ara verince, Timm konuya tümden yorumsuz kalmamak için, "Bizim evde yalnızca margarin olurdu hep," dedi.

"Margarinle iş yapılamaz, ekmeğe sürülmesi de olur şey değil," diye homurdandı Silbi.

"Biz onu yalnızca ekmeğe sürmüyorduk ama," diye düzeltti onu Timm. "Bizimkiler margarini ayrıca kızartmalarda, tencere yemeklerinde ve hamur işlerinde de kullanıyorlardı."

Baron birden dikkat kesildi. "Yani margarin sizin için

aynı anda sıvıyağ, pişirme yağı ve tereyağı işlevi görüyordu, öyle mi?"

Timm başıyla onayladı. "Tahminime göre, sırf bizim sokakta günde en az yüz kilo margarin harcanıyordu."

"İlginç," diye mırıldandı Silbi. "Bu çok ilginç, Bay Metelik! Margarinle darboğazı aşma manevrası ve tereyağı pazarından pay kapmak! Bu neredeyse mükemmel. Peki, bu iş nasıl olacak?"

Koltuğunda iyice büzüşen baron düşünmeye daldı. Bu, Timm'in işine geldi; çünkü dikkati, altındaki dağların kıvrımlarından, farklı yönlerden aynı noktaya doğru –görünüşe göre, burası bir pazaryeriydi– hareket eden eşekli kervanlara çekilmişti. Pilot, delikanlıyı düşünerek, çok alçaktan uçtuğu için Timm, eşekleri güden erkek ve kadınları da oldukça net bir şekilde seçebiliyordu. Ama yüzlerini yalnızca bıyıklı ya da bıyıksız, açık renkli diskler olarak algıladığından, aşağıdaki kişileri giysilerine göre değerlendiriyordu. Bu giysilerse delikanlıya öyle sıradışı geldi ki, o insanlar gözüne zooloji bahçelerinde sergilenen tuhaf, ender hayvanlar gibi göründü. Kuşkusuz büyük bir saçmalıktı bu; çünkü aşağıdaki insanlar, saç stilleri ve giyim tarzları bakımından, örneğin Timm'in doğduğu kentteki insanlara benzeselerdi, delikanlı onları, biraz daha esmer olmaları dışında, hiç de sıradışı bulmayacaktı. Ne var ki, hazırlıksız bir şekilde uzak ülkelere kaçırılan on dört yaşındaki bir delikanlının, daha önce hiç karşılaşmadığı halk toplulukları hakkında yanlış görüşlere kapılması bir ölçüde anlaşılır ve açıklanabilir bir durumdur. Dahası Timm, Selek Bey sayesinde, yeni tanıdığı insanları ve farklı halkları acele ve ön-

yargılı bir şekilde değerlendirmemesi gerektiğini kısa sürede öğrendi.

İşte bu Selek Bey, uçak yüksekte yer alan düz bir ovaya indikten ve Timm herkesten önce yere ayak bastıktan sonra, at sırtında küçük bir zeytinliğin içinden çıktı geldi. Silbi onu alışılmadık ölçüde nazikçe selamladı. Eğilirken delikanlıya, "Kendisi büyük bir tüccar ve Yezidiler'in başıdır. Memleketinizde üniversite öğrenimi gördü. Birazdan bizimle Almanca konuşmaya başlayacak. Ona saygılı davranın ve önünde yerlere kadar eğilin," diye fısıldadı.

O sırada Selek Bey, aklı epeyce karışmış olan Timm'e döndü. Delikanlı, sakallı ihtiyarın neler giydiğini ancak parça parça çıkarabildi. Önce bir gömlek gördü, onu bir yelek, bir ceket, bir palto, ayrıca göbeğe dolanmış renkli bir kumaş, son olarak da, altından şalvar paçaları sarkan, kadınların giydiği türden bir etek izledi. Giysilerin can alıcı renkleri arasında özellikle kiremit kırmızısı göze çarpıyordu. Selek Bey'in esmer yüzü köşeli, ancak neredeyse kırışıksızdı. Siyah kaşların altında mavi gözleri vardı.

Şaşılacak denli duru bir Almanca'yla, "Sanırım, gazete haberlerine çıkan şu ünlü vâris sizsiniz, genç adam," dedi. "Hoş geldiniz, Tanrı'nın selameti üzerinize olsun."

İhtiyar eğilince, Timm de aynısını yaptı. Aklı giderek daha çok karışıyordu; öyle ya, ona Tanrı'nın selametini dileyen bu adam efsanevi Şeytan'a tapanların başıydı. Dahası, Timm'in üzerinde neredeyse balmumu müzesindeki heykeller gibi bir etki bırakan görüntünün altında, iyi eğitimli bir beyefendinin gizli olduğu hemen anlaşılıyordu. Görüntü ve gerçek farklıydı. Timm'in aklını karıştıran da buydu.

Ama delikanlı, çoktandır duygularını saklamayı öğrenmişti. Yaşlı Selek Bey'e, "Sizinle tanıştığıma memnun oldum. Baron bana sizden çok söz etti," diye yanıt verdi nezaketle. (Gerçi bu doğru değildi; ama artık Timm bu tür kibar yalanları çok duymuştu ve onları taklit ediyordu.)

İki at tarafından çekilen, yanları açık, dört tekerlekli bir faytonla şatoya doğru yola koyuldular. Selek Bey, kendi atıyla faytona eşlik ederken, bir yandan da baronla sohbet ediyordu.

Fayton küçük zeytinliğin etrafından geçtiğinde, ufak bir tepeyi taçlandıran şato önlerine çıktı.

Söz konusu devasa bir yapı, sivri kuleleri ve çatı oluklarının uçlarında yer alan yağmur suyu püskürten ejderhalarıyla çılgın bir tasarımdı.

Baron, "Şu rezilliğin benim tarafımdan yaptırıldığını sanmayın lütfen," diyerek Timm'e döndü. "Dünyanın bu köşesi hoşuma gittiği için, o şeyi kaçık bir İngiliz leydiden satın aldım. Yalnızca park düzenlemesi bana ait."

Teraslar halinde eğimli inen park, Fransız stilinde düzenlenmişti. İki tarafı ağaçlarla çevrili yollar öylesine düz, dairesel çiçek tarhlarının sınırları öylesine pürüzsüz ve keskindi ki, silindir, küp ve küreler şeklinde budanmış ağaç ve çalılıklar pergel ve cetvelle dikilmiş sanılabilirdi. Her teras farklı bir şekil oluşturuyordu. Yollar, kırmızı renkte bir tür çakıltaşıyla döşenmişti.

"Parkı beğendiniz mi, Bay Metelik?"

Onca budanmış doğayı düpedüz aptalca bulan Timm, "İyi çözülmüş bir matematik denklemine benziyor, baron!" diye yanıt verdi.

Silbi güldü. "Beğenmemiş olmanızı büyük bir nezaketle farklı sözcüklerle ifade ediyorsunuz, Bay Metelik. Fevkalade geliştiğinizi söylemeden edemeyeceğim."

Selek Bey atının üstünden, "Onun kadar genç bir insan gerçek düşüncelerini söylemiyorsa, bu kötü geliştiğinin işaretidir," diyerek sohbete katıldı. Tekerleklerin çıkardığı gürültüyü bastırmak için hayli yüksek sesle konuşmuştu.

Silbi ona sertçe, Timm'in anlamadığı bir dilde karşılık verdi. Ama binici tepki göstermedi. Bunun yerine delikanlıya, düşünceli bir şekilde uzun uzun bakmakla yetindi. Hemen ardından vedalaştı, sonra da hızlı bir tırısla tepenin etrafından geçerek, uzaktaki bir dağa yöneldi.

Peşinden bakan baron, "Parlak bir kafa, ama korkunç namuslu," dedi. "Yabancı gazetelerde Çoban Ali'nin mezarını kendi mezarım olarak gösterdiğimi ve ansızın ikiz kardeşime dönüştüğümü okumuş. Bu konuda suskunluğunu koruyacak, ancak ceza olarak müminleri için yeni bir tapınak yaptırmamı talep ediyor. İsteğini öyle ya da böyle yerine getirmek zorunda kalacağım."

"Elimden gelseydi, şimdi buna gülerdim," diye yanıt verdi Timm, ciddi bir şekilde.

Onun yerine baron güldü. Taklalar halinde yükselen gülüşü hıçkırıkla son buldu. Ne var ki, bu kez Timm huzursuz olmadı. Hatta bundan böyle, gülüşünü yanı başında bilmek delikanlıyı memnun ediyordu. Uygun fırsatta onu ele geçirebileceğini sanıyordu. Bunun bir yanılgı olduğunun farkında değildi. Timm kendini, barona bir süre eşlik etmeye hazırlamıştı.

Derken fayton, terastan terasa, yukardaki şatoya ka-

dar çıkan merdivenin dibinde durdu. Merdiven aşağıdan devasa görünüyordu; sanki sonsuzluğa uzanıyor gibiydi. En tuhafıysa köpeklerdi: Her basamağın iki yanında, donuk ve sessiz bir şekilde vadiye bakan köpek heykelleri vardı. Orada yüzlerce köpek duruyor olmalıydı: *Pinscher*ler, *teckel*ler, seterler, foksteriyerler, Afgan tazıları, çov-çovlar, spanyeller, bokserler, pomeranyalar ve *pug*lar. Hepsi de çarpıcı şekilde boyanmış ve sırlanmış seramikten oluştuklarından, rengârenk bir karmaşa, merdivenin sağ ve sol yanında şatoya kadar çıkıyordu.

"Yaşlı leydi bir köpekseverdi," diye açıkladı baron.

"Bu görülüyor," diye yanıt verdi Timm.

Silbi tam faytoncuya, merdivenin sol tarafındaki dolambaçlı yoldan şatoya çıkma emri verecekti ki, merdivenin yarı yüksekliğinde duran bir buldoğun arkasında, el sallayan bir adam göründü.

"Bu, Senhor van der Tholen," dedi Silbi. "Burada inip onun yanına çıkalım. Ona margarin planlarımla sürpriz yapmak istiyorum. Acayip şaşıracak."

Faytondan indiklerinde baron, basamakları neredeyse koşarcasına çıkmaya başladı. Timm, ağır ağır peşinden giderken bir yandan da, sırlanmış köpekleri inceliyordu. Margarin sohbetleri ilgisini çekmiyordu. Önündeki süreçte margarinin yaşamında ne kadar önemli bir rol oynayacağını tahmin bile etmiyordu.

22. FORMA

Senhor van der Tholen

Şatonun iç tasarımı, sanat galerilerini gezmeyi onca seven baronun gerçekten de zevk sahibi olduğunu kanıtlıyordu. Tüm mobilyalar, kapı kolu, küllük ya da banyo paspası türü aksesuarlara dek sade, güzel ve büyük ihtimalle çok pahalıydı. Timm için kulelerden birinde, yarım daire biçiminde, rahat bir oda ayrılmıştı. Pencerenin manzarası bahçeden zeytinliğin bulunduğu ovaya kadar uzanıyordu. Öte yanda küçük havaalanı da görülebiliyordu. Havaalanı, kurallara uygun olarak aydınlatmalarla çevrelenmiş bir pist, birkaç uçak hangarı, ayrıca telsizci, meteorolog ve diğer personele ayrılmış uzun alçak bir yapıyla donatılmıştı.

Delikanlı pencereden baktığında, alanda iki uçak gördü. Aynı anda üçüncü bir uçak iniyordu; havaalanı binasının beyaz cephesinin önündeyse, renkli giyimli bir at binicisi kıpırdamadan duruyordu. Bu, Selek Bey olmalıydı.

Birden delikanlı alçak bir sesle adının çağrıldığını duydu: "Bay Metelik!"

Timm pencereden çekilip kapıyı açtı. Gelen, Senhor van der Tholen'di. Delikanlı onunla dün, baron neredeyse nefes almadan margarin hakkında konuştuğu için, köpekli merdivenin üstünde yalnızca kısaca sohbet edebilmişti.

"Sizinle, bundan baronun bilgisi olmadan konuşabilir miyiz, Bay Metelik?"

"Öyle arzu ediyorsanız, ben barona bir şey söylemem.

Şu anda baron nerede ki?"

"Az önce, Mister Penny'yi karşılamak için havaalanına gitti."

Bu arada, Senhor van der Tholen odaya girmiş, bambudan yapılma bir sallanan sandalyeye yerleşmişti bile. Timm, kapıyı kapattıktan sonra, aynı anda hem pencereden dışarıya, hem de odanın içine bakmasına olanak veren bir köşe banka oturdu.

Van der Tholen, daha ilk karşılaşmalarında Timm'in fark ettiği gibi, konuşkan bir adam değildi. Bunu, tıpkı köpekbalığı ağzına benzeyen, kenarları belli belirsiz yukarı kıvrılan, çizgi gibi ağzı da ele veriyordu.

"Size, miras sözleşmesi henüz elinize geçmediği için geldim," dedi Flaman isimli Portekizli. "Konu, baronun imtiyazlı hisseleri. Hisse senetlerinden anlar mısınız?"

Pencere kenarındaki delikanlı, "Hayır," diye yanıt verdi. (O sırada, barona ait faytonun havaalanına doğru ilerlemesini izliyordu.)

Senhor van der Tholen, bambu sandalyede yavaşça öne arkaya sallanmaya başlamıştı. Gözlüğünün arkasındaki açık mavi gözleri sakin bir şekilde Timm'e dikilmişti. Bakışı soğuk olmasına karşın delici değildi.

"Hisse senetleri denen şey..." (Faytondaki baron arkaya dönüp, Timm'e el salladı. Delikanlı da aynı şekilde karşılık verdi.)

"Hisse senetleri sermayeye katılma payını temsil ediyor ve..." (Tam o anda beyaz duvarın önünde duran at binicisi hareketlendi. Selek Bey atını Silbi'nin faytonuna doğru sürdü.)

"Yok, iyisi mi size bunu bir örnekle anlatmaya çalışayım. Beni dinliyor musunuz peki?"

Timm, "Evet," diyerek bakışını pencereden adama doğru çevirdi.

"O halde bir meyve bahçesinin kurulacağını hayal edin." (Delikanlı, tamam gibisinden başını salladı). "Ama onu kurmak isteyen kişinin parası onca fidanı almaya yetmiyor, bu yüzden yalnızca bahçenin bir kısmını ağaçlandırabiliyor, diğer fidanlarsa başka insanlar tarafından satın alınıp dikiliyor. Şimdi, bu fidanlar büyüyüp meyve verdiğinde, fidan diken herkes, sahip olduğu ağaç oranında meyvelerden pay alıyor; hem de her yıl yeniden."

Timm yüksek sesle hesaplamaya başladı: "Yani yüz ağaçtan yirmisini ben diktiysem, on ton elma toplandığında bana düşen pay, iki ton. Doğru mu?"

"Tam olarak değil!" Senhor van der Tholen belli belirsiz gülümsedi. "Sonuçta, bahçıvan ve işçilerin ücretlerinin de ödenmesi gerekiyor. Tutmayan ağaçların yerine de yenileri konmalı. Ama sanırım, artık hisse senetlerinin ne anlama geldiğini az çok kavradınız."

Timm başıyla onayladı. "Hisse senetleri, bahçedeki ağaçlar içerisinde benim diktiklerimdir. Onlar benim, bahçe ve meyveler üzerindeki payımdır."

"Çok güzel, Bay Metelik."

Senhor van der Tholen suskun bir şekilde sandalyesinde sallanırken, Timm yeniden pencereden dışarı bakmaya başladı.

Fayton artık havaalanından şatoya dönüyordu. Selek Bey tıpkı dünkü gibi, at üstünde ona eşlik ediyordu. Silbi'

nin yanında iriyarı, toparlak, kel bir beyefendi oturuyordu.

"Baron şatoya doğru gelmeye başladı, Senhor van der Tholen."

"O halde size ricamı kısaca aktarayım, Bay Metelik. Miras sözleşmesi öyle kaleme alındı ki, yeni baron..."

"Neden yeni baron?" diye sözüne girdi Timm. Ama tüccarın yüz ifadesinden, baronun sırrını bilmediğini anladı. Bu yüzden hemen, "Sizi böldüğüm için özür dilerim," diye ekledi.

Van der Tholen, bu tuhaf soru için bir açıklama bekliyormuş gibi kaşlarını kaldırıp Timm'e bakmasına rağmen delikanlı suskunluğunu bozmadı. Bunun üzerine Senhor van der Tholen sözlerini baştan aldı: "Miras sözleşmesi öyle ustaca kaleme alındı ki, yeni baron sahip olduğunuz her şey üzerinde tekrar hak iddia edebilir. Neyse, bu sizinle onun aranızda. Beni ilgilendiren yalnızca imtiyazlı hisseler."

Pencereden bakan Timm, faytonla at binicisinin merdivenin dibinde durduklarını gördü. Beyler canlı bir sohbete dalmışlardı anlaşılan.

"İmtiyazlı hisseler nedir?" diye sordu delikanlı.

"Holdingimizin, Bay Metelik, yaklaşık yirmi milyon Portekiz esküdosu değerinde birkaç hissesi var. Bu hisselere sahip kişilerinse, yönetim kurulunda oy hakkı bulunuyor. Neler olacağına yalnızca onlar karar verebiliyorlar, ötekiler karışamıyor."

"Peki bu imtiyazlı hisseleri ben mi miras alıyorum, Senhor van der Tholen?"

"Bir bölümünü, genç adam. Diğerleri Selek Bey, Mister Penny ve bana ait."

(Mister Penny, şu anda Silbi ve Selek Bey'le birlikte yavaş yavaş şatonun merdivenini çıkan şu tombul, kel kafalı adam olmalıydı.)

"İmtiyazlı hisselerimi mi satın almak istiyorsunuz?"

"Bunu yapamam, çünkü siz yirmi bir yaşına gelinceye dek onlara baron hükmedecek. Ama eğer yirmi bir yaşına ulaşabilir ve mirasınızı tüm kapsamıyla devralabilirseniz, o hisseleri satın almak isterim. Bunun karşılığında size daha şimdiden, holdingimize ait, kendi seçebileceğiniz bir şirketi teklif ediyorum. Bu şirket, miras herhangi bir nedenden dolayı geçersiz kılınsa dahi, sizin olmaya devam edecek."

Portekizli, sallanan sandalyesinden kalktı. Ağzı yine, kapalı köpekbalığı ağzına dönüşmüştü. Yapısına göre oldukça fazla konuşmuştu. Şimdi bir şey söyleme sırası delikanlıdaydı.

"Teklifinizi düşüneceğim, Senhor van der Tholen," dedi Timm.

"Bunu yapınız, genç adam. Üç gün zamanınız var." Tüccar bu sözlerle birlikte delikanlının yanından ayrıldı.

Timm pencereden baktığında, şatonun merdiveninde kimse kalmamıştı.

O anda, ulu Mezopotamya'da bir şatoda, kuledeki odasında Timm Metelik adında bir delikanlı oturmaktaydı; on dört yaşındaydı ve büyük bir kentin arka sokaklarından birinde büyümüştü; gülümseyemiyordu ama güç ve zenginlik bakımından geleceğin kralıydı –tabii, tacı giymeyi kabul ederse.

Timm henüz servetinin kapsamının farkında olmamasına rağmen, koca bir filo meydana getiren çok sayıda

geminin, baronun adı altında denizlerde seyrettiğini biliyordu. Atina'daki gibi dünyanın en büyük pazarlarının, günbegün zenginliğine zenginlik kattığını tahmin edebiliyordu. Emirlerini yerine getirmeyi bekleyen yüzlerce, binlerce, hatta belki de on binlerce müdür, müdür yardımcısı, memur ve işçiden oluşan büyük bir orduyu gözünün önüne getirebiliyordu. Bu hayal, kışkırtıcıydı. Timm, bir zamanlar, ödevlerini yapabileceği bir yer uğruna gülünç mücadeleler verdiğini ya da sular idaresi müdürünün şimdi kendisinin yanında ne kadar küçük ve önemsiz kaldığını düşününce, kendini burada, şu tuhaf ama yine de görkemli parka üstten bakarken, tıpkı yaşlı öğretmeninin tarih dersinde ballandıra ballandıra anlattığı şu yalnız Bavyera masal prensi gibi hissediyordu. Timm, altın bir faytonla, yanı başında at süren Selek Bey'le birlikte –onları ağzı açık seyreden komşuların gözü önünde– Bayan Bebber'in pastanesine gittiğini düşledi.

Kuledeki odasında oturan delikanlı kaybettiği gülüşünü bir süreliğine unuturken, kral olmanın hayalini kurdu.

Oysa gerçek bambaşkaydı. Gerçeğin adı margarindi ve Timm'e kaybettiği gülüşünü daha çok hatırlatacaktı.

23. FORMA

Toplantı

Şatoda ahşap lambrilerle kaplı bir toplantı odası vardı; buradaysa geniş kolçaklı sandalyelerle çevrili uzun bir masa duruyordu. Kapıdan girince, ilk göze çarpan, karşı duvarda asılı, kalın altın çerçeveli bir tabloydu. Bu, tüm dünyanın savaşta kaybolduğunu sandığı, ünlü ressam Rembrandt'ın bir otoportresiydi.

İşte bu tablonun altında, masanın başında baron oturuyordu. Solunda Selek Bey ve Timm Metelik, sağındaysa Mister Penny ve Senhor van der Tholen yer almıştı. Yine –ama bu kez açık ve resmi bir şekilde– "tereyağı pazarındaki durum"u görüşüyorlardı. Ve Timm için Almanca konuşuyorlardı. (Mister Penny'nin Almanca'da zorlanmasına karşın, üstelik.)

Oturumun başında (Öyle ya, bu tip toplantılara, en önemli yanı oturmakmış gibi, "oturum" denir), Mister Penny kuru bir şekilde ve iş gereği, Timm Metelik'in bundan böyle tüm gizli toplantılara katılıp katılmayacağını sormuştu. Selek Bey katılmasından yanaydı, diğer beylerse karşı fikir belirtmişlerdi. Delikanlının, birincisi, holdingi biraz daha yakından tanıması, ikincisi, sokağındaki margarin kullanımı hakkında bilgi vermesi için yalnızca bu oturuma katılmasını istiyorlardı.

Ne var ki önce, Afganistan'daki bıçak bileyicileri konusu ele alındı; ki bu başlı başına tuhaftı. Timm gidip gelen

konuşmalardan şunları çıkardı: Baron-Silbi-Holding, Afganistan'da bedavaya yaklaşık iki milyon kalitesiz bıçak ve makas dağıtmıştı, ancak bunu saf bir yardımseverlikten değil, kazanç sağlamak için yapmıştı. Sonuçta, holding bu bıçak ya da makasları en fazla on beş *pfennig*e mal ediyordu. Oysa, bunlardan birini bilemenin fiyatı yirmi *pfennig*di, üstelik kaliteli bıçak ve makaslar olmadıkları için yılda en az iki kere bilenmeleri gerekiyordu. Bu arada, Afganistan' daki tüm bileyiciler barona ait holdingin çalışanlarıydı ve eskiden korkulan bir soyguncu ve eşkıya olan, Ramadulla adında bir adam tarafından sıkı kontrol altında tutuluyorlardı. Ramadulla onlara bileğitaşı ve müşteri sağlıyor, ancak karşılığında gelirlerinden öyle büyük pay alıyordu ki, adam baronun holdingine bileyicilerin elde ettiği kazancın yarısını aktarabiliyordu. Hal böyleyken, bileyicilere ne kaldığını tahmin etmek güç değil.

Yakında Afganistan'da bileyiciler için bir reklam kampanyası da düzenlenecekti. Ama bu, onca yoksul bir ülkede radyo, gazete ya da afişler yoluyla gerçekleştirilemezdi; çünkü Afganlar'ın ancak çok azı okuma biliyordu ve ülkede radyo, yok denecek kadar azdı. Bu yüzden, belli bir ücret karşılığında, bileyici şarkısını söylemeleri için sokak şarkıcıları tutulmuştu. Beylerin üzerinde uzun uzun konuştukları bu şarkı, bileyicilerin ustalığını öveceği yerde, yoksunluklarını konu ediyor ve halkın acıma duygusuyla onlara bıçak ve makaslarını bileyletmesini hedefliyordu. Şarkının içeriği şöyleydi:

Döndürüyor, döndürüyor bileğitaşını,

Fakir bileyici,
Döndürüyor, döndürüyor, döndürüyor,
Yalnızca yirmi pfennig için.

Dolaşıyor, dolaşıyor kasabayı,
Fakir bileyici,
Getirin kızlar bıçakları,
Onları bilemesi için.

Bileyicilerin, onlara bıçak ve makas getirilmesinden ne kadar mutlu olduklarını da son kıta gösterecekti:

Şimdi biliyor, biliyor, biliyor,
Mutlu bileyici.
Teşekkürler, ey iyi insanlar!
Artık o da ekmek ve şarap alabilir.

Zavallı bileyicilerin neredeyse tüm kazançlarını Ramadulla'ya verdikleri, onunsa paranın büyük bölümünü buradaki şatoya aktardığı, şarkıda geçmiyordu.

Timm'in aklı, eskiden oturduğu sokakta bıçak ve makas bileyen yaşlı adama ve onun sağır dilsiz kızına gitti; kendi kendine, acaba o ihtiyar da mı kazancını herhangi bir şirketle paylaşmak zorunda, diye soruyordu.

Böyle kirli bir krallığı miras alacağını düşünmek delikanlının canını sıkıyordu. Selek Bey, Timm'in aklından geçenleri okumuş görünüyordu.

"Genç adam holdingimizin yöntemlerini onaylamıyor galiba. Soyguncu Ramadulla'nın mesleğini değiştirme-

diğini, milleti soyarken sadece biraz daha uygar davrandığını düşünüyor, büyük olasılıkla. Dahası baylar, ben de aynı görüşteyim!"

"Görüşleyinizi biliyyoruz," dedi Mister Penny kuru bir sesle. Baronsa enerjik bir şekilde, "Soyguncular altında inleyen bir ülkede soyguncuları uygarlaştırmak, daha şimdiden büyük bir gelişme sayılır. İlerde, ülke, yardımlarımızla düzen ve hukuka kavuşunca, biz de tamamıyla yasal satış yöntemlerine geçeceğiz tabii," diye ekledi.

"Aynı şeyi," diye karşılık verdi Selek Bey sakince, "bilinen bir Güney Amerika ülkesinde, şekerkamışı tarlalarındaki insanlık dışı ücretleri tartıştığımızda da ileri sürmüştünüz. Şu anda bu ülke, bizim para desteğimiz sayesinde, hırsız ve katil bir başkan tarafından yönetiliyor!"

"Ama bu başkan dine saygii gösteyyiyor," diye araya girdi Mister Penny.

"Dinsiz ama insancıl bir başkanı tercih ederim öyleyse," diye homurdandı Selek Bey.

Derken, Senhor van der Tholen ilk defa söze karıştı. "Baylar, biz politikayla ilgisi olmayan, basit tüccarlarız sonuçta. Hep birlikte dostça ticaret yapabilmemiz için dünyanın daha iyi bir yere dönüşmesini umalım. Ama artık asıl konuya, tereyağına gelelim."

Baron onu, gülerek, "Daha doğrusu margarine," diye düzeltti, sonra da hemen hemen uçaktaki konuşmalarına benzeyen uzun bir söylev çekmeye başladı. İyi niyetli bir tüccar gibi değil, düşmanlarını, yani diğer tereyağı tüccarlarını ezip geçmek isteyen bir savaş komutanı gibi konuşuyordu.

Timm onu yalnızca yarım kulak dinliyordu. Kafası karmakarışıktı. Böyle kirli yöntemler kullanmak durumunda kalıyorlarsa, Afganistan ya da Güney Amerika'da neden iş yaptıklarını soruyordu kendi kendine. Artık baronun krallığına sahip olmak istemiyordu. İş dünyası onu ürkütmeye başlamıştı. Şimdi artık, şişman Bayan Bebber'in pastanesine bile şüpheyle yaklaşıyordu.

Ne var ki, delikanlı bir süre daha kurtlar sofrasına oturmak zorundaydı, çünkü şansına tam o anda, kendisinin de çok önemli bir işi olduğunu hatırladı: Gülüşü için pazarlık etmek.

Baron, delikanlıdan, ona uçakta, eski sokağındaki margarin kullanımı hakkında anlattıklarını tekrarlamasını rica etti.

Timm bu isteği yerine getirdikten sonra toplantı odasına bir süre sessizlik hâkim oldu.

Bay Penny, "Biyz margarine yeteryince ilgii göystermedik," diye mırıldandı.

"Oysa işimiz, yoksul insanların ihtiyaç duyduğu küçük şeyler sayesinde gelişip büyüdü," diye ekledi Senhor van der Tholen. "Margarin pazarını feci ihmal ettik. Onu baştan aşağı yeniden organize etmek için bir yol bulmalıyız."

Artık daha sakin olan Timm, "Tereyağı insanlara yaldızlı güzel ambalajlarda sunulurken, bizim aldığımız margarinin fıçılardan kazınıp, özensiz bir şekilde ucuz kâğıtlara sarılmasına hep sinirlenmişimdir. Yoksul insanlara güzel ambalajlanmış margarin satabiliriz pekâlâ. Yeterince paramız var sonuçta," dedi.

Dört adam şaşkın bir şekilde delikanlıya baktılar, sonra da düğmeye basılmış gibi, aynı anda yüksek sesle gülmeye başladılar.

"Bay Metelik, sizin hakkinizii ödiiyemeyiz!" diye haykırdı Mister Penny.

"Gözümüzün önündeki çözümü göremedik," diye güldü baron. Efsanevi bir yaratık görmüş gibi Timm'e bakan Senhor van der Tholen bile ayağa fırlamıştı.

İçlerinde en sakin duran yaşlı Selek Bey'di. Bu yüzden Timm, önerisinde neyin bu kadar özel olduğunu, ona sordu.

"Sevgili genç adam," dedi ihtiyar vakur bir sesle, "şu anda marka margarini icat ettiniz."

24. FORMA

Unutulan Doğum Günü

Timm sonraki iki günde marka margarin meselesinin içyüzünü yavaş yavaş kavramaya başladı; şatoda neredeyse başka konu konuşulmuyordu, ne de olsa. Hizmetkârlar bile, margarin hakkında Kürtçe fısıldaşıyorlardı sanki.

Olay şuydu: Tereyağı uzun bir süreden beri güzel ambalajlarla belli isimler altında satılıyordu. Örneğin, Almanya'da "Alman Köy Tereyağı" ve "Alman Marka Tereyağı", Hollanda'daysa "Flaman Tereyağı" vardı. Bu tereyağlarla iş yapmak isteyen tüccarlar mandıra kooperatifleriyle arayı iyi tutmak zorundaydılar. Oysa Baron-Silbi-Holding en büyük üç mandıra kooperatifiyle sürtüşme yaşamıştı, ne yazık ki. Bunun üzerine binlerce küçük mandıra, tüm tereyağlarını başka bir şirkete vermeye başlamıştı; üstelik bu şirket, tereyağını barondan daha ucuza satıyordu.

Margarindeyse durum farklıydı. Ne ambalajlı ne de isimli margarin vardı. O "markalı ürün" değildi ve tüccarlara fıçı ya da tekneler içinde ulaştırılıyordu; tüccarlarsa, yassı tahta kaşıklarla buradan müşterilerin istediği miktarı çıkarıyorlardı. İşte, margarin bir marka ismine sahip olmadığı, dolayısıyla da onu üreten fabrikalar müşterilerce bilinmediği için, pazara sık sık küçük fabrikaların ürettiği ucuz ama kötü margarinler çıkıyordu; büyük tüccarlarsa, Senhor van der Tholen'in ifadesiyle "margarin pazarını ele geçirmek"te zorlanıyorlardı.

Şimdi bu değişecekti. Güzel ambalajlanmış, isim sahibi bir margarin çeşidi Baron-Silbi-Holding'in isteği doğrultusunda "pazara sürülecekti". Bu margarinin çıkışı tıpkı bir muharebe gibi planlanıyordu. Tüm önemli margarin fabrikaları gizlice satın alınacaktı; tüm margarin çeşitleri laboratuvarda incelenecekti; en iyi çeşit en ucuz yoldan tüm fabrikalarda üretilecekti; ev hanımlarının pahalı tereyağı yerine "neredeyse aynı kalitede" ama çok daha ucuz olan isimli margarini almaları için büyük bir reklam kampanyasının düzenlenmesi de ihmal edilmeyecekti. (İsimsiz, kötü margarin, deyim yerindeyse, kendi kendine pazardan çekilmek zorunda kalacaktı.)

Tabii tüm bu hazırlıklar, başka bir ticari kurumun Baron-Silbi-Holding'den önce davranmaması için, olabildiğine hızlı ve tümüyle gizli yerine getirilmeliydi.

Sonraki iki gün boyunca, Avrupa'nın neredeyse tüm büyük şehirleriyle telefon konuşmaları yapıldı; telgraflar gidip geldi; arada sıradaysa uçaktan birileri iniyor, baron ve öteki üç beyefendiyle toplantı odasına kapanıyor ve daha gün bitmeden dönüyorlardı.

Timm'in kendine ait bolca zamanı vardı artık. Bir günün yarısını, kuledeki odasında, küçük aptal bir çocukken, büyük bir kestane ağacının gölgesinde imzaladığı talihsiz sözleşmeyi incelemekle geçirdi. Ama gülüşünü geri kazanmak için bir çıkış yolu bulamıyordu. Büyük işlerle ilgili tüm bu konuşmalar onu öyle sersemletmişti ki, gülüşüne giden kestirmeyi göremiyordu.

Oysa Hamburg'da üç insan bu yolu keşfetmişti ve tuhaf bir rastlantı, delikanlının bu insanlarla bağlantı kur-

masını sağladı. Rastlantı, telefondan yararlandı.

O küçük alet Timm'in kuledeki odasında çaldığında, delikanlı ahizeyi kaldırdı, derken uzaktan gelen bir sesin, "Burası Hamburg. Baronla mı konuşuyorum?" dediğini duydu.

Timm'in bir an için soluğu kesildi. Ardından, "Siz misiniz, Bay Rickert? Ben Timm!" diye bağırdı.

Bunun üzerine uzaktan gelen ses biraz daha gür ve net çıkmaya başladı. "Evet, benim! Tanrı'm, çok şanslıyız, evlat! Kreschimir ve Jonny bana geldiler. Kreschimir'in bildiği–"

Ne yazık ki Timm, Bay Rickert'in sözünü bitirmesine izin vermedi. Heyecandan bağırarak araya girdi: "Jonny'ye selam söyleyin, Bay Rickert! Kreschimir'e de! Lütfen, annenize de söyleyin! Şunu da düşünün–"

Bir el, Timm'in omuzu üzerinden telefonun almacına uzanıp, aşağı bastırdı. Görüşme kesilmişti. Benzi solan delikanlı korkuyla başını çevirdi. Arkasında duran barondu. O mutlu telaş içinde Timm, adamın gelişini duymamıştı.

"Eski ahbaplarınızı unutsanız iyi olur, Bay Metelik," dedi Silbi, sakin bir şekilde. "Yakında bir krallık miras alacaksınız, hesaplara dayanan bir krallık. Onu duygular değil, sayılar yönetecek."

Timm, daha önce onlarca kez tekrarladığı gibi, "Bunu aklımın bir köşesine yazacağım, baron," demek istedi. Ancak bu sefer kendine hâkim olamadı. Kollarını ve başını telefon sehpasına dayayarak ağlamaya başladı.

Birinin sanki çok uzaktan, "Beni çocukla yalnız bırakın, baron," dediğini işitti. Bunu adımlar ve kapı çarpma

sesleri izledi. Artık tek duyulan Timm'in hıçkırıklarıydı.

Az önce gelen, yaşlı Selek Bey'di. Pencere önündeki köşe banka oturup delikanlının ağlamasının dinmesini bekledi. Uzunca bir süreden sonra, "Bana kalırsa, genç adam, bu ağır miras için fazla yumuşaksınız," dedi.

Birkaç defa daha yutkunan Timm, göğüs cebindeki süs mendiliyle gözyaşlarını silerek, "Bu mirası istemiyorum zaten, Selek Bey," dedi.

"O halde ne istiyorsun, evlat?"

Birinin ona yine sen demesi Timm'e iyi geldi. İçinden, Selek Bey'e, satılmış gülüşünden bahsetmek geliyordu. Ama o zaman gülüşünü ebediyen kaybedecekti. Timm bu yüzden sustu.

"Pekâlâ," diye homurdandı ihtiyar. "Baronun bir sürü sırrı var. Biri de sensin. Epey kirli bir sırra benziyor."

Başıyla onaylayan Timm, suskunluğunu ısrarla koruyordu. Konuyu derinleştirmekten vazgeçen Selek Bey, bu zengin holdingin en önemli kişilerinden biri haline nasıl geldiğini anlatmaya başladı.

"Asya'daki işler için saygın bir kişiye ihtiyaç vardı. Bir Müslüman seçilseydi, Budist ülkeler kızacaktı; Budist bölgeden biri seçilseydi, Müslümanlar sinirlenecekti. Bu yüzden tuhaf ama cesur diye bilinen küçük bir tarikatın başı seçildi. Yani ben. Baron şu şatoyu bile beni düşünerek aldı. Ayrıca dinimizle de ilgileniyor."

"Ama holdingin yaptığı çoğu şeyden hoşlanmıyorsunuz," dedi Timm. "O halde neden dahil oldunuz?"

"Bunu bana ancak imtiyazlı hisse vermeleri koşuluyla kabul ettim. Ve bunu yaptılar, evlat. Artık ben de kararlara

katılabiliyorum ve çok olmasa da bazı şeyleri engelleyebiliyorum. Ayrıca..." Kıkırdamaya başlayan Selek Bey fısıldayarak devam etti: "Ayrıca kazandığım onca milyonla, gizlice şirkete karşı faaliyet yürütüyorum. Güney Amerika'da holdingimizin desteğiyle devlet başkanlığı koltuğuna oturan şu hırsız ve katili alaşağı etmeye çalışan bir orduyu finanse ediyorum. Afganistan'daysa–"

Kapının vurulması üzerine Selek Bey hemen sustu.

"Açayım mı?" diye sordu Timm, alçak sesle.

İhtiyar başıyla onayladı, delikanlı kapıya gitti, ardındansa Mister Penny telaşla odaya daldı; her zamanki sakin, kasıntılı halinden eser kalmamıştı.

"This ne anlama geliyor, *damned*... off... lanet olsun... off..."

"İngilizce konuşun," dedi Selek Bey. "Ben çocuğa söylediklerinizi çeviririm."

Bunun üzerine Mister Penny, telaşını İngilizce salvolar halinde odaya saçmaya başladı. Sonra birden sustu ve Timm'i işaret ederek Selek Bey'e, *"Please, translate it to him!"* dedi.

İhtiyar, sakin sakin İngiliz'den oturmasını rica etti. Mister Penny bitkin bir şekilde, sallanan sandalyeye çöktükten sonra da Timm'e, "Baron biraz önce, bizim Hamburg Gemi İşletmesi'nin müdürü Bay Rickert'i işten çıkarmış," dedi. "Mister Penny, denizcilik işletmeleri hisselerinin büyük bölümünün sahibi olduğu için, bu işten çıkarmayı onaylamayı reddediyor. Bay Rickert'in Hamburg'da çok sevildiğini, olayın büyük bir skandala yol açacağını, bununsa denizcilik işletmesine zarar vereceğini iddia ediyor. Mister

Penny'nin söylediğine göre, işten çıkarılma olayı sizin suçunuzmuş."

Bembeyaz kesilen Timm, "Benim suçum mu?" diye sordu, hayretle.

"Yes, evet, siziin suçunuz!" Mister Penny sallanan sandalyeden hırsla kalktı yeniden. "Baron şöyle... off... böyle... off... öyle diyor."

Timm, Bay Rickert'in görevden alınmasının telefon konuşmasıyla ilgili olduğunu biliyordu elbette, ancak baronun suçu ona atması, şeytani bir alçaklıktı. Delikanlı, Bay Rickert'i işinden kovacak son kişiydi.

Birden odayı terk etmeye yeltenen Selek Bey, tam giderken, Mister Penny'ye döndü: "Genç adamla biraz Almanca sohbet etmeyi deneyin, bu sizi sakin ve yavaş konuşmaya mecbur bırakır." Bu sözlerle birlikte de kayboldu.

İri cüsseli Londralı, Selek Bey'in köşe banktaki yerine çökerken, "Bunu ben anlamamak!" diye inledi.

Timm önce dosdoğru baronun yalan söylediğini ileri sürecekti. Ama sonra Senhor van der Tholen'le yaptığı ve üzerinde çok düşündüğü sohbeti hatırladı. Derken, aklına bir fikir geldi.

"Mister Penny," dedi, "yirmi bir yaşıma geldiğimde bir sürü imtiyazlı hisse miras alacağımı biliyorsunuzdur mutlaka."

Köşe banktan, *"Yes,"* diye bir hırıltı yükseldi.

"O halde sizinle, yirmi bir yaşıma gelir gelmez bu hisseleri size vereceğimi güvence altına alan bir sözleşme yapsam, bana karşılığında, şimdiden Hamburg Gemi İşletmesi'nin hisselerini verir misiniz?"

Mister Penny köşesinde büyük bir sessizlik içinde oturuyordu. Yalnızca gözlerini hafifçe kısmıştı. Timm onun ağır ağır soluduğunu duyuyordu. İngiliz, "Bu olmasin mi numara, Bay Metelik?" diye sorarken, konuşmaktan çok, aksırıyor gibiydi.

"Hayır, Mister Penny. Aynen söylediklerimi kastediyorum."

"Öyleyse kapiyi kilitleyin."

Timm bu isteği yerine getirdi. Sonra da kilitli odada Mister Penny'yle, en az Silbi'yle imzaladığı sözleşme kadar gizli tutması gereken –belki de daha çok, çünkü baron bu sözleşmeyi asla görmemeliydi– bir sözleşme yaptı. Tek pürüz, denizcilik işletmesi hisselerinin el değiştirebilmesi için yasal bir sürenin geçmesi gerektiğiydi. Timm onları ancak bir yıl sonra alabilecekti. Ama Timm'in, önündeki uykusuz gecede kurduğu planlar açısından bu belki de yararlıydı.

Kurduğu planlar on dört yaşındaki bir delikanlı için olağanüstüydü. Amacı tam olarak, barona ait holdingi, yani dünyanın bu en zengin ve güçlü firmasını, Selek Bey'in yardımıyla öyle bir karmaşaya sürüklemekti ki, barona yalnızca iki seçenek kalacaktı: Ya gülüşünü Timm'e geri verecek ya da tüm güç ve servetini bir çırpıda kaybedecekti.

Planın kendisi deliceydi ve Selek Bey destek verse dahi, gerçekleştirilmesi neredeyse olanaksızdı. Timm büyük işler dünyasına burnunu daha yeni yeni uzatmıştı ve binlerce yönden güvenliği sağlanan böylesi bir dünya firmasının dayanıklılığını küçümsüyordu. Karşı karşıya olduğu adamları da küçümsüyordu, tıpkı bu kişilerin tehlike ânında kenetlenmelerini küçümsediği gibi. Oysa içlerinden biri bile,

firmayı çöküşten kurtarmak için eşini, çocuklarını ve anne babasını ateşe atmaktan çekinmezdi.

Ama Timm, bu tip planlar için hem fazla gençti, hem de yeterince kurnaz değildi. Gülüşünü çok daha kolay şekilde, yalnızca birkaç sözcükle geri kazanabilirdi. Ne var ki delikanlı, baronun yanında yalın düşünmeyi unutmuştu. Düz yoldan gitmek yerine dolambaçlı yollardan ilerliyordu.

Timm, sabahın dördünde gözüne hâlâ uyku girmemesi üzerine, Mister Penny'yle yaptığı sözleşmeyi bir kez daha okudu. Bu arada bakışı tarihe takıldı: 30 Eylül'dü.

Bu, onun doğum günüydü.

Timm on beş yaşını doldurmuştu. Yaşıtlarının kakao, pasta ve kahkahalarla geçirdikleri bu gün, delikanlı için gizli anlaşmaların ve karanlık planların günü haline gelmişti. Derken, çaresizlikten akan gözyaşları, planlar kuran komplocuyu yeniden, gülüşünü yitirmiş mutsuz bir çocuğa dönüştürdü ve ona, gözleri nihayet kapandıktan sonra, neredeyse rahat bir uyku bahşetti.

25. FORMA

Kırmızı Köşk'te

Şatodaki günlük düzen sıkı kurallara bağlıydı. Sabah tam saat sekizde Timm'in kapısı vuruluyor, sonra da genç, sevecen bir hizmetkâr –ne yazık ki delikanlı onunla sohbet edemiyordu– çağrılmayı beklemeden içeri giriyor, perdeleri açıyor ve bir güğüm getirerek içindeki sıcak suyu lavaboya boşaltıyordu.

Timm, yıkanıp giyindikten sonra bir zilin geniş, işlemeli kordonunu çekiyordu. Bunu, kahvaltı tepsisiyle gelen hizmetkârın, pencerenin kenarına küçük bir masa çekmesi, kahvaltı sofrasını düzenlemesi, fincana kakao doldurması, içine şeker ve krema eklemesi, masaya bir sandalye yaklaştırması, ellerini sandalyenin arkalığına koyup delikanlının oturmaya karar vermesini beklemesi, ardından da sandalyeyi onun altına sürmesi izliyordu. Sonunda da sessizce çekiliyordu.

İlk gün hizmetkâr, delikanlıya kocaman gülümsemişti. Ancak daha ikinci günden itibaren, buna bir daha hiç yeltenmedi. Timm'in kederinin farkındaymış gibi, neredeyse hüzünlü bir ifade takınıyordu.

Timm'se, kendi cephesinden, her şeye suskun bir şekilde katlanıyordu. Hizmetkârın gösterdiği yakınlığı hissetmesine ve o adamdan hoşlanmasına karşın, her seferinde kahvaltı seremonisinin bitmesine ve yine pencere kenarında yalnız başına oturabilmesine seviniyordu.

Yarı uykusuz geçen gecenin sabahında Timm kalkmakta zorlandı. Üstelik, dışarda oluk gibi yağmur yağdığı için, ortalık henüz aydınlanmamıştı. Delikanlı buna rağmen ayaklandı ve hizmetkârlı seremoni her sabahki gibi tekrarlandı. Baronun eşlikçisi olmak Timm'e, kendini kontrol altına almayı ve disiplini öğretmişti.

Kahvaltı ederken Timm, pencereden şato merdiveninin bir bölümünü görebiliyordu. Sırlanmış, rengârenk köpekler yağmurda pırıl pırıl parlıyordu. Ama sağanak altında öyle donuk ve çaresizlik içinde, katı, anlamsız bir disiplinle dikilirlerken, acınası bir halleri vardı. Timm, yakında yine gülen bir çocuk olmayı başaramazsa, bu köpeklerden birine dönüşeceği duygusuna kapıldı.

Telefon çaldı.

Ahizedeki ses Silbi'ye aitti. Timm'den, saat beşte birlikte çay içmelerini rica etti. Kırmızı Köşk'te.

"Peki, baron!" dedi Timm. Ardından kahvaltısına döndü. Bir yandan da, Silbi'nin neyin peşinde olduğunu düşünüyordu. Bugüne dek baron delikanlıyla konuşmak istediğinde hep doğrudan kuledeki odasına gelmişti. Demek, köşkteki buluşmanın çok özel bir nedeni olmalıydı.

Her gün saat tam birde, bir gong sesiyle duyurulan öğle yemeğinde –Timm ona katılmak için, zarif bir şekilde kıvrılan tahta oymalı bir merdivenden zemin kattaki yemek salonuna inmişti– baron, delikanlı yanında oturduğu halde, çay davetiyle ilgili tek sözcük etmedi.

Normal zamanlarda ancak öğleden sonra şatoya gelen Selek Bey, bu kez erkenciydi ve onlarla birlikte yedi. Timm'in içindeki bir his, o sabah önemli bir görüşmenin gerçek-

leştiğini söylüyordu. Ama beyler suskunluklarını bozmuyorlardı. Şatoda, tarihinin en sessiz öğle yemeği veriliyordu.

Öğleden sonra genelde herkes kendi mekânına çekiliyordu. Odasında, Almanca kitap dolu küçük bir kütüphane bulunan Timm, çoğunlukla okuyordu. En çok da alt rafta duran, koyu kırmızı keten kaplı ciltleri, Charles Dickens'ın eserlerini seviyordu. Yoksul, mutsuz çocuklar hakkındaki bu romanları, Bayan Bebber'in Alman pastasını yutarcasına okuyordu. Ama hikâyelerin mutlu bitmesinden her seferinde korkuyordu. Üç romanı, kurgunun mutlu sona doğru ilerlediğini sezinlediği için yarıda bırakmıştı.

İşte o yağmurlu öğleden sonrası da, hüzünlü romanlar için birebirdi. Ne var ki Timm bu kez okumadı. Pencere önündeki köşe bankta oturuyor, tekdüze yağmur şırıltıları altındaki gri vadiyi seyrediyor, bir yandan da geceki planlarını hafızasında canlandırmaya çalışıyordu. Ama kafası boşalmış gibiydi. Düşünemiyordu. Yalnızca yağmura, merdivenlerdeki zavallı köpeklere ve her öğleden sonra Musul'dan taze yiyecek getiren üstü kapalı faytona bakıyordu.

Saat beşe yaklaştığında genç hizmetkâr yanında bir şemsiyeyle odaya girdi ve Timm'i Kırmızı Köşk'e götürmek istedi.

Ama şemsiyeyi alan delikanlı, ona işaret diliyle yalnız gideceğini anlattı.

Ardından, ince bir yağmurluk giydi (onu Atina'daki pazardan almışlardı) ve kuledeki odasından çıktı.

Merdivenin üst tarafında Selek Bey duruyordu. Timm' le tokalaşarak selamlaşırken, onun avucuna bir dolmakalem sıkıştırdı. Yakınlarında kimse yoktu, Selek Bey buna rağmen

gizlilikle davranmıştı. Bir yandan da, "Bununla imzala," diye fısıldadı.

Daha Timm herhangi bir şey sormaya fırsat bulamadan ihtiyar yanından uzaklaşmıştı bile. Delikanlı dolmakalemi çaktırmadan cebine attı, merdiveni indi ve giriş holünü geçerek, yaşlı bir uşağın ona açtığı büyük şato kapısına yöneldi.

Ne var ki henüz dışardaki yağmurun altına adım atamadan, biri, "Bir saniye, Bay Metelik!" diye seslendi.

Senhor van der Tholen bir sütunun arkasından çıktı. Bir el hareketiyle yaşlı uşağa uzaklaşmasını işaret etti, ardından sesini hafifçe alçaltarak, "Konuyu düşündünüz mü, Bay Metelik?" diye sordu. "Siz, imtiyazlı hisselerinizi bana devretme sözü verecektiniz. Bense size bunun karşılığında büyük bir şirket armağan edecektim."

Timm neredeyse, "Bu anlaşmayı Mister Penny'yle yaptım bile," diyecekti. Ama bu hüzün dolu, yağmurlu öğleden sonrasının iyi bir yanı da vardı, düşünceleri ağırlaştırıyordu. Bu yüzden Timm, yanıt vermeden önce söyleyeceklerini kafasında tarttı, sonra da mantığına dayanarak, "Bu anlaşmayı sizinle yapamam, Senhor van der Tholen," dedi.

Portekizli donuk bir yüz ifadesiyle, "Yazık," dedi. Hepsi bundan ibaretti. Tam gitmeye yeltenirken karar değiştirerek, "En azından margarin planlarımızı destekleyin, Bay Metelik," dedi. Sonunda da gerçekten gitti.

Timm bu iki karşılaşmayı nasıl yorumlaması gerektiğini bilemedi. Önce Selek Bey'in esrarengiz dolmakalemi, sonra da Senhor van der Tholen'in, Timm'in, onların mar-

garin planlarını desteklemesi gerektiği yönündeki anlaşılmaz sözleri.

Timm, 'Şimdi yalnızca Mister Penny'nin yoluma çıkması eksik,' diye düşündü.

Zaten o da gerçekleşti.

Delikanlı şemsiyesiyle şatonun merdivenini inerken, Mister Penny –aynı şekilde o da şemsiyeliydi– üstünden sular damlayan donuk bir tazının yanında duruyordu.

"Lütfen bizim *yesterday* yaptigimiz, yani dün demek istedim, küçük sözleşme hakkında kimseyle konuşmamak, kesinlikle," dedi.

"Bunu aklımın bir köşesine yazacağım," dedi Timm, alışkanlık edindiği gibi.

Mister Penny sanki bir derdi daha varmış, ama söylemeye karar veremiyormuş gibi görünüyordu. Başını salladıktan sonra, delikanlıdan ayrılıp merdivenleri çıkmaya başladı.

Timm çaresizdi. Baronla yapacağı görüşme, şirketin başındaki adamlar için çok önemli olmalıydı, yoksa sırasıyla önünü kesmez ve onunla konuşmazlardı.

Delikanlı derin düşüncelere dalarak köşke gitti.

Kırmızı Köşk adını taşıyan yapı, ortadaki park düzlüğünde yer alıyordu. İsmini, çatı kubbesinin tepesindeki ateş kırmızısı horozdan almıştı herhalde, çünkü köşkün kendisi beyazdı. Budanmış ağaç ve çalılıklar, sürpriz bir şekilde yağmura yakalanan ve üşüyerek yardım bekleyen züppelere benziyorlardı. Timm, köşke giden iki tarafı ağaçlı yolda acele acele ilerliyordu. Yarı açık duran kapının önünde dikilmekte olan baron ona doğru bakıyordu.

"Üç dakika geciktiniz," dedi. "Birileri mi oyaladı sizi?"

Timm, "Evet," deyince, baron sorusunu derinleştirmedi.

Köşkün yuvarlak odası, sarı ve açık kahverengi çizgili ipek kaplı zarif mobilyalarla döşenmişti. Bir hizmetçi, Rus malı semaverden fincanlara çay doldurduktan sonra, köşkten ayrılmak için hareketlendi. Yanında şemsiyesi olmadığını gören Timm, "Bir saniye!" diye seslendi. Kadın arkasını dönünce, delikanlı ona şemsiyesini uzattı.

Bu davranış hizmetçiyi neredeyse ürkütmüş gibiydi. Yarı kaygılı, yarı soran gözlerle barona baktı. Ama o güldü ve hizmetçiye bir el hareketiyle, şemsiyeyi de alarak kaybolmasını işaret etti.

Kadın şimşek hızıyla istenileni yerine getirdi.

"Küçük jestleriniz, Bay Metelik, insanları etkiliyor. Böyle davranmayı sürdürmenizde bir sakınca yok tabii, ama abartıya kaçmayın."

Baron delikanlıya yağmurluğunu çıkarmada yardım ettikten sonra oturdular.

"Bakın, Bay Metelik, insanlar iki gruba ayrılır: Efendiler ve uşaklar. Günümüzde bu ayrım silikleştirilmeye çalışılıyor, oysa bu tehlikeli. Düşünen ve emir veren insanlar olmak zorunda, tıpkı düşünmeden emirleri yerine getiren insanlara ihtiyaç olduğu gibi."

Timm sakin sakin çayını içtikten sonra yanıt verdi. "Ben henüz epey küçük bir çocukken, baron, babam bir keresinde bana, 'Efendilerin ve uşakların varlığına inanma, evlat! Yalnızca, akıllı ve aptal insanların varlığına inan, iyi niyet taşımayan aptallığı da hor gör,' demişti. Bunu o zaman

okul defterime yazmıştım, bu yüzden hâlâ hatırlıyorum."

"Babanız aslında benimle aynı şeyi söylüyor, Bay Metelik. Çünkü efendiler akıllılardan, uşaklar da aptallardan oluşuyor."

"Selek Bey, Afganistan ve Güney Amerika'da sırf rastlantı sonucu öyle doğanların efendi olabildiğini söyledi," diye yanıt verdi Timm.

"Doğum rastlantı değildir," diye homurdandı Silbi keyifsizce. "Bu arada, Bay Metelik, Selek Bey bir komünist. Dinine rağmen. Kendisi bunun farkında değil, hepsi o. Ama ben Güney Amerika'da, bizim desteklediğimiz devlet başkanını devirmeyi amaçlayan bir orduyu finanse ettiğinin farkındayım. Afganistan'daki bileyicileri, bizim adımıza çalışan Ramadulla'ya karşı kışkırtmaya çalıştığını da biliyorum."

"Bunu biliyor musunuz?" Timm'in yüzü öyle dehşet dolu bir ifadeye büründü ki, barondan kahkahalar yükseldi.

Gülerek, "Sandığınızdan daha çok şey biliyorum," diye bağırdı. "Mister Penny'yle yaptığınız sözleşmeden de haberdarım, Bay Metelik. Tıpkı, van der Tholen'in size ne tür bir öneride bulunduğunu tahmin edebildiğim gibi."

Bu sefer Timm, çayı nefes borusuna kaçırdı. Yoksa Silbi, insanların düşüncelerini okuyan bir büyücü müydü?

Oysa, baronun bilgeliğinin çok daha basit bir açıklaması vardı. Delikanlıya, "Bu şatodaki her hizmetkâr aynı zamanda dedektifim," diye kendisi açıkladı. "Yazı masanızın üstünde yeni bir kurutma kâğıdının durduğunu fark etmediniz mi, Bay Metelik?"

"Hayır!"

"Eh, bu tür ufak ayrıntılara dikkat etmelisiniz. Dolmakaleminizin mürekkebi kurusun diye yazıya bastırdığınız eski kurutma kâğıdı aynaya tutulduğunda, Mister Penny'yle yaptığınız sözleşme epey net bir şekilde okunabiliyor."

O anda Timm, gizli işler çevirme konusunda baronla asla boy ölçüşemeyeceğini anladı. Geceki planları, çay fincanındaki duman gibi dağılıverdi. Delikanlı, gülüşü uğruna mücadelenin bir raundunu kaybetmişti.

"Selek Bey ve Mister Penny'ye karşı önlem alacak mısınız, baron?"

Yine gülmeye başlayan Silbi, "Hayır, sevgili arkadaşım! Bilgi sahibi olmak bana yetiyor. Kuşkusuz, ikisinin yaptıklarını ya da planladıklarını öğrendiğimde kızdım. Ama şansıma, kırgınlıklarla baş edebilmemi sağlayan gülüşünüz emrimde bulunuyor. Bu beni rahatlatıyor ve özgürleştiriyor. Görüyorsunuz, Bay Metelik, onu faydalı amaçlar için kullanıyorum."

"Hayatınızda her şeyi faydalı amaçlar için kullanıyor gibisiniz, baron."

"İki istisnayla, Bay Metelik: Resme duyduğum ilgi tümüyle amaçsız, tıpkı dine duyduğum ilginin... yok yok," diye lafını değiştirdi baron, "dine duyduğum ilginin de bir amacı var."

Timm hızla konuyu değiştirmeye çalıştı, öyle ya, yakınlarda uygun bir avize yoktu. "Mister Penny'yle yaptığım anlaşma ne olacak?" diye sordu.

"Şöyle anlatayım, Bay Metelik: İmtiyazlı hisselerin Mister Penny'nin eline geçip geçmemesi, sizin yirmi bir ya-

şında, imtiyazlı hisseler dahil tüm mirasımı gerçekten de devralmanıza bağlı. Sözleşmenin öteki kısımları tabii ki geçerli. Bir yıl sonra bugün, Hamburg'daki gemi işletmesinin çoğu hissesi sizin olacak. Bay Rickert'i yine işinin başında, onurlu bir şekilde görmek istiyorsunuz herhalde?"

"Evet," dedi Timm, duraksamadan.

"Umarım, gelecek yıl keyfi de, sağlığı da yerinde olur hâlâ."

Baronun, öylesine bir lafmış gibi araya sıkıştırdığı son cümle Timm'i ürkütmüştü.

Baronun her şeyi yapabileceğinden, hatta Bay Rickert'i bir şekilde öldürmekten bile çekinmeyeceğinden kuşku duymuyordu. O halde Timm, sanki Bay Rickert'e aslında o kadar da değer vermiyormuş gibi davranmalıydı. Bu yüzden, "Bay Rickert'in, küçük telefon görüşmemiz yüzünden işini kaybetmesine üzülmüştüm. Mister Penny'yle anlaşmayı bu nedenle yaptım," dedi.

Küçük kristal bir sürahiden çayına rom döken Silbi, "Size de koyayım mı bir yudum?" diye sordu.

Timm başıyla onaylayınca baron servis yaptı, ardından da, "Bir öneride bulunacağım, Bay Metelik," dedi. "Bir yıl boyunca Bay Rickert ya da Hamburg'daki diğer arkadaşlarınızla bağlantı kurmazsanız, Hamburg Gemi İşletmesi'nin hisselerini, bu süre dolduğunda gerçekten almanızı sağlarım. Kabul mü?"

Timm biraz düşündükten sonra, "Tamam," dedi. "Kabul ediyorum!"

İçinden şöyle geçirmişti: 'Gülmeden geçen bir yıl uzun olabilir, ama gülmeden geçen bir ömre katlanılamaz.

Bir yıl dayanmak zorundayım. Belki, sonunda baronu nasıl oyuna getirebileceğimi de öğrenmiş olurum. Bir işadamı olarak onunla yarışmam olanaksız; ama özel hayatında Baron Silbi'yi alt edebilirim belki.'

Silbi, Timm'in aklından geçenleri okumuş gibi, tam o anda söze girdi: "Size bu yılı, bir dünya gezisi yaparak değerlendirmeyi öneriyorum, Bay Metelik; bunu beraber, özel olarak yapacağız. Dünya gezisi size doğum günü armağanım. Bu arada, geçmiş doğum gününüz kutlu olsun!" Taklalar halinde yükselen gülücüklere çok serin bir elle tokalaşma eşlik etti.

"Çok teşekkürler," dedi Timm. Sonra da sıcak çaydan bir yudum aldı.

"Az önce dümenci Jonny'nin romunu içtiğinizi biliyor muydunuz, Bay Metelik?"

"Nasıl yani?"

"Dümenciden kazandığınız iki şişe romu Cenova'da unutmuştunuz. Onları otele bıraktılar; bense, kazandığınız bahislerin keyfine gerçekten varabilmeniz için, şişeleri buraya getirttim. Bu tür ufak ayrıntılara çok dikkat ederim."

Timm karşılık vermedi. İçinden Jonny'nin sözünü tekrarlıyordu yine:

Bana gülmeyi öğret, ruhumu kurtar, dümenci!

Silbi delikanlının düşüncelerini böldü: "İşe gelelim, Bay Metelik. Margarin hakkında konuşalım."

"Peki, baron, işe gelelim."

26. FORMA

Margarin

Baron ayağa kalkmış ve –elleri sırtında– köşkte volta atmaya başlamıştı. Bir yandan da, küçük bir konuşma yapıyordu.

"Çıkarmayı planladığımız marka margarinin bir ismi olması gerektiğini biliyorsunuz, Bay Metelik; çekici, akılda kalıcı, mümkünse de tanıdık bir şeyi çağrıştıran bir isim. Bu isim üzerine uzun uzun tartıştık, çünkü bizim için çok önemli. İyi bir marka ismi, nakit para demek."

Timm başıyla onayladı. Bunların onunla bağlantısını hâlâ kavrayamamıştı.

Ancak öğrenmesi an meselesiydi.

"Akla gelebilecek her türlü öneriden sonra..." Baron volta atmaya devam ediyordu. "... Selek Bey, hepimizin hemen oybirliğiyle kabul ettiği fevkalade bir öneride bulundu. Selek Bey –bunu belirtmeden geçemeyeceğim– tuhaf görüşlerine rağmen çok işimize yarıyor. Ama asıl konuya geçelim. Selek Bey'in margarin için önerdiği isim, Timm-Metelik-Margarini."

Silbi durdu ve son zamanlarda sürekli taktığı kara gözlüklerinin arkasından delikanlıya baktı.

Timm'in yüzünde değişiklik olmadı. Delikanlı öneriyi umursamazlıkla karşılamış, hatta anlamamış görünüyordu. Bu yüzden baron sonuçlarını açıklamaya girişti.

"Şunu bilmelisiniz ki, Bay Metelik, henüz dünyanın

hiçbir yerinde marka margarin yok. Aniden, sürpriz bir şekilde ve büyük bir arzla pazara çıkarsak, margarin alanında dünya pazarına hâkim olmayı başarabiliriz belki. Hatta, birkaç Güney Amerika ülkesinde margarin tekelini tümden satın alma imkânına sahibiz. Yani Bay Metelik, isminiz New York'tan Tokyo'ya, Stockholm'den Cape Town'a kadar herkesin ağzında olacak. İran'ın sapa bir köyündeki en küçük bakkal dükkânında bile sizin adınızı taşıyan margarinler satılacak. Ve her yerde, mavi-sarı zemin üzerinde gülen bir çocuğun fotoğrafı olacak: Sizin fotoğrafınız!"

Timm birden pürdikkat kesildi. "Gülmekten acizken, nasıl gülebilirim?" diye sordu alçak sesle.

"Bu, birazdan ele alacağım ikinci planda kalan bir sorun, Bay Metelik. Önce asıl sorumuza gelelim. Margarin ismini onaylıyor musunuz?"

Timm yanıt vermek için acele etmedi.

Artık, bu marka isminin şirketin işine neden bu kadar yaradığını anlamıştı. O, yani Timm Metelik, dünya basınında sürekli fotoğrafları ve ismi yayımlanan şu ünlü, zengin vâristi. Kısacası ismi margarin sayesinde tanınmayacaktı, tersi söz konusuydu, şimdiden tanınan isminden margarin faydalanacaktı.

"Kararımı kısa sürede mi vermem gerekiyor, baron?"

"Hemen bugün, Bay Metelik! Bu köşkte! Margarin bir yıl sonra pazara sürülecek, buna rağmen, en önemli kararları içinde bulunduğumuz şu günlerde netleştirmek zorundayız. Hazırlıklar için harcamamız gereken paranın haddi hesabı yok. Oyuna öyle büyük bir yatırımla giriyoruz ki, herhangi bir başarısızlık durumu şirketimizi batırabilir."

Bir elini ceketinin cebine sokmuş olan Timm, birden Selek Bey'in dolmakalemini hissetti. Silbi'nin, tüm şirketin margarin yüzünden batabileceği yönündeki sözleri henüz kulaklarından gitmemişti. Acaba Selek Bey bu dolmakalem yardımıyla şirketi "batırmak" mı istiyordu? Yoksa, Selek Bey onun gizli ortağı mıydı?

Delikanlı sanki derin düşüncelere dalmış gibi, dolmakalemi cebinden çıkarıp onunla oynamaya başladı; öyle ya, gerektiği anda elinin altında bulunmalıydı.

Margarinin ismini taşıması Timm'e fazla bir şey kaybettirmeyecekti, ama Selek Bey'in yanında saf tutması, ona büyük olasılıkla çok şey kazandıracaktı. Delikanlı, Selek Bey'e güvenmeye karar verdi.

"Beylere, onay verdiğimi söyleyin, baron."

Silbi rahatladığını belli eden bir oh çekti. Ama bu bir yana, sakinliğini koruyordu. "O halde," dedi, "yine bir sözleşme imzalamamız gerekir. İşte burada!"

Çay fincanı yana kaydırıldı ve aynı içerikte iki sözleşme nüshası masaya, Timm'in önüne konuldu. Anlaşılan baron, delikanlının belgeleri önce okumasını bekliyordu.

Oysa Timm, Silbi ona başka bir dolmakalem uzatır korkusuyla kâğıtları hemen imzalamaya geçti. Selek Bey'in dolmakalemiyle.

Ardından baron her belgeyi iki defa imzaladı; bir kez şirket adına, bir kez de Timm'in vasisi olarak. Ne yazık ki, delikanlı buna dikkat etmedi.

"Timm-Metelik-Margarini'ne içelim, Timm Metelik!" Baron küçük bir büfeden işlemeli kristalden, köşeli iki içki bardağı alıp romla doldurdu. Birbirine vuran camlar-

dan çın çın sesleri yükseldi. Delikanlı şansına mı, şanssızlığına mı kadeh kaldırdığını bilmiyordu. (Ona göre, Jonny' nin romunu içmeleri iyiye işaretti.)

Baron, yine oturduktan sonra, Timm-Metelik-Margarini için nasıl reklam yapacaklarını açıkladı:

"İnsanlara, kenar mahalleli, küçük, yoksul bir çocuğun, zengin baronun kalbini nasıl kazandığını, onun baron tarafından nasıl vâris seçildiğini, sonra da aynı çocuğun kenar mahallelerde yoksulluk içinde yaşayan herkesin ekmeğine, iyi ve ucuz bir margarin sürebilmesini nasıl sağladığını anlatacağız."

"Ama bunun neredeyse tümü yalan," diye isyan etti Timm.

Silbi iç çekerek, "Selek Bey gibi konuşuyorsunuz," dedi. "Ayrıca, reklamın yalanı olmaz, bu bir açı ve aydınlatma sorunudur."

"Açı ve aydınlatma sorunu mu, baron?"

Silbi başıyla onayladı. "Bakın, Bay Metelik, olayların hepsi gerçek sonuçta. Siz küçük bir çocukken, yoksul bir kenar mahallede büyüdünüz; siz baronun mirasını devraldınız; hatta, marka margarin fikri bile size ait. Artık iş, olayları uygun açıdan aydınlatmaya kalıyor, bunu yaptık mı, iç burkan margarin masalımız hazır. Harika bir reklam olacak. Rakiplerimiz kuduracak. Ama iyisi mi, bu meseleyi bize bırakın, Bay Metelik. Şimdi sizin fotoğrafınız hakkında konuşalım."

"Gülen çocuğun fotoğrafı hakkında mı?"

"Tam üstüne bastınız, Bay Metelik. Ben fotoğraf sanatından az da olsa anlarım ve bu görevi yerine getireceğim.

Her şey hazırlandı bile."

Silbi, Timm'in, arkasında küçük bir mutfağın saklandığını sandığı perdeyi yana çekti. Meğer orada ayaklı bir fotoğraf makinesi, hemen yanındaysa bir sandalye duruyormuş; sandalyenin arkalığına da eski püskü bir erkek çocuğu kazağı asılmıştı. Ama Timm'i en çok şaşırtan, arka fondaki panoramaydı: Geçmişte yaşadığı dar sokağı yansıtan devasa bir fotoğraf. Tam ortasında eski evinin kapısı görünüyordu. Her şey, en ufak ayrıntıya kadar yerli yerindeydi. Delikanlı, zamanında beş markı sakladığı komşu evin duvarındaki küçük çatlağı bile seçebildi. Hatta karabiber, kimyon ve anason kokusunu da alır gibi oldu.

"Lütfen, o kazağı giyin ve fonun önüne geçin, Bay Metelik!" Silbi bu arada fotoğraf makinesiyle üçayağı köşkün ortasına taşıdı.

Timm bir rüyadaymış gibi, Silbi'nin ondan istediği her şeyi yerine getiriyordu. Geçmişe ait resimler gözünün önüne gelip tüm düşüncelerini bastırıyordu: Babası. Üvey annesi. Solgun Erwin. En soldaki evde oturan üvey annesinin pasta arkadaşı. Bayan Bebber'in sağ taraftaki dükkânı. Pazar günleri. Bahisler. Akşamki sorgu. Kareli beyefendi. Anlaşma.

Delikanlı, elinde olmadan, bir an için sandalyeye çöktü. Silbi o sırada fotoğraf makinesiyle uğraşıyordu.

Sonunda her şey hazırdı. Baron, Timm'in üstündeki kazağa özellikle pasaklı bir hava verdi, delikanlının saçlarını hafifçe karıştırdı ve onu dar sokaklı fotoğrafın önüne sürükledi. Sonra da geriye, fotoğraf makinesinin arkasına çekildi.

"Böyle iyi, Bay Metelik! Orada kalın. Şimdi de söylediklerimi tekrarlayın: Gülüşümü yalnızca yarım saatliğine ödünç alıyorum. Buna, hayatımın üzerine söz veriyorum."

"Gülüşümü yalnızca yarım saatliğine..." Timm'in sesi iflas etti.

Ama baron hemen yardımına yetişti: "Bölümler halinde tekrarlayın. Öyle daha kolay olur. Yani: Gülüşümü yalnızca yarım saatliğine..."

"Gülüşümü yalnızca yarım saatliğine..."

"... ödünç alıyorum."

"... ödünç alıyorum."

"Buna, hayatımın üzerine..."

"Buna, hayatımın üzerine..."

"... söz veriyorum!"

"... söz veriyorum!"

Timm'in dudaklarından son sözcük dökülür dökülmez, Silbi, bir sincap çabukluğuyla başını siyah örtünün altına soktu. Sahne komik bir kukla oyununu andırıyordu. Timm, önlenemez bir gülme isteği duydu ve –güldü! Gülüşü taklalar ata ata karnından yükseliyor, boğazını gıdıklıyor ve öylesine dehşetli kahkahalar halinde boşalıyordu ki, karnı ağrımaya, gözleri de yaşla dolmaya başladı. Köşk, Timm'in gülüşü altında sarsılırken, delikanlının yanında duran sandalye de, sanki onunla birlikte gülüyormuşçasına zangırdıyordu.

Dünya dengesini yeniden buluyor gibiydi. Timm Metelik gülüyordu.

Siyah örtünün altında saklanan baron, gülüşün dinmesini bekliyordu. Flaşı ayarlayan eli titriyordu.

Timm ancak yavaş yavaş sakinleşebildi, sonunda neşeli bir yüz ifadesi takınarak, "Aradığınız margarin-gülümsemesi bu mu, baron?" diye sordu. Kendini hafif, sevinçli ve coşkulu hissediyordu. Baron gözüne hâlâ bir kukla gibi görünüyordu. Delikanlı yarım saatlik süreye inanmıyordu, ona kalsa gülüşüne ebediyen kavuştuğuna şüphe yoktu. Siyah örtünün altındaki Silbi'ye, yani gülüşsüz barona neredeyse bir tür acımayla bakıyordu. Oğlana direktif vermeye başlayan Silbi'nin ezik ses tonu bile Timm'de alaydan çok merhamet uyandırıyordu. Delikanlı uslu uslu sağ ayağını öne koydu, başını hafifçe yana yatırdı, gülümsedi, ardından Silbi'nin ricası üzerine, "Alman pastası nefiiis" dedi (Bu sırada hafızasında çanlar çalmaya başlamıştı), ayağını yine geri çekti, flaşın patlamasıyla da rahatlamış bir şekilde gülmeye başladı.

"Umarım, iyi bir fotoğraf olmuştur, baron!" Timm, onca süre kıpırdamadan durmak zorunda kaldıktan sonra doyasıya gerinirken, neşeyle fotoğraf makinesinin objektifine sırıttı. Silbi siyah örtünün altında saklanmaya devam ediyordu. Başı örtülü halde, tek poza güvenilemeyeceğini açıkladı. En az üç poz daha çekmesi gerekiyormuş.

Timm, "Üstelik hepsi bir lokmacık margarin uğruna," diye güldü. Ama karşı koymadı, tersine, duruşunun yine düzeltilmesine ve gülen bir ağızla fotoğraflanmasına izin verdi.

Dördüncü ve son fotoğraf çekiminden sonra Timm, kıpırdamadan poz vermekten öyle uyuşmuştu ki, geçen sürenin çoktan bir saati aştığına yemin edebilirdi. Sözleştikleri yarım saatin dolmasına henüz iki dakika kaldığını tahmin

etmiyordu. Silbi'nin niye hâlâ başını örtünün altına sakladığına da anlam veremiyordu. Bu yüzden onun yanma gitti, örtüyü arkaya attı ve gülerek, "Yoksa şimdiden gizli gizli margarin üretmeye mi başladınız, baron?" diye sordu.

Ama ortaya çıkan yüzün ona dönmesiyle gülüşü donuverdi; bu ince dudaklı, kara gözlüklü, kötülük dolu bir yüzdü –Bu, kareli beyefendinin yüzüydü.

Timm kendi gülüşünün onu yanılttığını anladı. Bu adam, ona gülen özgürlüğünü geri vermeyecekti. Bu adam korkunçtu.

Ne var ki karnından yukarı çıkmaya çalışan gülücükler Timm'i bir kez daha yanılttı ve alaylı bir ses tonuyla, "Şeytan'ı oynamayı bırakın, baron! Oyun bitti. Beni bir daha göremeyeceksiniz," demesini tetikledi.

Delikanlı tek atlayışla cam kapıya ulaştı. Onu hırsla açtı ve üstündeki eski kazakla, sağanak yağmurun altına, parka fırladı.

Baron peşinde olduğu halde, Timm aklını yitirmiş gibi koşarak, yüksek porsuk çalılıklarıyla çevrili dar bir yola daldı. Bu yol, iç içe geçen karmakarışık başka yollara açılıyordu.

Timm önce sola, ardından sağa saptı; derken, geçilmesi olanaksız kalın, yeşil bir bitki duvarının önüne geldi, koşarak geri döndü, tekrar bir çıkmaza girdi, yine geri koştu, gözlerine akan yağmuru sildi, sonunda bu tuhaf yollarda umutsuz bir şekilde kayboldu. Anlaşılan, buranın tek çıkışı vardı: Giriş.

Timm, birdenbire ağırlaştığını hissetti, sanki içi, uzuvlarından yukarı tırmanan kapkara bir suyla dolmuştu. Gü-

lüşünün onu terk ettiğini bedenen hissediyordu. Üstünden sular damlayan yeşil hapishane duvarlarının önünde, üstünden sular damlayan bir heykel gibi duruyordu. Yağmur, ayağının dibindeki su birikintilerine yağıyordu. Tüm çevreyi şırıltı, şıpırtı ve lıkırtılar halinde yağan kocaman, sonsuz bir ağlama sarmıştı. Ortasındaysa ciddi, üzgün yüzüyle küçücük bir Timm duruyordu.

Ama birden gülüşü, şu sonu tam olması gerektiği gibi hıçkırıkla biten gülüşü yine beliriverdi. Kendisi mi gülmüştü, yoksa gülüşü porsuk duvarlarının arasında mıydı, emin değildi.

Oysa açıklama çok daha basitti: Silbi oğlanın arkasında duruyordu.

"Labirent adı verilen, karmaşık bir bahçeye düştünüz, Bay Metelik. Gelin, sizi dışarı çıkarayım."

Timm teslim olmuşçasına, baronun elinden tutmasına izin verdi, tıpkı köşkte onu kurulamalarına, üstünü değiştirmelerine, ardından da bir hizmetkâr tarafından, şemsiyeyle korunarak şatoya götürülmesine izin verdiği gibi.

Delikanlı, ancak kuledeki odasında yavaş yavaş yeniden kendine gelebildi. Ama bu kez gözyaşı dökerek rahatlamadı. Bu kez buz gibi bir öfkeye kapıldı. Öyle gözü döndü ki, rafta duran uzun ayaklı kırmızı bir kadehi, elinin kanamasına aldırmadan avucunda sıkarak parçaladı.

Timm, cam kırıklarının öylece yere düşmesini seyrettikten sonra zilin işlemeli kordonunu çekti; hizmetkâr geldiğindeyse kanayan eliyle sessizce kırmızı cam parçalarını işaret etti.

Hizmetkâr kırıkları topladı, eli yıkayıp sardı, derken

ilk defa dört sözcük etti: "Ben olmamak dedektif, lütfen!"

"Belki öyle! Belki de değil," diye yanıt verdi Timm. "Ama bana sevecen davrandığınız için teşekkür ederim."

Odaya giren Selek Bey hizmetkârı dışarı yolladı. Sonra da gözlerini Timm'in ellerine dikti. "İmzalamadın mı? Bir şey mi oldu?"

"Önemli bir şey değil, Selek Bey. İmzaladım."

"Dolmakalem nerede?"

"Burada, cebimde. Onu benim için çıkarır mısınız, lütfen."

İhtiyar denileni yaparken Timm, "Bu dolmakalemin sırrı ne?" diye sordu.

"Giderek solan, zamanla da tümüyle kaybolan bir mürekkeple doldurduldu. Holdingimiz bir yıl sonra Timm-Metelik-Margarini'ni duyurduğunda, kasadaki sözleşmede imzanız olmayacak. O zaman margarinin pazara çıkmasını engelleyebilirsiniz. Ama bunu, tüm dünyaya marka margarin ilan edildikten sonra yapmalısınız."

"Holding bu yüzden batacak mı, Selek Bey?"

İhtiyar bu soruya güldü. "Yok, evladım, bunun için fazla sağlam. Ama holding müthiş bir zarara uğrayacak. Yeni bir margarin çeşidi bulununcaya kadar, rakipler de boş durmayacak. Zaman içinde holdingimiz yine de marka margarinden epey para kazanacak, ama asla pazara tümden egemen olmayı başaramayacak."

Selek Bey pencere önündeki köşe banka oturup yağmura baktı. Yüzü pencereye dönük halde, "Ben ve sen, baronu bir gün oyuna getirebilecek miyiz, bilmiyorum. O, ikimizin toplamından da daha akıllı," dedi. "Yine de sana

yardım etmeye çalışacağım. Baronun himayesi altında gülmeyi unutmuşa benziyorsun, oysa ben yeniden gülmeyi öğrenmeni istiyorum."

İrkilen Timm bir şeyler söylemeye hazırlanırken, Selek Bey eliyle susmasını işaret etti. "İyisi mi hiç konuşma, evlat. Ama çabama da fazla umut bağlama. Gülmek, margarin gibi ticari bir mal değildir, Timm. Onunla ticaret yapmak, deliliktir. Gülmenin pazarlığı olmaz. Gülmek, hak edilerek kazanılır."

Telefon çaldı. Delikanlının sağ eli sargılı olduğundan, telefona Selek Bey gitti, ahizeyi kaldırdı, ses verdi, kulak kabarttı, ardından eliyle ahizenin ucunu kapattı ve sesini alçaltarak, "Hamburg'dan bir bay sizinle görüşmek istiyor, acilmiş," dedi.

Timm şimşek hızıyla düşünmeye başladı. Hamburglu dostlarıyla bir yıl boyunca bağlantı kurmamaya söz vermişti. Buna uymazsa, Bay Rickert'in başına büyük ihtimalle bir kötülük gelecekti. Yani delikanlı eski dostunu, onun iyiliği için yanıltmak zorundaydı. Bu yüzden parmağıyla dudaklarını kapattı. Selek Bey'se, "Bay Metelik buradan ayrılmış," dedi. Ama ahizeyi yerine yerleştirirken tuhaf bir şekilde duraksadı.

Çok geçmeden yaşlı adam, pencerenin önüne geçen ve hâlâ düzenli sicimler halinde yağan yağmuru seyreden delikanlıyı yalnız bıraktı.

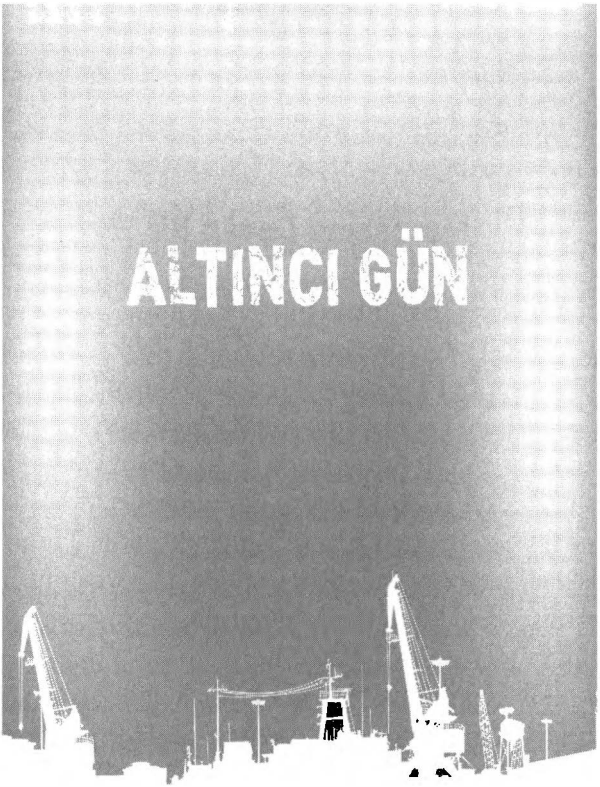
Bir yıl sonra Timm, Hamburg Gemi İşletmesi'ne sahip olacak ve onu Bay Rickert'e hediye edecekti; bir yıl sonra eksik bir imza, margarin imparatorluğunu karmaşaya sürükleyecekti; bir yıl sonra o, Kreschimir, Jonny, Bay Rickert

ve onun annesini tekrar görecekti; bir yıl sonra...

Delikanlı, olası mutluluğunu gözünün önüne getirmeye cesaret edemiyordu. Ama gerçekleşmesini umut ediyordu. Silbi'yle birlikte geçireceği dünya gezisi yılını sakin ve olaysız bir şekilde atlatmayı da umuyordu.

Özgürlüğün bayraklarını göndere çıkaransa, umuttur.

Beşinci günün hikâyesi burada sona ererken, onu kâğıda dökmek için otelime döndüm.

Timm'le, düzeltmen odasında buluştuğumuz altıncı gün, ona, "Zavallı Timm Metelik, baronun elinde tuttuğu iplerin ucunda daha ne kadar debelenecek?" diye sordum. "O ya da başkası çok basit bir şeyi akıl edinceye dek," dedi Timm. "Ama bırak da sana, onun başına neler geldiğini anlatmaya devam edeyim."

Tekrar eski koltuklara yerleştik ve Timm anlatmaya başladı:

27. FORMA

Uçarcasına Geçen Bir Yıl

Baronun, sana dün anlattığım gibi, Timm için planladığı dünya gezisi yılı, uçarcasına geçti. Yıl, delikanlıyla Baron Silbi'yi İstanbul'a götüren iki motorlu küçük özel uçakta başladı. Timm havadayken, yine dağlarda eşek süren kadın ve erkekler gördü. Ama onlarla ilk karşılaştığı zamankinin tersine, bu kez gözüne yabancı görünmediler. Selek Bey ve şatodaki bazı hizmetkârlar gibi giyinmişlerdi. Timm aşağıdakileri tanımasa da, onları sevdiğini hissediyordu. Tıpkı Afganistan'daki bileyicilere olduğu gibi, bu insanlara da yakınlık ve merhamet duyuyordu.

İkili İstanbul'da bir hafta kaldı. Timm barona, cami ve resim galerilerinde eşlik ederken, geziden nerdeyse bir tür keyif almaya başlamıştı. Şatoda yaşanan olaylar, gülüşünü kovalama cesaretini bir süre için kırmıştı.

Öte yandan delikanlı, bu yılın sonunda her şeyin değişeceğine dair umudunu canlı tutuyordu. Selek Bey ve Hamburg'daki arkadaşlarını düşündükçe, içi öyle huzur ve güven doluyordu ki, gülüşünün dünya gezisinin bitiminde kendiliğinden kucağına düşeceğini sanıyordu ciddi ciddi. Bu umut tehlikeliydi. Onu, gülüşünü kovalamaya devam etmekten alıkoyuyordu.

Ne var ki Timm'in dışa yansıttığı umursamazlığın aynı zamanda bir avantajı da vardı, baron kendini güvende sanıyordu. Silbi, Timm'in kaderine razı olduğuna inanıyordu

ve delikanlıyı kontrol etmeyi ihmal etmeye başlamıştı. Haftadan haftaya, aydan aya Timm'in zengin vâris rolünü sevdiğinden ve gezgin milyarder yaşamını hiçbir şeye –gülüşüne bile– değişmeyeceğinden giderek daha emin oldu.

Gerçekten de bu gezi boyunca Timm'e, yitirdiği gülüşü, daha önce hiç olmadığı kadar az hatırlatıldı. Çok seçkin otellerde çok zengin insanlara büyük özen gösterilir. Bir otel müdürü böyle bir konuğun gülmek istemediğini sezdiğinde, oda hizmetçisinden şef kapıcıya dek tüm personel onun yanında gülünmemesi gerektiğini ânında öğrenir. Sonuç olarak da, sahiden kimse onun yanında gülmez.

Oysa, dünya –çok zengin kişiler için de– yalnızca seçkin otellerden ibaret değildir. Milyarderler bile arada sırada temiz havaya ihtiyaç duyarlar. Ve Timm, tek başına ya da baron eşliğinde yaptığı tüm gezintilerde dünyanın ne denli gülmeyle dolu olduğunu sürekli fark ediyordu.

Timm, İstanbul'un ardından ikinci kez Atina'yı gezdi. Atina'yı Roma, Roma'yı Rio de Janeiro, Rio'yu Honolulu, San Francisco, Los Angeles, Chicago ve New York izledi. Yolları Paris, Amsterdam, Kopenhag, Stockholm, Capri, Nepal, Tenerife, Kahire ve Cape Town'dan geçti. Tokyo'ya, Hong Kong'a, Singapur'a ve Bombay'a uçtular; Timm, Moskova'da Kremlin'i, Leningrad'ın köprülerini, ayrıca Varşova, Prag, Belgrad ve Budapeşte'yi gördü. Uçaklarının indiği her yerdeyse, sokaklarda dünyanın gülüşüyle karşılaştı: Belgrad'da ayakkabı boyacılarının, Rio'daysa gazete satıcılarının gülüşünü duydu; Honolulu'lu çiçekçilerin gülüşleri tıpkı Amsterdam'da lale satan kadınların gülüşlerine benziyordu; İstanbul'daki kazancı da tıpkı Bağdat'taki su

satıcısı gibi gülümsüyordu; insanlar Prag köprülerinde de, Leningrad köprülerinde de kıkırdaşıyor ve şakalaşıyorlardı; tiyatro oyunu ister Tokyo'da, ister New York'un Broadway'inde sahnelensin, insanların alkış ve gülüşleri değişmiyordu.

Çiçekler için güneş ışığı ne kadar yaşamsalsa, insanlar için gülmek de öyledir. Gülmenin tarihe karıştığını varsayalım. İnsanlık bir hayvanat bahçesine ya da melekler topluluğuna dönüşürdü: Sıkıcı, ciddi, yüce ve umursamaz.

Timm, ne denli ciddi görünmeye çalışırsa çalışsın, gülme isteği ve özlemini koruyordu. Dıştan bakıldığında halinden hoşnutmuş izlenimi verse de, dünyanın gülüşüne katılmak için seve seve New York'taki bir dilenciyle yer değiştirmeye hazırdı.

Oysa gülüşüne başka biri hükmediyordu. Yanında, bazen yalnızca birkaç adım uzağında olan bir kişi, onun kıkırdayan çocuk gülüşüne sahipti. Ve Timm buna –tüm korkunçluğuna rağmen– o yıl neredeyse alıştı. Durumu kabullendi ve başka şeylerle ilgilendi. Kendini öğrenmeye verdi.

Görmüş geçirmiş diye nitelendirilen bir beyefendinin öğrenmesi gereken her şeyi öğrendi. En zarif şekilde ıstakoz, sülün ya da havyar yiyebiliyor, istridye höpürdetebiliyor ve şampanya şişelerinin mantarlarını açabiliyordu. "Memnun oldum"dan tutun, "benim için onur ve zevkti"ye dek, en yaygın nezaket sözlerine on üç dilde hâkimdi. Dünyanın tüm ünlü otellerindeki bahşiş oranlarından haberdardı. Hazırlıksız kısa konuşmalar yapabiliyor, kont, dük ve prenslere doğru şekilde hitap edip, onlara gerektiği gibi davranabiliyordu. Hangi çorapların hangi kravata uyduğunu ve akşam

saat altıdan sonra kahverengi ayakkabı giyilmemesi gerektiğini *(After six no brown*, der İngilizler) biliyordu. Bir fincanı kaldırırken küçükparmağını asla yana ayırmamayı öğrendi, tıpkı yolculuk sırasında, sözlük kullanmadan biraz Fransızca, İngilizce ve İtalyanca öğrendiği gibi. Sıkılırken ilgili görünmeyi, tenis, yelken ve araba kullanmayı, hatta bir arabanın nasıl tamir edileceğini bile öğrendi. Hele de rol yapmayı öyle iyi öğrendi ki, baron zevkten kendinden geçti.

Silbi neredeyse her şehirde margarinle ilgili gizli görüşmeler yapmasına karşın, Timm'i bunlarla yormuyordu. Delikanlı istediğini yapmakta özgürdü. Yalnızca arada sırada, çok ünlü kişilerle (o zaman gazeteciler fotoğraflarını çekiyorlardı) ya da şirket için faydalı insanlarla birlikte yemek yemek zorunda kalıyordu. Bu sayede Timm, Afganistan'daki bileyicilerden taraf olan İngiliz bir dük ve İngiliz soylularının imtiyazlarını savunan, konserve et üreticisi Arjantinli bir fabrikatörle tanıştı.

Timm'i içinde bulunduğu yeni durumda çok ilgilendiren, efendiler ve uşaklar sorusu etrafında tüm dünyada bir karmaşa hüküm sürüyordu sanki. Delikanlı, bu konudaki en güzel yanıtı, Moskova'daki bir çevirmenden duymuştu.

Jekaterina Popowna –hanımefendinin adı buydu– baron ve Timm'le birlikte "Moskwa" otelinde kızarmış tavuk yemişti. Yemek sırasında baron alaycı bir şekilde, "Siz komünistler, Jekaterina Popowna, tüm insanların eşitliğine inanıyorsunuz," dedi. "Bu büyük bir saçmalık. Bu aptallığa ayağınız takılacak ve boynunuzu kıracaksınız."

Bayan Popowna gülümseyerek, önündeki kızarmış tavuğa işaret etti ve, "Bu horoz hâlâ yaşasaydı, ondan asla yu-

murtlamasını beklemezdim. Ondan tavuk çiftliğini yönetmesini isterdim, çünkü yalnızca buna yeteneği var," dedi.

Bu hoş olduğu kadar da akıllı bir yanıttı. Silbi yüksek sesle gülerek, "Demek, doğuştan efendilere inanıyorsunuz, Jekaterina Popowna!" diye bağırdı.

"Kısmen, baron. Bana kalırsa hükmetmek, yönetmek, yönlendirmek –ya da siz nasıl adlandırmak isterseniz– bir tür yetenek gerektiriyor. Ne var ki baron, bu yeteneğin yalnızca krallara, düklere ya da zengin vârislere has olduğuna inanmıyorum. Benim kasabamda yetişebileceği gibi, bazı şatolarda yetişmeyebilir. Örneğin bu genç adam..." Jekaterina Popowna, Timm'i işaret etti. "... bu genç adam, baron, bir gün sizin gemi, üzüm ve tereyağı imparatorluğunuzu yönetecek, ancak bana sorarsanız, yüreği bunun için biraz büyük kaçmış," dedi.

"Olabilir," diye homurdanan Silbi sohbeti yarıda kesti. Ama Timm, söylenenleri daha uzun bir süre düşündü. Akıllı ve kibirsiz bir genç olduğu için Jekaterina Popowna'ya kırılmamıştı, tersine hak vermişti. (Dahası, insanın kendini yavaş yavaş tanımaya başladığı bir yaşa gelmişti.)

Takvime göre Timm, bütün bu geziler boyunca bir yaş büyümüştü. On altıncı doğum gününe yaklaşıyordu. Oysa ruhu beş, hatta altı yaş olgunlaşmıştı. Üstelik, şaşırtıcı derecede boy atmıştı ve yirmi yaşındaki birinin yüz hatlarına sahipti.

Geçen aylarda o ve baronla neredeyse üç defa dünyanın çevresini dolaşan uçak, Timm'in içinde bulduğu durumu çarpıcı bir şekilde simgeliyordu: Hep yukardaydı, daima ovalara kıyasla havanın daha hafif, bakışın da daha

geniş olduğu doruklarda geziyordu. Timm, Silbi'nin kiliselerle ilgili görüşlerine kulak kabarttığında, yanlarında, köylülerinin kalın kafalarına On Emir'i sokmak zorunda olan bir köy papazının öfkesinden ve hırsından uzak, özgürce ve neşeyle lak lak eden bir kardinal oturuyordu. Komünizm hakkında konuşulduğundaysa, yanlarında, dünyanın her yerinden gelen insanlarla sohbet eden ve kendini, kafası mısır ve darıyla dolu bir köyün parti sekreterinden çok daha iyi ifade edebilen Jekaterina Popowna gibi eğitimli bir bayan bulunuyordu. Timm, margarin gibi, görünüşte son derece önemsiz meseleler hakkında bile öyle sohbetler dinlemişti ki, Güney Amerikalı devlet başkanlarını ve bakkaldan geçilmeyen –aralarında Bayan Bebber'in pastanesi göze görünmeyen bir kum tanesine benziyordu– koca kıtaları konu ediyorlardı.

Timm'in kendisini, dünyaya bulutların üstünden, tepeden bakabildiği bu yükseklikte rahatsız hissettiğini iddia etmek düpedüz yalan olurdu. Öyle ya, burada yaşam kolaydı. (Özellikle de gülememe hastalığı çeken biri için.) Üstelik, hızlı düşünebilen bir delikanlı burada çok şey öğrenebilir, bir sürü bilgi edinebilirdi.

Ne var ki, Bayan Bebber'in ekmek ve taze ponçik kokan pastanesi, yani her *pfennig*in hesaplandığı komşularının bu küçük dünyası, kahverengi ekmeklerle çevrili bu dedikodu yuvası delikanlıya herhangi bir Otel Palmaro ya da Mezopotamyalı şatodan çok daha sevimli geliyordu.

Bu arada baronun, delikanlının doğduğu kentten, salgın varmış gibi uzak durması tuhaftı. Timm birçok kez orayı ziyaret etmek istediğini belirtmişti, ancak her seferinde

doğrudan hayır demekten kaçınan Silbi, bu dileği ya duymazlıktan gelmiş ya da başka kentlerde önemli görüşmeler yapması gerektiğini öne sürmüştü.

Dünya gezisi yılının sonuna doğru Timm umursamaz görünmek ve barona, halinden memnun, zengin vâris rolünü oynamakta giderek daha çok zorlanıyordu. Yaklaşan doğum günüyle birlikte huzursuzluğu da artıyordu. Artık Timm, Silbi yanında güldüğünde titremeye başlıyordu. Bir geceyse, Brüksel'de bir otelde, bir zaman önce Silbi'nin şatosunda Bay Rickert'le yapmış olduğu telefon görüşmesi rüyasına girdi. Uyandığında, görüşme hâlâ aklından silinmemişti ve net bir şekilde Bay Rickert'in ne söylediğini hatırladı: "Kreschimir'in bildiği..."

Kreschimir ne biliyordu? Gülüşüne giden yolu mu?

Delikanlı, Hamburglu arkadaşlarıyla bağlantı kurmama sözüne sıkı sıkıya uyuyordu. Ancak artık, anlaşmanın geçerliliğini yitireceği yılın sonunu iple çekiyordu.

Timm'in doğum gününe birkaç gün kala, ikili Londra'ya uçtu ve Timm, baronun gözü önünde Mister Penny'nin elinden blok hisselerini aldı. Bunlar Hamburg Gemi İşletmesi'ne ait hisselerin çok büyük bölümüydü.

Mister Penny, Timm Metelik'le yaptığı sözleşmeyi, Silbi'nin kurutma kâğıdından okuduğunu daha önce öğrenmişti ve ilk anki şoktan sonra bundan aslında memnun olmuştu. Sonuçta, hisseleri devretmeden önce baronu zaten bilgilendirmek zorunda kalacaktı.

Delikanlıyı sonunda, en sonunda Hamburg'a götüren uçakta Timm, barona, "Mister Penny'ye her zamanki gibi sevecen ve nazik davrandınız," dedi. "Miras alacağım imti-

yazlı hisseleri, arkanızdan iş çevirerek benden satın aldığı için kızgın değil misiniz ona?"

Silbi katıla katıla güldü. "Sevgili Bay Metelik, ben de Penny'nin yerinde olsaydım başka türlü davranmazdım. O halde ona neden kızayım? Şu anda çoğunluğuna benim sahip olduğum imtiyazlı hisseler üzerindeki mücadele hep gizli yürütülür. Ama bu yüzden birbirimizin gözünü oyacak değiliz. Biz tıpkı bir aslan ailesi gibiyiz; büyük bir av yakaladığımızda, pay konusunda kısa bir kavga yaşanır, sonundaysa en yaşlı aslan, ki o benim, en büyük parçayı alır. Ancak, av paylaşılır paylaşılmaz, yeniden kenetlenir ve hiç kimsenin ayıramayacağı bir aile oluruz."

"Selek Bey bile mi?" diye sordu Timm, alçak sesle.

"Selek Bey," diye düşünceli düşünceli yanıt verdi baron, "bir istisna sayılabilir belki, Bay Metelik. O kendini müthiş kurnaz sanıyor, ama hiç de öyle değil. Başımızı bazen ağrıtsa da, çoğu kere bizi eğlendirmekten öteye gidemiyor. Aslında onu pek severiz."

Timm, "Ya Güney Amerika'daki ordu?.." diye atılmadan edemedi.

"Şu sözde ordu, Bay Metelik, kısmen bizim adamlarımızdan oluşuyor. Selek Bey'in o kişiler için özel parasından aldığı silahlar da, bize ait olan bir depodan çıkıyor. Bu sayede, Selek Bey'in parası gerisingeri bizim firmamıza akıyor. Bu bir döngü. Suyun döngüsü gibi. Selek Bey'in Afganistan'da bize karşı kullandığı paraların büyük bölümü de yine bizim kasalarımıza geri dönüyor."

"O halde Selek Bey'i neden firmanıza aldınız? Sırf, hem Budistler'le hem Müslümanlar'la iyi geçindiği için mi?"

"Yalnızca o nedenle değil, Bay Metelik. Selek Bey tüm dünyada çok saygı gören bir insan. Bir taraf dünyanın yoksullarını ve ezilenlerini savunduğu için, diğer taraf da dinsel bir tarikatın lideri ve inançlı bir adam olduğu için ona değer veriyor. Bense ona, Şeytan hakkındaki sıradışı, zeki görüşlerinden dolayı değer veriyorum."

Timm, görünüşte konuyla bağlantısız bir şekilde, "Peki, marka margarin işi nasıl gidiyor?" diye sordu.

Ancak, baron bağlantıyı hemen kavradı. "Selek Bey'in margarin planlarımızı bozma çabası da onun şu saçma fikirlerinden biriydi."

Timm'in yüreği hızlı hızlı çarpmaya başladı. Yoksa baron, onun sözleşmeyi Selek Bey'in görünmez mürekkebiyle imzaladığını biliyor muydu? Delikanlı sormaya cesaret edemedi. Ama sorusu Silbi tarafından yine de yanıtlandı.

"Sizin imzaladığınız dolmakalemde bildiğimiz, sıradan mürekkep vardı, Bay Metelik. Selek Bey'in evindeki hizmetkârlardan biri benim adamım. O mürekkebi tam zamanında değiştirdi. Hem sözleşmeden isminiz kaybolsa bile, vasinizin ismi hâlâ duruyor. Ne de olsa, her anlaşma nüshasını iki kere imzaladım, Bay Metelik; bir kez firma adına, bir kez de sizin vasiniz olarak."

Timm herhangi bir şey söylemedi. Uçağın küçük penceresinden altında uzanan coğrafyaya bakıyordu. Orada gördüğü yükseltiler Hamburg'un kuleleri olmalıydı.

Delikanlı aşağıdaki sokaklarda, kimse tarafından tanınmayan, sıradan bir genç olmayı özlüyordu. Büyük işler dünyası onun gücünü aşıyordu.

Timm, gülüşüne kavuşabilmek için bulutların üstün-

den yere inmesi gerektiğini biliyordu. Jonny, Kreschimir ve Bay Rickert'i düşünüyordu. Öbürsü gün, yani doğum gününden bir gün sonra onlarla yeniden konuşabilecekti.

Eğer Hamburg'dalarsa. Eğer hâlâ hayattalarsa.

28. FORMA

Selamsız Karşılaşma

Baron, dünyanın herhangi bir yerinde Timm'le birlikte uçaktan indiğinde, önceliği daima delikanlıya veriyordu; bunun nedeni, çoğunlukla foto muhabirleri tarafından karşılanmalarıydı. Ama burada, Hamburg'un Fuhlsbüttel havaalanında, uçaktan ilk baron indi. Zaten ikiliyi bekleyen kimse de yoktu, onları ne bir fotoğraf muhabiri, ne bir gazeteci karşıladı; hatta, holdingin müdürlerinden biri bile gelmemişti. Onlara holding adına hoş geldiniz diyen, gümrük binasının duvarında asılı duran kocaman bir afişti:

PALMARO
Dünyanın ilk marka margarini
Tereyağı kadar lezzetli, margarin kadar ucuz
Kızartmalar, fırın işleri, tencere yemekleri ve ekmeğe sürmek için

Timm önce afişe, ardından gülümseyen barona baktı.

"Yoksa margarinin ismine mi şaşırdınız, Bay Metelik? Bu yıl içinde, Timm-Metelik-Margarini'nin yurtdışında bazı dezavantajlarının olduğunu fark ettik. Çoğu ülkede isminizin yazılışı çok zor. Ayrıca Afrika'da, afişlerde beyaz yerine koyu tenli bir oğlanın gülümsemesi tercih edilir. Şu bizim acıklı Yoksul-Çocuk-Masalı da biraz beceriksizceydi; sonuçta margarinimizin yalnızca yoksul insanlar tarafından alınmasını istemiyoruz."

Bu arada Timm ve Silbi, el bagajlarının beyaz tebeşirle işaretlendiği gümrükten sorgusuz sualsiz geçmişlerdi.

Dışarı çıktıklarında baron bir taksiye el edince, Timm şaşırdı. Onları hazırda bekleyen bir şirket arabası yoktu. Ama taksi harekete geçince, delikanlı dikiz aynasından Cenova'dan tanıdığı bir dedektifin başka bir taksiye –görünüşe göre sonuçsuz bir şekilde– bakındığını fark etti.

Silbi arabada, sohbeti kaldığı yerden sürdürdü. "Margarinimize Palmaro adını verdik, çünkü bu sözcük farklı biçimlerde, neredeyse tüm dünya dillerinde bulunuyor. Ayrıca palmiye herkesçe bilinen bir ağaç. Kuzeydekiler ona hasretken, güneydekilerin kapı önlerinde yetişir."

"Yani Selek Bey'in dolmakalemi her durumda etkisiz kalacaktı, öyle değil mi baron?"

Silbi başıyla onayladı. Sonra taksi şoförüne eğilerek, "Mümkün olduğu sürece, şehir merkezinden uzak durun!" dedi.

Şoför başını tamam gibisinden salladı.

Yeniden arkasına yaslanan baron, "Denizcilik işletmesi hisseleriyle ne yapacaksınız, Bay Metelik?" diye sordu.

"Denizcilik işletmesini Bay Rickert'e hediye edeceğim, baron." Yine bir açıklama yapma gereği hisseden delikanlı, özellikle sakin ve serinkanlı görünmeye çalışarak, "Benim yüzümden işini kaybettiği için artık vicdan azabı çekmek zorunda kalmayacağım o zaman," diye ekledi.

Taksi şoförü kaldırıma fazla yaklaşmış olmalıydı. Araba hafifçe sendeledi.

"Şeytan mı kovalıyor, dikkat etsenize!" diye bağırdı Silbi telaşla.

"Pardon," diye homurdandı şoför. Timm bir an için, sanki bu sesi daha önce de duymuş gibi bir sanıya kapıldı. Dikiz aynasından taksi şoförünün yüzünü seçmeye çalıştı. Ama bir sakal, kara bir gözlük ve alnın ortasına dek çekilmiş bir kasket onu neredeyse tümüyle kapatıyordu.

Delikanlının yanında birden taklalar atan gülüş yükseldi. Sonundaki hıçkırık bile eksik değildi.

"Holdingimizi hâlâ yeterince tanımıyorsunuz," diye güldü baron. "Bizim Hamburg Gemi İşletmesi'ni öyle kolayından –şipşak– Bay Rickert'e hediye edemezsiniz, Bay Metelik."

"Neden?"

"Blok hisseleriniz sizi yalnızca 'sessiz ortak' dediğimiz konuma yükseltir. Şirketin net kârı büyük ölçüde sizin cebinize aksa dahi, şirketin yönetimini hâlâ, imtiyazlı hisselere sahip olan yönetim kurulu elinde tutuyor, yani ben, Mister Penny, Senhor van der Tholen ve Selek Bey."

"Bu, Bay Rickert'i, tekrar müdür olsa bile, istediğiniz zaman yeniden işten çıkarabileceğiniz anlamına mı geliyor, baron?"

"İstediğimiz zaman!"

Taksi şoförü öksürüğe tutulduğu için arabayı yavaşlattı. Üşütmüş gibi bir hali vardı.

Timm düşünceli bir yüz ifadesiyle pencereden dışarı bakıyordu. Araba, Alster Nehri'nin yanından geçen sakin bir caddeyi izliyordu. Ne var ki, delikanlı bunun farkında değildi.

"Baron?"

"Efendim?"

"Denizcilik işletmesi hisseleri sizin için önemli mi?"

Silbi sorgulayıcı gözlerini Timm'e dikti. Delikanlı hiç bozuntuya vermedi. Trafiğin yoğun olduğu bir caddenin uğultusu giderek yaklaşıyordu.

Sonunda baron, Timm'e heyecanını açık eden, şu sözde kayıtsız ifadeyle, "Bu denizcilik işletmesini, deniz imparatorluğumun tacında henüz eksik olan küçük bir inciye benzetebiliriz; bir bütün olarak bakıldığında ahım şahım bir yer değil, ama dediğim gibi, hoş bir tamamlayıcı olurdu," dedi.

Baron ne zaman önem verdiği şeylerden söz etse, konuşmasını şu anda yaptığı gibi, gereksiz tanımlamalarla süslerdi. Timm bunu biliyordu. Bu yüzden herhangi bir şey demek yerine, geleceğinden emin olduğu soruyu bekledi. Soru gecikmedi.

"Hisseleriniz karşılığında ne istiyorsunuz, Bay Metelik?"

Timm yanıtını çoktan düşünmüştü. Buna rağmen, ne diyeceğine henüz karar verememiş gibi davrandı. Sonunda, "Karşılığında, bana Hamburg'da, holdinge ait olmayan küçük, sağlam bir denizcilik işletmesi vermenizi istiyorum," dedi.

"Benimle rekabet etmeye niyetiniz yoktur herhalde, Bay Metelik? Bu, kendi kuyunuzu kazmanız anlamına gelir."

"Ben daha çok, holdingimizin ilgi alanına girmeyen bir gemicilik işi düşünmüştüm, baron. Sahil gemiciliği olabilir belki."

Baron, taksi şoförüne doğru eğilerek, "Sizce Hamburg'

da sahil gemiciliği yapan, en çok kazanç getiren denizcilik işletmesi hangisi?" diye sordu.

Bir süre düşünen şoför, sonunda, "HHD... Hamburg-Helgoland Denizcilik Hizmetleri. Altı gemi. Yaz ve kış seferleri. Sahipleri Denker Ailesi," diye yanıt verdi.

"Bay Denker'i nerede bulabilirim?"

Kol saatine göz atan şoför, "Şu anda ana bürosunda. Limanda. Altıncı köprü," dedi.

"Bizi altıncı köprüye götürüp, orada bekleyin. İsterseniz ücreti şimdiden–"

"Gerek yok," diye homurdandı taksi şoförü ve Timm yine, sanki bu sesi daha önce duymuş gibi belirsiz bir duyguya kapıldı.

Limana yaklaştıklarında, araba uzunca bir süre bir trafik lambasında durmak zorunda kaldı. Timm, önünde vinçler ve gemi direklerinin uçlarını görüyordu, çelik mavisi bir eylül göğünün önünde dikey çizgilerden oluşan bir tabloya bakar gibiydi. Arabanın penceresi kapalı olmasına karşın, limanın kokusunu duyumsayabiliyordu: Tuz, katran ve hafif bir çürük kokusu.

Hayal gücünün henüz burnuna ulaşmadan yarattığı bu koku, delikanlının hafızasını birden anılara boğdu. Bu limanda baronun peşine düşmüştü, burada onu kovalamaya, yani karmakarışık bir cangıldan geçen ve ganimeti olmayan avına başlamıştı.

Şimdi delikanlı başlangıç noktasına geri dönmüştü. Kendisinin avlayamadığı şeyi, burada, arkadaşlarıyla birlikte avlamayı umuyordu.

Bir vinç, üstünde bir palmiye resminin yer aldığı tah-

ta konteyneri hafifçe sallayarak havadan geçirdi. Timm bunu yalnızca hayal meyal algıladı; yoldan geçenleri izliyordu. Aralarında Jonny, Kreschimir ya da Bay Rickert'in olmasını umuyordu. Öyle ya, onlar önündeki manzaranın ayrılmaz parçalarıydı. Onlar şu vinçlere ve gemi direklerine, şu bayrakların çiçek gibi parladığı ormana aitti. Ne var ki üçünü de göremedi. Onları bulabilecek miydi, bunu bile bilmiyordu. Timm'in içi daraldı. Araba tekrar yola koyulunca, sırf hareket etmek bile onu rahatlattı.

Trafik lambasındaki bekleyiş sırasında baron da suskun bir şekilde limanı seyretmişti. Ama o hayallere dalmamıştı; palmiye resimli konteyner uyanık gözlerinden kaçmamıştı. Silbi yüklenen malın Palmaro Margarini olduğunu biliyordu.

Taksi yoluna devam ederken, içindeki iki müşterinin düşünceleri, az sonra satın almayı planladıkları denizcilik işletmesine, yani Hamburg-Helgoland Denizcilik Hizmetleri'ne kaydı. Silbi'nin düşünceleri üç sözcükle özetlenebilirdi: İyi bir iş.

Timm'in düşünce ve duygularının ufku daha genişti. Onun denizcilik işletmesinden bir beklentisi yoktu, bu dünyadan tek beklentisi vardı: Gülüşü, özgürlüğü. Ama adına iş denen, servet uğruna oynanan şu sahte oyunu sonuna kadar götürmek zorundaydı. Madem Timm, koca servetinden yeni yaşamına hiçbir şey aktaramayacaktı, hiç değilse arkadaşlarının ondan faydalanmasını istiyordu. Bu denizcilik işletmesi, teşekkürünün bir parçası olacaktı –tabii, teşekkür etmek istediği şeyi geri alabilmesi durumunda.

O anda araba altıncı köprünün önünde durdu. Silbi

ve Timm taksiden inerek, HHD'nin ana bürosuna gittiler. Burada Bay Denker tarafından büyük bir sevinçle karşılanmaları, ikisini de şaşkınlığa uğrattı.

"Bu gerşekten de çok tuhaf bir raşlantı, baylar," dedi adam. "Kafamdan denizcilik işletmemi şatmayı geçirip durduğum bir anda büroma geliyorşunuz ve onu almak istediğinizi şöylüyorşunuz. Gerçekten çok tuhaf."

Bay Denker, köprünün başında Timm ve baronu bekleyen taksi şoförünü görmüş olsaydı, bunu o kadar da tuhaf bulmayacaktı herhalde. Ama onu görmedi, neyse ki. Gerçi görseydi bile, büyük olasılıkla, Timm gibi o da şoförü tanıyamayacaktı.

Bu arada taksi şoförü, parmaklarıyla sakalını dikkatlice yoklamakla meşguldü. Arada sıradaysa gizli gizli dikiz aynasını kontrol ediyordu. Derken, yaklaşık yüz metre gerisinde park eden, ancak içinden kimse inmeyen başka bir taksi gördü.

Baron ve Timm yaklaşık bir saat sonra Bay Denker'in bürosundan çıktıklarında, üçer *snaps* içmişlerdi, ceplerinde de ön anlaşma vardı. Ertesi güne kadar asıl sözleşme de hazır edilecekti hemen.

Taksi şoförü uyuyormuş gibi davrandı. Pek keyifli olan Silbi kapısını kendisi açtı. Timm, diğer taraftan arabaya bindi.

Görünüşe göre şoför ancak şimdi uyanmıştı. Telaşla ayılma rolünü çok iyi oynuyordu. Baron ona Dört Mevsim Oteli'ne gitme emri verince, hayli inandırıcı şekilde kekelemeye bile başladı.

Silbi ona, "Bu arada Hamburg-Helgoland Denizcilik

Hizmetleri'nin satılmak üzere olduğunu biliyor muydunuz?" diye sordu.

"Yok," dedi şoför. "Ama şaşırdığımı söyleyemem. İhtiyar Bay Denker artık eski gücünü yitirdi, kızları da işletmeden paylarına düşeni çoktan aldılar herhalde. Anlaşılan, deniz taşımacılığının pasıyla kiriyle uğraşmak istemediler. Sormamda sakınca yoksa, HHD'yle mi ilgileniyorsunuz?"

Hâlâ keyiften dört köşe olan baron, "Ona sahibim bile," dedi.

"Vay canına, işi amma hızlı bağladınız! Neredeyse Kuğuya Yapış'taki kadar hızlı. Hikâyeyi biliyorsunuzdur: Elini uzatmanla yapışıp kalman bir oluyor."

Sürücünün dikiz aynasındaki bakışlar, kaçak bir şekilde Timm'in, şoförün sözleri üzerine önce seğiren, ardından kaskatı bir hal alıp neredeyse taş kesen yüzünü yaladı. Timm, donuk maskesinin arkasında, daha önce de sık sık yaptığı gibi müthiş heyecanını saklıyordu.

Heyecanı anlaşılırdı: Şoför, kimliğini nihayet açık etmişti. Baronun asla şüphelenmeyeceği bir imada bulunmuştu. Bir prensesin gülmeyi öğrendiği Kuğuya Yapış masalını hatırlatmıştı. Bu, Timm'in gizliden gizliye beklediği işaretti; bu, arkadaşlarının tetikte olduklarının göstergesiydi.

Kuğuya Yapış! Başlayan avın ilk sinyali.

Timm artık önündeki şoförün kim olduğunu çok iyi biliyordu. Karnından yukarı boğazına doğru bir şey tırmandı; ama bu, gülmek isteyen kıkırdamalar değildi; bu, insanı konuşamaz hale getiren şu duyguydu. Hani, boğazına yumruk oturdu, diye de adlandırılır.

Bu arada Alster Nehri'ne giden yola sapan taksi otelin önünde durdu. Şoför araçtan inerek kapıları açtı. İlk defa haşmetli cüssesini boylu boyunca gösteriyordu.

Artık Timm'in, kiminle karşı karşıya olduğuna dair hiç şüphesi kalmamıştı.

Baron, ücreti ödeyip otelin girişine yöneldiğinde, Timm kendini o dev adama sarılmamak için zor tutuyordu. Heyecandan kısılan bir sesle, "Jonny," diye fısıldadı.

Şoför onu tanınmaz hale getiren gözlüğünü indirerek delikanlıya baktı; sonra da yüksek sesle, "Görüşmek üzere, genç adam!" dedi.

Aynı anda ona elini uzattı. Derken tekrar gözlüğünü taktı, arabaya bindi ve oradan uzaklaştı.

Timm avucunda ufak bir kâğıt hissetti, bu minicik bir not, bir kâğıt parçacığı, varla yok arası bir şeydi. Ne var ki bu kâğıt parçası ona kendini, imtiyazlı hisseler dahil, Baron-Silbi-Holding'e ait hisselerin toplamının hissettirdiğinden çok daha zengin hissettirdi.

Neredeyse mutlu bir şekilde Silbi'yi takip ederek, otel müdürünün onları şimdiden fuayede, iki yana açılmış kollarla beklediği otele girdi.

Müdür, hayranlıktan kâse biçimini alan elleriyle, "Bu ne büyük onur, baron!" demek ister gibiydi. Ama daha ağzından hoş geldiniz dilekleri dökülmeden, baron parmağını dudaklarına götürerek, "Lütfen, dikkat uyandırmayınız. Burada gizli bulunuyoruz. Londralı tüccar Mister Brown ve oğlu olarak," dedi.

Müdürün kolları pat diye aşağı düştü. Düzgün bir şekilde eğilirken, *"As you like it, Mister Brown! Your luggage*

is already here!" * dedi.

Tüm bunlar Timm'i acayip eğlendiriyordu. Küçük bir kâğıt parçası bir anda tüm dünyasını öylesine değiştirmişti ki, içinden müdüre sarılmak geliyordu.

Ama Timm ne kimseye sarıldı, ne güldü. Nasıl yapabilirdi ki? Uzun, hüzünlü yıllar boyu alışkanlık edindiği gibi, ciddiyet ve nezaketle, *"Thank you very much!"* dedi.

* Müdür: Siz nasıl isterseniz, Bay Brown! Bagajlarınız çoktan geldi!
Timm: Çok teşekkür ederim.

29. FORMA

Unutulan Yüzler

Dünya gezisi sırasında Timm, dedektifler tarafından sürekli izlenmeye alışmıştı. Bu kişiler görevlerini göze çarpmadan, fazla dikkat çekmeden yerine getirmişlerdi. Birkaç kez delikanlı, Cenova'dan tanıdığı iki adamı fark etmişti. Ama onu tekrar huzursuz etmeyi başaramamışlardı; öyle ya, yolculuk boyunca Silbi'nin uslu eşlikçisini oynamıştı.

Oysa şimdi, değerli kâğıt parçasını ceketinin cebinde taşıdığı şu anda, Timm, her perde kıvrımının arkasında bir dedektifin saklandığından şüpheleniyordu. Notu ortaya çıkarıp okumaya cesaret edemiyordu. Öte yandan Jonny'nin kılığı ve sahte çekingenliği de Timm'e, arkadaşlarının tıpkı kendisi gibi izlendiğini düşündürüyordu.

Sonunda –baron bir saatliğine uzanmıştı– Timm kendi dairesindeki banyoya girdi, kapıyı kilitledi, mavi fayanslı küvetin kenarına oturdu ve kâğıdı cebinden çıkardı.

Notçuk anca dört pul boyundaydı. Bir tarafı küçücük bir yazıyla doldurulmuştu. Ama delikanlı bu yazıyı çıplak gözle okuyamıyordu. Bir büyütece ihtiyacı vardı.

Peki, Timm bir büyütece nasıl ulaşacaktı? Notu yeniden cebine yerleştirirken, düşünmeye koyuldu: Eğer bir otel çalışanından ona büyüteç getirmesini istese, dedektifler bunu öğrenirlerdi. Büyüteci satın almaya kalksa, dedektifler dükkândakilere delikanlının ne aldığını sorarlardı. O halde, dikkat çekmeden bir büyütece nasıl kavuşacaktı?

Timm birinin kapıyı tıklattığını, seslere bakılırsa da dairesine girdiğini duydu. Silbi geldi sandığı için, her ihtimale karşı tuvaletin sifonunu çekti, kapının kilidini elinden geldiğince yavaş açtıktan sonra da salona döndü.

Salonda yuvarlak bir masa ve dört koltuk vardı. İçeri giren, Timm'in tam karşısında duran koltukta, gülünç derecede canlı renkli ve aşırı genç giyimli yaşlıca, ağır makyajlı bir kadın, öne eğilmiş halde oturuyordu. Kuru, otumsu saçlarını küçük lüleler biçiminde kıvırtmıştı. Yanındaki koltuktaysa, kravat yerine çarpıcı desenli, abartılı büyük bir papyon takmış olan, soluk benizli, sırık gibi bir genç oturuyordu. Timm, birden odaya karabiber, kimyon ve anason kokusu dolmuş duygusuna kapıldı.

İki konuk, üvey annesini ve Erwin'i yalnızca uzaktan çağrıştırıyorlardı. Ama onlardı.

Timm suskun bir şekilde kapıda duruyordu. Bu yüzlerle karşılaşmayı ummamıştı. Onları tanıması yalnızca bir an sürmüştü. Ama değişen yüzlerdeki bildik hatları yakalayabilmesi biraz zaman aldı. Ve hayatında ilk defa, aptal yüzler olduklarını fark etti.

Babasını duyar gibi oldu: "İyi niyet taşımayan aptallığı hor gör." Küçük bir çocukken belirsiz ve bulanık bir şekilde sezdiğini ancak şimdi görebiliyordu. Babasının, şu anda önünde duran iki kişinin içyüzünü çözdüğünü kavradı. Tıpkı, çocukken gülüşünü babasının varlığı sayesinde koruyabildiğini kavradığı gibi.

Timm'in gözleri nemlenmişti, ancak bunun nedeni duygulanması değil, şaşkınlıktan donan bakışlarıydı. Üvey annesinin yüzü bulanıklaşırken, önüne gülüşünü Timm'e

bağışlayan kişinin, yani annesinin yüzü geçti. Siyah saçlar, yıldız gibi parlayan kara gözler, fındık kabuğunu andıran esmer bir ten ve ağız kenarında kıvrımlar.

O anda Timm bir şey daha anladı; Cenova'daki Palazzo Candido'daki tablolara duyduğu yakınlığın kaynağı, ona tanıdık gelmeleriydi. İtalyan portrelerin her birinde annesinin yüzüyle karşılaşmıştı. O resimlerin her biri, köklerinin yüzüydü –geleceğinin de yüzü olmalarını umut ediyordu.

Üvey annesi, Timm'in içeri girmesiyle ayağa fırlamış, yüksek topukları üstünde delikanlıya yönelmiş, sonra da hop diye boynuna atılmıştı. Annesiyle ilgili anıların hücumuna uğrayan Timm'in duyguları öylesine altüst olmuştu ki, az kalsın üvey annesine sarılacaktı. Ama artık o zavallı küçük çocuk değildi. Anlaşılmaz, karmaşık durumların üstesinden gelmeyi öğrenmişti. Üvey annesini, suskun ve nazik bir şekilde kendinden uzaklaştırdı. Kadın da durumu kabullendi. Biraz hıçkırdı, minik adımlarla, el çantasının durduğu masaya gitti, içinden bir mendil çıkardı ve onunla takma kirpiklerini kuruladı.

Bu arada Erwin de ayaklanmıştı. Salına salına üvey kardeşine doğru yöneldi ve pelte gibi yumuşak elini uzatarak, "Selam, Timm!" dedi.

"Selam, Erwin!"

Daha fazla konuşmaya fırsatları olmadı, çünkü kapı hırsla açıldı ve baron soluk soluğa odaya daldı.

"Bunlar da kim?"

Elbette baron, kiminle karşı karşıya olduğunu tahmin ediyordu, Timm de bunu biliyordu. Delikanlı buna rağmen davetsiz misafirlerini nazikçe tanıştırdı:

"İzin verirseniz, size üvey annem Bayan Metelik'i tanıştırayım, baron. Bu genç beyefendi de üvey kardeşim Erwin."

Sonra, zaman içinde ezberlediği şu şık el hareketiyle, özellikle resmi bir şekilde, düşmanını sundu: "Baron Silbi."

Üvey anne sağ elini neredeyse Silbi'nin çenesine dek kaldırarak (anlaşılan elinin öpülmesini bekliyordu), "Çok memnun oldum, Bay Baron!" diye şakıdı.

Silbi uzatılan eli görmezden geldi. "Tiyatroda değiliz. Birbirimize rol yapmayı bırakalım, Bayan Metelik. Zaten görünen o ki, bu konuda şansınız yaver gitmemiş."

Üvey anne, barona telaşla yanıt vermek için ağzını açmıştı, ama birden taktik değiştirdi. Timm'e döndü, ekşi suratına tatlı bir gülümseme oturtarak ona baktı, bir adım geri çekildi, sonra da, "Görmüş geçirmiş gerçek bir beyefendiye benziyorsun, evlat. Seninle çok gurur duyuyorum. Gazetelerde hakkında çıkan her şeyi okuduk, öyle değil mi Erwin?" dedi.

Oğlu, gözle görünür bir huzursuzlukla, "Hım," türünden bir şey geveledi. Anlaşılan, annesiyle ilişkisi biraz bile değişmemişti. Kadının aşırı sevgisini bir yandan suistimal ediyor, öte yandan ona güçlükle katlanıyordu.

Timm artık, üvey annesi onu bu sevginin dışında tuttuğu için seviniyordu. Çünkü bu sevgi, gücünü tüketirdi; bu sevgi, yitip giden yıllar cehenneminde direncini ayakta tutmasını olanaksız hale getirirdi. Dahası, o kadına yabancılaşmıştı. O burada, Dört Mevsim Oteli'nin dairesinde, hemen yanı başında durmasına rağmen, öylesine uzaktı ki, sesini ancak güçlükle duyabiliyordu.

Tam o anda, "Artık hep seninle kalacağız ve sana baka-

cağız, Timm," diyordu. "Sonuçta tüm bunların resmi vârisi sensin ve yarın on altını dolduracaksın, ayrıca..."

"... ayrıca reşit olmayacak, kesinlikle!" diye aydınlattı baron, kadını.

Bayan Metelik keskin bir hareketle başını çevirdi. Gözlerinde, "telaşlı kıvılcımlar" diye de adlandırılan ve Timm'in iyi hatırladığı sinsi ışıklar yanıp sönmeye başladı. (Ama delikanlı bunu tıpkı, bir zamanlar ürkülen, oysa yeniden karşılaşınca biraz aptalca ve tamamıyla zararsız bulunan ineklerin gözlerindeki nemli parlaklık gibi hatırlıyordu. Artık, 'Aptallığın acısını çekmek ne aptalca,' diye düşünüyordu Timm.)

O sırada Silbi, ağzı alaycı bir şekilde seğirerek, Timm' in neden on altı yaşında reşit sayılmayacağını açıklıyordu: "Bu ülkede, Bayan Metelik, insan ancak yirmi bir yaşına gelince reşit olur, yani ancak o zaman miras hakkından tüm kapsamıyla faydalanabilir. Sanırım, erkeklerin on altı yaşında reşit kabul edildiği bir ülkenin vatandaşı olduğumu öğrendiniz; ama bunun üvey oğlunuz Timm'le bir ilgisi yok. O, eskiden olduğu gibi, şimdi de bu ülkenin yasalarına bağlı. Mirasını resmi olarak devralması için yirmi bir yaşına kadar beklemek zorunda."

Baron konuşurken, üvey anne tek sözcük edip araya girmemişti. Yalnızca gözkapakları hafifçe titremiş, bir eli de huzursuzca mendiliyle oynamıştı. Derken, yine üvey oğluna döndü ve telaşını güçlükle bastırarak, "Baronun vatandaşlığına sahip değil misin, yoksa?" diye sordu.

Kayıtsız gözlerle ona bakan Timm, düşüncelere daldığı için soruyu duymadı. Kadının bir şeyler söylediğini algı-

layabilmişti sadece. Nezaketsizlik etmemek için eliyle koltuklara işaret etti.

"Şöyle oturalım, daha rahat konuşuruz."

Suskun bir şekilde masanın etrafına dağıldılar.

Timm bacak bacak üstüne atarak, "Şu âna kadar, artık vasimin kim olduğunu hiç düşünmemiştim," dedi. "Baron..." Delikanlı kısa bir ara verdi. "... öldüğünde, vasimin yeni baron olduğu söylendi. Ne var ki, bunun için üvey annemin izninin alınması gerektiği ancak şimdi aklıma geldi. Bu gerçekleşti mi, yoksa..."

Bayan Metelik birden çaresiz bir ifadeye büründü. "Şey Timm, sen gittikten sonra durumumuz iyi değildi. Bir dizi şanssızlık yaşadık ve bunun üzerine–"

"... bunun üzerine, Bayan Metelik bana vesayetini yazılı ve resmi bir şekilde devretti," diye tamamladı Silbi, Timm için. "Bir kabare tiyatrosunu satın almak için kullandığı küçümsenmeyecek bir rakam karşılığında. Anlaşıldığı kadarıyla tiyatro iflas etmiş."

"Ama bunda benim bir suçum yok, dönemin koşulları kötüydü," diye hıçkırdı Bayan Metelik, sonra da eski soluksuz laf salatasına başladı: "Yasalarbakımından herşeyinkurallarauygunolduğunu biliyorumtabii, amaobenim çocuğum, hemşuandasokaktayız, benveoğlum ve–"

Bu kez kadının sözünü Timm kesti. "Eğer vesayetimi sattıysan, bunu artık değiştiremeyiz."

"Satmak! Satmak! Bukadarkatıolma Timm! Zordurumdaydık sonuçta!"

"Peki, şu anda ne kadar paraya ihtiyacınız var?"

"Paradansözedenkim? Hemartıkhepberaberkalacağız!"

"Hayır," diye yanıt verdi delikanlı. "Birlikte kalmayacağız. Bugün son kez karşılaşmış olduğumuzu umuyorum. Ama size parayla yardım edebilirsem, bunu seve seve yaparım. Ne kadara ihtiyacınız var?"

"Benim onay vermem koşuluyla," dedi baron. Ama Timm onu duymazlıktan geldi.

"Ah Timm!" (Şu sahte hıçkırıklar yine yükseldi.) "Artık inanılmaz zenginsin, bu durumda bizim, akrabaların olarak açlık ve sefalet içinde yaşamamız düşünülemez!"

Baron tam gülecekken, onu ele verebilecek kıkırdamalar henüz yükselmeden eliyle ağzını kapattı. Alay etmek isterken, son anda, o iki insanın tanıdıkları bir gülüşe sahip olduğunu hatırlamıştı. Onların bir daha yoluna çıkmamalarını sağlamalıydı, dolayısıyla da ödeme yapmak zorundaydı. Bu yüzden bir teklifte bulundu.

"Benim Jamaika'da iyi iş yapan bir sahil plajım var, Bayan Metelik. Esas olarak Amerikalı turistlere yönelik. Yıllık cirosu altmış bin dolar. Biliyorsunuz, Jamaika sonsuz baharın adası. Deniz kenarında, palmiyeler altında bir bungalov sizi bekliyor."

'Baron tıpkı seyahat broşürü gibi konuşuyor,' diye düşündü Timm şaşkınlıkla. Demek böyle bir yeteneği de vardı. Ancak delikanlı, başlamadan kesilen gülüşü pekâlâ tanıdığı için, Silbi'nin bu insanları neden onca uzağa yollamak istediğinin farkındaydı. Baronun, ek olarak, buharlı gemide birinci sınıf seyahat hediye etmesine şaşırmadı bile.

Üvey anne, "Çok cömertsiniz, baron," derken yine (ya da hâlâ) hıçkırıyordu.

Jamaika'yı düşünen Erwin'in gözleri yanmaya başla-

mıştı. Annesi gibi onun da gözkapakları seğiriyordu.

"Benimle daireme gelin lütfen, böylece işi hemen bağlayabiliriz," dedi baron o anda. Ayağa kalktıktan sonra da kapıya gitti ve onu alaycı bir nezaketle açık tuttu.

Bayan Metelik, yüksek topuklar üzerinde Silbi'yi izledi, ancak son anda Timm'i hatırladı ve delikanlıya dönerek, "Bizi unutmazsın, değil mi Timm?" dedi.

"Sanırım, sizi unuttum bile," dedi Timm. Ama fazla yüksek sesle konuşmamıştı. Sonra da, ona elini uzattı ve ciddi bir edayla, "Jamaika'da bol şans!" dedi.

"Sağ ol, sağ ol, evladım!" Üvey annesi yüzüne bir gülümseme oturtmak üzereydi. Ancak gülümseme henüz beliremeden koridora çıkmıştı bile.

Erwin de Timm'le el sıkıştıktan sonra annesinin peşinden gitmek istedi. Ama Timm onu durdurarak, "Bana bir büyüteç bul," diye fısıldadı. "Onu Alster'in kenarındaki kırmızı boyalı bankın altına koy –tam otel girişinin karşısında. Al!" Timm cebindeki banknotları çıkarıp üvey kardeşine verdi.

Paralara bakan Erwin, "Şu küçük not da neyin nesi?" diye sordu.

"Aa, o bana daha lazım!" Timm bunu az kalsın bağıracaktı. Şansına sesi kendiliğinden fısıltıya dönüşmüştü.

Not tekrar cebine yerleşirken, Erwin gitti. Çıkarken, "Çenemi tutacağım!" diye fısıldadı.

Timm başıyla onayladı, sonra da üvey kardeşinin ve arkasında bıraktığı geçmişinin üzerine kapıyı kapattı.

30. FORMA

Kâğıtlar

Etki sahibi zengin kişilerin, deyim yerindeyse küçük insanların çoğu zaman aylarını alan formaliteleri ne denli çabuk halledebildikleri şaşırtıcıdır. Toplumun bulutlar üstünde gezen yüksek kesimleri için bürokrasiyle baş etmek bile kolaydır.

Baron-Silbi-Holding'in hukuk bölümüne bağlı tek bürosu, Timm ve baron için ertesi gün aşağıdaki meseleleri halletti:

Jamaika'daki sahil plajı, Bayan Metelik ve oğluna eşit paylar halinde devredildi. (Timm bu sayede kısa da olsa, ikiliyle bir kez daha karşılaştı. Erwin ona, büyüteci bankın altına koyduğunu fısıldadı.)

HHD adını taşıyan Hamburg-Helgoland Denizcilik Hizmetleri işletmesi, aynı gün geçerli olmak şartıyla, Timm'in üstüne yapıldı. (Önceki sahibi yaşlı Bay Denker, imzalar atıldıktan sonra Timm'in kolunu samimi bir şekilde sıktı ve delikanlının sol omzunun üstünden "tü tü tü" diyerek üç defa tükürdü.)

Timm'in, henüz kısa süre önce Mister Penny'den Londra'da devraldığı blok hisseler el değiştirerek –yine aynı gün geçerli olmak üzere– barona geçti. (Baron imtiyazlı hisselerin sahibi olduğu için bir yıllık bekleme süresi de kalktı.)

Son olarak, Silbi'nin şimdiye kadar başarıyla geçiştir-

diği, Timm'inse hiç sormadığı miras sözleşmesi de hazırlanacaktı.

Delikanlı, baronun neden şimdi bu sözleşmeyi yapmaya yanaştığını bilmiyordu; bunu pek de umursamıyordu. Büyük servetler gibi büyük işler de artık ilgisini çekmiyordu. Onun için önem taşıyan tek iş, gülüşü etrafında dönen pazarlıktı.

Delikanlı, cebindeki ufacık notun (onu tüm gece boyunca yastığının altında saklamıştı), esir tutulan gülüşüne giden anahtar olduğunu sezinliyordu ve bu yüzden, banktaki büyüteci almak için can atıyordu. Timm, üç sözleşmenin ardından hissettiği bitkinliği özellikle abartarak, ikide bir elini alnına götürmeye başladı.

Bunun üzerine baron, "Eğer başınız ağrıyorsa, miras sözleşmesini yarına erteleyebiliriz," dedi. "Bu size uyar mı, Bay Metelik?"

Timm hemen evet demedi. Bundan kaçınacak kadar akıllıydı. Bunun yerine, sözleşmeyi hemen yapmanın daha iyi olacağını, ama ne yazık ki korkunç baş ağrısı çektiğini, gerçi bir sözleşmeyi zinde kafayla imzalamak gerektiğini, bu durumda yarma kadar beklemenin belki gerçekten de daha yerinde olacağını ileri sürdü.

Kurnazlığı umduğu etkiyi gösterdi. Sözleşmenin okunması ve imzalanması bir sonraki güne kaydırıldı, dahası Timm'e (uslu uslu iki hap içtikten sonra) otelin önündeki Alster Nehri'nde dolaşma izni de çıktı. (Avukatlardan biri, "Temiz hava mucizevi etki gösterir!" demişti ona.)

Timm, yakınlarda bir yerde saklanan bir dedektif tarafından göz hapsinde tuttulduğunu bildiği için, büyüteci

hemen, dikkat çekecek şekilde bankın altından çıkarmadı. Tersine, önce bir gazete satın aldı, sonra da onunla birlikte bankın üstüne oturdu. (Büyütecin nerede olduğunu çoktan fark etmişti.)

Okurken gazeteyi, orta bölümü içinden kayıp dizinin üstünden bankın altına düşecek şekilde tuttu. Sonra eğildi ve gazete sayfalarıyla birlikte büyüteci de kaldırdı. Delikanlı, gazetenin arkasında saklanarak, büyüteci çaktırmadan takım elbisesinin göğüs cebine aktardı. (Timm artık çoğunlukla gri flanelden ya da çok küçük kareli takım elbiseler giyiyordu.)

On beş dakika sonra gazeteyi katlayan delikanlı, onu oradan geçecek herhangi biri için bankta bırakarak otele döndü.

Resepsiyondan anahtarını aldığı sırada kapı görevlisi ona katlanmış bir kâğıt uzattı. Barondan gelen kısa bir mesajdı.

Eğer kendinizi daha iyi hissediyorsanız,
lütfen daireme gelin.

Silbi

Timm baronun yanına çıktı. Ne var ki önce, kısaca kendi dairesine uğradı, büyüteci banyo duvarındaki ecza dolabına koydu ve Jonny'nin ufacık notunu rulo haline getirerek, baş ağrısı haplarının durduğu, neredeyse boşalmış ince cam tüpün içine yerleştirdi. Ancak ondan sonra barona gitti.

Silbi önemli konuşmalarda, konu başlıklarını not et-

tiği bir kâğıdı elinde tutmayı alışkanlık edinmişti. Timm bu kez de öyle bir not kâğıdı gördü. Üstünde alt alta üç sözcük yer alıyordu. Delikanlı onları tam olarak seçmeyi başaramadı, ancak ilk sözcüğün "Rickert" olduğundan hiç kuşkusu yoktu.

Baron konuşmayı, "Yarın Bay Metelik," diye başlattı, "yarın Bay Rickert'le ilgili yaptığımız küçük sözleşmenin süresi sona eriyor. Eğer yarına kadar Hamburglu dostlarınızla bağlantı kurmazsanız, Bay Rickert yeniden denizcilik işletmesi müdürü olarak atanacak. Ancak onu, yaşı gereği hemen onurlu bir şekilde emekliye de ayırabiliriz. Yüksek bir emekli aylığı karşılığında. Ne yazık ki, Mısırlı bir firma, Palmaro'nun marka ismi üzerinde hak iddia ettiği için yarın Kahire'ye uçmak zorundayız. Yani Hamburglu dostlarınızla konuşmak istiyorsanız, bunu bugün yapmalısınız. Ne var ki, bu durumda sözleşmemizin koşulları yerine getirilmemiş sayılacak ve Bay Rickert tersane işçisi olarak çalışmaya devam edecek."

"Tersane işçisi mi?" diye sordu Timm dehşetle.

"Evet, Bay Metelik, tersane işçisi. Kendisi çok kötü bir halde. Bu yaşında, sağlığı hiç iyi değil. Dolayısıyla onu bu üzücü durumdan kurtarmak isteyeceğinizi ve Bay Jonny ile Bay Rickert'le bağlantı kurmayacağınıza inanıyorum, yoksa yanılıyor muyum?

Silbi delikanlıya kaygılı bir ilgiyle baktı. Timm nedenini biliyordu: Dostlarından biri gülüşüne açılan kapının anahtarını elinde tutuyor olmalıydı, görünüşe göre baron da bunu sezmişti. (Artık gülmeyi andıran en ufak mimikten özenle kaçınıyordu.)

"Bay Rickert yine denizcilik işletmesi müdürü olsun!" dedi Timm, kararlı bir sesle.

"O halde anlaşmamız geçerli, değil mi Bay Metelik?"

Delikanlı başıyla onayladı. Oysa bu bir yalandı. Dostlarından uzak durmayı aklının köşesinden bile geçirmiyordu. Tersine, onlarla daha bugün görüşmek zorundaydı, yarın bunun için artık çok geçti. Üstelik, Bay Rickert buna rağmen denizcilik işletmesi müdürü olacaktı; baronun yanında değil, ama bu sabah, üzerine yapıldığından beri delikanlıya ait olan denizcilik işletmesi HHD'de.

Silbi not kâğıdına baktıktan sonra (gözle görünür biçimde rahatlamıştı), devam etti: "İkinci nokta, Bay Metelik, şeyle ilgili..." Baron duraksadı, ancak sonunda sözcüğü yine de telafuz etti. "İkinci nokta, gülüşünüzle ilgili."

Sorgulayıcı bakışlarını yine Timm'e dikti. Ne ki, delikanlı bizzat baronun kendisinden, duygusal çalkantılarını kayıtsızlık maskesi altında saklamayı öğrenmişti. Hatta, "Gülüşüme ne olmuş?" diye sorarken, sesine bile hâkim olmayı başardı.

"Bir yıl önce, Bay Metelik, şatomdaki Kırmızı Köşk'te, gülüşünüze hâlâ ya da ne ölçüde değer verip vermediğinizi anlamak için bir deneme yapmıştım. O gün, onu size yarım saatliğine ödünç vermiştim; bu küçük deneyin sonucunda da gülüşünüzü hâlâ şiddetle arzuladığınızı anladım. Biraz önceyse, size herhangi bir şey hissetirmeden yine küçük bir denemede bulundum. Bu sefer sonuç sevindirici. Sözleşmemizi bilen ve size gerektiğinde yol gösterebilecek olan yegâne üç kişiyle görüşmekten gönüllü olarak vazgeçtiniz." Baron memnun bir şekilde koltuğunun arkasına yaslandı.

"Anlaşılan son yılda, güce, zenginliğe ve rahat bir yaşama, küçük bir gülüşten daha fazla değer vermeyi öğrendiniz."

Timm başıyla onaylamakla yetindi. Üstelik bu, bu sefer yalnızca kısmen yalandı. Daima iyi giyinmekten, sürekli konforlu odalar, bir banyo ve bolca bozuk para kullanabilmekten gerçekten de hoşlanmaya başlamıştı. Ancak bu şeylere, sonsuza dek gülmekten aciz bir insan kalmayı isteyecek kadar da fazla bağlanmamıştı.

"Şimdi de size..." Silbi tekrar öne doğru eğildi. "... ek bir sözleşme öneriyorum."

"Nasıl bir sözleşme, baron?"

"Şöyle ki, Bay Metelik, ben size, bugünden itibaren reşit sayılacağınız ve mirasınıza hemen hükmedebileceğiniz bir ülkenin vatandaşlığını sağlayacağıma dair güvence veriyorum."

"Peki, ben neyin güvencesini vermek zorundayım, baron?"

"İki şeyin, Bay Metelik. Birincisi, gülüşünüzü asla geri istemeyeceksiniz; ikincisi bana, imtiyazlı hisseler dahil, mirasınızın yarısını devredeceksiniz."

Timm, zaman kazanmak için, "Kayda değer bir öneri," dedi yavaşça. Elbette, gülüşünden ebediyen vazgeçmeyi ve bunu imza ve mühürle resmileştirmeyi aklının ucundan bile geçirmiyordu. Ancak, Silbi bunu öğrenmemeliydi.

Timm, Silbi'nin dedektifleri tarafından mümkün olduğunca rahatsız edilmeden dostlarını ziyaret edebilmek için, tam da bugün baronun ağzına bir parmak bal çalmalıydı. Ufacık bir not ve bir büyüteç ona dostlarına giden yolu gösterecekti.

O anda delikanlının aklına iyi bir fikir geldi. Eğer baronla pazarlık yaparsa, Silbi, onun gülüşünden sonsuza dek vazgeçtiğine, ayrıca güç ve zenginliğin, karın yukarı tırmanan şu küçük kıkırdamalardan önemli olduğunu artık kabul ettiğine iyice ikna olacaktı.

Kısacası, Timm pazarlık etmeye başladı. Yirmi birinci yaş gününe kadar, baronun, mirasını devralmasını engellemek için birçok girişimde bulunabileceğini bildiğini söyledi. Bu konuya Senhor van der Tholen daha önce dikkatini çekmişti. Pekâlâ ek bir sözleşme imzalamaya razıydı, ancak bunun karşılığında, imtiyazlı hisselerin dörte üçü dahil, mirasın dörte üçünü istemek zorundaydı.

O bu açıklamayı yaparken, Silbi'nin yüzünden geçen gülümseme delikanlının dikkatinden kaçmadı. Görünüşe göre baron, artık Timm'in gülüşünden vazgeçeceğine tamamen emin olmuştu. Zaten delikanlı da bunu amaçlamıştı.

Yarım saat boyunca pazarlık ettiler. Sonunda Timm'in koşulları şu şekli aldı: Mirasın dörtte üçü artı imtiyazlı hisselerin yarısı.

"Bu koşullarımı yerine getirirseniz, baron, yarın Kahire'de ek sözleşmeyi imzalayabiliriz."

"Bunun üstüne iyi bir uyku çekmeliyim önce, Bay Metelik. Yarın, Kahire'ye vardığımızda size kesin kararımı bildiririm."

"Şimdi de..." Baron gülümsedi. "Son noktaya geliyorum." Ayağa kalkarak Timm'e elini uzattı. "On altıncı yaş gününüzü içtenlikle kutlarım! Eğer bir dileğiniz varsa, Bay Metelik..."

Bir dilek mi? Timm düşündü. Bu gün ona en güzel

armağanı, yani gülüşünü bahşedecekse, büyük olasılıkla tüm servetini yitirecekti. Öyle ya, denizcilik işletmesini dostlarına vermeyi planlıyordu. O halde nasıl bir hediye istemeliydi?

Derken, aklına hoş bir fikir geldi. "Bana bir kukla tiyatrosu satın alın, baron."

"Bir kukla tiyatrosu mu?"

"Evet, baron. Çocukları güldürebilen şu kukla tiyatrolarından hani."

Sonunda Timm kendini yine de ele vermişti. Ama baron onu yanlış anladı.

"Aa," diye bağırdı Silbi. "Anlıyorum! Siz kendinize küçük bir gülüş satın almak istiyorsunuz ve onu seçebilmek için bir tiyatroya ihtiyacınız var. Fena fikir değil. Bu daha önce hiç aklıma gelmemişti."

Timm, sanki biri kafasına odunla vurmuş gibi hissetti. Demek baron ciddi ciddi, onun, Timm Metelik'in, başından geçen onca korkunç deneyimden sonra, küçük bir çocuğun gülüşünü çalabileceğine inanıyordu.

'Bu insan,' diye düşündü delikanlı, 'Şeytan olmalı.'

Bu kez baron, Timm'in kapıldığı dehşeti yüzünden rahatlıkla okuyabilirdi.

Ama Silbi arkasını dönmüştü. Bir kukla tiyatrosu satın almak için şimdiden telefon görüşmelerine başlamıştı; üstelik şanslıydı, aradığını bulması yalnızca yarım saat sürdü. Merkez tren garı yakınlarında, son yıllarda kendini anca güçlükle ayakta tutabilen küçük bir tiyatro, baronun teklif ettiği fiyat karşılığında satılığa çıkarılmıştı.

"Hemen arabayla oraya gidelim, Bay Metelik," dedi

Silbi. "Yanımıza bir noter ve bir para çeki de alacağım. Doğum günü armağanları peşin ödenmeli."

Tiyatronun bürosu olarak kullanılan küçük, kirli bir odada yeni bir sözleşme daha imzalandı. Timm Metelik artık bir kukla tiyatrosunun sahibiydi. Yaşananlar, bir kukla oyununun kendisinden bile daha gerçek dışıydı.

Baronla genç adam, bir istisna yaparak, otele yürüyerek döndüler. Bu sırada Timm ilk defa, "Neden özellikle de benim gülüşüme, uğruna imparatorluğunuzun yarısını verecek kadar çok değer veriyorsunuz, baron?" diye sordu.

"Hayret," dedi Silbi, "bu soruyu daha önce neden hiç sormadığınıza şaşıyorum, Bay Metelik. Yanıtı o kadar basit değil. Sınırlı sözcükle şöyle ifade edebilirim: Kenar mahalleli küçük bir çocukken, Bay Metelik, gülüşünüzü öyle çok kötülük ve anlaşılmaz olayın içinden geçirerek korudunuz ki, bir pırlanta gibi sertleşti. Gülüşünüzü çökertmek olanaksız, Bay Metelik."

Timm çok ciddi bir şekilde, "Ama ben çökertilebilirim, baron," diye karşılık verdi.

"İşte," dedi Silbi. (Genç adam "işte" sözcüğünün çirkin anlamını kavrayamadan, otele varmışlardı bile.)

Müdür, *"Hello, Mister Brown,"* dedi.

Baron dalgın dalgın bir selam mırıldandı.

Yukarıya, Timm'in dairesine vardıklarında Silbi, "Bu arada, imtiyazlı hisselerle ne yapmayı amaçlıyorsunuz, Bay Metelik? Sonuçta onları sözleşme uyarınca Mister Penny'ye devretmeniz gerekir," dedi.

Timm çaresizlik içinde, 'Yine sözleşmelerden söz ediyor,' diye düşündü. Tüm doğum günü, kâğıtlar etrafında

dönmüştü! Oysa şu anda onu çeken tek kâğıt, cam bir tüp içinde rulo halinde duran ufacık bir nottu. Delikanlı barona yanıt vermekte zorlandı. Buna rağmen, "Belki de Mister Penny'nin daha fazla imtiyazlı hisseye kavuşmasını istiyorum, baron," demeyi başardı.

Düşüncelere dalan Silbi, "Hım," diye iç çekti. Ardından, "Benim bugün birkaç önemli görüşmem daha var. Peki, siz ne yapacaksınız?" dedi.

Timm elini alnına götürdü. "Başımın ağrısı hafiflemek bilmiyor, baron. Uzanacağım."

"Yerinde bir karar," diye güldü Silbi. "Uyku en iyi ilaçtır." Sonra da çıkıp gitti.

Timm'se, sabırsızlık içinde kapının kilidini açtı, salona girdi, kapıyı arkasından tekrar kilitledi, sonra da apar topar banyoya koştu.

Altıncı günün hikâyesi burada sona ererken, onu kâğıda dökmek için otelime döndüm.

Yedinci gün, tekrar koltuklarımıza kurulduğumuzda, Timm'e, "Herhalde Timm, sorununun çözümünü Hamburg'da bulacak en sonunda. Öyle değil mi?" dedim.

"Bu sırrı sana şimdiden açıklamak akıllıca olmaz," dedi Timm. "Sürprizlere hazırlıklı ol."

Ardından, anlatmaya koyuldu:

Esrarengiz Not

Sana dün anlattığım gibi banyoya dalan Timm, burada yalnızca lavabo ve aynanın üzerindeki lambayı açtı. Ardından küçük ecza dolabından büyüteci, baş ağrısı haplarının durduğu cam tüptense notu çıkardı. Yüreği öyle hızlı çarpıyordu ki, ağzından çıkacaktı sanki.

Ancak, gri flanel takım elbiseli, şık genç adam notu okumadan önce, banyo kapısının kilidini bir kez daha kontrol etti. Sonra, lavabonun yanına geçti, büyüteçle küçük kâğıda baktı ve –onca flanel şıklığına rağmen– heyecandan yerinde duramayan bir oğlan çocuğuna dönüşüverdi.

Elindeki büyüteç titriyordu, ama Timm yazıyı yine de çözmeyi başardı. Giderek büyüyen bir şaşkınlıkla şunları okudu:

> *Kuğuya Yapış'ı ziyaret et. Prensesin kazandığını kazan. Ona giden yol, düşündüğünden daha basit. Seni Südwind'den vazgeçirmeye çalışan adam, onu sana gösterecek. Tanıdığın bir taksi şoförünü kullan. O, beldenin sarayını koruyor. Tramvayların (kara!) saatini seç. Sıçandan kork ve onu şaşırt. Yol basit. Ama ona ulaşmak için arka merdivenleri kullan. Bize güven ve gel.*

Timm, tuttuğu notla büyüteci aşağı indirerek küvetin kenarına çöktü. Hâlâ heyecandan titriyordu, ama kafası

berraktı. Bu mesajın, Silbi'nin eline geçmesi ihtimaline karşı şifrelendiğinden emindi. Artık iş, gizli ipuçları ve imaları çözmeye kalmıştı.

Timm tekrar lavabonun yanma, lambanın altına geçip notu ikinci kez ağır ağır okumaya başladı:

Kuğuya Yapış'ı ziyaret et.

Bunu çözmek kolaydı. Timm'den kukla oyununu seyrettiği yere gelmesi isteniyordu. Övelgönne'ye.

Prensesin kazandığını kazan.

Bunu çözmek daha da kolaydı. Kâğıt parçacığındaki en önemli, en nefis mesaj buydu. Basitçe şöyle çevrilebilirdi: Gülüşünü geri kazan! Bunun olanaklı olduğunu da sonraki cümle gösteriyordu.

Ona giden yol, düşündüğünden daha basit.

Peki, devamı ne anlama geliyordu?

Seni Südwind'den vazgeçirmeye çalışan adam, onu sana gösterecek.

Timm hafızasını zorladı. Derken, aradığını buldu: Südwind bir attı. Üstüne bahis oynadığı son at. Dahası, o zamanlar henüz tanımadığı bir adam onu Südwind'in üstüne oynamaktan vazgeçirmeye çalışmıştı: Kreschimir.

Demek Kreschimir, Timm'in gülüşüne nasıl kavuşacağını biliyordu! Delikanlı bunu zaten sezmişti. Ama artık emindi ve buna hiç de hazır değildi. Elinde olmadan küvetin kenarına çöktü yeniden. Işığın gücü, notun devamını olduğu yerden okumaya yetiyordu.

Tanıdığın bir taksi şoförünü kullan. O, beldenin sarayını koruyor.

Taksi şoförü Jonny'ydi. Timm bundan bir saniye bile

kuşku duymadı. Ama ya "beldenin sarayı" neresiydi?

Timm, aslında oldukça basit olan bu şifre üzerinde epey bir süre düşündü, ta ki ne kastedildiği kafasına dank edinceye dek: Belediye sarayı tabii! Orası otelin hemen dibindeydi sonuçta. Demek, Jonny onu burada arabayla bekleyecek, sonra da Övelgönne'ye götürecekti.

Ancak zamanlama konusunda hâlâ emin değildi.

Tramvayların (kara!) saatini seç.

Başından, dostlarıyla bağlantılı iki tramvay olayı geçmişti: Bay Rickert'le birlikte seyahat ettiği tramvay yolunu değiştirmişti, Jonny'yle beraber de Cenova'da uçan tramvay görmüştü. "Tramvaylar" sözcüğü çoğul kullanıldığına göre, her iki olay da kastedilmiş olmalıydı.

Tramvayların saati? Peki, bu olaylar hangi saatte meydana gelmişti? Uçan tramvayı öğle zamanı, yani saat on iki gibi görmüştü. Bay Rickert'le tramvayda ilk kez karşılaştığında da öğleye geliyordu.

Buna göre kastedilen saat öğlen on ikiydi. Şu andaysa –Timm kol saatine baktı– öğleden sonra beşti. Yoksa, yarın mı gelmesi isteniyordu? Belki de, çok önce, öğlen on ikide oraya gitmiş olması gerekirdi?

Ne var ki, "saatini" sözcüğünün önünde bir de "kara" sözcüğü vardı. Parantez içinde ve ünlemle. Ama kara bir öğle saati ne anlama gelebilirdi ki?

Timm yine hayli basit bir şifreyi anlamakta zorlandı.

Ancak sonunda bu bilmeceyi de çözdü: Kastedilen, aşağı yukarı saat on ikiye denk gelen karanlık zamandı. Yani, gece yarısı. (Daha yedi uzun saat vardı.)

Mesajın kalan kısmını çözmek daha kolaydı:

Sıçandan kork ve onu şaşırt. Yol basit. Ama ona ulaşmak için arka merdivenleri kullan. Bize güven ve gel!

Kısacası Timm'den, Silbi'ye karşı dikkatli olması ve otelden gizlice çıkması, hatta belki de kılık değiştirmesi isteniyordu. Öyle ya "arka merdiven" sözcüğünde (ucuz edebiyatın sık sık konu ettiği) haydutlara ya da kılıktan kılığa giren kahramanlara has bir romantizm saklıydı: Arka merdiven romantizmi.

Esrarengiz notun şifresini çözen delikanlı kendini kuş gibi hafiflemiş hissetti. İçinden gülme isteği yükseldi. İşin tuhafı, bu sırada dudakları, daha önce hep başına geldiği gibi sıkıca bitişmedi. Tersine, delikanlıya ağzı gülümsüyormuş gibi geldi.

Sevinçle irkilen Timm, ayağa fırlayarak aynada yüzünü inceledi. Dudak kenarları tıpkı Cenova'da Palazzo Candido'daki İtalyan portreler gibi kıvrımlıydı. Bu bir gülüş değildi; aslında, buna gülümseme bile denemezdi, ama dudak kenarlarındaki kıvrımlar yadsınamazdı. Üstelik, kestane ağacının altında imzaladığı anlaşmadan beri bir daha hiç ortaya çıkmamışlardı.

Demek ki bugün, daha şimdiden bir şey değişmişti. Umut, bir ressamın fırçası gibi, Timm'in yüzüne bir şey çizmişti: Bir gülümseme belirtisi.

Timm, notçuğu yine ceketinin cebine yerleştirdi, ışığı kapattı, banyodan çıktı, sonra da düşünmek için salondaki bir koltuğa oturup bacak bacak üstüne attı.

Aynı sırada baron –Timm'den pek uzak olmayan bir yerde– Alster Köşkü'nde oturuyordu. Marka ismi "Palmaro" üzerinde hak iddia eden şu Mısırlı firmanın temsilcisiy-

le görüşüyordu. Firma Silbi'ye ait margarinin farklı bir isim almasını talep ediyordu.

Baron bu görüşmede, Timm'in gülüşüne sahip olduğundan bu yana kişiliğinin bir parçasına dönüşen rahatlığı ve üstünlüğü sergileyemedi. Kuşkusuz birçok şey, marka margarinin artık onun için hazırlanan isimle, olabildiğine çabuk tüketici cephelerini ele geçirmesine bağlıydı. Ama baron, bu işe ne kadar büyük önem verdiğini hissettirmemeliydi. Gülümseyen bir rahatlık sergilemek zorundaydı. Ne de olsa gülüşü, tam da bu yüzden, bu tip amaçlar için satın almıştı.

Silbi, gülüşünü uygun anda, kıkırdamaları ve hıçkırığıyla olması gerektiği şekilde devreye soktuğunda, bir şey eksik kalmış duygusuna kapıldı. Gülüşü, görüştüğü kişinin üzerinde daha çok utandırıcı bir etki bırakmıştı sanki.

Baron, özür dileyerek birkaç dakika izin istedi, sonra da Alster Köşkü'nün lavabosuna gitti. Burada aynanın önüne geçti, Timm'in gülüşünü üretti ve yüzünü dikkatle inceledi.

İlk bakışta hiçbir şey değişmemiş görünüyordu. Ama daha dikkatli bakınca, –baron aynaya ikinci kez güldü– daha dikkatli bakınca, dudak kenarlarındaki kıvrımların kaybolduğunu fark etti. Gülüş zoraki, sahte izlenimi veriyordu –ikinci el bir gülüş gibi.

Silbi, son yıllarda yabancılaştığı bir duyguya kapıldı: Dehşet. Ayrıca yıllardan beri ilk defa pişmanlık benzeri bir şey hissetti. Kötü bir şey yaptığı için değil (Baronun iyi ve kötüyü ayırt edebilen bir organı yoktu), hayır, aptalca davrandığını anladığı için.

Şu pırlanta gibi sertleşmiş, pırıl pırıl kenar-mahalle-çocuğu-gülüşünü, şu sonu hıçkırıkla biten ve taklalar halinde yükselen kıkırdamaları farklı, daha basit bir yöntemle ele geçirmeliydi. Madde madde pazarlık eden kâğıttan bir sözleşmeyle ya da cimriliği yüzünden başvurduğu sihirli bahis kazanma yeteneğiyle değil; bunun yerine...

Birden Silbi'nin görüştüğü kişi lavaboya girdi ve baronun hafifçe çarpılmış, solmuş yüzünü gördü. Doğal olarak, Silbi'nin "Palmaro" marka ismi yüzünden perişan olduğunu sanıyordu, tıpkı Silbi'nin, Mısırlı temsilcinin bunu sandığını sandığı gibi. İşe şeytan karışmıştı sanki. Artık bu oyuna gülüşünü karıştırmaktan bile korkuyordu baron; öyle ya, artık o gülüşe güvenmiyordu. Bu yüzden, "Her şeyi yarın Kahire'de görüşeceğim. İyi hissetmiyorum. Istakozlu mayonez..." diyerek hiç inandırıcı olmayan bir rahatsızlığı bahane etti.

Ardından, lavabodan çıktı ve uzun adımlarla –uçan çekirge misali– otele doğru koşturmaya başladı. Lüks Jungfernstieg Caddesi'nde gezintiye çıkan insanlar –zarif bir şekilde pudralanmış hanımefendiler ve ölçülü adımlarla yürüyen beyefendiler– onu görünce, kaşlarını kaldırıp, "Jungfernştieg'den böyle paldır küldür de geçil-meş ki, ne terbiye-şizlik!" yorumunda bulundular.

Silbi bunları ne duydu ne gördü. Gülüşün elinden kayıp gitmek üzere olduğunu hissediyor, nedenini de tahmin edebiliyordu. Bu yüzden, kurtarabileceği kadarını kurtarmayı, dişiyle tırnağıyla ona tutunmayı amaçlıyordu. Bu yüzden, Jungfernstieg'de şu anda koşuyor, neredeyse uçuyor, insanlara ve trafiğe dikkat etmeden, aklını yitirmişçesine

burnunun dikine ilerliyordu. Derken, sendeledi, otelin önündeki caddenin tam ortasına atladı, acı bir fren sesi ve bağırtılar duydu, kalçalarından aşağı bir sıcaklığın yayıldığını hissetti ve bayılmadan önce, "Timm Metelik!" diye bağırdı.

Bu trafik kazası ani olduğu kadar da mantıklı bir gelişmeydi. Korku güvensizlik yaratır. Güvensizlik kafa karıştırır. Kafa karışıklığıysa kazalara yol açar. Baronun, gülüşü için korkmaya başladığında bir arabanın önüne atlaması mantıklıydı. Bu arada, baronun bünyesi, ilk bakışta sanılabileceğinden daha dayanıklıydı. Ayrıca, arabanın sürücüsü son anda frene basmıştı. Silbi tekerleklerin altına girmemişti. Düştüğü için bayılmıştı yalnızca.

Soluk soluğa baronun arkasından koşturmuş olan iki dedektif onu, beş ya da altı dakika bile geçmeden, hemen olay yerine gelen ambulansa taşıdılar. Dedektifler barona, onun hayli hızlı ayıldığı hastaneye kadar da eşlik ettiler. Hastane odasında bulunan kişilerden hiçbiri Silbi'nin ilk sözlerinden en ufak bir şey anlayamamışlardı. "Son gülen iyi güler," demişti. Ardından içeri doktor girdi, Silbi'yse dedektiflerine yorgun bir sesle, artık onlara ihtiyacı kalmadığını söyledi. "Hastanelerde," diye ekledi esprili bir şekilde, "insanı en iyi koruyan şey dindarlıktır." Bunu söylerken biraz güldü ve bu küçük kahkaha ona iyi geldi sanki.

Dedektifler hastane odasını terk ettikten sonra Silbi ayrıntılı bir şekilde muayene edildi. Kaza ona birkaç bereye ve hafif bir beyin sarsıntısına mal olmuştu. Barona, hafif beslenmesi ve birkaç gün yatakta kalması salık verildi. Ayrıca, ziyaretçi kabul etmemesi konusunda da uyarıldı.

Silbi'ye buna rağmen daha o gün tuhaf bir ziyaretçi geldi. Yuvarlak gözlüklü, ufak tefek, cılız adamın yüzü tıpkı takım elbisesi gibi kırış kırıştı. Kat hemşiresi, kibar bir beyefendi gibi görünen hastasının bu tip insanlarla görüşmesine şaşırmadan edemedi.

Silbi adama birkaç soru sorduktan sonra birkaç da talimat verdi.

"Şu hipodrom hikâyesinden sonra oğlanı tekrar gördünüz mü?"

"Hayır, baron."

"Daha sessiz konuşun, arkadaşım. Ben Mister Brown'um."

"Baş üstüne, Bay... Mister Brown. Ancak, delikanlıyı gazetedeki fotoğraflarından tanıdığımı söyleyebilirim."

"Bu hiç yoktan iyi. Yine de, mümkünse onu bir kez daha inceleyin. Ama dikkat çekmeden. Sizi tanıyabilir belki. Şu yuvarlak gözlük tipinizi pek de değiştirmemiş."

"Baş üstüne, Bay... Brown."

"O halde, sevgili arkadaşım, bir kez daha hatırlatayım: Göze batmamak için azami özen gösterin. Delikanlı, şirket dedektiflerimiz dışında, başka bir kişi tarafından daha izlendiğini fark etmemeli. Anlaşıldı mı?"

"Baş üstüne!"

"Bir sorum daha var..."

"Buyrun, Mister Brown?"

"Bu biraz özel bir soru. Kuğuya Yapış masalını biliyor musunuz?"

"Nasıl bilmem! Sonuçta bu masalı, iki yıl önce delikanlıyı burada, Hamburg'da gözetlediğimde mecburen iz-

lemek zorunda kalmıştım, ba... rown. Hani şu Rickert'le kukla tiyatrosuna gittiklerinde. Oyunun adı da Kuğuya Yapış'tı."

"Demek öyle! Bu bazı şeyleri açıklıyor." Baron bir an için gözlerini kapattı. Hayalinde kendini takside canlandırdı, yanında da Timm oturuyordu, taksi şoförüyse, "İşi amma hızlı bağladınız. Neredeyse Kuğuya Yapış'taki kadar hızlı," diyordu. Derken, baronun gözünün önünde Timm'in yüzü belirdi. Delikanlının yüzü önce seğirdi, ardından taş kesti. Heyecanının önüne bir perde çekildi. (Silbi bunu çoktan çözmüştü.) Şu andaysa şoförün neden Kuğuya Yapış'tan söz ettiğini biliyordu. Üstelik yuvarlak gözlüklü adama masalı anlattırınca, bilgisi daha da arttı.

Silbi'nin şaşırtıcı yeteneklerinden biri, ona neredeyse hiç ihanet etmeyen sayı hafızasıydı. Bu kez de hizmette kusur etmedi ve baron hatırladığı taksi numarasını bir gazete kâğıdı parçasına yazdı.

Kâğıdı ziyaretçisine uzattı. "Delikanlı bu plakalı taksiye binerse, bana hemen haber vermenizi istiyorum. Hemşireden benim telefon numaramı öğrenip, kâğıdın altına not edin. Anlaşıldı mı?"

"Baş üstüne, Mister Brown!"

"Şoförüm yola çıkmaya hazır bir araçla hastanenin önünde beklesin. Ona haber verin. Bir araba kiralasın. Kesinlikle şirket arabalarından birini kullanmasın. Delikanlı söz konusu taksiye binince de bana derhal telefon edin. Derhal! Her dakika önem taşıyor."

"Baş üstüne."

"Öyleyse gidebilirsiniz."

Adam tam kapıya yönelmişti ki, Silbi onu bir kez daha durdurdu. "Anladığım kadarıyla o kişiler kılık değiştirerek çalışıyorlar. Delikanlı da kılık değiştirebilir. Bunu her ihtimale karşı söylüyorum."

"Tamam, baron... Brown."

Adam gitti. Silbi ayağa kalktı, topallayarak kapıya yöneldi, sessizce kilidi çevirdi, ayakkabılarına varana dek baştan aşağı giyindi, tekrar kapının kilidini sessizce açtı ve takım elbisesiyle yeniden yatağına uzandı. O anda telefon çaldı. Timm Metelik'ti.

"Nasılsınız, baron?"

Silbi, "Berbat haldeyim, Bay Metelik," diye inledi. "Kırıklar ve ağır bir beyin sarsıntısı. Neredeyse kıpırdayamıyorum." Baron soluğunu tutarak ahizeye kulak kabarttı. Ama genç bir adamın sakin sesinden başka bir şey duyamadı: "O halde sizi daha fazla yormayayım. Geçmiş olsun, baron ve dikkatli olun."

"Bundan kuşkunuz olmasın, Bay Metelik!"

Silbi ahizeyi yumuşak bir şekilde yerine yerleştirdi. Ardından, yastıklarına yaslanarak gözlerini pencereye çevirdi. Dışarda iki kırlangıç, oyun oynar gibi birbirlerinin etrafında uçup duruyorlardı.

32. FORMA

Arka Merdivenler

Timm'in dairesi otelin arka tarafındaydı. Dolayısıyla kaza geçiren baronun çığlığını duymamıştı. Genel karışıklık yüzünden kaza haberi de ona çok geç iletilmişti. Silbi'yle yaptığı kısa telefon görüşmesinden sonra delikanlı bu trafik kazasının da –bugünkü her şey gibi– ucuz romanların arka merdiven romantizmi sınıfına girdiği duygusuna kapıldı. Sözde ağır hasta olan baronu düşündükçe bundan utanıyordu, ama acıma duygusunu bastırmadan da edemiyordu.

Timm'in bir sonraki adımı da arka merdiven romantizmi kokuyordu. Timm, esrarengiz notun önerdiği ("Arka merdivenleri kullan!"), Silbi'ninse önceden tahmin ettiği ("Delikanlı da kılık değiştirebilir!") şeyi yapmaya hazırlanıyordu. Baronun ona son yılda, geçmişe göre daha fazla harçlık vermesi de işini kolaylaştırdı.

Timm, zile basıp kat hizmetçisini çağırdı ve kıza, ona hızlı ve gizlice, ikinci el denizci kıyafetleri, yani mavi keten bir pantolon, lacivert bir boğazlı kazak ve bir şapka getirmesi karşılığında üç yüz mark önerdi.

Kızcağız –büyük ihtimalle ucuz romanlar okuyordu– bu esrarengiz görevi heyecan verici ve gizemli buldu. Hıristiyan deniz işletmesinde çalışan bir hayranıyla saat sekizde buluşacağını söyledi. Eşyayı ondan sağlayabilirmiş.

"İyi," dedi Timm. "Kıyafetleri aldığınızda, temiz bir çarşafa sarın ve saat dokuzda bana getirin!"

"Ama Mister Brown," dedi kız (öyle ya, Silbi ve Timm otele baba oğul Brown'lar olarak kayıt yaptırmışlardı), "biz burada çarşafları saat dokuzda değiştirmeyiz. En fazla temiz bir havlu getirebilirim!"

"Fark etmez, eşyayı bir banyo havlusuna sarın o halde. Önemli olan, onları bana getirmeniz."

"Peki, dışardaki adama ne diyeyim, Mister Brown?"

"Hangi adama?" diye sordu Timm.

"Ne yaptığınızı ajan gibi gizlice öğrenmem için bana yüz mark veren adama."

"Ha, şu dedektif. Ona, sizden şimdi bir baş ağrısı hapı istediğimi, sizin de bana banyodaki hapları gösterdiğinizi anlatın."

"Tamam, Mister Brown."

"Bir şey daha var. Bu akşam saat dokuzda geldiğinizde, mesaide olmayacaksınız, değil mi?"

"Evet, olmayacağım."

"Yine de iş giysilerinizi o kısa süre için giyebilir misiniz?"

"Bunu zaten yapacaktım, Mister Brown. Evde yedek bir takımım var. Mantomun altına onu giyerim. Kepimin üzerine de bir eşarp bağlarım. O zaman burada, telaşla üstümü değiştirmeme gerek kalmaz."

Ağız kenarlarında iki belirgin kıvrım oluşan Timm, "Harika," dedi. "Bu durumda geleceğinize kesin gözüyle bakabilir miyim?"

"Kesinlikle, Mister Brown. Peki – ben de paraya kesin gözüyle bakabilir miyim?"

"Onu şimdiden alabilirsiniz."

Genç adam cüzdanından yüz marklık üç banknot çıkarıp ona uzattı.

"Hiç temkinli davranmıyorsunuz," diye güldü kız. "Bu tür şeyler önden ödenmez ki. Neyse, sizi hayal kırıklığına uğratmayacağım. Şimdiden çok teşekkürler. Ve görüşmek üzere!"

"Dokuzda," dedi Timm. Ardından, kapıyı kilitledi ve yeniden yatağına uzandı. Uyuyamazsa da, bedenini dinlendirmek istiyordu, hiç değilse.

Oda hizmetçisi, anlaştıkları gibi, dokuzu birkaç dakika geçe geldi. Üstünde suni ipekten siyah önlüğü, başında da beyaz kepi vardı. Göğsünün önündeyse banyo havlusunu tutuyordu.

"Şu adam bana, yanınızda ne işim olduğunu sordu," diye fısıldadı. "Bu öğleden sonra benden, saat dokuzda temiz bir banyo havlusu getirmemi istediğinizi söyledim."

"Çok naziksiniz," diye karşılık verdi Timm, olabildiğince yüksek sesle. Sonra fısıltıyla, "Hıristiyan deniz işletmesindeki hayranınıza benden selam söyleyin," diye ekledi.

Bu kez de kız yüksek sesle, "Teşekkürler, Mister Brown! Çok teşekkürler!" dedi. Kapı ağzında Timm'e son bir kez göz kırptıktan sonra da daireden ayrıldı. Genç adam aynı şekilde göz kırparak karşılık verdi.

İyi ki kızın hayranı, Jonny'nin cüssesine sahip değildi. Görünüşe göre, Timm'den azıcık uzundu, o kadar; hem pantolonu askılarla yukarı çekmek kolaydı, üste bol oturan kazaklar da fazla sıradışı sayılmazdı.

Aynaya bakınca, Timm kendini –özellikle de şu şapkayla– neredeyse tanıyamayacaktı. Onu ele veren tek şey

yüzünün narin teniydi. O halde buna da bir çare bulmalıydı. Yanaklarını banyoda duran ponza taşıyla ovaladıktan sonra yüzüne bir saksıdan çıkardığı toprağı sürdü. Ardından hepsini yıkadı ve işlemi tekrarladı. Aynı şeyi bir daha, bir daha yaptı. Sonuç memnun ediciydi. Timm Metelik'in yüzü, kısa süre önce kızamık atlatmış gibi görünüyordu. Timm tepeden tırnağa basbayağı Hıristiyan deniz işletmesi kokuyordu.

Şimdi sıra, yanına ne alması gerektiğini dikkatle düşünmeye gelmişti, çünkü büyük ihtimalle bu daireye bir daha dönmeyecekti. Timm, gülüşüne yeniden kavuştuğunda zengin vâris rolünün sona ereceğini biliyordu, ne var ki buna üzülmüyordu. Peki ama, yanına ne almalıydı?

Timm yanına yalnızca birkaç belge almaya karar verdi: Pasaportunu, satılmış gülüşle ilgili anlaşmayı, HHD denizcilik işletmesi satış sözleşmesini, kukla tiyatrosunun sahibi olduğunu gösteren üçüncü anlaşmayı ve kargacık burgacık yazılarla dolu şu ufacık, esrarengiz notu. Timm bu beş belgeyi, düzgünce katlayarak gemici pantolonunun geniş arka ceplerinden birine soktuktan sonra cebin düğmesini özenle kapattı.

Delikanlı, hayatının en önemli girişimine hazırdı. (Bu arada saat neredeyse on bire yaklaşmıştı.) Şimdi bir de, arka arkaya üç sigara içmesi gerekiyordu. Böylece tütün kokacak ve hafif kısık bir sese kavuşacaktı. (Öyle ya, delikanlı normal zamanlarda sigara içmiyordu, ama konukları için daima, pelesenk ağacından yapılma bir sigara kutusunu dolu bulunduruyordu.)

Artık iş, Timm'in dedektifler tarafından fark edilme-

den otelden ayrılmasına kalmıştı. (Sigaraları içmeyi bitirdiğinde on biri çeyrek geçiyordu artık.) Pencerelerden birinden dışarı tırmanması fazla dikkat çekecekti. Bu durumda otelden çıkmak için tek yol kalıyordu. Ama bunun için koridordaki dedektifin dikkatini başka yöne çekmeliydi. Timm bunu nasıl yapacağını şimdiden biliyordu. Barona, şifa dilekleri içeren kısa bir mektup yazdıktan sonra, zile basıp komiyi çağırdı. (Saat on bir buçuğu bulmuştu.)

Gelen otel komisi Timm yaşlarındaydı, ama ondan hayli genç görünüyordu. Kızıl saçlıydı ve kalkık burunlu, gözüpek bir yüze sahipti, ki sonuncusu Timm'in tam da aradığı şeydi.

"Size iki yüz mark verirsem, benim için küçük bir tiyatro oyunu sergiler misiniz?" (Bu rakam Timm'in harçlığından artakalan tüm paraydı.)

Komi sırıttı. "Konu nedir peki?"

"Kapımın önünde bir dedektif var..."

"Biliyorum," diyen genç adam hâlâ sırıtıyordu.

"Peki öyleyse, onun dikkatini dağıtmanızı istiyorum. Şu mektubu alın ve onu ceket kolunuzun kat yerine, ucu dışardan görünecek şekilde sıkıştırın. Dedektif mektubu sorarsa–ki onu tanıdığım kadarıyla bunu yapacaktır– huzursuzlanmış gibi davranın ve mektubu ona göstermemeniz gerektiğini öne sürün. Acele acele uzaklaşıp koridorun köşesini geçin. Dedektif peşinizden gelecek ve mektuba bakmak için size para teklif edecektir."

"En ufak kuşkunuz olmasın, Mister Brown."

"İşte. Bunu zaten biliyorum. Ayrıca sizden, ben daireden çıkıp otelin arka çıkışından sıvışıncaya kadar de-

dektifle tartışmanızı istiyorum. Mektubu okuyabilir tabii."

Kızıl saçlının kalkık burnu keyifle titreşti. "Yani onu dört beş dakika kadar oyalamam gerekiyor. Bunu halledebilirim. Bu sürede fiyatı da biraz yükseltebileceğime göre, bana yalnızca yüz mark verseniz de olur."

Timm karşı gelmek istedi, ama komi onu bir el hareketiyle susturdu. "Yok yok, bırakın. Yüz mark yeter. Kendinizi soktuğunuz şu hale bakılırsa zengin insanlar arasına karışmayacaksınız. Yani yanınızda biraz bozukluk taşısanız hiç fena olmaz."

"Belki de haklısınız," diye karşılık verdi Timm. "Öyleyse çok teşekkürler. İşte mektup, işte yüz mark. Bu arada peşinize taktığınız dedektif köşeyi geçince, sahte bir öksürük krizine de tutulabilirsiniz belki."

"Emriniz olur, Mister!" Komi parayı göğüs cebine, mektubuysa ceket kolunun kat yerine yerleştirdi. Ardından –kuralları hiçe sayarak– Timm'e elini uzatıp, "Bol şans!" dedi.

Kominin elini sıkan Timm, ciddi bir şekilde, "Şansa ihtiyacım olacak," diye yanıt verdi.

Timm, komi gittikten sonra kulağını kapıya dayadı. Yüreği yine ağzından fırlayacakmış gibi çarpıyordu.

Derken, boğuk boğuk öksürük sesleri işitti. (On ikiye çeyrek vardı.) Dikkatlice kapıyı açtı. Koridor boştu.

Timm sessizce tekrar kapattığı kapıyı kilitlemekle zaman kaybetmedi. Birkaç adımda otelin arka çıkışına giden merdivene ulaştı. ("Arka merdivenleri kullan." Yaptığı buydu.)

Delikanlı engellenmeden kaçmayı başardı. Mırılda-

narak "iyi geceler" dilediği oda hizmetçisi de anlaşılan onu tanımamıştı.

Dışarda kaldırımlar, sokak fenerlerinin ışığı altında parlıyordu. Hamburg'un üstündeki bulutlar yağmur çiselemeye başlamıştı. Yolun karşısında şemsiyeli bir adam duruyordu, ancak başını diğer tarafa çevirmişti. Sokak lambasının ışığında yuvarlak gözlüğünün sapı parıldadı.

Şimdi koşmak, yapılabilecek en büyük hataydı! Salına salına yürümek, ıslık çalmak ve denizciyi oynamak zorundaydı. Timm, henüz nereye gideceğine karar vermemiş gibi çevresine bakındıktan sonra, ıslık çalarak belediye sarayına yöneldi. Peşinden adım sesleri gelmedi. Arkasına bakmaya cesaret edemiyordu. Özellikle sakin görünerek, ama içi heyecandan neredeyse patlamak üzere, adım adım ilerledi, küçük bir sokağa saptı ve –koşmaya başladı.

Timm, ancak belediye sarayının önündeki alana iyice yaklaştığında –kuledeki saat tam o anda çalmaya başladı– durdu. Meydanda sıralanmış taksiler gördü, ne var ki içlerinden yalnızca birinin motoru çalışır durumdaydı. Kılık değiştirmiş delikanlı ağır ağır arabaya yaklaşırken Jonny'yi –o da kılık değiştirmişti– tanıdı.

Kuledeki saat sustu. "Tramvayların kara saati", yani gece yarısıydı. Timm arabanın kapısını açarak dümencinin yanına oturdu.

Jonny, "Özür dilerim, ben başkası tarafından çağrıldım. Arkadaki taksiye binin," dedi. Konuşurken müşterisine bakmak yerine, gözlerini aranırcasına meydanda gezdirdi.

Timm sesini hafifçe alçaltarak, "Kuğuya Yapış'ı ziyaret et. Prensesin kazandığını kazan," diye karşılık verdi.

Bunun üzerine Jonny hızla başını çevirdi. "Vay canına Timm, ne hale gelmişsin?"

"Oda hizmetçimin bir hayranı Hıristiyan deniz işletmesinde çalışıyor, Jonny."

"Peşinden gelen var mı?"

"Sanırım yok."

Araba, vitrinleri tek tük aydınlatılmış dükkânların arasından yukarıya, Rödingsmarkt Caddesi'ne doğru ilerledi, sonra aniden sola saparak limana yöneldi.

"Biri seni takip mi ediyor, Jonny?"

"Olabilir, Timm. Bir saatten beri, gözetleniyormuşum gibi bir his var içimde. Ama bu yalnızca öylesine bir his, anlıyor musun? Şu âna kadar beni izleyen belli bir araba ya da kişi saptayamadım. Yan yolları kullanacağız."

Timm'in heyecanı dümencinin yanında biraz hafiflemeye başlamıştı. Gece yarısı yaptıkları bu taksi yolculuğunu çok daha dramatik hayal etmişti. Sürekli gizemli, karanlık yan yollardan geçmelerine karşın, içinde bulunduğu şu dakikalar, arka merdivenlerle dolu geçen günün en sakin anlarıydı.

Jonny, hızlı ama güvenli araba sürüyordu. Arada sırada dikiz aynasına göz atıyordu. Görünüşe göre, onları takip eden yoktu.

Az sonra peşlerine takılan araba farlarını yakmamıştı.

Timm birkaç kez Kreschimir'le ilgili soru sormayı denedi, ama Jonny her seferinde sözünü böldü, "Onu görünceye kadar bekle, Timm. Senden rica ediyorum."

"Sana Kreschimir'le bağlantısı olmayan bir şey sorabilir miyim, Jonny?"

"Neyi öğrenmek istiyorsun?" (Bu arada araba Altona semtine girmişti bile.)

"Ben ve baronun uçakla geleceğini nereden biliyordun?"

Dümenci güldü. "Selek Bey adında bir bey hatırlıyor musun?"

"Nasıl hatırlamam!"

"O bizimle bağlantı kurdu ve haberi verdi. Uçağınız indiğinde, havalanındaki tüm taksilerin gitmesini organize ettik. Yani bu taksiden başkasını zaten tutamazdınız. Taksi, kayınbiraderime ait."

"Peki, taksi tutacağımızı nereden çıkardınız?"

"Selek Bey gizli geleceğinizi biliyordu, Timm. Gelişiniz şirketten bile saklandı. Üvey anneni baronun üstüne salma fikri de Selek Bey'e ait. Bir işe yaradı mı bari?"

"Hayır, Jonny. Hiçbir şey işe yaramadı. Kreschimir de bana yardım edemezse, o zaman–"

"... o zaman çırılçıplak soyunacağım, Timm. Hem de uluorta. Ama şimdi bu konuyu kapat. Olacakları bekle! (Araba Elbchaussee Sokağı'na varmak üzereydi, Övelgönne'ye iyice yaklaşmışlardı.)

Birden Jonny hiç yeri yokken gülmeye başladı.

"Neyin var senin?"

"Baronla yaptığın iş aklıma geldi de. Hani hisselerini bir denizcilik işletmesiyle değiş tokuş ettin ya. Tabii ben durumu hemen çaktım ve size satılığa çıkarıldığından kesinlikle emin olduğum bir işletmenin ismini verdim. Sahi, alabildin mi onu?"

"Satış sözleşmesi cebimde, dümenci."

"Müthişsin, Timm! HHD bomba bir iş! Eğer bir dümenciye ihtiyacın olursa..."

O sırada Elbchaussee Caddesi'ne saptılar, aynı anda dikiz aynasına bakan Jonny de peşlerinden gelen, farları yanmayan arabayı fark etti.

Delikanlıya açıklama yapmak yerine taksinin hızını artırmakla yetinen Jonny ikide bir dikiz aynasına göz atmaya başladı.

Timm bir şey söyledi, ne var ki Jonny onu duymadı. Öyle ya, arkasındaki arabanın da hızını arttırdığını ve giderek yaklaştığını izlemekle meşguldü.

Şiddetli fren sesi, boynuna kasap bıçağı dayanan bir domuzun çığlığından bile daha acıydı. Jonny'nin sol eli, Timm'in başını ön cama toslamaktan kurtardı. Taksi ani ve sert bir şekilde durdu. Derken, karartılmış bir araba yanlarından şimşek gibi geçiverdi.

"Dışarı!" diye bağırdı Jonny. Aynı anda az ötede yine acı fren sesleri yükseldi.

Dümenci, Timm'i peşinden sürüklemeye başlamıştı. Caddeyi geçtiler, dik ve dar bir merdivenden aşağı indiler, sağdaki bir çalılığın arasına daldılar, bir duvardan atladılar, bir birahanenin ön tarafından girip arka tarafından çıktılar, yeniden bir duvar aştılar ve ilkinden de dik ikinci bir merdivenden indiler.

"Neler oluyor, Jonny? Biri bizi takip mi etti yoksa?"

"Boşa nefes harcama, Timm. Manevramız sayesinde arayı açtık ve bu avantajı korumamız gerekiyor. Kreschimir aşağıda bekliyor."

Timm sendeledi, Jonny onu yakaladı ve kucakladığı

gibi son basamaklardan aşağı taşıdı. Timm'in bakışları aydınlatılmış bir levhaya takıldı: "Şeytan Merdiveni".

Delikanlıyı yere indiren Jonny ıslık çaldı. Yakınlarda bir yerden başka bir ıslık duyuldu.

"Hemen Kreschimir'in söylediklerini yap," diye fısıldadı Jonny.

Karanlığın içinden iki siluet belirdi: Kreschimir ve Bay Rickert. Timm'in boğazına oturan yumruk en az elma büyüklüğündeydi.

"Bana elini uzat Timm ve benimle, gülüşünü geri alacağına dair bahse gir. Çabuk ol!"

Timm tüm şaşkınlığına rağmen Kreschimir'e elini uzattı. "Seninle gülüşümü geri–"

Merdivenin tepesinde, "Dur!" diye bir çığlık yükseldi. "Dur!" Ne var ki kimse görünmedi.

Kreschimir sakin ve kararlı bir şekilde, "Seninle, gülüşünü geri alamayacağına dair bahse giriyorum, Timm. Bir *pfennig* üstüne!" dedi.

"Öyleyse ben de gülüşümü geri–"

"Dur!" çığlığı yankılandı. Jonny, "Devam et!" diye fısıldadı.

"Öyleyse ben de, gülüşümü geri alacağıma dair seninle bahse giriyorum, Kreschimir. Bir *pfennig* üstüne!"

Jonny, tokalaşan elleri, geleneğe uygun olarak üstüne vurarak ayırdı. Ardından ortalığa ürkütücü bir sessizlik çöktü.

Timm ondan istenildiği gibi bahse girmişti, ama gerçekte neyin olup bittiğini henüz anlayamamıştı. Çaresizlik ve sessizlik içinde öylece duruyordu. İlerideki sokak lam-

basının yarı yarıya aydınlattığı üç tanıdık yüz ona dönmüştü. Ama Timm başını ışığa ters düşecek şekilde tutuyordu. Yalnızca alnının bir parçası karanlıkta beyaz beyaz parlıyordu.

Bay Rickert büyülenmiş gibi bu solgun alna bakıyordu. Timm'i, tıpatıp aynı şekilde aydınlatılmış halde, daha önce de görmüştü. Bir lokantada, şu anda durdukları yerden yalnızca birkaç adım ötede, oyunlarını sergileyen kukla tiyatrosunda. *Tanımak için gerçek insanı, doğru anda gülebiliyor mu, ona bakmalı!* Bay Rickert, acaba doğru an şimdi mi, diye geçiriyordu içinden, kaygıyla.

Kreschimir ve Jonny'nin bakışları da aynı aydınlatılmış alna, yani karanlıkta duran Timm'in görünen tek yerine dikilmişti.

Karanlıklar içindeki delikanlı gözlerini yere indirmişti. Ancak, üstüne dikili sorgulayıcı bakışları yine de hissediyordu. Alçak sesli, hafif, kuş gibi bir şeyin, özgür kalmak isteyen bir tür bülbül şakımasının karnından yukarı tırmandığını duyumsamasına rağmen berbat haldeydi. Henüz ağırlıklarını üstünden atamamıştı, dolayısıyla bu his onu çaresizleştiriyordu. Hıçkırığa tutulan biri gibi, taklalar halinde yuvarlanan ve sonu hık diye biten gülücüklere öylece razı oldu. Eski gülüşüne hükmeden kendisi değildi, gülüşü ona hükmediyordu. Şimdi, onca süredir özlenen ve yıllar boyu beklenen an gelip çattığında, şimdi ona hazır değildi. Timm gülmüyordu. Gülmek, kendiliğinden başına geliyordu. Mutluluğuna kayıtsız şartsız teslim olmuştu. Zamanında, kukla tiyatrosunda gülmenin ve ağlamanın görünüşte ne kadar benzediğini fark etmişti, şu andaysa gülmekle ağ-

lamanın doğaları bakımından da birbirlerinden neredeyse ayırt edilemediğini anladı. Timm aynı anda hem gülüyor hem ağlıyordu. Dostlarına aldırmadan, kollarının iki yanında cansız bir şekilde sarkmasına, bedeninin sarsılmasına, gözlerinden yaşlar boşalmasına, yanaklarının ıslanmasına izin veriyordu. Sanki ikinci kez doğuyor, bunun sancısını çekiyordu.

Sonra tuhaf bir şey yaşandı: Timm, gözyaşları perdesi arasından üstüne doğru gelen üç aydınlık yüz gördü; derken birden, şimdiki zamanla geçmiş yer değiştirdi. Hipodromda gişenin önünde duran küçük bir çocuktu ve para, bir sürü para kazanmıştı. Bir yandan ikramiyeden dolayı mutluluktan, öte yandan babası bu mutluluğa şahit olamadığı için kederden ağlıyordu. Ardından, aniden gırtlaktan gelen, gıcırdayan bir erkek sesi duydu: "Hey, ufaklık, senin kadar şanslıyken, ağlanmaz ki."

Timm bakışlarını kaldırdı. Şimdi herhangi bir köşeden, kırışık yüzlü, kırışık takım elbiseli bir adam çıkmalıydı. Ama o adamın görüntüsü bulanıklaştı. Yerine başka bir siluet, büyük ve canlı biri geçti: Jonny. Dümenciyle birlikte de şimdiki zaman yeniden belirdi –yani Övelgönne'deki lokantanın önünü saran gece, yukarıya, karanlığa uzanan merdivenin başındaki ışık ve üç eski dostunun gülmekle ağlamak arasında henüz karar verememişçesine titreyen yüzleri.

Ona geri dönen gülüşü, Timm Metelik'i, beklenmedik bir fırtına gibi düpedüz baskına uğratmıştı. Ama şimdi rüzgâr dinmişti. Timm gülüşüne artık hâkimdi. Elinin tersiyle yanaklarındaki yaşları silerken, sakin bir sesle, "Size

Hamburg'dan ayrılırken verdiğim sözü hâlâ hatırlıyor musunuz, Bay Rickert?" diye sordu.

"Hayır, Timm."

"Geri döndüğümde tekrar güleceğim, demiştim o gün. Ve gülebiliyorum, Bay Rickert! Gülebiliyorum, Kreschimir! Jonny, ben gülebiliyorum. Yalnız..." Taklalar halinde yükselen gülücükler sözlerini sürdürmesine bir an izin vermedi. "... yalnız, bu nasıl gerçekleşti hiç anlayamıyorum."

Timm'in, mutluluktan aklını yitirdiğinden neredeyse endişe etmeye başlamış olan dostları, onunla yeniden mantıklı bir şekilde konuşabildikleri için sevindiler.

"Aslında çok önce tekrar gülebilirdin," diye açıkladı Kreschimir.

"Ne demek istediğini anlayamadım."

"Peki, benimle neyine bahse girdin, Timm?"

"Seninle gülüşümü geri kazanacağıma dair bahse girdim."

"Doğru. Ee, bahsi kazansaydın ne olacaktı?"

"O zaman gülüşümü geri alacaktım. Hem zaten aldım da!"

"Ama onu, bahsi kaybetsen de geri alacaktın, Timm."

Sonunda delikanlı durumu çaktı. Gülerek eliyle alnına vururken, "Tabii ya! Gülüşümü, kaybedilen bir bahisle de kazanabilirdim. Önüme çıkan herhangi bir insanla gülüşümü geri alacağıma dair bahse girebilirdim. Öyle ya da böyle, onu her koşulda geri alacaktım."

"Mesele o kadar da basit değildi, evlat," dedi Jonny. "Herhangi bir insanla bahse giremezdin, ne de olsa. Çünkü bu durumda, sırrını, yani gülüşüne artık sahip olmadığını

açık edecektin ki, buna da iznin yoktu. Yalnızca bir kişiyle bahse tutuşabilirdin, o da, Silbi'yle arandaki sözleşmeyi sen söylemeden tahmin eden Kreschimir'di."

"Benimle," diye tamamladı Kreschimir, "bahis bomba gibi sağlam hale geldi."

Artık gülememe rahatsızlığı çekmeyen, artık yeniden sağlığına kavuşan Timm, birden her şeyin ne kadar kolay olduğunu fark etti. Yıllar boyu, kestirme, güvenli yoldan gideceğine, kafa karışıklığı ve çaresizlik içinde arka merdivenleri kullanmıştı. Milyonluk servetler etrafında dönen karmaşık planlar kurmuştu. Oysa gülüşünü çok daha ucuza, bir paket margarin fiyatının sekizde birinden bile aza, bir *pfennig*e geri almıştı.

33. FORMA

Kavuşulan Gülüş

Çiseleyen damlalar ince ince yağan yağmura dönüşmüştü, ama bunu dört arkadaş da fark etmemişti. Tıpkı, taş basamakları tıpış tıpış inen adımları fark etmedikleri gibi. Oysa şimdi, bir an sustuklarında, sözü edilen adımları birden duyup başlarını çevirdiler.

Karanlığın içinden, dar merdivenden aşağı sıska, sendeleyen bir siluet iniyordu. Sokak lambasının düşürdüğü ışık konisi altında önce siyah pantolonlu uzun bacaklar göründü, derken solgun uzun parmaklı eller belirdi; bunu, beyaz bir gömlek yakası ve bir yüzün uzun ovali izledi.

Sonunda siluet "Şeytan Merdiveni" yazan levhanın altında durdu, ışık onu artık baştan aşağı aydınlatıyordu. Bitkin bir şekilde, taş duvara yaslandı.

Barondu.

Serbest kalmak isteyen bir bülbül şakıması Timm'in göğsünü zorluyordu. 'Arka merdivenler!' diye alaycı bir şekilde aklından geçirdi. Karşısında duran, kukla tiyatrosundaki Şeytan'dan, hareketli bir kukladan, acınası halde gülünç bir figürden başkası değildi.

Ama Timm, artık yeniden gülebilen bu genç adam, bülbül şakımasını bastırdı ve gülmedi.

Bir basamağa çöken baron, incecik dudaklarla ve kireç gibi, solgun bir yüzle merdivenin dibindeki adamlara bakıyordu. Timm onun yanına çıktı.

"Hastaneye dönmek zorundasınız, baron."

Silbi ona alttan alttan baktı. Dudaklarını sıkıca bitiştirmişti.

"Baron, burada böyle oturmaya devam edemezsiniz."

O anda Silbi ağzını araladı. Sesi kısıktı.

"Neyine bahse girdiniz, Bay Metelik?"

"Bir *pfennig*e, baron."

"Bir *pfennig*e mi?" Silbi ayağa fırladığı gibi yeniden duvara yaslandı. Mahalle karıları gibi cırtlak bir sesle, "Oysa, mirasıma iddiasına girebilirdiniz, aptallar!" diye bağırdı.

O sırada, Timm'in tanıdığı şoförlerden biri basamakları atlaya atlaya inmeye başladı. "Baron, gücünüzü fazla zorluyorsunuz!"

"İzin verin, genç adamla iki dakika daha konuşayım, ardından beni hastaneye geri götürebilirsiniz."

"Bunun sorumluluğunu almıyorum, baron!" Merdivenleri birkaç basamak yukarı çıkan şoför orada durdu. Jonny, Kreschimir ve Bay Rickert'se merdivenin dibinde toplanmışlardı. Sessiz bir şekilde Timm'e korumalık yapıyorlardı.

"Size biraz tutunabilir miyim, Bay Metelik?"

"Çekinmeyin, baron. Gücüm yerinde." Bu sözlere küçücük bir gülüş eşlik etti.

Silbi, genç adamın omuzuna tutundu.

"Mirasınız, Bay Metelik–"

"Ondan vazgeçiyorum, baron."

Silbi duraksadı, ama yalnızca kısacık bir an için.

Ardından, "Bu mantıklı olduğu kadar, meseleyi de kolaylaştırır. Hem, denizcilik işletmeniz sayesinde belli bir

bolluk içinde yaşayabilirsiniz," dedi.

"Denizcilik işletmesini dostlarıma armağan edeceğim, baron."

Silbi'nin gözleri kocaman açıldı, o kadar ki, kara gözlükleri bile bunu saklamaya yetmedi. "Bu durumda, yaptığımız sözleşmeden en ufak bir fayda sağlamamış olacaksınız, Bay Metelik. İşin başındaki kadar çulsuzsunuz. Tek varlığınız, iflas etmiş bir kukla tiyatrosu."

Timm hafifçe kıkırdamadan edemedi. "Haklısınız, baron. Tekrar başa döndüm. Ama sahip olduğum şey, dünyadaki herhangi bir hisseden daha fazla değer kazandı benim için, son yıllarda."

"Neymiş o?"

Timm yanıt vermek yerine basbayağı güldü. Baron, genç adamın omuzunun elinin altında sarsıldığını hissediyordu. Gülüşe, ince kahkahalara alttan alta eşlik eden, daha koyu yeni tonların karıştığını duydu. Bunun üzerine Silbi, arkasını döndü ve bir el hareketiyle şoförü çağırdı. Adam göreve dünden hazır bir acelecilikle hemen aşağı koşarak baronun kolunu omuzuna doladı. O halde basamakları çıkmaya başladılar.

Timm, "Acil şifalar, baron! Umarım, kısa sürede bir eksiğiniz kalmaz. Bana öğrettikleriniz için ayrıca teşekkürler!" diye bağırdı.

Silbi geriye bakmadı. Şoför, "Eksiğiniz kalmaz! Eksiğiniz kalmaz! Bundan yoksun insan, başlı başına eksiktir zaten!" diye mırıldandığını duydu.

Timm, karanlık onu yutuncaya dek baronun arkasından baktı. Dostları, delikanlının yanına çıkmışlardı. Onlar

da gözleriyle Silbi'yi izliyorlardı. Jonny, "Çuval dolusu parası var, ama zavallı şeytanın teki," diye homurdandı.

Bir süre sonra dört arkadaş da merdiveni çıktılar. Bir arabanın çalıştırıldığını ve yola çıktığını duydular. Sesler önce kabardı, sonra da yavaşlayarak kayboldu.

Elbchaussee Caddesi'ne varmaları uzun sürmedi. Yolun karşı tarafında Jonny'nin kayınbiraderine ait taksinin karanlık hatları seçiliyordu.

"Arabayı benim garajıma park edin, Jonny," dedi Bay Rickert. "Bu arada biz de, kalan kısa mesafeyi yürüyeceğiz."

"Yoksa hâlâ o beyaz villada mı oturuyorsunuz, Bay Rickert? Baron, tersane işçisi olduğunuzu anlatmıştı oysa."

"Oldum da, Timm. Bunu sana yarın açıklayacağım. Umarım, konuğum olmaya itirazın yoktur?"

"Tersine, Bay Rickert. Hem annenize, artık gülebildiğimi kanıtlamam gerekiyor daha. Yoksa..." Timm başını yana çevirdi. "Yoksa o?.."

"Yoksa, demeni gerektiren bir durum yok, Timm. Hâlâ yaşıyor, sağlığı ve neşesi de yerinde. Hadi gidelim."

Villanın girişi aydınlatılmıştı. Açık renkli kumtaşından yapılma aslanlar tarafından sağlı sollu korunan, üstü yuvarlak balkonlu beyaz kapı, sanki karanlık denizde bir adaya; uzun, fırtınalı, dolambaçlı bir yolculuktan sonra varılan sevecen, davetkâr bir sahile benziyordu. Timm, "evcil" aslanlara doğru yürürken, yutkunmadan edemedi. Açılan kapıdan (bir bastona dayanan, beyaz lüleli, tombul) Bayan Rickert çıkınca, ağlayarak yaşlı kadının boynuna atılmamak için kendini zor tuttu. Sonunda kadının önünde durduğunda da Timm'in ağzından yalnızca gülmeyle ağlama ara-

sında kekelemeler döküldü. Büyük ihtimalle, "Hadi bakalım, şimdi ne diyeceksiniz, Bayan Rickert?" gibi bir şey söylemişti. Ama kimse ne dediğini anlayamadı. Zaten anlamaya da çalışmıyorlardı, çünkü idareyi yaşlı hanımefendi devralmıştı. "Her şey yolunda mı, Krüşan?" diye sordu. Oğlunun başıyla onaylaması üzerine de rahat bir soluk alıp, "Bunu kutlamalıyız, çocuklar!" dedi. "Ama delikanlının yatması gerekiyor. Kafaşı tamamen karışmış yahu!" Bayan Rickert'in emri gerçekleşti: Timm, eli mahkûm, yatağa girmek zorunda kaldı. Üstelik bunun iyi olduğu ortaya çıktı, çünkü çok geçmeden kurşun gibi ağır bir uykuya daldı.

Ertesi gün Timm uyandığında, yaşlı kadın ikisinin evde başbaşa kalmalarını sağladı; gerçi bu fazla zor olmadı, çünkü delikanlı ancak öğleden sonra uyandı.

Birlikte, hayli geç kahvaltı ettiler. (Bayan Rickert bu öğünü, günde seve seve iki defa kahvaltı edecek kadar enfes buluyordu.) Sonra da Timm'den, Hamburg'dan ayrılalı beri neler yaşadığını tüm ayrıntılarıyla anlatmasını istedi. Genç adam da bunu gözle görülür bir keyifle yerine getirdi.

Timm elinde bir gazete sallayarak, *"Sensazione! Sensazione! Il Barone Silbi è morto! Adesso un ragazzo di quattordici anni è il più ricco uomo del mondo! Sensazione!"* * diye bağırdı.

Ona bakan Bayan Rickert, 'Ne kadar hoş birine dönüştü!' diye düşündü. 'Ve ne kadar güzel ecnebice konuşuyor!' Sonra da ilgiyle, anlatılanları dinledi.

Timm yaşlı hanımefendiye, başından geçen macerala-

* Sansasyon! Sansasyon! Baron Silbi öldü! Artık dünyanın en zengini on dört yaşında bir çocuk! Sansasyon!

rı, söz konusu olan bir komedi, bir güldürü oyunuymuş gibi anlatıyordu. Şimdi, gülüşüne sahipken, öncesinde korkunç olan birçok şey ona artık komik görünüyordu. Jonny'yle giriştiği akıldışı bahislerden, Otel Palmaro'daki kristal avizenin hazin sonundan, Cenova ve Atina'daki tablolardan, şatodaki komplolardan, Selek Bey'den, margarin işinden, dünya gezisinden, Hamburg'a geri dönüşünden, üvey annesiyle Erwin'den ve tramvayların kara saatinden söz etti.

Derken, anlatma sırası yaşlı hanımefendiye geldi. Bundan zevk duyduğunu saklamadan anlatmaya koyuldu: "Cenova'dan dönmemen üzerine evimize önce Bay Kreschimir, ardından da güçlü Jonny uğrayınca bir şeyler döndüğünü hemen sezinledim, Timm. Bana neler olduğunu söylemek istemediler. Öyle ya, kalp kapakçıklarımda sorun var. Ama seksen yıldır bu sorunla yaşıyorum ve artık kalp kapakçığı rahatsızlığı ve ben, birbirimize alıştık. Yani, biraz ajanlık yapıp, Cenova'dan yazdığın mektubu buldum. Eh, bu şayede aş biraş meşeleden haberdar oldum, öyle değil mi ama?"

Artık Timm'e genç bir beyefendi gözüyle bakan, bu yüzden de, eğitimli insanlar gibi "yükşek Almanca" konuşmaya çalışan kadın, farkında olmadan yine Hamburg şivesine geçmişti.

"Krüşan, Bay Kreschimir'le ya da güçlü Jonny'yle her konuştuğunda aj-şanlık yaptım. Terşanede çalışmak zorunda olduklarından şık şık gelmiyorlardı zaten. Başka iş bulamadılar bir türlü. İşin içine şeytan karışmıştı şanki. Hem şonuçta, öyleydi de, hakşız mıyım? Yani, neler konuştuklarını her şeferinde öğrendim. Benden şaklamasına rağmen, oğlumun işini kaybettiğini de biliyordum."

Timm, "Sahiden tersane işçisi mi oldu?" diye araya girdi.

"Evet evlat, gerşekten oldu. Belki bu işlerin Hamburg' da naşıl yürüdüğünü bilmiyorşun, Timm. Burada herkes acayip şağlamcı – ne demek iştediğimi kavrıyorşun, değil mi? Biri böyle şaygın bir işten çıkarıldığında, üştelik dedikodular dönüyorşa –bunlar aptalca şeyler de olşa– artık kimşe onu işletmesine almaz. Anlıyor muşun?"

Timm başıyla onayladı.

"Neyşe ki, benim şervetim var. Çoğunluğu kâğıtlar."

"Hisse senetleri mi?" diye sordu Timm.

"Evet, hişşe, evlat. Artık şen de bu konudan biraş anlıyorsun galiba? Dediğim gibi, oğlumun terşanede amelelik yapmaşına hiç gerek yoktu, çünkü zenginim. Ama o, çalışmadan duramayan bir inşan. Limandan uzak kalınca da düpedüz kafayı yiyor. Bu yüzden terşane işçisi oldu. Ama giyşilerini hep rıhtımda değiştirdi. Evden çıkarken de, işten dönerken de üstü başı daima pırıl pırıldı. Çoğunlukla evde oturduğum için yeni işini öğrenmeyeceğimi şandı. Oyşa telefon diye bir şey var, öyle değil mi ama?"

Timm yaşlı kadına gülmeden edemedi, Bayan Rickert de ona katıldı.

"Şaf, ihtiyar bir keçiyim... yok, yok öyle olduğumu biliyorum... ama o kadar da aptal değilim. Zaten önce, buraya telefon eden Şelek Bey'le biraş şohbet etmiştim. Eh, bunun üzerine, bizim şu iki komplocu da, beni olup bitenler hakkında aydınlatmak zorunda kaldılar şonunda. Tabii hiçbir şey bilmiyormuş gibi davrandım. Şürekli gözlerimi koca koca açıp, "Naşıl oluuuur!" diye ciyakladım. Falan filan.

Ama hiç değilse artık olaya dahil olmuştum. Şu notu da ben yazdım şenin için. Büyüteçle. Bunu bize kız lişeşindeyken günlerce çalıştırmışlardı. O konuda eşkiden beri şüperim. Bir kereşinde koskoca bir romanı iki mektup şayfasına şığdırmıştım. Gerçekten!"

"Naşıl oluuur!" diye güldü Timm.

"Aa, beni hiç ciddiye almıyorsun, hergele!"

O anda kapı çaldı ve Bayan Rickert, kim gelmiş diye bakmasını rica etti Timm'den. Gelen, yedi bavul arasında ter içinde duran kızıl saçlı otel komisiydi.

"Eşyanızı size getirmem istendi, Bay Metelik," diye sırıtı.

"Daha dün bana Mister Brown diye hitap ediyordunuz. Bugün kim olduğumu nereden öğrendiniz?"

"Gazete okumuyorsunuz galiba?" diyen komi, yine sırıtı.

"Yapma ya!" Timm biraz şaşkındı. Sonra elini cebine götürdü. Ama kızıl kafa onu bir el işaretiyle engelledi. "Mangırlarınızı kendinize saklayın, Bay Metelik. Dün akşam dedektifi nasıl peşime takıp kapıdan uzaklaştırdığımı gazetelere anlatırsam, tomar tomar para kazanabilirim. İzin verir misiniz?"

Timm gülmeden edemedi. "Elinden geleni ardına koyma."

"Çok teşekkürler! Bavulları içeri taşıyayım mı?"

"Sağ ol! Ben hallederim. Ama gazetelere arka medivenlerle dolu ucuz roman anlatma."

"Buna gerek yok ki. Olay bu haliyle bile yeterince heyecanlı."

Komi tekrar elini uzattı. "Şansının sürmesini dilerim, Timm!"

"Teşekkürler! Gazetede bol şans!"

"Evcil" taş aslanların arasında duran iki fırlama, gülerek tokalaştılar. Derken, kızıl kafa, otelin araçlarından biriyle tam gaz uzaklaştı; Timm de bavulları içeri taşıdı.

Daha o gün Timm, yanma Jonny, Kreschimir ve Bay Rickert'i de alarak, yaşlı Bayan Rickert'in eski bir arkadaşı olan notere gitti.

Burada, HHD diye de bilinen Hamburg-Helgoland Denizcilik Hizmetleri işletmesi eşit paylar halinde Jonny, Kreschimir ve Bay Rickert'e devredildi. Gerçi, bu devir yasalar önünde hemen yürürlüğe girmedi, ne de olsa yerine getirilmesi gereken bir sürü formalite vardı daha (Timm artık milyoner vâris değildi); ancak noter en geç on dört gün içinde her şeyin hallolacağını söyledi.

Timm'in dostları bu armağana önce şiddetle karşı koymuşlardı. Ama Timm, aksi durumda denizcilik işletmesini önüne gelen ilk kişiye vereceğini açıklayınca, geri adım attılar. Aslında sevinmedikleri de söylenemezdi. Bay Rickert hâlâ, ihtiyar Bay Denker'in altıncı köprüdeki bürosunu devralabilecek kadar enerjik ve güçlüydü; Jonny ve Kreschimir de, başkası için çalışmaktansa, kendilerine ait buharlı gemilerde dümencilik ya da kamarotluk yapmayı kat be kat tercih ediyorlardı.

Dörtlü (merkez tren garı yakınlarında bulunan) noterlikten ayrıldığında Jonny, "Peki, şimdi sen ne yapacaksın, Timm?" diye sordu.

Delikanlı eliyle sağ tarafı gösterdi: "Şu eski evde bir

kukla tiyatrosu var. Sahibi benim. Onu gezici tiyatroya dönüştüreceğim."

"Öyleyse, bir minibüse ihtiyacın var," dedi Kreschimir.

"Ve taşınabilir bir sahneye," diye sürdürdü Jonny.

"Bunları da," diye tamamladı Bay Rickert, "sana biz alacağız. İtiraz istemiyoruz! Yoksa, o denizcilik işletmesini tekrar başına sararız."

"Kabul," diye güldü Timm. Ciddi bir ifadeyle de, "İyi ki varsınız, her üçünüz de!" diye ekledi.

"Ve Selek Bey," dedi Bay Rickert.

"Doğru," diye onayladı Timm. "Ve Selek Bey. Aslında ona bir telgraf çeksem iyi olur." Sonra bunu yaptı da.

Mezopotamya'daki yaşlı adam telgrafı gülümseyerek okudu:

şeytan alsın margarini stop gülmek bedava alınır stop ben aldım stop yardımlarınız için içten teşekkürler timm metelik

O gün sona eren bir hikâye, gazetelerde (tabii gazeteciler onu anladıkları kadarıyla; ki çoğu anlamadı) yeni başlıyordu.

Bay Rickert yeniden denizcilik işletmesi müdürü, Jonny dümenci, Kreschimir de kamarot oldu.

Baron Silbi'nin adı artık pek duyulmuyor. Rivayete göre, zamanının çoğunu, huysuz ve keyifsiz bir şekilde Mezopotamya'daki şatosunda geçiriyor. Görünüşe bakılırsa, insanlardan kaçmaya başlamış, ama işleri hâlâ çok parlak.

Timm'le ilgili haberler de sınırlı. Kesin olan, yaşlı Bayan Rickert'le birlikte "Satılan Gülüş" adını taşıyan bir kukla oyunu yazdığı. Sonra, Hamburg'dan kayboldu ve hiçbir gazeteci, rüzgârın onu nereye savurduğunu öğrenemedi.

Ama Timm'in bıraktığı iki iz daha var. Orta Almanya'nın büyük bir kentinde, mermer bir taşın dibine bir çeleng bırakıldı, üstündeki kurdelede şöyle yazıyordu:

Gülebildiğimde geri döndüm. Timm.

Timm'den alınan son yaşam belirtisi bir pastaneden geldi. Burada uzun yıllar önce, pastacı kadının ilk bakışta tanıyamadığı nazik, genç bir adam dükkâna girdi. Kadın, ne arzu ettiğini sorunca adam yüzüne birden tekinsiz, karanlık bir ifade oturttu; sonra da, "Soygun yapacağım, Bayan Bebber! Sular idaresinin müdürünün evini basacağım!" diye mırıldandı.

"Timm Metelik!" diye haykırdı pastacı, şaşkınlıkla.

Ama genç adam, "Şşşş! Beni ele vermeyin, Bayan Bebber! Şu anda kentte, 'Margarin Paketi' adlı kukla tiyatrosunun müdürü olarak bulunuyorum!" diyerek, parmağını dudaklarına bastırdı.

"Ne komik!" diye bağırdı Bayan Bebber. "Dün o tiyatro oyununa gittim tesadüfen. Tanımadığım biri bana bir bilet yollamıştı..." Kadın Timm'e yandan baktı. "... kim bilir, belki de tanıdığım biriydi."

Ağız kenarları kıvrılan genç adam, "Olabilir," diye ileri sürdü.

"Satılık gülüşle ilgili hikâyeyi sahnelediler," diye sözünü sürdürdü Bayan Bebber. "Güzel bir oyun. İnsanı çok düşündürüyor."

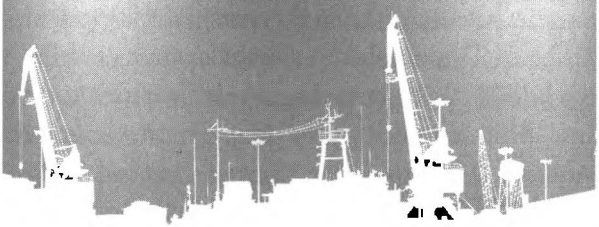
"Peki, siz ne düşündünüz, Bayan Bebber?" diye merak etti genç adam.

"Şey, kabul etmeliyim ki, başta olaylar bana oldukça ürkütücü geldi, Timm. Ama sonuna doğru müthiş güldüm. Ve şöyle düşündüm: İnsanın güldüğü yerde Şeytan gücünü yitirir."

"Çok hoş ifade ettiniz, Bayan Bebber," diye karşılık verdi genç adam. "Şeytan'a tam da böyle davranmak gerekir. O zaman boynuzları aşınır."

Yedinci günün hikâyesi burada sona ererken, onu kâğıda dökmek için otelime döndüm. Arkadaşım Timm'i o günden sonra bir daha görmedim. Ertesi sabah matbaada bana, dün gece Hamburg'a doğru yola çıktığını söylediler.

SONRASI

Leipzig-Magdeburg trenindeydi; hani İkinci Dünya Savaşı'nı izleyen dönemde, tüm Almanya'da kapkara pis dumanlar saçarak dolaşan şu yavaş, kirli, ağzına dek dolu trenlerden birinde. Matbaadaki işimi bitirmiştim ve Hamburg'a geri dönüyordum.

Gelirken olduğu gibi, yine yanlışlıkla, bir beyefendinin tek başına oturduğu bir kompartımana düştüm. Bu, bana geliş yolculuğumda öğle yemeği ısmarlayan kişiydi.

Artık, Timm'in hikâyesinden kiminle yüz yüze olduğumu bildiğim için, karşısına, pencere kenarına yerleştikten sonra, "Birlikte yemek yiyelim mi, Signore Grandizzi?" diye sordum.

Beyefendi başını sallayarak, "Bu kez size yalnızca fiyatınızı sormak istiyorum," dedi.

"Ne için?"

"Hikâyeyi not almamanız için; hani size arkadaşınız Timm Metelik'in anlattığı hikâyeyi."

"Çoktan not aldım bile," dedim, "kenara ayrılmış formaların arka yüzlerine."

"Baskıya hazır mı?" diye sordu.

"Hayır," dedim, "yazmanın asıl uğraştırıcı kısmı henüz beni bekliyor."

"O halde uğraşmaktan vazgeçin," dedi adam. "Hemen şimdi, çok daha fazla para kazanmak varken –hem de

yazmakla hiç yorulmadan– neden ufak bir telif ücreti karşılığında onca şeyi yazmakla uğraşasınız ki?"

"Çünkü, yazmaya paradan daha çok değer veriyorum, *signore*."

Tam bunları söylediğim sırada, kompartımanın cam kapısının önündeki perde hafifçe dalgalandı. Kısa bir an için, güneş gözlüklü solgun bir yüz gördüm.

Bunun üzerine ayağa fırlayarak hırsla perdeyi yana çektim. Ne var ki, bana yabancı yüzlerle karşılaştım yalnızca; şaşkın bir şekilde kompartımana bakıyorlardı. Sonra döndüm. "Pardon, Signore Grandizzi, bana sanki, sanki..."

O anda sustum; kompartımanda benden başka kimse yoktu. Signore Grandizzi kaybolmuştu.

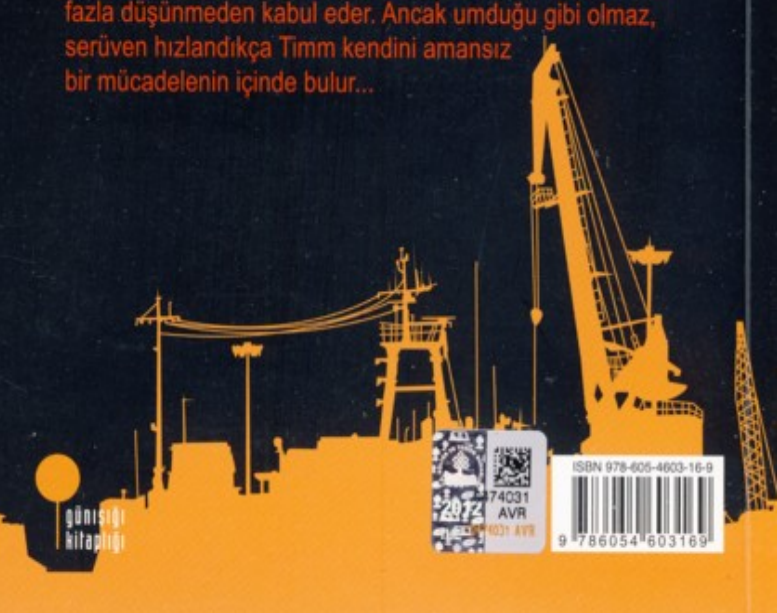
Çok geçmeden, koridorda itişen insanlar kompartımana doluştular. Birden, Grandizzi'yle karşılaşmam bir hayalden ibaretmiş gibi geldi bana.

Ama havada hâlâ hafif bir karanfil kokusu asılıydı.

Satılan Gülüş

Avrupa edebiyatının büyük ustası **James Krüss**'ün bir dünya klasiği sayılan bu ünlü romanı, her şeyin satılık olabildiği bir dünyada değerlerin önemine dikkat çekiyor. Şeytan'la anlaşma yapan insanın çıkmazını sorgularken, dostların, dayanışmanın gücünü sergiliyor. Kitap, sürükleyici kurgusuyla her yaştan okur için bir başyapıt.

Timm, sevimsiz analığı ve üvey kardeşiyle yaşadığı yoksul evde mutsuzdur. Pazarları soluğu, ölen babasıyla sık sık gittiği hipodromda almaktadır. Bir gün, orada tanıştığı Baron Silbi ona tuhaf bir anlaşma önerir: Timm gülüşünü Baron'a satarsa, her bahsi kazanma yeteneğine sahip olacaktır. Delikanlı, hayatını değiştirme umuduyla bu teklifi fazla düşünmeden kabul eder. Ancak umduğu gibi olmaz, serüven hızlandıkça Timm kendini amansız bir mücadelenin içinde bulur...

günışığı kitaplığı

ISBN 978-605-4603-16-9